

Vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

2. Behandlingen af sager i det familieretlige system

2.1. Barnets bedste

2.1.1. Vold

2.1.2. Forældre der er dømt for alvorlig kriminalitet

2.1.3. Barnets initiativret

2.2. Samarbejdschikane

2.3. Digital ansøgning

2.4. Visitation

2.4.1. Ændring af visitationen under sagens behandling

2.5. International kompetence

2.6. Særligt om behandlingen af § 5-sager efter forældreansvarsloven

2.7. Særligt om behandlingen af § 6-sager efter forældreansvarsloven

2.8. Særligt om behandlingen af § 7-sager efter forældreansvarsloven

2.9. Underretningspligten efter serviceloven

2.10. Indberetning til CPR

2.11. Barnets pas

3. Forældremyndighed

3.1. Fælles forældremyndighed

3.2. Etablering af forældremyndighed

3.3. Ændring af forældremyndighed

3.4. Forældremyndighed når en forælder afgår ved døden

3.5. Afgørelser om udlandsrejser i sager hvor der er uenighed om forældremyndigheden

4. Barnets bopæl

4.1. Aftaler om barnets bopæl

4.2. Afgørelse om barnets bopæl

4.3. Ændring af aftaler eller afgørelser om barnets bopæl

4.4. Varslingspligten

4.5 Delt bopæl

4.5.1. Delt bopæl efter samlivsophævelsen

4.5.2. Aftale om delt bopæl

5. Samvær

5.1. Samværets omfang

5.2. Vilkår for samværet

5.3. Transport

5.4. Samværsdokumentet

5.5. Ændring af et fastsat eller aftalt samvær

5.6. Automatisk erstatningssamvær

5.7. Afgørelse om afslag på eller ophævelse af samvær

5.8. Samvær med andre end forældre

5.9. Samvær for børn der er adopterede

5.10. Samvær med anbragte børn

6. Anden kontakt

7. Midlertidige afgørelser

7.1. Midlertidige afgørelser om forældremyndighed

7.2. Midlertidige afgørelser om barnets bopæl

7.3. Midlertidige afgørelser om samvær

7.4. Særligt om Familieretshusets partshøring ved midlertidige afgørelser

7.5. Ændring af midlertidige afgørelser

7.6. Bortførelsesrisiko

8. Orienteringsretten

8.1. Orienteringsretten efter § 23, stk. 1

8.2. Adgangen til at nægte orientering m.v. efter § 23, stk. 2

8.3. Fratagelse af retten til orientering

9. Fuldbyrkelse

1. Indledning

Forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt er reguleret i forældreansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1256 af 7. november 2018, som ændret ved lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om Familieretshuset og skærpet fokus på beskyttelsen af barnet i sager efter forældreansvarsloven) og lov nr. x af x om ændring af forældreansvarsloven (Forældremyndighed, barnets bopæl og samvær for forældre der er dømt for visse former for kriminalitet af grovere karakter).

I denne vejledning uddybes bestemmelserne i forældreansvarsloven, og behandlingen af sager efter forældreansvarsloven beskrives. Vejledningens punkt 2 indeholder beskrivelser af tværgående spørgsmål, herunder sagens begyndelse, visitationen af sagen i Familieretshuset, international kompetence, behandlingen af § 5-sager, § 6-sager og § 7-sager og afgørelseskompetencen.

I de efterfølgende punkter 3-6 behandles emner, der er specifikke for henholdsvis forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt. I punkt 7 beskrives mulighederne for at træffe midlertidige afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt. I punkt 8 beskrives orienteringsretten efter § 23, stk. 1, i forældreansvarsloven. Endelig indeholder punkt 9 en kort introduktion til familierettens fuldbyrkelse af forældreansvar.

Vejledningen skal læses i sammenhæng med vejledning om Familieretshuset, der indeholder detaljerede beskrivelser af bl.a. visitationen af sager, generelle sagsbehandlingsregler, behandlingen af § 5-sager, § 6-sager og § 7-sager, Familieretshusets tilbud om konflikthåndtering og rådgivning, Familieretshusets Børneenhed og indbringelse for familieretten. Vejledningen skal endvidere læses i sammenhæng med vejledning om samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne, vejledning om børnesagkyndige

undersøgelser, vejledning om anvendelsen af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i sager efter forældreansvarsloven og vejledning om international kompetence i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. Der er, hvor det er særligt relevant, indsat henvisninger til de relevante punkter i disse vejledninger.

Det er endvidere relevant, at vejledningen læses i sammenhæng med bekendtgørelse nr. x af x om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. og bekendtgørelse nr. x af x om Familieretshuset.

Udpegningen af en midlertidig forældremyndighedsindehaver efter § 28 i forældreansvarsloven for en uledsaget mindreårig udlænding er særskilt behandlet i vejledning om behandling af sager om repræsentanter for uledsagede mindreårige udlændinge.

Vejledningen anvendes fra den 1. april 2019 og erstatter vejledning nr. 9047 af 24. januar 2017 om forældremyndighed og barnets bopæl og vejledning nr. 11362 af 30. december 2015 om samvær.

Vejledningen er opdateret med ændringerne, der følger af lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om Familieretshuset og skærpet fokus på beskyttelsen af barnet i sager efter forældreansvarsloven), der træder i kraft den 1. april 2019. Med lov nr. 1702 af 27. december 2018 nedlægges Statsforvaltningen, og Statsforvaltningens og Ankestyrelsens familieretlige opgaver vil herefter blive varetaget af Familieretshuset og familieretten. Sager efter forældreansvarsloven om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær er det centrale anvendelsesområde for de principper og hensyn, der ligger til grund for det nye familieretlige system.

Vejledningen er endvidere opdateret med ændringerne, der følger af lov nr. x af x om ændring af forældreansvarsloven (Forældremyndighed, barnets bopæl og samvær for forældre der er dømt for visse former for kriminalitet af grovere karakter). Med denne lovændring styrkes beskyttelsen af barnet ved, at der indføres en klar formodning om, at det ikke er bedst for barnet, at en forælder, der er dømt for visse former for personfarlig kriminalitet af grovere karakter, har forældremyndigheden eller del i forældremyndigheden over barnet, at barnet har samvær eller anden kontakt med denne forælder, eller at barnet har bopæl hos denne forælder.

Det er vigtigt at være opmærksom på, om der herudover er sket ændringer af lovgivningen, som endnu ikke er afspejlet i vejledningen. Det er muligt at se, om der er sket ændringer af lovgivningen, og om der er udarbejdet nye vejledninger, på Retsinformations hjemmeside: retsinformation.dk.

2. Behandlingen af sager i det familieretlige system

Det samlede familieretlige system består af to enheder: Familieretshuset og familieretten. Alle sager efter forældreansvarsloven begynder i Familieretshuset, hvor sagen visiteres på baggrund af dens kompleksitet og familiens behov. Visitationen er nærmere beskrevet i punkt 2.4 og i punkt 3.3. i vejledning om Familieretshuset.

Enkle sager visiteres til behandling som § 5-sager, mindre enkle sager til behandling som § 6-sager og komplekse sager til behandling som § 7-sager. Visitationen har betydning for, hvordan familien mødes i Familieretshuset, og hvorvidt afgørelse i sagen træffes af Familieretshuset eller familieretten. Det er dog altid

familieretten, der træffer afgørelse i sager om forældremyndighed og barnets bopæl. Midlertidige afgørelser under sagens behandling kan træffes af både Familieretshuset og familieretten. Behandlingen af § 5-sager, § 6-sager og § 7-sager er nærmere beskrevet i punkt 2.6-2.8 og i punkt 4-6 i vejledning om Familieretshuset.

2.1. Barnets bedste

Helt centralt i det familieretlige system står barnet. Det fremgår således af § 1 i forældreansvarsloven, at i alle forhold skal hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse komme i første række. Denne bestemmelse suppleres af § 4 i forældreansvarsloven, hvoraf det for det første fremgår, at afgørelser efter forældreansvarsloven skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. For det andet fremgår det, at Familieretshuset og familieretten skal have fokus på, at afgørelserne skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Bestemmelserne i §§ 1 og 4 har deres udgangspunkt i FN's konvention om barnets rettigheder (børnekonventionen). Efter artikel 3 i børnekonventionen skal barnets bedste komme i første række ved alle foranstaltninger vedrørende barnet. Bestemmelserne i §§ 1 og 4 i forældreansvarsloven betyder, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse har forrang over andre hensyn ved alle afgørelser efter forældreansvarsloven, uanset om afgørelsen er midlertidig eller endelig. Ved vurderingen af barnets bedste skal der tages hensyn til barnets samlede situation.

Barnets centrale plads i systemet kommer også til udtryk ved, at hensynet til barnet er i fokus i behandlingen af sagen gennem opbygningen af det familieretlige system og tilrettelæggelsen af Familieretshusets arbejde med familien og oplysning af den enkelte sag. Særligt væsentligt er det i denne sammenhæng, at barnet har sin egen indgang til det familieretlige system i form af Børneenheden i Familieretshuset. Børneenheden tilbyder barnet støtte i form af bl.a. en kontaktperson og hjælp til at få en bisidder. Børneenheden har åbne tilbud, som også kan anvendes af børn i brudte familier, hvis forældre ikke har en familieretlig sag under behandling. Det er endvidere Børneenheden, der taler med barnet, når det skal inddrages direkte i sagsbehandlingen via f.eks. en børnesamtale eller en børnesagkyndig undersøgelse. Børneenheden medvirker dermed til at sikre, at barnet kommer så trygt som muligt igennem sagen, samtidigt med at barnets perspektiv inddrages og tillægges betydning for afgørelsen af sagen. Børneenheden er nærmere beskrevet i punkt 7 i vejledning om Familieretshuset.

Inddragelsen af barnet i sagen er forankret i Børneenheden og kan bl.a. ske ved samtaler med barnet, børnesagkyndige erklæringer eller på anden måde, der belyser barnets perspektiv. Forældrenes egne oplysninger om barnet vil også altid være en væsentlig kilde til at få barnets perspektiv belyst.

Indhentning af en børnesagkyndig erklæring kan i nogle tilfælde også være et relevant og nødvendigt instrument i forsøget på at finde en løsning på den forældrenesopståede uenighed. ~~Inddragelsen af barnets perspektiv kan eventuelt også ske ved, at Statsforvaltningen — efter det første vejledningsmøde — indkalder både barnet og forældrene til et nyt vejledningsmøde, hvor både en jurist og en børnesagkyndig deltager.~~

Der er ikke en aldersgrænse for, hvornår barnet skal inddrages i sagen, idet der altid skal ske en synliggørelse af barnets perspektiv. Det vil afhænge af det enkelte barns alder eller modenhed, om dets perspektiv belyses bedst ved en egentlig samtale eller på anden måde. Det forudsættes, at inddragelsen af barnet sker på den for barnet mest skånsomme måde ~~og som udgangspunkt under deltagelse af børnesagkyndige.~~

Forpligtelsen til at inddrage barnet direkte i sagen gælder ikke, hvis det må antages at være til skade for barnet, eller hvis det må anses for unødvendigt efter sagens omstændigheder, jf. § 34, stk. 2, i forældreansvarsloven. Det kan f.eks. være unødvendigt at inddrage barnet, hvis der umiddelbart opnås enighed mellem forældrene. Hvis forældrene under et vejledningsmøde, en børnesagkyndig rådgivning eller en konfliktmægling bliver enige om samværet, må Statsforvaltningen-Familieretshuset som udgangspunkt antage, at denne samværsaftale er udtryk for, hvad der er bedst for barnet. Dette skyldes, at forældrene må anses for at være nærmest til at vurdere, hvad der er bedst for deres barn. Hvis Statsforvaltningen-Familieretshuset under et møde, herunder en børnesagkyndig rådgivning, skønner, at det— trods forældrenes enighed— kan være relevant at inddrage barnet i sagen, f.eks. ved en samtale med barnet, for at belyse barnets perspektiv yderligere, kan sagsbehandleren eller den børnesagkyndige Familieretshuset foreslå forældrene dette. Sagsbehandleren kan også foreslå, at der inddrages en børnesagkyndig i sagen med henblik på at belyse barnets perspektiv. Hvis forældrene ikke ønsker, at barnets perspektiv belyses yderligere, herunder at barnet inddrages i sagen, må Statsforvaltningen-Familieretshuset som altovervejende hovedregel respektere forældrenes aftale om samværet og på grundlag af aftalen udarbejde et samværsdokument, hvis forældrene anmoder herom. Familieretshuset skal dog i den forbindelse være opmærksom på underretningspligten efter § 153 i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1114 af 30. august 2018 med senere ændringer (serviceloven). Der henvises i øvrigt til afsnit 3.6.1.

Ligeledes vil det være unødvendigt efter sagens omstændigheder at inddrage barnet, hvis barnet for kort tid siden har været ind-draget i en tidligere sag, og der ikke er grund til at formode, at barnet på ny har behov for at blive inddraget og udtrykke sine synspunkter. I afsnit 4.1. er spørgsmålet om inddragelse af barnet nærmere beskrevet.

Hvis barnet ikke inddrages ved en børnesamtale, f.eks. fordi Familieretshuset for nyligt i en tidligere sag har afholdt en børnesamtale, og der ikke er grund til, at barnet på ny skal belastes ved inddragelse i sagen, skal Familieretshuset overveje, om barnet har behov for, at Børneenheden afholder en omsorgssamtale med barnet, hvor barnet har mulighed for at udtrykke, hvordan barnet har det, og barnet kan modtage støtte f.eks. i form af børnesagkyndig rådgivning. Dette vil være særligt relevant i § 7-sager.

2.1.1. Vold og overgreb

Afgørelser efter forældreansvarsloven skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Det fremgår endvidere af § 4, 2. pkt., i forældreansvarsloven, at Familieretshuset og familieretten skal have fokus på, at afgørelsen skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold. Med bestemmelsen understreges den store betydning for barnets trivsel som vold og anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, har. Begrebet vold og anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, skal ikke fortolkes snævert, men omfatter udover fysisk vold også bl.a. seksuelle overgreb og psykisk vold. I overensstemmelse med artikel 33 i Europarådets konvention af 11. maj 2011 om forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (Istanbul-konventionen) forstås ved psykisk vold alvorlig skade på en persons psykiske integritet ved anvendelse af tvang eller trusler. Der er således ikke et krav om, at der skal være tale om vold omfattet af §§ 244 eller 245 i straffeloven, eller at der skal være sket domfældelse for den udøvede vold.

Bestemmelsen i § 4, 2. pkt., har særlig betydning i sager, hvor der er eller har været vold m.v. i familien. Der skal i vurderingen af, hvilken afgørelse der kan medvirke til at beskytte barnet, være fokus på et fremadrettet perspektiv, men tidligere hændelsesforløb i familien skal tillægges betydelig vægt. Det er således også af betydning, at der tidligere har været vold imellem forældrene, uden at barnet har været vidne til volden, og

uden at der er udøvet vold mod barnet. Det skyldes, at det forhold, at det at en forælder har været voldelig i sine nære relationer, kan sige noget om forældrens reaktionsmønstre i fremtiden, og at vold i nære relationer har betydning for forholdet mellem forældrene og deres evne til at samarbejde om barnet.

At afgørelsen efter forældreansvarsloven skal medvirke til at sikre, at barnet ikke bliver vidne til vold, kan have selvstændig betydning, hvis barnet tidligere har været vidne til vold mellem forældrene, eller hvis der har været vold mellem forældrene, som barnet ikke har været vidne til, men hvor der er risiko for fremtidig vold, som barnet kan blive vidne til. Det har ikke betydning, hvem der har været offer for volden, og bestemmelsen har derfor også betydning, hvis der f.eks. har været vold i forholdet mellem en forælder og dennes nye partner.

Familieretshuset skal i sager, hvor der foreligger påstand om vold m.v., eller hvor Familieretshuset har mistanke om vold m.v., undersøge, hvordan overgrebene har påvirket barnet og familien som helhed. Dette kan f.eks. indgå i den børnesagkyndige undersøgelse, der som udgangspunkt skal gennemføres i § 7-sagerne. Det er i sager, hvor der foreligger en påstand om vold eller overgreb, væsentligt, at barnets bedste belyses indgående. Familieretshuset skal i oplysningen og behandlingen af en sådan sag have fokus på forpligtelsen efter § 4 i forældreansvarsloven til, at afgørelsen skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Screeningen og visitationen af sagen i Familieretshuset skal sikre, at sager, hvor familien er påvirket af vold m.v. identificeres i forbindelse med visitationen. Vold vil i sammenhæng med familiens øvrige problemstillinger som oftest føre til, at sagen visiteres til behandling som en § 7-sag. Hvis mistanken om vold først kommer frem under Familieretshusets behandling af sagen, der er visiteret til behandling som en § 6-sag, skal visitationen af sagen som udgangspunkt ændres, så sagen behandles som en § 7-sag. I § 7-sagerne mødes forældrene med en tværfaglig tilgang, og der vil blive gennemført en børnesagkyndig undersøgelse, medmindre det ikke er nødvendigt for afgørelsen af sagen, f.eks. fordi belysningen af forældrenes evne til at varetage omsorgen for barnet er sket på anden vis. Behandlingen af § 7-sager er nærmere beskrevet i punkt 2.8 og i punkt 6 i vejledning om Familieretshuset. Behandlingen som en § 7-sag medfører også, at de særlige bestemmelser i §§ 29-31 i lov om Familieretshuset om samarbejdet med kommunen finder anvendelse. Dette sikrer, at Familieretshuset kan indhente de nødvendige oplysninger om barnet og familien fra kommunen, og at kommunen er opmærksom på familiens situation. Der henvises i det hele til punkt 2.8 om behandlingen af forældreansvarssager, der behandles som § 7-sager.

Belysningen af barnets bedste i § 7-sager, hvor der er påstand om vold eller grænseoverskridende handlinger, er således dog ofte meget komplicerede. Dette skyldes, at det kan være vanskeligt—nogle gange nærmest umuligt—at få fastslået, om en samværsforælder har udsat barnet for vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller faregrænseoverskridende handlinger, om beskyldningen påstanden mod samværsforælderen udspringer af et ønske om at chikanere samværet den anden forælder, eller om barnet har et dårligt eller traumatisk forhold til samværsforælderen, og at de signaler, som barnet udsender herom, kan tolkes som udtryk for, at barnet har været udsat for vold eller grænseoverskridende handlingeranden behandling, der har udsat barnet for skade eller fare. Endelig kan forældrenes konfliktniveau være årsag til, at barnet mistrives og herigennem derfor udsender signaler af en sådan art, at der—i øvrigt ubegrundet—opstår mistanke om vold eller grænseoverskridende handlingeranden skadelig eller farlig behandling.

Det er derfor særlig vigtigt, at Statsforvaltningen snarest får oplyst sagen tilstrækkeligt. Statsforvaltningen bør i den forbindelse rette henvendelse til barnets bopælskommune, dels for at indhente oplysninger om

barnet og familiens situation, og dels for at gøre kommunen opmærksom på familiens situation, således at kommunen kan vurdere, om der er behov for at iværksætte hjælpeforanstaltninger for barnet eller familien, hvis dette ikke allerede er tilfældet. Det vil endvidere kunne være relevant i denne forbindelse at indlede et tværfagligt samarbejde med kommunen.

Det er ikke kun overgreb mod barnet, der kan føre til afslag på eller ophævelse af samvær, men også voldelig adfærd over for bopælsforælderen eller andre medlemmer af den husstand, hvor barnet opholder sig. Statsforvaltningen skal i disse situationer undersøge, hvordan overgrebene har påvirket barnet og familien som helhed, hvilket f.eks. kan ske gennem en børnesagkyndig undersøgelse. Når sagen er tilstrækkelig oplyst, må Statsforvaltningen herefter foretage en konkret vurdering af, om samværet skal ophæves, eller om der skal fastsættes vilkår for samværet, f.eks. overvåget samvær.

Når sagen er tilstrækkeligt oplyst, skal der på normal vis træffes en endelig afgørelse om samværet. Skønnes afbrydelsen af kontakten eller begrænsningen af samværet ikke længere at være nødvendig, skal Statsforvaltningen snarest normalisere samværet.

Selv om der på baggrund af det foreliggende materiale ikke er grundlag for at konkludere, at barnet, den anden forælder eller f.eks. forælderen nye partner har været udsat for vold m.v. eller grænseoverskridende handlinger, skal Statsforvaltningen der, når der træffes afgørelse, være opmærksomhed på, om materialet af andre grunde kan give anledning til, at der træffes afgørelse om eneforældremyndighed, flytning af barnets bopæl eller overveje at ophæve eller begrænse af samværet, f.eks. fordi samværet vil være traumatisk for barnet.

Det skal i den forbindelse understreges, at det forhold, at en straffesag er sluttet f.eks. på bevisets stilling, ikke nødvendigvis er tilstrækkeligt til, at der uden yderligere undersøgelser kan træffes afgørelse om, at der ikke skal ske ændringer med hensyn til forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær fastsættes samvær som tidligere. Dette skyldes især, at der i straffesager stilles større krav til beviset end i civile sager, herunder sager efter forældreansvarsloven om samvær. Der kan således være forhold omkring barnet, der nødvendiggør yderligere undersøgelser, før der kan træffes endelig afgørelse om samværet.

Hvis barnet har været udsat for vold eller alvorlige grænseoverskridende handlinger, vil kommunen som udgangspunkt have pligt til at følge op på barnets situation. Dette omfatter også de tilfælde, hvor der skønnes behov for, at samværsforælderen og barnet — på trods af en grænseoverskridende handling — har kontakt, f.eks. som led i et terapiforløb. I disse tilfælde vil samværet normalt blive ophævet af Statsforvaltningen og de videre overvejelser om barnets situation overgå til kommunen.

Statsforvaltningen/Familieretshuset skal i sager, hvor der har været vold eller andre overgreb, være særligt opmærksom på, hvordan Børneenheden kan støtte barnet. Der henvises i denne forbindelse til punkt 7 i vejledning om Familieretshuset.

Familieretshuset skal endvidere være opmærksom på samarbejdet med kommunen i § 7-sager og underretningspligten efter serviceloven. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.8 og 2.9. Disse sager endvidere være opmærksom på, om barnet enten under eller efter sagens behandling kan have behov for rådgivning, jf. afsnit 3.6.3.1.

Derudover er det væsentligt, at Familieretshuset er opmærksom på, at Familieretshuset efter § 10, stk. 2, i lov om Familieretshuset ikke må indkalde forældrene til at deltage i et møde sammen, hvis den ene forælder eller dennes barn har været udsat for voldelig adfærd fra den anden forælder, eller der er mistanke om dette. Familieretshuset må dog gerne indkalde til et fælles møde, hvis forældrene har givet samtykke til det. I forlængelse heraf følger det af § 31 a, stk. 3, i forældreansvarsloven, at en forælder ikke har pligt til at deltage i mødet efter § 31 a, stk. 1, i forældreansvarsloven sammen med den anden forælder, hvis denne har udsat forælderen eller forælderen barn for voldelig adfærd, eller der er mistanke herom. Der henvises i denne forbindelse til punkt 9.1 i vejledning om Familieretshuset.

Midlertidige afgørelser i sager om vold og overgreb

Mulighederne for at træffe midlertidige afgørelser under sagens behandling er generelt behandlet i punkt 7 i vejledningen. Der gælder dog særlige forhold i sager, hvor der er påstand om vold eller andre overgreb.

Hvis det under Familieretshusets oplysning af en sag bliver klart, i en samværs sag er klart, at et barnet udsættes for vold eller grænseoverskridende handlinger af en samværsforælder, skal Statsforvaltningen Familieretshuset hurtigst muligt fjerne muligheden for overgreb ved at træffe en midlertidig afgørelse ophæve/ suspendere samværet eller ved at fastsætte samvær under overvågning. Familieretshuset skal i forbindelse med sagens oplysning og i forbindelse med at der træffes en midlertidig afgørelse være opmærksom på at På den anden side skal Statsforvaltningen også hindre, at samværsforælderen forbindelse med barnet afbrydes og ødelægges som følge af grundløse og/eller chikanøse beskyldninger. Mellem disse klare yderpunkter findes imidlertid en række sager, hvor det er tvivlsomt, hvad der er foregået. Sådanne sager kan være vanskelige at løse, da det afgørende for sagens resultat er den bevisvurdering, som Statsforvaltningen må foretage.

Statsforvaltningen Familieretshuset skal ved modtagelsen af en anmodning om, at der træffes en midlertidig afgørelse ophævelse/suspension af samværet på baggrund af en påstand om, at en samværsforælderen har udøvet vold eller grænseoverskridende handlinger over for barnet, den anden bopælsforælderen eller andre medlemmer af den husstand, hvor barnet dagligt opholder sig, hurtigst muligt og helst inden næste samvær tage stilling til, om der er grundlag for at træffe en midlertidig afgørelse. Er der tale om en anmodning om midlertidig afgørelse om ophævelse af samvær, skal afgørelsen så vidt muligt træffes inden næste samvær om suspension af samværet, mens sagen undersøges.

Der bør som udgangspunkt træffes en midlertidig afgørelse om ophævelse af samvær eller ændring af barnets bopælske suspension af samværet, hvis påstanden om vold m.v. er tilstrækkelig underbygget eller i øvrigt virker troværdig. Ved denne vurdering kan der lægges vægt på, om forholdet er anmeldt til politiet, og/eller om der er sket underretning til kommunen, eller om der foreligger en skadestuerapport eller anden dokumentation for vold, f.eks. krisecentererklæring. Også Statsforvaltningens Familieretshusets eventuelle kendskab til forældrene og barnet i forbindelse med tidligere ansøgninger kan det være naturligt at inddrages ved vurderingen. Foreligger der dokumentation for, at samværsforælderen har begået overgreb over for barnet, bør skal en anmodning om midlertidig afgørelse om afslag på eller ophævelse af samvær altid imødekommes. Det må anses for meget alvorligt, at en samværsforælder har begået overgreb over for sit barn, og samværet må derfor i disse situationer ophæves af hensyn til barnet.

Særligt fi sager, hvor en forælder er flyttet fra den fælles bopæl og f.eks. bor på krisecenter med barnet, og overgrebet er tilstrækkelig dokumenteret ved anmeldelse til politiet eller kommunen en eller ved en krisecentererklæring, skal Statsforvaltningen-Familieretshuset vejlede den pågældende forælder om hurtigt at søge-anmode om midlertidigt at få tillagt forældremyndigheden midlertidigt alene. Statsforvaltningen-Familieretshuset skal herefter hurtigst muligt træffe afgørelse i sagen, således at det forhindres, at barnet udleveres til en voldelig forælder, f.eks. fra barnets daginstitution, samt-og-det sikres, at barnet kan få ro under sagens behandling.

~~Det er ikke kun overgreb mod barnet, der kan føre til afslag på eller ophævelse af samvær, men også voldelig adfærd over for bopælsforælderen eller andre medlemmer af den husstand, hvor barnet opholder sig. Statsforvaltningen skal i disse situationer undersøge, hvordan overgrebene har påvirket barnet og familien som helhed, hvilket f.eks. kan ske gennem en børnesagkyndig undersøgelse. Når sagen er tilstrækkelig oplyst, må Statsforvaltningen herefter foretage en konkret vurdering af, om samværet skal ophæves, eller om der skal fastsættes vilkår for samværet, f.eks. overvåget samvær.~~

Inden der træffes ~~den~~ midlertidige afgørelse om samværet på baggrund af en påstand om vold eller grænseoverskridende handlinger ~~træffes~~, bør Statsforvaltningen-Familieretshuset så vidt muligt oplyse sagen om muligt indhente de oplysninger, som er nævnt i afsnit 14.1.1.7.1. Afgørelse må dog ofte træffes på det foreliggende grundlag, da der typisk ikke vil være tid til at indhente supplerende oplysninger.

~~Hvis samværet suspenderes eller gøres overvåget under den videre behandling af sagen, skal Statsforvaltningen straks iværksætte relevante foranstaltninger til afklaring af, om der er grundlag for at opretholde suspensionen eller overvågningen, jf. afsnit 14.1.1.7.1.~~

Hvis det efter en umiddelbar vurdering ikke i tilstrækkelig grad er sandsynliggjort, at barnet har været udsat for vold eller grænseoverskridende handlinger, bør der ikke træffes en midlertidig afgørelse om ophævelse af samværet, medmindre det i øvrigt efter en samlet vurdering findes at være bedst for barnet ~~ikke suspenderes under sagens fortsatte behandling. Statsforvaltningen-Familieretshuset kan skal~~ dog overveje, undtagelsesvist at hvorvidt der skal træffes en midlertidig afgørelse om, at lade samværet skal foregå under overvågning af en børnesagkyndig, bl.a. for derigennem at styrke grundlaget for den endelige afgørelse. ~~Som nævnt ovenfor i afsnit 13 kan afgørelser om midlertidigt samvær træffes efter en mindre omfattende sagsforberedelse.~~

Der henvises i øvrigt vedrørende midlertidige afgørelser til punkt 7 i vejledningen.

~~Statsforvaltningen skal dog under alle omstændigheder hurtigst muligt fremskaffe det fornødne grundlag til afgørelse af det fremtidige samvær.~~

~~Det skal understreges, at Statsforvaltningens fortsatte undersøgelse af sagen ikke stoppes af, at den midlertidige afgørelse påklages til Ankestyrelsen. I disse situationer bør Statsforvaltningen fremsende kopi af sagens akter til styrelsen samt underrette forældrene og eventuelle involverede myndigheder om, at Statsforvaltningen fortsætter behandlingen af sagen. Det bemærkes i den forbindelse, at Ankestyrelsen som udgangspunkt alene behandler klagesager ud fra de oplysninger, som Statsforvaltningen havde eller kunne/burde have haft på afgørelsestidspunktet. Hvis der under behandlingen af klagesagen fremkommer nye oplysninger, vil styrelsen videresende disse til Statsforvaltningen til brug for den videre behandling af sagen der. Ankestyrelsen kan dog i helt særlige tilfælde træffe en midlertidig afgørelse om samvær, hvis sagen er så hastende, at det ikke vil være muligt at nå at anmode Statsforvaltningen om at tage stilling til anmodningen, jf. afsnit 13.7.~~

~~14.1.1.7.1. — Sagens oplysning i sager hvor der er påstand om vold eller grænseoverskridende handlinger~~

I dette afsnit beskrives de oplysninger, som Statsforvaltningen skal overveje at indhente i sager med beskyldninger om vold eller grænseoverskridende handlinger.

2.1.2. Forældre, der er dømt for alvorlig kriminalitet

Efter § 4 a i forældreansvarsloven gælder der særlige regler for vurderingen af barnets bedste, når en forælder er dømt for visse former for personfarlig kriminalitet af grovere karakter. Det gælder således efter bestemmelsen en formodning imod, at det er til barnets bedste, at en forælder, som er idømt ubetinget fængsel for en af de i bestemmelsen anførte former for kriminalitet, har forældremyndigheden, har del i forældremyndigheden, har barnets bopæl hos sig eller har samvær med barnet. Bestemmelsen kan dog efter en konkret og dybdegående vurdering fraviges, hvis det er bedst for barnet.

Sager, hvor en forælder har begået personfarlig kriminalitet af grovere karakter, der er omfattet af § 4 a, vil som klar hovedregel være komplekse og skal dermed visiteres i Familieretshuset til behandling som § 7-sager. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.8. Der kan dog være enkelte tilfælde, hvor sagen ikke er kompleks, f.eks. i tilfælde, hvor den dømte forælder aldrig har haft samvær eller anden kontakt med barnet og nu ansøger om, at der fastsættes anden kontakt.

Omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven er forældre, der er idømt ubetinget fængselsstraf eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for incest, seksualforbrydelser omfattet af kapitel 24 i straffeloven, dog undtaget overtrædelser omfattet af § 228 i straffeloven, manddrab, grov vold, omskæring af kvinder eller menneskehandel. For sådanne forældre kan Familieretshuset og familieretten ikke træffe afgørelse om, at de har forældremyndigheden, har del i forældremyndigheden, har barnets bopæl hos sig eller har samvær med barnet. Dette kan dog fraviges, hvis det som beskrevet nedenfor efter en konkret og dybdegående vurdering er bedst for barnet.

§ 4 a vedrører afgørelser efter § 11, § 13, stk. 2, § 14, § 15, stk. 2 og 3, § 15 a, § 17, stk. 1, og §§ 20-21, 22 og 26-29 i forældreansvarsloven. Midlertidige afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt er således også omfattede.

Bestemmelsen finder også anvendelse, hvis forælderen er idømt ubetinget fængselsstraf eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 for medvirken til eller forsøg på de ovennævnte former for kriminalitet.

Det er uden betydning, om den person, som volden eller seksualforbrydelsen m.v. er udøvet mod, eller som var genstand for menneskehandlen, bor i Danmark eller i udlandet, om parten bor i Danmark eller i udlandet, og om handlingen er udøvet i Danmark eller i udlandet. Det afgørende er, at der er tale om en pådømt handling, at dommen er endelig, og at der er idømt ubetinget fængselsstraf eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven. Dette omfatter også udenlandske straffedomme, hvor der er idømt en anden retsfølge, der svarer til de retsfølger, der er fastsat i §§ 68-70 i straffeloven. Det gælder dog ikke, hvis anerkendelse af den udenlandske straffedom vil være åbenbart uforenelig med grundlæggende danske retsprincipper (ordre public), f.eks. fordi den dømte ikke har haft mulighed for at forsvare sig i sagen. Det er et krav, at den udenlandske straffedom vedrører handlinger med tilsvarende gerningsindhold til de i § 4 a anførte bestemmelser i den danske straffelov.

Er en handling udøvet i udlandet, og er forholdet ikke strafbart i det pågældende land, men ville handlingen blive betragtet som en af de i § 4 a nævnte former for kriminalitet, hvis forholdet var udøvet i Danmark, er forholdet ikke omfattet af bestemmelsen i § 4 a. Dokumenterede oplysninger om handlingen vil i stedet indgå i en konkret vurdering af barnets bedste efter § 4 i forældreansvarsloven.

Hensynet til barnets bedste kan efter en konkret vurdering medføre, at der uanset kriminaliteten kan træffes afgørelse om, at forælderen skal have forældremyndigheden eller del i forældremyndigheden over barnet, at barnet skal have bopæl hos forælderen, eller at barnet skal have samvær eller anden kontakt med forælderen.

I vurderingen af, hvad der er til barnets bedste, skal indgå barnets relation til den pågældende forælder og barnets interesse i at bevare kontakten. Hensynet til den dømte forælder kan aldrig føre til, at der træffes en afgørelse, som ikke vurderes at være til barnets bedste. I vurderingen af, hvad der er til barnets bedste, skal endvidere indgå den nærmere karakter af forbrydelsen og omstændighederne i den forbindelse samt den tid, der er forløbet, siden forbrydelsen blev begået. Det forhold, at der foreligger særlige omstændigheder, såsom at parten var meget ung, da kriminaliteten blev begået, eller at der er gået lang tid siden partens løsladelse, kan dog ikke i sig selv føre til, at undtagelsen finder anvendelse. Sådanne forhold kan dog være relevante for vurderingen af barnets bedste, herunder bl.a. for vurderingen af forælderen evne til at drage omsorg for barnet og af risikoen for, at barnet udsættes for vold m.v. eller for at blive vidne til vold.

Det kan således bl.a. være relevant for vurderingen af barnets bedste, i hvilken kontekst forbrydelsen er begået. Det skal f.eks. indgå i vurderingen, om kriminaliteten er begået over for et familiemedlem m.v., da dette kan have betydning for vurderingen af forælderen evne til at drage omsorg for barnet og risikoen for, at barnet udsættes for vold eller for at blive vidne til vold, såfremt relationen til forælderen opretholdes. Tilsvarende kan aktualiteten af kriminaliteten have betydning for vurderingen af barnets bedste. Det vil således generelt indgå med vægt i vurderingen af, at det ikke er til barnets bedste, hvis forældrenes samlivsophævelse og/eller forældreansvarssagen er helt eller delvist udløst af den ene forælders kriminalitet. Ligeledes kan det være af relevans for vurderingen, hvis forældrene har opretholdt samlivet i en længere periode, hvor den anden forælder har været vidende om kriminaliteten, og det ikke har givet denne forælder anledning til bekymring for den dømte forælders omsorgsevne. Der skal dog i denne sammenhæng være fokus på forældrenes relation til hinanden, herunder om der har været voldelig adfærd, eller den ene forælder af andre grunde har været tilbageholdende med at opløse samlivsforholdet og/eller rejse en forældreansvarssag.

Der skal i vurderingen af barnets bedste anlægges en helhedsvurdering. Barnets synspunkter, der bl.a. kan være fremkommet under en børnesamtale, skal tillægges vægt under hensyn til barnets alder og modenhed. Barnets synspunkter kan dog ikke stå alene, da der kan være situationer, hvor barnet ikke kan overskue konsekvenserne, f.eks. hvis forælderen er dømt for seksuelle overgreb, barnet og forælderen har et usundt psykisk afhængighedsforhold, eller barnet føler sig presset til at bevare kontakten til parten. Det skal i vurderingen af barnets bedste tillægges vægt, om barnet har været vidne til den kriminalitet, som forælderen er dømt for.

Muligheden for at gøre undtagelse efter en konkret vurdering af barnets bedste skal anvendes restriktivt. Muligheden kan f.eks. være relevant i tilfælde, hvor barnets mor som kulmination på et forhold, hvor hun har været udsat for vold, slår sin samlever ihjel, og barnet har en meget tæt relation til sin mor, der tilsiger, at det er bedst for barnet, at moren har del i forældremyndigheden, at barnet har bopæl hos moren, eller at der fastsættes samvær eller anden kontakt med moren.

Tilsvarende kan undtagelsesmuligheden efter en konkret vurdering af barnets bedste, relationen mellem barnet og forælderen og forælderen evne til at drage omsorg for barnet bl.a. være relevant i tilfælde, hvor

barnets far har udsat moren for vold over en længere periode, og hvor moren i affekt begår grov vold mod faren.

Endvidere bør undtagelsesmuligheden overvejes, hvor forælderen for en længere årrække siden er dømt for en mindre alvorlig voldshændelse, der dog klassificeres som grov vold, forælderen og offeret ikke havde en nær relation, den anden forælder har været vidende om kriminaliteten under forældrenes samlivsforhold, barnet og forælderen har et nært og godt forhold, og der i øvrigt ikke er forhold, der tilsiger, at det ikke vil være til barnets bedste at opretholde kontakten med forælderen.

Undtagelsesbestemmelsen kan endvidere have særlig relevans i tilfælde, hvor begge forældre er dømt for kriminalitet omfattet af § 4 a.

I vurderingen af barnets bedste har § 4, 2. pkt., i forældreansvarsloven betydning, idet Familieretshuset og familieretten efter denne bestemmelse skal have fokus på, at afgørelser efter forældreansvarsloven skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at beskytte barnet mod at være vidne til vold.

§ 4 a i forældreansvarsloven finder alene anvendelse, hvis der foreligger oplysninger om, at en forælder har begået kriminalitet som nævnt i § 4 a. Hvis der foreligger oplysninger om anden kriminalitet skal det indgå i den almindelige vurdering af barnets bedste. Familieretshuset og familieretten vil i den forbindelse have en forpligtelse til at have fokus på, at afgørelser efter forældreansvarsloven skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder beskytte barnet mod at være vidne til vold. Tilsvarende gør sig også gældende for midlertidige afgørelser efter forældreansvarsloven, hvor det ikke er muligt at indhente oplysninger fra Kriminalregisteret eller andet steds fra inden det tidspunkt, hvor der skal træffes en midlertidig afgørelse.

Oplysning af sagen

Familieretshuset kan i forbindelse med oplysningen af sagen efter § 4 a, stk. 2, i forældreansvarsloven indhente oplysninger om en part fra Kriminalregisteret, hvis der foreligger mistanke om, at parten er idømt ubetinget fængselsstraf eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for kriminalitet, der er omfattet af § 4 a, stk. 1. Der kan indhentes relevante oplysninger fra både afgørelsesdelen og efterforskningsdelen af Kriminalregisteret.

Det er et krav for indhentningen af oplysninger, at der foreligger en mistanke om, at parten er idømt ubetinget fængselsstraf eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for kriminalitet, der er omfattet af § 4 a, stk. 1. Mistanken vil i de fleste tilfælde basere sig på udtalelser fra den anden part i sagen. Mistanken kan dog også bygge på oplysninger, som Familieretshuset under behandlingen af sagen har indhentet fra andre myndigheder, herunder de sociale myndigheder i kommunen.

Der vil kunne opstå tilfælde, hvor der er mistanke om, at en forælder har begået personfarlig kriminalitet omfattet af § 4 a, men hvor oplysningerne grundet slettereglerne i bekendtgørelse nr. 881 af 4. juli 2014 om behandling af personoplysninger i Det Centrale Kriminalregister (Kriminalregisteret) med senere ændringer ikke længere fremgår af Kriminalregisteret. I sådanne situationer kan Familieretshuset ikke oplyse sagen ved indhentning af oplysninger fra Kriminalregisteret, men vil i stedet skulle oplyse sagen ved indhentning af oplysninger fra forældrene, herunder ved at anmode den forælder, der angiveligt har begået kriminaliteten, om at fremlægge udskrift af dommen i straffesagen. Bestemmelsen i § 11 i lov om Familieretshuset om

processuel skadevirkning finder anvendelse i denne forbindelse, idet der dog gælder et almindeligt forvaltningsretligt proportionalitetsprincip. Der henvises i denne forbindelse til punkt 9.5 i vejledning om Familieretshuset.

Det bemærkes, at Familieretshuset ikke er forpligtet til af egen drift og uden noget grundlag i alle sager at søge oplyst, hvorvidt en forælder er dømt for kriminalitet omfattet af § 4 a.

2.1.3. Barnets initiativret

Det fremgår af § 35 i forældreansvarsloven, at et barn, der er fyldt ~~ti~~10 år, kan anmode Statsforvaltningen Familieretshuset om at indkalde forældrene til et møde om forældremyndigheden, barnets bopæl eller samværet. Når barnet henvender sig i Familieretshuset, er det Børneenheden, der har kontakten til barnet. Det sikrer, at barnet mødes af medarbejdere, der har stor erfaring med og viden om børn i brudte familier, som kan yde børnesagkyndig rådgivning til barnet, og som kan hjælpe barnet med at sætte ord på sin hverdag, sine ønsker og sine perspektiver. Derudover sikrer forankringen i Børneenheden, at barnet tilbydes støtte gennem Børneenhedens tilbud om f.eks. deltagelse i en børnegruppe. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.1 i denne vejledning og punkt 7 i vejledning om Familieretshuset. Dette møde vil typisk være et vejledningsmøde, men kan også være en børnesagkyndig rådgivning, hvis dette vurderes hensigtsmæssigt.

Et barn, der er fyldt ~~ti~~10 år, har således en selvstændig ret til at anmode Statsforvaltningen Familieretshuset om at indkalde forældrene til et møde med henblik på at få drøftet de forhold, som barnet ønsker, at forældrene skal forholde sig til. Barnet kan f.eks. ønske et samvær ændret eller ophævet eller omvendt at skabe en kontakt med en forælder, det ikke for tiden har forbindelse med. Barnet kan således benytte initiativretten til at gøre forældrene opmærksomme på sine ønsker. Mødet vil som udgangspunkt være et vejledningsmøde, men der kan også ydes børnesagkyndig rådgivning under mødet.

Denne adgang for barnet til at foranledige, at forældrene indkaldes til et møde, kan virke som en ”redningskrans” for barnet i de situationer, hvor forældrene ikke sørger for at finde løsninger, der er hensigtsmæssige for barnet. Statsforvaltningen Børneenheden skal dog være opmærksom på, at der også kan være tilfælde, hvor ~~bestemmelsen barnets initiativret~~ misbruges af en af forældrene på en sådan måde, at barnet ~~via bestemmelsen i § 35~~ tages som ”gidsel” i tvisten mellem forældrene om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær. ~~Det er derfor vigtigt, at Statsforvaltningen i forbindelse med behandlingen af anmodningen fra et barn, der er fyldt 10 år, sikrer sig, at det er barnets eget ønske, at forældrene indkaldes til et møde i Statsforvaltningen.~~

Hvis Statsforvaltningen Børneenheden modtager en anmodning fra et barn, der er fyldt ~~ti~~10 år, om, at forældrene indkaldes til et møde ~~i Statsforvaltningen~~, har Statsforvaltningen Børneenheden pligt til at indkalde forældrene og/eller barnet til et møde om de forhold, som barnet ønsker hjælp til.

Pligten ~~til at give barnet den hjælp, som følger af lovens forarbejder,~~ gælder også i verserende sager, herunder i sager som er tæt på at blive afsluttede~~t~~, idet barnets initiativret er en måde at synliggøre barnets perspektiv på. Synliggørelsen af barnets perspektiv vil bl.a. kunne medvirke til, at forældrenes incitament til at finde løsninger, der tilgodeser barnets bedste, øges, samtidig med, at bestemmelsen kan være en ”redningskrans” for barnet. I tilfælde hvor et barn udnytter sin initiativret på et tidspunkt, hvor en forælder har indgivet en ansøgning, som Statsforvaltningen Familieretshuset agter at afvise, ~~vil~~skal barnet ~~fortsat~~ også skulle tilbydes hjælp ~~i overensstemmelse med lovens forarbejder~~. At barnet udnytter sin initiativret ~~betyder derimod ikke vil ikke i sig selv gøre, at~~ Statsforvaltningen Familieretshuset ikke kan afvise

~~forældrens ansøgningen. Der kan i en sådan situation konkret være behov for, at Statsforvaltningen noterer oplysninger til sagen efter offentlighedslovens § 13. Gør barnet brug af initiativretten under en verserende sag, vil det således, — selvom der allerede har været afholdt et vejledningsmøde med forældrene, — kunne være nødvendigt at afholde et yderligere møde i sagen, idet afsættet for mødet nu vil være barnets henvendelse til Statsforvaltningen Børneenheden. Henvender barnet sig under en verserende sag, er det barnets kontaktperson i Børneenheden, der behandler henvendelsen og taler med barnet, hvis barnet har en kontaktperson.~~

Forældrene vil på mødet i Statsforvaltningen kunne finde løsninger, der tilgodeser barnets perspektiv, eller få mulighed for at anmode om en afgørelse med den virkning, at Statsforvaltningen Familieretshuset skal realitetsbehandle sagen. Bestemmelsen Barnets initiativret ændrer således ikke på, at det kun er forældrene, som kan anmode om en afgørelse efter forældreansvarsloven og har klageadgang under en eventuel sags viderebehandling. Barnet har ikke selv egentlige partsbeføjelser.

~~Der henvises i øvrigt til afsnit 3.4. om mødevirksomhed i forhold til barnets initiativret.~~

~~Statsforvaltningen bør knytte en børnesagkyndig til sagen, når initiativretten udnyttes, sådan at barnet får den fornødne støtte til at formulere sine synspunkter og får aflastning.~~

Ved modtagelsen af en anmodning fra et barn, der er fyldt ti år, om indkaldelse af forældrene til et møde, skal Statsforvaltningen Børneenheden overveje, på hvilken måde barnet skal inddrages i sagen.

Statsforvaltningen Det skal i den forbindelse bl.a. overvejes, om barnet skal deltage i mødet sammen med forældrene, eller om der skal afholdes en samtale med barnet inden mødet med forældrene med henblik på at finde frem til de problemstillinger, som barnet ønsker, at forældrene forholder sig til, samt at få klarhed over, hvorledes barnet ønsker at blive inddraget i sagen. Barnet kan alene eller sammen med forældrene også tilbydes børnesagkyndig rådgivning.

Ved vurderingen af, hvorledes barnet skal inddrages, må skal Statsforvaltningen Børneenheden tage udgangspunkt i indholdet af henvendelsen fra barnet og barnets egne ønsker. Børneenheden kan for at afdække barnets perspektiv og ønsker til inddragelse i sagen afholde et møde med barnet, men afklaringen kan også ske telefonisk. Den juridiske sagsbehandler kan i den forbindelse — i samråd med den børnesagkyndige — f.eks. vælge at indkalde barnet til et afklarende møde, som afholdes af den børnesagkyndige og eventuelt også med deltagelse af den juridiske sagsbehandler. På dette møde kan barnets ønsker og behov for inddragelse i sagen, herunder deltagelse i mødet med forældrene, afklares. Statsforvaltningen kan også vælge at kontakte barnet telefonisk for på den måde at få afklaret baggrunden for barnets anmodning og barnets ønsker i forhold til dets inddragelse i sagen.

Det beror på en konkret vurdering, hvilken fremgangsmåde Statsforvaltningen Børneenheden vælger at benytte ved anmodninger efter § 35 i forældreansvarsloven. Det beror også på en konkret vurdering, på hvilket tidspunkt forældrene skal underrettes om barnets henvendelse til Statsforvaltningen Børneenheden. Børneenheden skal være opmærksom på underretningspligten efter serviceloven, der beskrives nærmere i punkt 2.9 og notatpligten efter offentlighedsloven.

Hvis et barn under 10 år henvender sig til Statsforvaltningen, vil Statsforvaltningen kunne tilbyde dette barn at deltage i en børnegruppe eller børnesagkyndig rådgivning, jf. afsnit 3.6.3.1. Statsforvaltningen kan i den forbindelse også henvise til hjemmesiden: www.morogfarskalskilles.dk, som kan give børn svar på mange af de spørgsmål, som opstår, når forældre går fra hinanden.

2.2. Samarbejdschikane

Forældrenes evne til at samarbejde omkring barnet er et vigtigt element i forældreansvarsloven og derfor et forhold, der kan tillægges betydelig vægt ved afgørelser om forældremyndighed, ~~og barnets bopæl og samvær. I dette punkt beskrives samarbejdschikane nærmere, samtidig med at der kort redegøres for betydningen af samarbejdschikane i relation til afgørelser om forældremyndighed og barnets bopæl.~~

Samarbejdschikane kan udøves af begge forældre, og et manglende samarbejde kan således bero på både bopælsforælders og samværsforælders forhold. Da samarbejdschikane således kan rettes sig mod både bopælsforælderen og samværsforælderen anvendes begrebet ”samarbejdschikane” i stedet for ”samværschikane”.

Samarbejdschikane fra bopælsforælders side kan f.eks. komme til udtryk i form af samværschikane. Hvis konflikterne omkring samarbejdet og barnet skyldes, at den ene forælder uden påviselig grund har forsøgt at hindre den anden forælders kontakt til barnet, kan dette således få betydning for afgørelsen om forældremyndighed eller om barnets bopæl. Dette skyldes, at der ved afgørelser ~~om forældremyndighed og om barnets bopæl~~ efter forældreansvarsloven må anlægges et fremtidsorienteret børneperspektiv, og at det i den forbindelse må tillægges stor vægt, hvem af forældrene, der har bedst evne til at samarbejde og dermed på længere sigt kan sikre barnets samvær med den anden forælder.

Det samme gør sig gældende i relation til samarbejdschikane fra samværsforælders side. En samværsforælders manglende samarbejde eller chikane af bopælsforælders side og dennes familie, f.eks. i form af vedvarende trusler om vold, eller det forhold, at samværsforælderen konstant opsøger eller kontakter familien uden for det aftalte tidsrum, eventuelt på trods af et tilhold, er således forhold, der kan indgå i vurderingen af, hvem af forældrene der må anses for at være bedst til at samarbejde omkring barnet.

Samarbejdschikane kan f.eks. også give komme tilsig udtryk ved, at samværsforælderen hindrer forældrenes samarbejde ved vedvarende og uden rimelig grund at rette henvendelse til Statsforvaltningen Familieretshuset, kommunen eller andre myndigheder med anmodninger eller anmeldelser mod den anden forælder el.lign., eller gennem uberettigede tilbageholdelser af barnet efter endt samvær og lign. at medvirke til, at forældrenes samarbejde lider skade på en sådan måde, at det går ud over barnet.

~~Samarbejdschikane fra bopælsforælders side har endvidere betydning i relation til erstatningssamvær, jf. afsnit 11, og kan også få betydning for sager om afslag på og ophævelse af samvær, jf. afsnit 14.1.1.6.~~

Statsforvaltningen Familieretshuset skal være særligt opmærksom på disse sager, hvor der foreligger samarbejdschikane, og skal hurtigt gribe ind over for samarbejdschikane fra bopælsforælders side. Dette skyldes, at det kan være en stor belastning for barnet, hvis den ene forælder konstant hindrer den anden forælders kontakt til barnet og eller vanskeliggør et samarbejde om barnet. Derudover følger det af § 19, stk. 1 og 2, i forældreansvarsloven, at barnet har ret til samvær med den forælder, som barnet ikke har bopæl hos, og at forældrene har et fælles ansvar for, at barnet har samvær.

Screeningen og visitationen af sagen i Familieretshuset skal understøtte, at sager, hvor der er samarbejdschikane identificeres i forbindelse med visitationen. Samarbejdschikane vil i sammenhæng med familiens øvrige problemstillinger kunne føre til, at sagen visiteres til behandling som en § 7-sag. I § 7-sagerne mødes forældrene med en tværfaglig tilgang, og der vil blive gennemført en børnesagkyndig undersøgelse, medmindre det ikke er nødvendigt for afgørelsen af sagen. Behandlingen af § 7-sager er nærmere beskrevet i punkt 2.8 og i punkt 6 i vejledning om Familieretshuset. Hvis der i en sag, der

behandles som en § 6-sag undtagelsesvist fremkommer påstande om samarbejdschikane, vil det som udgangspunkt være relevant, at der gennemføres en børnesagkyndig undersøgelse. Gennemførelse af en børnesagkyndig undersøgelse kan dog f.eks. undlades, hvis der for nyligt er gennemført en børnesagkyndig undersøgelse, som også i den nye sag dækker behovet, eller hvis der er tale om en sag, hvor det umiddelbart kan konstateres, at anmodningen skal afvises efter § 39 i forældreansvarsloven. Der henvises i øvrigt til vejledning om børnesagkyndige undersøgelser.

Den børnesagkyndige undersøgelse har i både § 6-sagerne og § 7-sagerne til formål Hvis Statsforvaltningen bliver opmærksom på, at der foreligger samarbejdschikane fra bopælsforælders side i en konkret sag, skal Statsforvaltningen så tidligt som muligt i sagsforløbet gennem en børnesagkyndig undersøgelse forsøge at afklare, hvad grundlaget årsagen er til for samarbejdschikanen, herunder f.eks. hindringen af samværet er. Det er vigtigt tidligt at få afdækket konfliktens kerne, og herefter gennem Familieretshusets tilbud om børnesagkyndig rådgivning og konfliktmægling m.v. konflikthåndtering og rådgivning at forsøge at få forældrene til at forstå barnets perspektiv, så årelange tovtrækkerier og konflikter omkring barnet undgås. Behandlingen af sådanne sager bør ske hurtigst muligt efter samværshindringen.

Statsforvaltningen Familieretshuset kan i sager med samarbejdschikane efter en konkret vurdering også beslutte at indhente en sagkyndig erklæring om den forælder, der udøver samarbejdschikane. Dette gælder både i sager, der behandles som § 6-sager og § 7-sager. Den sagkyndige erklæring skal, som under hensyn til det konkrete barns forhold —fokuserer på forælders forudsætninger for at tage vare på barnet. En sagkyndig erklæring kan således på et tidligt tidspunkt i sagsbehandlingen være med til at afklare, i hvilket omfang den pågældende forælder kan drage omsorg for barnet, herunder ved at samarbejde med den anden forælder om kontakten til barnet. Samtidig kan indhentningen af en sagkyndig erklæring i særligt tunge sager være en måde at skærme barnet mod inddragelse i sagen. Der henvises til vejledning om børnesagkyndige undersøgelser.

Endelig er det afgørende, at Familieretshuset under behandlingen af en sag, hvor der er samarbejdschikane, har fokus på barnet og dets trivsel. Barnet kan under sagens forløb støttes gennem tilbuddene i Børneenheden, herunder kontaktpersonordningen. Der henvises i den forbindelse til punkt 2.1 og punkt 7 i vejledning om Familieretshuset.

En bopælsforælders hindring af barnets kontakt med samværsforælderen Samarbejdschikane kan dog i visse tilfælde have et sådant omfang og kan påvirke barnet på en sådan måde, at der er frygt bekymring for barnets trivsel. Statsforvaltningen Familieretshuset og familieretten kan vil i sådanne tilfælde under behandlingen af sagen kunne træffe en midlertidig afgørelse om suspension ophævelse af samværet, hvis der er akut behov for at friholde barnet fra forældrenes konflikt. Om midlertidige afgørelser om suspension eller begrænsning af samvær henvises til afsnit 13.6.

Statsforvaltningen kan Familieretshuset bør, hvis påstanden om samarbejdschikane bekræftes under oplysningen af sagen, i den forbindelse vejlede den forælder, som ikke udøver samarbejdschikane, om muligheden for at starte en sag om andre dele af forældreansvaret forældremyndighed eller barnets bopæl. Dvs. hvis chikanen udøves af samværsforælderen, at bopælsforælderen kan ansøge om ophør af samvær, og hvis chikanen udøves af bopælsforælderen, at samværsforælderen kan søge om at blive bopælsforælder.

I de følgende punkter om forældremyndighed og barnets bopæl er betydningen af samarbejdschikane nærmere beskrevet i forhold til de enkelte afgørelsestyper.

Der henvises i øvrigt til mødepligten i forhold til vejledningsmødet, afsnit 3.1. i vejledning om samvær, Statsforvaltningens mulighed for at fastsætte midlertidigt kontaktbevarende samvær, afsnit 5.2.5. og 13.2. i vejledning om samvær, og på muligheden for at søge om bortfald af ferie og ordningen med automatisk erstatningssamvær, afsnit 10.3. og 11 i vejledning om samvær. Formålet med disse muligheder er at fremme begge forældres aktive og loyale medvirken til en samværs-sags behandling, og det tydeliggøres med disse, at barnet bør sikres en løbende kontakt med begge forældre, og at de rammer, der er sat for samværet, skal overholdes.

2.3. Digital ansøgning

Henvendelse om anmeldelse vedrørende en aftale, om anmodning om en afgørelse, om anmodning om indbringelse af en afgørelse for familieretten og om klage efter § 41, stk. 2, i forældreansvarsloven skal ske til Familieretshuset ved brug af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning. Det sikres derved, at henvendelsen bliver screenet og kan visiteres. Den digitale henvendelse er kommet frem, når den er tilgængelig for Familieretshuset.

Kravet om anvendelse af digital selvbetjening gælder ikke anmodninger, der indgives af en offentlig myndighed, og anmodninger om midlertidige afgørelser.

Familieretshuset afviser henvendelser, der ikke er indgivet ved brug af digital selvbetjening. Det gælder dog ikke, hvis borgeren er omfattet af bestemmelserne i § 31, stk. 2 eller 3. Efter § 31, stk. 2, skal Familieretshuset tilbyde, at henvendelsen kan indgives på anden måde end digitalt, hvis der foreligger særlige forhold, der gør, at borgeren ikke må kunne forventes at anvende digital selvbetjening. Efter § 31, stk. 3, skal Familieretshuset herudover undlade at afvise en henvendelse, der ikke er indgivet ved brug af den digitale selvbetjeningsløsning, hvis der ud fra en samlet økonomisk vurdering er klare fordele for Familieretshuset ved at modtage anmeldelsen eller anmodningen på anden måde end digitalt, eller hvis det må antages at være bedst for barnet, at henvendelsen ikke afvises.

Det er Statsforvaltningen Familieretshuset, der ud fra et konkret skøn vurderer, om der foreligger særlige forhold, et helt ekstraordinært tilfælde eller om det må anses for bedst for barnet, at en anmodning ikke afvises ~~efter lovens § 32, stk. 3 og 4~~. Ved vurderingen af om der foreligger særlige forhold, skal der lægges vægt på ansøgerens borgerens beskrivelse af egne evner og muligheder for at anvende it-værktøjer og eventuelle problemer med at søge om hjælp, ligesom medarbejderen hos Statsforvaltningen Familieretshuset ud fra en helhedsvurdering af borgeren må bedømme, om ansøgeren borgeren vil kunne ansøge digitalt efter modtagelse af hjælp hertil. Vurderingen heraf vil normalt kunne foretages ved Statsforvaltningens Familieretshusets umiddelbare kontakt med borgeren. Dette vil således som udgangspunkt kunne ske uden yderligere undersøgelser.

Muligheden for at ~~indgive en ansøgning om samvær m.v. på~~ undtage fra kravet om anvendelse af en anden måde end ved digital selvbetjening skal imødekomme ansøgere borgere med særlige behov. Der kan for eksempel være tale om ansøgere borgere med særlige handicap, såvel herunder både kognitiv psykiske som og fysiske funktionsnedsættelser ~~og demens~~.

Ansøgere Borgere med særlige behov kan for eksempel også være ansøgere borgere, der mangler digitale kompetencer, visse socialt udsatte ansøgere borgere, ansøgere borgere med psykiske lidelser, hjemløse, ansøgere borgere med sprogvanskeligheder m.v. Der foreligger særlige forhold for disse ansøgere borgere, hvis hjælp eller medbetjening fra Statsforvaltningen Familieretshuset konkret vurderes ikke at være en egnet løsning til at muliggøre digital ansøgning. I visse tilfælde vil Statsforvaltningen Familieretshuset umiddelbart

kunne vurdere, at ~~ansøgerne-borgerne~~ ikke vil kunne ansøge digitalt, uden at ~~Statsforvaltningen~~ ~~Familieretshuset~~ først har forsøgt medbetjening. Der vil således kunne være tale om, at der foreligger særlige forhold for nogle af de ~~ansøgereborgere~~, der har særlige behov, der gør, at ~~ansøgeren-borgeren~~ ikke kan ansøge digitalt. Tilsvarende vil der også være ~~ansøgere-borgere~~ fra de nævnte grupper, der kan ansøge digitalt, eventuelt efter medhjælp, og derfor skal ansøge digitalt.

Et eksempel på, hvor der kan foreligge særlige forhold, der gør, at ~~ansøgeren-borgeren~~ ikke kan ansøge digitalt, er, ~~hvor~~ en gangbesværet uden PC eller uden digitale kundskaber, ~~der~~ henvender sig telefonisk til ~~Statsforvaltning~~~~en~~~~Familieretshuset~~ for at blive undtaget fra at ~~ansøge~~ ~~indgive en anmodning om samvær m.v.~~ digitalt.

Særlige forhold vil eksempelvis også kunne foreligge, hvor en socialt udsat ~~ansøger-borger~~ ikke selv kan ansøge digitalt, og det ikke giver mening at forlange, at ~~ansøgeren-borgeren~~ henvender sig eksempelvis på borgerservice eller biblioteket for at få hjælp til digital ansøgning. Særlige forhold kan ~~tillige-endvidere~~ foreligge, hvor en ~~ansøger-borger~~ er indsat i fængsel eller institutionsanbragt og af den grund ikke har adgang til en computer eller lignende digital platform, hvorfor ~~ansøgeren-borgeren~~ ikke kan ansøge digitalt. Der vil være situationer, hvor det er de sociale myndigheder, sagsbehandlere eller andre, der, ~~som tilfældet er i dag~~, sørger for, at ~~ansøgeren-borgeren~~ alligevel får søgt på anden vis eksempelvis telefonisk, ved personligt fremmøde eller skriftligt i et fysisk dokument.

Også hvor der er tale om ~~ansøgere-borgere~~ med store sprogvanskeligheder, herunder ~~ansøgereborgere~~, der ikke behersker dansk eller ~~et~~ andet sprog, der anvendes i selvbetjeningsløsningen, eller ~~som lider af~~ svær ordblindhed, kan ~~Statsforvaltning~~~~en~~~~Familieretshuset~~ i det enkelte tilfælde vurdere, at der foreligger særlige forhold, der gør, at en anden kommunikationskanal end den digitale er bedst egnet.

Udenlandske statsborgere med bopæl i udlandet kan ikke få NemID, ~~medmindre de har et dansk personnummer, enten på grund af tidligere bopælsregistrering i Danmark eller på grund af et tildelt administrativt personnummer~~. Det må derfor anses for et særligt forhold, at de pågældende ~~ansøgere-borgere~~ ikke kan få NemID og derfor ikke kan anvende den digitale løsning. Forudsætningen for at få offentligt digital signatur (eksempelvis NemID) er, at borgeren er over 15 år, at borgeren har et dansk personnummer og dermed er registreret i CPR-~~registeret~~, og at borgeren kan legitimere sig fyldestgørende. Det bemærkes, ~~Færøerne har deres eget folkeregistreringssystem og ikke er en del af CPR, men at mange færinger har personnumre på grund af tidligere ophold i eller forbindelse til Danmark, at man ikke anvender CPR på Færøerne~~.

Hvor der foreligger særlige forhold, er det ~~Statsforvaltningen~~~~Familieretshuset~~, der beslutter på hvilken måde, ansøgningen i givet fald skal indgives. Ansøgning på en anden måde kan for eksempel indebære telefonisk eller personlig betjening, anvendelse af blanketter eller anden skriftlig eller digital kommunikation.

~~Statsforvaltning~~~~en~~~~Familieretshuset~~ skal ~~vil~~ ved anvisning af alternativ kommunikationskanal ~~skulle~~ tage hensyn til den enkelte ~~ansøgers-borgeres~~ vanskeligheder, herunder årsagen til at ~~ansøgeren-borgeren~~ ikke kan ansøge digitalt.

Udover særlige forhold hos ~~ansøgeren-borgeren~~ kan der også helt ekstraordinært forekomme situationer, hvor omstændighederne ved ansøgningen eller ~~Statsforvaltningens~~ ~~Familieretshusets~~ forhold gør, at ~~der ikke kan anmodes om en afgørelse om samvær m.v.~~ ~~henvendelse ikke kan ske~~ ved anvendelse af den digitale

selvbetjeningsløsning. Der kan eksempelvis være tale om, at Statsforvaltningens Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning ikke er indrettet til at håndtere en bestemt situation. Tilsvarende vil kan Statsforvaltningen Familieretshuset eksempelvis kunne anvise ansøgeren borgeren en anden måde at ansøge på, hvis Statsforvaltningens Familieretshusets selvbetjeningsløsning er ude af drift. Der vil i sådanne tilfælde være tale om, at der ud fra en samlet vurdering er klare økonomiske fordele ved at modtage ansøgningen ikke-digitalt, jf. lovens § 31, stk. 4.

Endvidere må Statsforvaltningen Familieretshuset som nævnt ikke afvise en ansøgninghenvendelse, som ikke er indgivet digitalt, hvis det må anses for bedst for barnet, at ansøgningen henvendelsen ikke afvises. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis der af hensyn til barnet er behov for, at der hurtigt træffes afgørelse om afbrydelse af et samvær, der er skadeligt for barnet, fordi samværsforælderen ikke kan tage sig af barnet under samværet. Det bemærkes dog i den forbindelse, at anmodning om, at der træffes en midlertidig afgørelse ikke, er omfattet af kravet om anvendelse af digital selvbetjening.

Statsforvaltningen Familieretshuset kan selv tilrettelægge proceduren i forbindelse med indgivelse af anmodning efter forældreansvarsloven, når med en ikke-digital henvendelse anmodningen ikke er omfattet af kravet om digital selvbetjening, hvorfor Statsforvaltningen fortsat Familieretshuset kan herunder bede ansøgeren om at anvende engødkendte blanketter.

Kravet om anvendelse af digital selvbetjening, at ansøgningen skal indgives digitalt, medfører ikke, at alle bilag til ansøgningen også kan indgives digitalt. Det fremgår af den digitale selvbetjeningsløsning, hvilke dokumenter der kan eller skal indgives digitalt, og hvilke dokumenter der skal fremlægges i original.

Statsforvaltningens Familieretshusets afgørelse om at afvise en ansøgninghenvendelse, fordi den ikke er indgivet via ved brug af den digitale selvbetjeningsløsning, kan påklages til Ankestyrelsen indbringes for familieretten, jf. § 39 i lov om Familieretshuset. Læs mere om klageadgang i afsnit 22.3.
Statsforvaltningen bør udlevere relevante pjecer om samvær til forældre og andre, der søger om samvær. Der henvises i øvrigt til punkt 3.1 i vejledning om Familieretshuset.

2.4. Visitation

Det er et centralt element i det familieretlige system, at Familieretshuset ved modtagelsen af en sag foretager en visitation af sagen, jf. § 4 i lov om Familieretshuset. Ved visitationen fastlægges, om der er tale om en enkel sag, der skal behandles som en § 5-sag, om en mindre enkel sag, der skal behandles som en § 6-sag, eller om en kompleks sag, der skal behandles som en § 7-sag. Ved visitationen fastlægges dermed, hvordan familien mødes i Familieretshuset, hvordan sagsbehandlingen tilrettelægges, og hvorvidt afgørelse i sagen træffes af Familieretshuset eller familieretten. Behandlingen af § 5-sager, § 6-sager og § 7-sager er nærmere beskrevet i punkt 2.6-2.8 og i punkt 4-6 i vejledning om Familieretshuset.

Visitationen af sagen baserer sig i udgangspunktet på screeningen, som er en integreret del af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning. Hvis forælderen er undtaget fra kravet om brug af digital selvbetjening, screenes sagen manuelt. Til brug for screeningen afgiver forælderen en række forskellige oplysninger om sagen og om familiens forhold.

I screeningen identificeres sager, der er omfattet af den lovbestemte visitation i § 5, stk. 2, og § 6, stk. 2, i lov om Familieretshuset. For sager efter forældreansvarsloven drejer det sig om, at anmeldelser af aftaler om forældremyndighed efter § 9, 1. og 2. pkt., § 10, 1. og 2. pkt., og § 13, stk. 1, 1. og 2. pkt., i

forældreansvarsloven og sager om registrering vedrørende en aftale om delt bopæl efter § 18 a i forældreansvarsloven altid visiteres til behandling som en § 5-sag. Det er derudover fastlagt, at sager om hvorvidt en henvendelse, som ikke er indgivet ved anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning, skal afvises, sager om midlertidig forældremyndighed efter § 28 i forældreansvarsloven, sager om midlertidigt kontaktbevarende samvær efter § 29 a i forældreansvarsloven og klager efter § 41, stk. 2, i forældreansvarsloven visiteres til behandling som § 6-sager, hvor afgørelsen træffes af Familieretshuset efter § 26.

I screeningen identificeres endvidere sager, hvor der foreligger risikofaktorer såsom omsorgssvigt, vold, chikane, misbrugsproblemer eller psykisk sygdom. Dermed kan sagerne prioriteres og hurtigt visiteres til behandling som § 7-sager.

På baggrund af screeningen visiterer en medarbejder i Familieretshuset sagen. Screeningen er således alene et redskab og fastlægger ikke visitationen. Sager, der er screenede til behandling som § 5-sager, men hvor familien tidligere har haft en § 7-sag under behandling screenes ligeledes af en børne- og familiefaglig medarbejder med henblik på at sikre, at forældrene reelt er enige. Ligeledes kan der være sager, der screenes til behandling som § 5-sager, men hvor detDer kan dog være tilfælde, hvor det på baggrund af forældrenes oplysninger er tydeligt for StatsforvaltningenFamilieretshuset, at den indgåede samværsaftale vil være til skade for barnet. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis forældrene, uagtet der foreligger oplysninger i sagen om, at samværsforælderen har udsat barnet for vold, indgår en aftale om uovervåget samvær. I disse tilfælde vil forældrenes samværsaftale medføre, atskal Statsforvaltningen vil være forpligtet til atFamilieretshuset overveje, hvorvidt der er grundlag for at underrette kommunen, jf. afsnitpunkt 2.914.2., og Statsforvaltningen Familieretshuset vil kunne skal afslå f.eks. at udfærdige et samværsdokument i overensstemmelse med forældrenes aftale.

Medarbejderne har i visitationen særligt fokus på oplysninger om omstændigheder, der kan skabe risiko for dårlig trivsel hos barnet, samt tegn på, at der har været eller kan opstå vold over for barnet eller mellem forældrene.

Hvis familien har flere sager under behandling, f.eks. en sag om forældremyndighed og en sag om barnets bopæl, kan sagerne visiteres til behandling sammen. Det gælder også, hvis det kun er den ene sag, der omhandler spørgsmål efter forældreansvarsloven, mens den anden sag er f.eks. en bidragssag. Med den samlede visitation kan der, når der er behov for det, skabes samlede forløb, hvor der kan findes samlede løsninger, og hvor der tages højde for, at forskellige familieretlige spørgsmål ofte er indbyrdes sammenhængende.

Der kan dog være gode grunde til at behandle en families sager hver for sig. Det gælder hovedsageligt, hvis forældrene er enige om f.eks. spørgsmålet om forældremyndighed, men er uenige om den anden sag f.eks. om bidragspligt. I det tilfælde skal forældremyndighedssagen som klart udgangspunkt ikke visiteres til behandling sammen med bidragssagen som en § 6-sag, da det vil betyde, at familien uden grund skal vente på at få registreret aftalen om forældremyndigheden. Hvis forældrene først bliver enige om forældremyndigheden med støtte fra Familieretshuset under sagens behandling, er det ligeledes den klare hovedregel, at forældremyndighedssagen "udskilles", og visitationen for den del af sagen ændres til en § 5-sag, så familien kan få registreret aftalen og dermed lukke den del af deres konflikt. Familieretshuset kan også i andre situationer efter en konkret vurdering fravige udgangspunktet om samlet visitation, f.eks. hvis særskilt behandling og afslutning af ét familieretligt spørgsmål kan medvirke til at nedbringe forældrenes

konfliktniveau eller fokusere både Familieretshusets og familiens ressourcer på løsning af hovedproblemet.

Udgangspunktet om samlet visitation gælder også, hvis sagerne ikke kommet ind i Familieretshuset på samme tid. Hvis Familieretshuset f.eks. har en forældremyndighedssag under behandling som en § 7-sag, og den ene forælder 14 dage senere anmoder om fastsættelse af bidrag, skal Familieretshuset som udgangspunkt visitere bidragssagen til behandling som en § 7-sag sammen med forældremyndighedssagen. Det forhold, at Familieretshusets arbejde med parterne og oplysning af forældremyndighedssagen praktisk talt er færdigt, og at sagen dermed er klar til indbringelse for familieretten til afgørelse, kan dog medføre, at Familieretshuset efter en konkret vurdering af bl.a. sammenhængen mellem sagerne vælger ikke at visitere bidragssagen til samlet behandling med forældremyndighedssagen. Dermed vil familien hurtigere få en afklaring af forældremyndighedssagen fremfor, at de skal afvente oplysningen af bidragssagen.

Familieretshuset skal efter § 14 i lov om Familieretshuset visitere sagen hurtigst muligt og så vidt muligt inden fem hverdage efter modtagelsen. Når sagen er visiteret, skal Familieretshuset orientere familien om visitationen, og hvilken betydning visitationen af sagen har for sagsbehandlingen m.v.

Beslutningen om visitation kan ikke indbringes for familieretten.

Der henvises i øvrigt til punkt 3.3 i vejledning om Familieretshuset vedrørende visitation.

Ændring af visitationen under sagens behandling

Visitationen af sagen kan efter § 4, stk. 2, i lov om Familieretshuset ændres under sagens behandling i Familieretshuset. Det gælder dog ikke de sager, der som omtalt ovenfor altid skal visiteres til behandling som § 6-sager, hvor afgørelse træffes af Familieretshuset efter § 26 i lov om Familieretshuset.

Det kan f.eks. være relevant at ændre visitationen af en sag, der er visiteret til behandling som en § 6-sag, til at den skal behandles som en § 7-sag, hvis konfliktniveauet mellem forældrene er steget betydeligt under sagsbehandlingen, og der er kommet oplysninger frem om risikofaktorer som f.eks. vold eller misbrug.

Ændring af visitationen af en sag kan også være relevant, hvis familien under behandlingen af sagen starter en ny sag, og de to sager skal behandles samlet. Det kan f.eks. være relevant, hvis den første sag omhandler fastsættelse af bidrag og er visiteret til behandling som en § 6-sag, mens den næste sag er en forældremyndighedssag, hvor der foreligger et højt konfliktniveau og risikofaktorer i form af f.eks. vold eller omsorgssvigt. I sådanne tilfælde kan visitationen af bidragssagen ændres, så den behandles som en § 7-sag sammen med sagen om forældremyndighed.

Endelig skal der ske en ændring af visitationen af sagen, hvis forældrene under behandlingen af en § 6-sag eller en § 7-sag, når til enighed. I disse tilfælde ændres visitationen, så sagen afsluttes som en § 5-sag, hvor Familieretshuset f.eks. registrerer parternes aftale. Der kan dog opstå situationer, hvor det er tydeligt for Familieretshuset, at forældrenes aftale vil være til skade for barnet. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis forældrene, uagtet der foreligger oplysninger i sagen om, at samværsforælderen har udsat barnet for vold, indgår en aftale om uovervåget samvær. I disse tilfælde skal Familieretshuset overveje, hvorvidt der er grundlag for at underrette kommunen, jf. punkt 2.9, og Familieretshuset skal afslå f.eks. at udfærdige et samværsdokument i overensstemmelse med forældrenes aftale.

Det er Familieretshuset, der beslutter, om visitationen af en sag skal ændres. Beslutningen kan ikke

indbringes for familieretten. Familieretshuset skal orientere familien om ændringen af visitationen og vejlede om virkningerne af ændringen.

2.5. International kompetence

I det følgende gennemgås Statsforvaltningens internationale kompetence til at behandle en sag om samvær m.v. Der henvises i øvrigt til afsnit 4.1. i Vejledning om forældremyndighed og barnets bopæl.

Når Statsforvaltningen-Familieretshuset modtager en anmodning om, at der træffes afgørelse efter forældreansvarsloven, en aftale om forældremyndighed til registrering osv. ansøgning om samvær m.v., skal Statsforvaltningen-Familieretshuset altid undersøge, om der er international kompetence til at behandle sagen i Danmark. Har Statsforvaltningen Er der ikke kompetence til at behandle sagen i Danmark, skal ansøgningen sagen afvises.

Reglerne om international kompetence i sager efter forældreansvarsloven fremgår for Familieretshuset af § 46 i forældreansvarsloven og for familieretten af § 448 g i retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1284 af 14. november 2018 med senere ændringer. Bestemmelsen i § 46 i forældreansvarsloven henviser til, at Familieretshuset har kompetence, når reglerne i § 448 g i retsplejeloven er opfyldte.

Af § 448 g i retsplejeloven fremgår, at en sag efter forældreansvarsloven kan behandles i Danmark i følgende situationer:

- 1) Barnet har bopæl i Danmark. Dette gælder dog ikke, hvis barnet er bortført til Danmark. Dog har de danske myndigheder uanset bortførelsen fortsat kompetence til at behandle sagen, hvis barnet har haft dansk bopæl i mere end ét år efter, at forældremyndighedsindehaveren har eller burde have fået kendskab til barnets bopæl, og forælderen ikke har indgivet en anmodning om tilbagegivelse. Ligeledes har de danske myndigheder kompetence, hvis en anmodning om tilbagegivelse er blevet afslået.
- 2) Barnet er bortført til udlandet, og barnet havde umiddelbart før bortførelsen bopæl i Danmark. Dette gælder dog ikke, hvis barnet har boet i udlandet i mere end ét år efter, at forældremyndighedsindehaveren har eller burde have fået kendskab til barnets bopæl, forældremyndighedsindehaveren ikke inden for det år har indgivet en anmodning om tilbagegivelse, og barnet er faldet til i sine nye omgivelser.
- 3) Barnet opholder sig i Danmark og er som følge af uroligheder eller lignende fordrevet fra sit hjemland.
- 4) Barnet opholder sig i Danmark, og barnets bopæl er ukendt. Dette gælder dog ikke, hvis barnet er bortført til Danmark. Dog har de danske myndigheder uanset bortførelsen fortsat kompetence til at behandle sagen, hvis barnet har haft dansk bopæl i mere end ét år efter, at forældremyndighedsindehaveren har eller burde have fået kendskab til barnets bopæl, og forældremyndighedsindehaveren ikke har indgivet en anmodning om tilbagegivelse. Ligeledes har de danske myndigheder kompetence, hvis en anmodning om tilbagegivelse er blevet afslået.
- 5) Barnet opholder sig i Danmark, og sagen er så hastende, at det ikke kan afventes, at myndighederne i barnets bopælsland træffer afgørelse.

En sag om samvær m.v. kan som udgangspunkt kun behandles i Danmark, hvis barnet har bopæl i Danmark. Det er normalt uden betydning for den internationale kompetence, hvilken tilknytning sagen har til andre lande. En sag om samvær m.v. Sagen kan altså behandles i Danmark, hvis barnet har bopæl herder er tale om ét af de ovenstående tilfælde, uanset om forældrene bor i et andet land, og uanset om der tidligere er truffet afgørelse om samvær-spørgsmålet m.v. i et andet land.

Ved afgørelsen af, om et barn har bopæl i Danmark, skal der tages udgangspunkt i barnets egen situation. Børn kan have en bopæl, der er forskellig fra deres forældres bopæl. Et barn kan få bopæl i et andet land i det øjeblik, barnet —eventuelt sammen med sin familie— flytter fra et land til et andet.

Et barn kan have bopæl i Danmark, selvom det opholder sig i et andet land. Omvendt har et barn, der opholder sig i Danmark, ikke nødvendigvis bopæl her. Eksempelvis kan der ved kostskoleophold opstå spørgsmål om, hvorvidt barnet har taget bopæl på det sted, hvor barnet aktuelt opholder sig. Et barn, der alene har midlertidigt ophold i Danmark, f.eks. [på baggrund af et](#) turistvisum, har som udgangspunkt ikke bopæl i Danmark. Det er principielt uden betydning for vurderingen af, om et barn har bopæl i Danmark, om barnet i CPR er registreret med en aktuel bopæl her i landet.

Den internationale kompetence fastlægges efter forholdene ved sagens begyndelse. Hvis barnet under sagens [behandling](#) flytter fra Danmark, skal det overvejes, om der fortsat er kompetence til at behandle sagen i Danmark. Hvis barnet ~~under behandlingen af en sag om samvær~~ flytter fra Danmark og tager bopæl i en stat, som Danmark samarbejder med efter [Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn](#) (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen)— og ikke bare midlertidigt opholder sig der,— mister danske myndigheder kompetencen til at fortsætte behandlingen af sagen, og [Statsforvaltningen-Familieretshuset](#) skal afvise at fortsætte behandlingen af sagen. Flytter barnet fra Danmark under behandlingen af ~~sagen om samvær~~ og tager bopæl i et land, som Danmark ikke samarbejder med efter [Haagerbørnebeskyttelseskonventionen](#), bevarer danske myndigheder kompetencen til at behandle sagen.

[Det bemærkes, at Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i artikel 8 og 9 indeholder særlige bestemmelser om muligheden for at overføre kompetence til at behandle en sag mellem konventionsstater. Der henvises i denne forbindelse til punkt 6.2 i vejledning om anvendelsen af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i sager efter forældreansvarsloven.](#)

[Der henvises for yderligere oplysninger til vejledning om international kompetence i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. og vejledning om anvendelsen af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i sager efter forældreansvarsloven.](#)

~~Selvom barnet ikke har bopæl i Danmark, men kun opholder sig her midlertidigt, kan der dog i nogle situationer træffes afgørelser om samvær, navnlig når sagen er hastende.~~

~~Der er endvidere særlige kompetenceregler, når barnet er blevet bortført til et andet land, og når der behandles en tilsvarende sag om samvær i et andet land.~~

~~Reglerne om Statsforvaltningens internationale kompetence i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. findes i forældreansvarslovens § 46. Denne bestemmelse henviser bl.a. til retsplejelovens § 448 f og Haagerbørnebeskyttelseskonventionen (Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn).~~

~~Statsforvaltningens-Familieretshuset afvisning af at behandle en sag om samvær m.v. efter § 46, stk. 1, fordi der ikke er international kompetence til at behandle den i Danmark, kan påklages til Ankestyrelsen, jf. forældreansvarslovens § 41, stk. 1, indbringes for familieretten, jf. § 39 i lov om Familieretshuset.~~

~~Der henvises i øvrigt til vejledning om international kompetence i sager om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær m.v.~~

2.6. Særligt om behandlingen af § 5-sager efter forældreansvarsloven

Sager efter forældreansvarsloven, der visiteres til behandling som § 5-sager, hvor forældrene er enige. Det kan f.eks. være sager om anmeldelse af en aftale om fælles forældremyndighed eller flytning af forældremyndigheden mellem forældrene, eller om registrering af en aftale om delt bopæl. Disse sager betegnes som enkle sager.

Som fravigelse fra kravet om enighed mellem forældrene er, at en sag om fjernelse af markering i CPR af barnets delte bopæl, fordi aftalen om delt bopæl er ophørt, også er en enkel sag, der behandles som en § 5-sag, uanset at forældrene ikke nødvendigvis er enige om, at aftalen om delt bopæl skal ophøre.

Ikke alle sager, hvor forældrene er enige, kan dog visiteres til behandling som § 5-sager. I tilfælde, hvor der er behov for sagsbehandling, skal sagen ikke behandles som en § 5-sag. Det kan f.eks. være, hvis der er tvivl om den internationale kompetence til at behandle sagen, hvis der er tale om registrering af en aftale om overførsel af forældremyndigheden til andre end barnets forældre, eller hvis der, på baggrund af at familien tidligere har haft en § 7-sag under behandling, er behov for at sikre, at der er tale om reel enighed mellem forældrene og ikke, at den ene f.eks. har anvendt vold eller trusler om vold for at tvinge den anden til at indgå aftalen.

I § 5-sager afsluttes sagen i Familieretshuset ved, at Familieretshuset modtager anmeldelsen, godkender, registrerer eller noterer aftalen eller giver en tilladelse eller godkendelse. Familieretshuset gennemfører ikke nogen sagsbehandling forud for afslutningen af sagen, da parterne er enige, og det i visitationen er konstateret, at der ikke foreligger problemstillinger, der nødvendiggør sagsbehandling. Familieretshuset skal orientere familien om afslutningen af sagen og skal vejlede forældrene om mulighederne for, at deres barn kan modtage støtte i Børneenhedens åbne tilbud. Der henvises i denne forbindelse til punkt 7 i vejledning om Familieretshuset vedrørende Børneenheden. Vejledningen kan gives skriftligt.

Alt efter om der er tale om en aftale, der blot skal anmeldes, eller aftalen skal registreres, har forældrenes aftale efter § 35, stk. 3, i lov om Familieretshuset virkning fra anmeldelsen eller fra registreringen. Fra dette tidspunkt kan aftalen fuldbyrdes. Forældrene kan dog fastsætte et andet virkningstidspunkt i aftalen.

Familieretshusets registrering m.v. af en aftale kan efter § 40, stk. 1, i lov om Familieretshuset ikke indbringes for familieretten, da forudsætningen for registreringen m.v. er, at forældrene er enige. Hvis en forælder tilbagekalder sit samtykke, men ikke når at give Familieretshuset besked, inden Familieretshuset f.eks. registrerer aftalen, skal Familieretshuset efter anmodning genoptage behandlingen af sagen. Da forældrene nu ikke længere er enige, skal sagen visiteres til behandling som en § 6-sag eller en § 7-sag, hvor afgørelse enten træffes af familieretten, eller hvor Familieretshusets afgørelse kan indbringes for familieretten.

Behandlingen af § 5-sager er nærmere beskrevet i punkt 4 i vejledning om Familieretshuset.

2.7. Særligt om behandlingen af § 6-sager efter forældreansvarsloven

Sager efter forældreansvarsloven, der visiteres til behandling som § 6-sager, er sager, hvor forældrene ikke er enige, men hvor familien heller ikke har så komplekse problemer, at der er behov for den tværfaglige indsats, som Familieretshuset møder familien med i § 7-sager. Disse sager betegnes som mindre enkle sager.

I § 6-sager mødes forældrene i Familieretshuset med en konflikthåndterende tilgang, og de støttes via konflikthåndtering og rådgivning med henblik på, at de når til enighed om en løsning. Fokus i Familieretshuset er således på at forlige forældrene til barnets bedste. Familieretshuset tilrettelægger arbejdet med forældrene ud fra den enkelte families behov med henblik på at udnytte forligspotentialet. Det vil således være individuelt, hvilke tilbud om konflikthåndtering og rådgivning som forældrene vil få. Familieretshuset skal i arbejdet med forældrene have fokus på at bibringe forældrene en forståelse for deres barns situation, og hvordan barnet påvirkes af forældrenes konflikt.

Familieretshuset skal efter § 31 a i forældreansvarsloven indkalde forældrene til et møde, medmindre sagen alene omhandler anden kontakt end samvær, eller det er unødvendigt eller uhensigtsmæssigt at afholde et møde. Det kan f.eks. være unødvendigt, hvis forældrene blot er uenige om detaljer i tilrettelæggelsen af samvær, eller hvis Familieretshuset umiddelbart kan konstatere, at anmodningen skal afvises efter § 39 i forældreansvarsloven. § 6 sager behandles i et familiemæglingsspor, hvor familien indkaldes til et møde. På mødet vil der være fokus på ud fra en konflikthåndterende tilgang at finde fælles løsninger til barnets bedste. Efter § 14 i lov om Familieretshuset skal Familieretshuset sende mødeindkaldelsen til forældrene hurtigst muligt og senest ti hverdage efter modtagelsen af sagen. Forældrene er forpligtede til at deltage i mødet. Der er dog ikke pligt til at møde sammen med den anden forælder, hvis der har været voldelig adfærd i forholdet. Der henvises i den forbindelse til punkt 2.1.1 og punkt 9.1 i vejledning om Familieretshuset. Forælderen kan bede om en kortvarig udsættelse af mødet, f.eks. for at sikre at en bisidder kan deltage. Det bemærkes, at Familieretshuset er forpligtet til at behandle sagen, uanset at en eller begge forældre udebliver fra mødet, idet Familieretshuset dog i visse situationer kan henlægge sagen, hvis ansøgeren udebliver.

Familieretshuset er forpligtet til hurtigst muligt at yde støtte til forældrene, medmindre støtten af hensyn til barnet bør ydes over en længere periode. Familieretshusets konflikthåndterings- og rådgivningstilbud er beskrevet i punkt 8 i vejledning om Familieretshuset.

Samtidigt tilbydes barnet afhængig af behov støtte i Familieretshusets Børneenhed. Det er ligeledes Børneenheden, som afholder en eventuel børnesamtale med barnet under Familieretshusets oplysning af sagen. Børneenheden skal efter § 14, stk. 1, nr. 3, i lov om Familieretshuset hurtigst muligt og så vidt muligt inden syv hverdage efter visitationen af § 6-sagen tilbyde at udpege en kontaktperson for barnet. Børneenheden og kontaktpersonordningen er nærmere beskrevet i punkt 2 i denne vejledning og i punkt 7 i vejledning om Familieretshuset.

Oplysningen af sagen

Familieretshuset har ansvaret for at oplyse sagen. Oplysningen af sagen skal tage udgangspunkt i barnets perspektiv, og at der skal tilvejebringes tilstrækkeligt grundlag for at træffe den afgørelse, der er til barnets bedste. Der henvises i den forbindelse til punkt 2.1.

Familieretshuset kan leve op til dette på flere forskellige måder, og dette skal tilrettelægges i den enkelte sag. Oplysningen af sagen kan således bl.a. indebære børnesamtaler, møder med forældrene, udarbejdelse af en børnesagkyndig erklæring eller undersøgelse og indhentning af oplysninger fra andre myndigheder. Det kan f.eks. være relevant at indhente oplysninger fra barnets daginstitution eller skole. I § 6-sager vil det som klart udgangspunkt ikke være relevant at indhente oplysninger fra de sociale myndigheder, politiet og anklagemyndigheden. Statsforvaltningen kan i forbindelse med oplysningen af sagen — se afsnit 4 — indhente yderligere oplysninger f.eks. fra barnets dagsinstitution eller skole, de sociale myndigheder, politiet og/eller andre, der har relevante oplysninger om barnet.

~~Undersøgelser i kommunalt regi, erklæringer fra skolepsykologen, U~~dtalelser fra f.eks. barnets børnehave m.v. kan være en vigtig del af sagens oplysning og samtidig føre til en indirekte inddragelse af barnet. Det kan endvidere i nogle tilfælde være med til at kvalificere en indledende vurdering af barnets modenhed til brug for spørgsmålet om, hvorvidt barnet skal indkaldes til en samtale.

~~Det beror på en skønmæssig vurdering, om der er behov for at indhente yderligere oplysninger. Der ind-~~hentes således ikke automatisk oplysninger fra andre myndigheder, institutioner m.v.

~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ er kun forpligtet til at følge en opfordring om at indhente oplysninger, som ~~en den pågælden-~~de forælder ikke selv kan fremskaffe, hvis oplysningerne skønnes at være relevante for sagen.

I ~~samværs~~sager efter forældreansvarsloven opstår ~~der~~ ofte det dilemma, at der er tale om meget indgribende afgørelser af væsentlig betydning for barnet og forældrene, og som derfor kræver en grundig sagsoplysning, samtidig med at der ofte kræves en hurtig afgørelse.

Anmoder forældrene om, at andre myndigheder inddrages i sagsoplysningen, skal Statsforvaltningen Familieretshuset foretage en konkret vurdering, før en sådan anmodning efterkommes eller afslås.

Herudover har Statsforvaltningen-Familieretshuset enselvfølgelig pligt til ex officio at vurdere, om der skal indhentes oplysninger fra andre myndigheder for at sikre et forsvarligt og tilstrækkeligt afgørelsesgrundlag. Det kan ikke udelukkes, at andre hensyn end, hvad der følger af en snæver anvendelse af officialmaksimen, kan føre til, at Statsforvaltningen-Familieretshuset alligevel bør overveje at indhente yderligere oplysninger. Dette kan eksempelvis ske af hensyn til forældrenes ”accept” af afgørelsen.

Statsforvaltningens-Familieretshusets mulighed for at indhente yderligere oplysninger om ansøgerens rent private forhold fra andre dele af forvaltningen eller fra en anden forvaltningsmyndighed er reguleret af forvaltningslovens § 29. Efter denne bestemmelse må oplysninger om ansøgerens rent private forhold ikke indhentes fra andre dele af forvaltningen eller fra en anden forvaltningsmyndighed. Dette gælder dog ikke, hvis ansøgeren har givet samtykke til, at oplysningerne indhentes, eller hvis særlige hensyn til ansøgeren eller tredjemand, f.eks. barnet, klart overstiger ansøgerens interesse i, at oplysningen ikke indhentes.

Begrænsningen i indhent~~ning~~else af oplysninger gælder endvidere ikke, hvis andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov. ~~Det bemærkes, at bestemmelser om indhentelse af oplysninger, der findes i § 2, stk. 5, og § 7, stk. 2, i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. ikke er omfattet af dette. Disse bestemmelser giver således ikke Statsforvaltningen hjemmel til at indhente oplysninger om ansøgeren uden samtykke.~~

Selvom det påhviler Statsforvaltningen-Familieretshuset at oplyse en samværssagen, har Statsforvaltningen Familieretshuset således ikke fri adgang til at indhente oplysninger om ansøgeren.

~~Disse b~~Begrænsningerne i forvaltningslovens § 29 gælder alene i forhold til ansøgeren og således ikke i forhold til modparten og barnet.

I ~~forhold til e~~En myndigheds videregivelse af oplysninger om den anden forælder og barnet er ~~dette~~reguleret i forvaltningslovens § 28, der henviser til en række bestemmelser i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (databeskyttelsesforordningen) og databeskyttelsesloven, jf. lov nr. 502 af 23. maj 2018jf. nedenfor.

~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ bør ~~dog~~ også i forhold til sådanne oplysninger indhente samtykke fra de personer, som oplysningerne vedrører, til, at disse oplysninger ~~de~~ videregives til ~~Statsforvaltningen~~Familieretshuset. Oplysningerne kan dog efter databeskyttelsesforordningen indhentes uden samtykke, hvis behandlingen er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden persons vitale interesser.

Det bemærkes, at indhent~~ning~~ningelse af oplysninger om barnet som udgangspunkt kræver samtykke fra begge forældre, når der er fælles forældremyndighed over barnet.

Hvis en af forældrene ikke ønsker at medvirke til indhent~~ning~~ningelse af oplysningerne, kan dette, ~~hvis der ikke er modstående hensyn til barnet,~~ tillægges processuel skadevirkning, jf. afsnit 4.4. Der henvises i den forbindelse til punkt 9.5 i vejledning om Familieretshuset.

Efter forvaltningslovens § 31 skal en myndighed på begæring af en anden forvaltningsmyndighed videregive en anmodning, hvis oplysningen er af betydning for den anden myndigheds virksomhed eller for en afgørelse, som myndigheden skal træffe. Den myndighed, der modtager anmodningen, må dog kun videregive oplysningen, i det omfang den er berettiget til at videregive den. Det er den myndighed, der ligger inde med oplysningerne, der afgør, i hvilket omfang oplysningerne kan videregives.

~~En myndigheds ret til — på begæring — at videregive en oplysning til en anden myndighed er reguleret af: ————— Forvaltningslovens § 28, stk. 1, der henviser til en række bestemmelser i lov om behandling af perso — oplysninger (persondataloven).~~

~~————— Forvaltningslovens § 28, stk. 2-4.~~

~~Når Statsforvaltningen har tilvejebragt et fyldestgørende og retligt grundlag for afgørelsen, kan Statsforvaltningen tage stilling til samværrets omfang og eventuelle vilkår herfor. I afsnit 5 gennemgås rammerne for fastsættelse af samvær.~~

Afslutning af sagen

Hvis forældrene med støtte fra Familieretshuset når til enighed om en løsning under sagens behandling i Familieretshuset, visiteres sagen til afslutning som en § 5-sag, hvor Familieretshuset f.eks. registrerer forældrenes aftale.

Hvis forældrene ikke med Familieretshusets støtte kan nå til enighed om en løsning, skal Familieretshuset indbringe sagen for familieretten eller træffe afgørelse, så snart det er konstateret, at sagen er oplyst, og der ikke er grundlag for at fortsætte det tværfaglige arbejde med forældrene. Sidstnævnte baserer sig på en helhedsvurdering af familiens situation og forældrenes reaktioner på den tilbudte konflikthåndtering og rådgivning. Hensynet til om det er til gavn for barnet, at der tilbydes yderligere rådgivning eller konflikthåndtering, skal tillægges afgørende vægt. I vurderingen skal bl.a. også indgå sagens genstand, forældrenes samarbejdsvanskeligheder, familiens tidligere sager, konflikt- og løsningspotentialer og barnets situation. Det er ikke et krav, at alle konflikthåndterings- og rådgivningsmuligheder er udtømte for, at Familieretshuset afslutter arbejdet med forældrene. Det skal kun være de muligheder, der er relevante for den pågældende familie, som skal være afprøvede. Der kan dermed være sager, hvor det meget hurtigt kan konstateres, at det ikke er muligt at støtte forældrene i at nå til enighed, og at det derfor er bedst, at sagen indbringes for familieretten, eller at der træffes en afgørelse.

Hvis det fremgår af en anmodning, at der er bortførelsesrisiko, og at det kan være afgørende, at ~~der an-~~lægges sag ved rettenafgørelse træffes af familieretten, fordi den ene forælder bor i udlandet, skal der ikke

indkaldes til vejledningsmødet, og Familieretshuset skal ikke iværksætte konflikthåndterings- og rådgivningstilbud. Familieretshuset skal i stedet afslutte sagen straks og indbringes med det samme for retten for familieretten. Familieretshuset skal endvidere vejlede om mulighederne for, at der kan træffes en midlertidig afgørelse efter §§ 26 eller 27 i forældreansvarsloven.

Statsforvaltningen skal samtidig vejlede om reglerne i § 27, hvorefter børne- og socialministeren (Koordinationsenheden for Børnebortførelse) kan træffe en midlertidig afgørelse om forældremyndighed, hvis der er fælles forældremyndighed, og der er risiko for, at den ene forælder vil bringe barnet ud af landet.

Barnet er blevet bortført Tilsvarende skal Familieretshuset som udgangspunkt hurtigst muligt indbringe sagen for familieretten til afgørelse, hvis barnet allerede er bortført, og kravene i § 448 g i retsplejeloven for, at sagen kan behandles i Danmark, er opfyldt.

Hvis det fremgår af en anmodning, at barnet er blevet bortført, og anmodning om tilbagegivelse er indgivet til Børne- og Socialministeriet, Koordinationsenheden for Børnebortførelse, og betingelserne for at behandle sagen her i landet fortsat er opfyldt, jf. retsplejelovens § 448 f, skal der ikke indkaldes til et vejledningsmøde. Sagen afsluttes straks og indbringes med det samme for retten.

Bopæl i udlandet

Familieretshuset kan også i andre situationer opleve, at det er mest hensigtsmæssigt og bedst for barnet, at sagen afsluttes hurtigst muligt og indbringes for familieretten til afgørelse. Det kan f.eks. gøre sig gældende, hvis den ene forælder, som bor i udlandet og som ikke kan eller vil afholde udgifterne ved at rejse til Danmark for at deltage i vejledningsmøder, konflikthåndtering og rådgivningsmægling m.v., og det ikke er muligt at gennemføre digitalt via en sikker forbindelse, kan anmode om, at sagen indbringes for retten. Dette gælder også, selv om vedkommende er udeblevet fra et vejledningsmøde.

Behov for en dom, der kan anerkendes i udlandet

I sager om forældremyndighed og barnets bopæl træffes afgørelsen altid af familieretten. I sager om samvær træffes afgørelsen af familieretten, hvis afgørelsen vil være indgribende for barnet. I øvrige samværsager træffes afgørelsen af Familieretshuset. Afgørende for Familieretshusets vurdering af, om afgørelsen vil være indgribende for barnet eller ej, er, om der er tale om større ændringer. En ændring fra en 7-7-ordning til en 6-8-ordning er som udgangspunkt ikke indgribende, mens afgørelse i en sag om ændring fra samvær nogle timer hver fjortende dag til samvær hver anden weekend eller om ændring fra en 7-7-ordning til en 9-5-ordning som udgangspunkt er indgribende. Mindre ændringer, som f.eks. hvorvidt samvær afholdes i lige eller ulige uger, tidspunktet for afhentning til samvær, stillingtagen til enkeltstående samvær eller placeringen af samvær i ferieperioder, hvor der ikke er uenighed om omfanget af ferisamvær, er som udgangspunkt ikke indgribende for barnet. Familieretshuset skal altid foretage en konkret vurdering i forhold til det enkelte barn. Der kan dermed være sager, hvor ændringen af antallet af dage i en samværsordning umiddelbart synes mindre, men hvor det alligevel ud fra en skønmæssig vurdering er indgribende. Karakteren af forældrenes konflikt kan have betydning i afvejningen. Det kan efter omstændighederne også indgå, om en afgørelse, som ikke åbenbart må anses for indgribende for barnet, er af hastende karakter.

I øvrige sager efter forældreansvarsloven træffes afgørelsen af Familieretshuset. Det gælder dog ikke, hvis sagen indeholder komplicerede juridiske eller faktiske problemstillinger, såsom komplicerede spørgsmål om international kompetence. Sådanne sager skal Familieretshuset indbringe for familieretten til afgørelse.

Hvis afgørelse i sagen skal træffes af familieretten, indbringer Familieretshuset sagen for retten. Familieretshuset sender sagens akter til familieretten og angiver endvidere, hvilke parter der efter § 448 a i

retsplejeloven anses som henholdsvis sagsøger og sagsøgte. Indbringelse af sager for familieretten er nærmere behandlet i punkt 5.4 i vejledning om Familieretshuset.

Hvis afgørelse træffes af Familieretshuset, har afgørelsen virkning fra afgørelsestidspunktet, medmindre Familieretshuset fastsætter andet i afgørelsen. Afgørelsen kan fuldbyrdes fra virkningstidspunktet.

Familieretshusets afgørelse kan efter § 39 i lov om Familieretshuset indbringes for familieretten. Anmodning om, at afgørelsen indbringes, skal indgives til Familieretshuset inden fire uger efter, at forælderen har fået meddelelse om afgørelsen. Familieretshuset skal dog i alle tilfælde indbringe sagen, da familieretten i særlige tilfælde kan behandle sagen, uanset at anmodningen er indgivet for sent. Familieretshuset kan i afgørelsen bestemme, at indgivelse af en anmodning om indbringelse af Familieretshusets afgørelse for familieretten har opsættende virkning.

Familieretshuset har, når der modtages en anmodning om indbringelse af Familieretshusets afgørelse for familieretten, i visse tilfælde efter § 41, stk. 3, i lov om Familieretshuset mulighed for at genoptage behandlingen af sagen. Det gælder, når anmodningen indeholder en ansøgning, som Familieretshuset ikke har taget stilling til, anmodningen indeholder væsentlige nye oplysninger, sagen indeholder væsentlige oplysninger, som Familieretshuset ikke har taget stilling til, eller der er begået sagsbehandlingsfejl, der kan have haft betydning for afgørelsen.

Behandlingen af § 6-sager er nærmere beskrevet i punkt 5 i vejledning om Familieretshuset.

2.8. Særligt om behandlingen af § 7-sager efter forældreansvarsloven

Sager efter forældreansvarsloven, der visiteres til behandling som § 7-sager, er sager, hvor forældrene ikke er enige, og hvor familien har så komplekse problemer, at der er behov for en særlig indsats i forhold til afdækning af familiens situation, herunder i form af en tværfaglig tilgang til familiens udfordringer. Disse sager betegnes som komplekse sager.

I de komplekse sager oplever familien problemer såsom omsorgssvigt i forhold til barnet, vold, herunder psykisk vold, chikane, misbrugsproblemer eller psykisk sygdom. § 7-sager vil således ofte rumme sociale problemstillinger. En sag kan også være kompleks på baggrund af intensiteten af forældrenes konflikt, som bl.a. kan give sig udslag i forældrenes manglende kontakt med hinanden, samværsforældrens manglende kontakt med barnet og lav grad af anerkendelse af den anden forælders evne eller vilje til at tage vare på barnet. Sager om børnebortførelse vil som klar hovedregel være § 7-sager. § 7-sagerne er således de sager, hvor familien og barnet har mest brug for hjælp, og hvor familien er udfordret af flere problemstillinger.

Sager, der er rejst på baggrund af kommunens anvendelse af initiativretten i § 24 i lov om Familieretshuset, er altid § 7-sager. Initiativsagerne er beskrevet i punkt 5 i vejledning om samarbejdet mellem kommunerne og Familieretshuset.

I § 7-sagerne mødes familierne af en tværfaglig tilgang. Dette kommer ikke nødvendigvis til udtryk ved, at der til møderne med forældrene i Familieretshuset deltager f.eks. både en børne- og familiefaglig medarbejder og en jurist. Den tværfaglige tilgang handler derimod om, at Familieretshuset i sin tilrettelæggelse af oplysningen af sagen og arbejdet med familien tænker tværfagligt, helhedsorienteret og inddrager alle de nødvendige faglige kompetencer. Det tværfaglige team, der behandler sagen, skal som

minimum bestå af en børne- og familiefaglig medarbejder og en jurist. Teamet er grundstammen i Familieretshusets sagsbehandling, men inddrager relevant personale fra Familieretshuset og eksterne sagkyndige, når det er nødvendigt.

Fokus i Familieretshusets behandling af sagen er dels at oplyse sagen ud fra et børne- og familiefagligt perspektiv, således at familieretten kan træffe afgørelse om en helhedsorienteret løsning, der er bedst for barnet, dels at arbejde med at bibringe forældrene en forståelse for barnets situation, og hvordan barnet påvirkes af forældrenes konflikt, dels at nedbringe forældrenes konfliktniveau både under sagens behandling og på lang sigt til gavn for barnet. Familieretshusets konflikt håndterings- og rådgivningstilbud er beskrevet i punkt 8 i vejledning om Familieretshuset.

Familieretshuset skal efter § 31 a i forældreansvarsloven indkalde forældrene til et møde, medmindre sagen alene omhandler anden kontakt end samvær, eller det er unødvendigt eller uhensigtsmæssigt at afholde et møde. Det kan f.eks. være unødvendigt, hvis Familieretshuset umiddelbart kan konstatere, at anmodningen skal afvises efter § 39 i forældreansvarsloven. § 7 sager behandles i et familieretligt udredningsspørsmål med henblik på oplyse sagen og afdække barnets bedste. I § 7-sagerne hvor der indkaldes til møde. På mødet vil der være fokus på belysning af familiens situation, forældrenes personlige egenskaber og deres evne til at drage omsorg for barnet for at sikre et indgående kendskab til den konkrete familie. Samtidig ydes støttende børnesagkyndig rådgivning og vejledning for at hjælpe forældrene til at fokusere på barnets behov.

Efter § 14 i lov om Familieretshuset skal Familieretshuset sende mødeindkaldelsen til forældrene hurtigst muligt og senest ti hverdage efter modtagelsen af sagen. Familieretshuset skal i § 7-sager være særligt opmærksom på forpligtelsen efter § 10, stk. 2, i lov om Familieretshuset til, at forældrene ikke må indkaldes til møde sammen, hvis en part eller dennes barn har været udsat for voldelig adfærd fra den anden part, eller der er mistanke herom, medmindre parterne samtykker til afholdelse af et fælles møde. Ligeledes skal Familieretshuset være opmærksom på at vejlede forældrene om, at de ikke er forpligtede til at deltage i et møde med den anden forælder, hvis denne har udsat forælderen eller dennes barn for voldelig adfærd. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.1.1. Forælderen kan bede om en kortvarig udsættelse af mødet, f.eks. for at sikre at en bisidder kan deltage. Det bemærkes, at Familieretshuset som udgangspunkt er forpligtet til at behandle sagen, uanset at en eller begge forældre udebliver fra mødet, men at Familieretshuset i visse situationer kan henlægge sagen, hvis ansøgeren i sagen ikke møder.

Familieretshuset skal endvidere hurtigst muligt og så vidt muligt inden fem hverdage efter visitationen af sagen kontakte den kommune, der er handlekommune for barnet efter serviceloven. Kontakten skal afdække, om der er grundlag for at indlede et samarbejde efter §§ 29-31 i lov om Familieretshuset. Samarbejdet med kommunen er et væsentligt element i Familieretshusets oplysning af sagen og arbejde med familien i de tilfælde, hvor familien også har sociale problemer. Samarbejdet er beskrevet indgående i vejledning om samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne, hvortil der henvises.

Familieretshuset skal efter § 14 i lov om Familieretshuset hurtigst muligt og så vidt muligt inden syv hverdage efter visitationen af sagen sende en plan for behandlingen af sagen til parterne. Ofte vil planen med fordel kunne sendes til forældrene sammen med den ovenfor nævnte mødeindkaldelse. Planen skal indeholde oplysninger om de overordnede sagsskridt, som Familieretshuset på tidspunktet for planens udarbejdelse forventer, skal gennemføres. Det kan f.eks. være, at Familieretshuset forventer at indhente oplysninger fra kommunen, hvorefter der vil blive afholdt et møde og en børnesamtale, og at Familieretshuset forventer, at forældrene parallelt hermed vil blive tilbudt konflikt håndtering. Det skal endvidere angives i planen, hvornår

de enkelte sagsbehandlingsskridt forventes foretaget. Det er ikke et krav, at det sker med datoangivelse, men tidsangivelsen skal give parterne en overordnet skitse over Familieretshusets tilrettelæggelse af sagsbehandlingen. Samarbejdet med kommunen skal fremgå af planen, hvis Familieretshuset har oplysninger herom på tidspunktet for udarbejdelsen af planen. Det er det tværfaglige team i Familieretshuset, der tilrettelægger behandlingen af sagen.

Planen er ikke bindende, og det forhold at planen er sendt til forældrene er således ikke til hinder for, at Familieretshuset under sagens behandling revurderer, hvilke sagsbehandlingsskridt der er nødvendige. Familieretshuset skal således løbende vurdere, om den udarbejdede plan fortsat skitserer det bedst mulige forløb for familien og barnet i den konkrete sag. Hvis det ikke er tilfældet, skal Familieretshuset revidere planen. Den ændrede plan skal sendes til forældrene.

Børn, der er involverede i § 7-sager, er ofte meget sårbare og påvirkede af forældrenes konflikt og øvrige problemer. Familieretshusets Børneenhed har derfor særligt fokus på, hvordan disse børn kan hjælpes til at komme så skånsomt som muligt igennem forløbet. Det drejer sig både om, at barnet tilbydes støtte i Børneenheden, og at det er Børneenheden, der har kontakten til barnet, når det skal involveres direkte i sagens oplysning ved f.eks. en børnesamtale eller en børnesagkyndig undersøgelse. Børneenheden skal efter § 14, stk. 1, nr. 3, i lov om Familieretshuset hurtigst muligt og så vidt muligt inden syv hverdage efter visitationen af § 7-sagen tilbyde at udpege en kontaktperson for barnet. Børneenheden og kontaktpersonordningen er nærmere beskrevet i punkt 2 i denne vejledning og i punkt 8 i vejledning om Familieretshuset.

Familieretshuset skal hurtigst muligt oplyse § 7-sagen og under oplysningen af sagen yde støtte til parterne. Det er således Familieretshuset, der sørger for den tværfaglige behandling, undersøgelse og oplysning af § 7-sagen. Familieretshuset skal i behandlingen af sagen have fokus på beskyttelsen af barnet og Børneenhedens afdækning af barnets perspektiv.

Oplysningen af sagen

Familieretshuset har ansvaret for at oplyse sagen. Oplysningen af sagen skal tage udgangspunkt i barnets perspektiv, og at der skal være det tilstrækkelige grundlag for, at Familieretshuset kan træffe den afgørelse, der er til barnets bedste, hvis parterne ikke kan støttes i at blive enige om en løsning under Familieretshusets behandling af sagen. Der henvises i den forbindelse til punkt 2.1.

Familieretshuset kan leve op til dette ansvar på flere forskellige måder og skal ske under hensyn til den enkelte sag. Oplysningen af sagen kan således bl.a. omfatte børnesamtaler, møder med forældrene, udarbejdelse af en børnesagkyndig erklæring eller undersøgelse og indhentning af oplysninger fra andre myndigheder.

Statsforvaltningen kan i forbindelse med oplysningen af sagen — se afsnit 4 — indhente yderligere oplysninger f.eks. fra barnets dagsinstitution eller skole, de sociale myndigheder, politiet og/eller andre, der har relevante oplysninger om barnet.

Kompleksiteten af § 7-sagerne medfører, at det ofte vil være nødvendigt som led i oplysningen af sagen at iværksætte en undersøgelse af en eller begge forældres personlige egenskaber, evne til at drage omsorg for barnet og forudsætninger for at kunne følge afgørelser og indgå i det nødvendige samarbejde for at sikre barnets trivsel. Undersøgelsen kan udelades, hvis den ikke er relevant, f.eks. fordi der kort forinden er gennemført en tilsvarende undersøgelse, som dækker behovet.

Familieretshuset skal derudover som led i oplysningen af sagen sørge for, at der foretages en børnesagkyndig undersøgelse, medmindre det ikke er nødvendigt for afgørelsen. Det kan f.eks. være unødvendigt, fordi der kort forinden er gennemført en tilsvarende undersøgelse, som dækker behovet, eller forældrenes evne til at drage omsorg for barnet er belyst i tilstrækkelig grad på anden vis. At der foreligger en forældrekompetenceundersøgelse eller en børnefaglig undersøgelse efter § 50 i serviceloven fra kommunen betyder ikke i sig selv, at kravet om gennemførelse af en børnesagkyndig undersøgelse kan fraviges. Familieretshuset skal dog naturligvis tage højde for de allerede gennemførte undersøgelser, hvilket bl.a. kan betyde, at opdraget kan indsnævres, eller at det ikke er nødvendigt at gennemføre en børnesagkyndig undersøgelse. Familieretshusets undersøgelser kan bl.a. indeholde en psykologfaglig vurdering og prognose for forælderen eller forældrenes evne til at tage ansvar og drage omsorg for barnet samt en afdækning af forælderen eller forældrenes personlige egenskaber. Undersøgelsen kan også afdække forældrenes indstilling til at samarbejde med den anden forælder. Der henvises i øvrigt til vejledning om børnesagkyndige undersøgelser.

Det tværfaglige team i Familieretshuset kan under behandlingen af sagen afholde møder med forældrene med henblik på at oplyse sagen, så den bedst mulige løsning for barnet afdækkes. Familieretshuset skal være opmærksom på forpligtelsen efter § 10, stk. 2, i lov om Familieretshuset til, at forældrene ikke må indkaldes til møde sammen, hvis den ene forælder har udsat den anden forælder eller dennes barn for voldelig adfærd. Der henvises i den forbindelse til punkt 2.1.1 i denne vejledning og punkt 9.1 i vejledning om Familieretshuset. Familieretshuset kan invitere andre myndigheder til at deltage i møderne med forældrene. Dette kræver ikke forældrenes samtykke. Det kan være særligt relevant, at kommunen deltager, hvis familien også modtager støtte efter serviceloven. Der henvises i den forbindelse til vejledning om samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne.

Familieretshuset kan efter § 30 i lov om Familieretshuset som led i oplysningen af sagen udveksle oplysninger med kommunale myndigheder, sundhedsmyndigheder, autoriserede sundhedspersoner, politiet og anklagemyndigheden. Udvekslingen kan ske uden samtykke fra de personer, der udveksles oplysninger om. Efter forvaltningslovens § 31 skal en myndighed på begæring af en anden forvaltningsmyndighed videregive oplysninger efter anmodningen ~~anmodning~~, hvis oplysningen er af betydning for den anden myndigheds virksomhed eller for en afgørelse, som myndigheden skal træffe. Den myndighed, der modtager anmodningen, må dog kun videregive oplysningen, i det omfang den er berettiget til at videregive den. Det er den myndighed, der ligger inde med oplysningerne, der afgør, i hvilket omfang oplysningerne kan videregives.

Udvekslingen af oplysninger i § 7-sager er nærmere beskrevet i vejledning om samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne. Denne vejledning indeholder endvidere beskrivelser af det tværsektorielle samarbejde mellem Familieretshuset og kommunen, som i nogle § 7-sager er en grundlæggende del af både sagens oplysning og arbejdet med parterne.

Undersøgelser i kommunalt regi, erklæringer fra skolepsykologen, ~~Indhentning af~~ udtalelser fra f.eks. barnets børnehave ~~m.v.~~ kan være en vigtig del af sagens oplysning og samtidig føre til en indirekte inddragelse af barnet. Det kan endvidere i nogle tilfælde være med til at kvalificere en indledende vurdering af barnets modenhed til brug for spørgsmålet om, hvorvidt barnet skal indkaldes til en samtale.

Det beror på en skønsmæssig vurdering, om der er behov for at indhente yderligere oplysninger. Der indhentes således ikke automatisk oplysninger fra andre myndigheder, institutioner m.v.

~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ er kun forpligtet til at følge en opfordring om at indhente oplysninger, som ~~en den pågældende~~ forælder ikke selv kan fremskaffe, hvis oplysningerne skønnes at være relevante for sagen.

I ~~samværs~~sager ~~efter forældreansvarsloven~~ opstår ~~der~~ ofte det dilemma, at der er tale om meget indgribende afgørelser af væsentlig betydning for barnet og forældrene, og som derfor kræver en grundig sagsoplysning, samtidig med at der ofte kræves en hurtig afgørelse.

Anmoder forældrene om, at andre myndigheder inddrages i sagsoplysningen, skal ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~ foretage en konkret vurdering, før en sådan anmodning efterkommes eller afslås.

Herudover har ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ ~~enselvfølgelig~~ pligt til ex officio at vurdere, om der skal indhentes oplysninger fra andre myndigheder for at sikre et forsvarligt og tilstrækkeligt afgørelsesgrundlag. Det kan ikke udelukkes, at andre hensyn end, hvad der følger af en snæver anvendelse af officialmaksimen, kan føre til, at ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ alligevel bør overveje at indhente yderligere oplysninger. Dette kan eksempelvis ske af hensyn til forældrenes "accept" af afgørelsen.

~~Statsforvaltningens mulighed for at indhente yderligere oplysninger om ansøgerens rent private forhold fra andre dele af forvaltningen eller fra en anden forvaltningsmyndighed er reguleret af forvaltningslovens § 29. Efter denne bestemmelse må oplysninger om ansøgerens rent private forhold ikke indhentes fra andre dele af forvaltningen eller fra en anden forvaltningsmyndighed. Dette gælder dog ikke, hvis ansøgeren har givet samtykke til, at oplysningerne indhentes, eller hvis særlige hensyn til ansøgeren eller tredjemand klart overstiger ansøgerens interesse i, at oplysningen ikke indhentes.~~

~~Begrænsningen i indhentelse af oplysninger gælder endvidere ikke, hvis andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov. Det bemærkes, at bestemmelser om indhentelse af oplysninger, der findes i § 2, stk. 5, og § 7, stk. 2, i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. ikke er omfattet af dette. Disse bestemmelser giver således ikke Statsforvaltningen hjemmel til at indhente oplysninger om ansøgeren uden samtykke.~~

~~Selvom det påhviler Statsforvaltningen at oplyse en samværs sag, har Statsforvaltningen således ikke fri adgang til at indhente oplysninger om ansøgeren.~~

~~Disse begrænsninger i forvaltningslovens § 29 gælder alene i forhold til ansøgeren og således ikke i forhold til modparten og barnet.~~

~~I forhold til en myndigheds videregivelse af oplysninger om den anden forælder og barnet er dette reguleret i forvaltningslovens § 28, jf. nedenfor. Statsforvaltningen bør dog også i forhold til sådanne oplysninger indhente samtykke til, at disse oplysninger videregives til Statsforvaltningen.~~

~~Det bemærkes, at indhentelse af oplysninger om barnet som udgangspunkt kræver samtykke fra begge forældre, når der er fælles forældremyndighed over barnet.~~

~~Hvis en af forældrene ikke ønsker at medvirke til indhentelse af oplysningerne, kan dette — hvis der ikke er modstående hensyn til barnet — tillægges processuel skadevirkning, jf. afsnit 4.4.~~

~~En myndigheds ret til — på begæring — at videregive en oplysning til en anden myndighed er reguleret af:~~

~~———— Forvaltningslovens § 28, stk. 1, der henviser til en række bestemmelser i lov om behandling af personoplysninger (persondataloven).~~

~~———— Forvaltningslovens § 28, stk. 2-4.~~

Når Statsforvaltningen har tilvejebragt et fyldestgørende og retligt grundlag for afgørelsen, kan Statsforvaltningen tage stilling til samværets omfang og eventuelle vilkår herfor. I afsnit 5 gennemgås rammerne for fastsættelse af samvær.

Afslutningen af sagen

Hvis forældrene med støtte fra Familieretshuset når til enighed om en løsning under sagens behandling i Familieretshuset, visiteres sagen til afslutning som en § 5-sag, hvor Familieretshuset f.eks. registrerer forældrenes aftale. I øvrige tilfælde skal Familieretshuset indbringe sagen for familieretten, så snart sagen er oplyst, og der ikke er grundlag for at fortsætte det tværfaglige arbejde med forældrene. Det er således altid familieretten, der træffer afgørelse i § 7-sager.

Hvis det fremgår af en anmodning, at der er bortførelsesrisiko, og at det kan være afgørende, at ~~der anlægges sag ved retten~~afgørelse træffes af familieretten, fordi den ene forælder bor i udlandet, skal der ikke indkaldes til ~~vejledningsmødet~~møde, og Familieretshuset skal ikke iværksætte konflikthåndterings- og rådgivningstilbud. Familieretshuset skal i stedet Sagen afsluttes sagen straks og indbringes ~~med det samme for retten~~den for familieretten. Familieretshuset skal endvidere vejlede om mulighederne for, at der kan træffes en midlertidig afgørelse efter §§ 26 eller 27 i forældreansvarsloven.

~~Statsforvaltningen skal samtidig vejlede om reglerne i § 27, hvorefter børne- og socialministeren (Koordinationsenheden for Børnebortførelse) kan træffe en midlertidig afgørelse om forældremyndighed, hvis der er fælles forældremyndighed, og der er risiko for, at den ene forælder vil bringe barnet ud af landet.~~

~~Barnet er blevet bortført~~Tilsvarende skal Familieretshuset som udgangspunkt hurtigst muligt indbringe sagen for familieretten til afgørelse, hvis barnet allerede er bortført, og kravene i § 448 g i retsplejeloven for, at sagen kan behandles i Danmark, er opfyldte.

~~Hvis det fremgår af en anmodning, at barnet er blevet bortført, og anmodning om tilbagegivelse er indgivet til Børne- og Socialministeriet, Koordinationsenheden for Børnebortførelse, og betingelserne for at behandle sagen her i landet fortsat er opfyldt, jf. retsplejelovens § 448 f, skal der ikke indkaldes til et vejledningsmøde. Sagen afsluttes straks og indbringes med det samme for retten.~~

~~Bopæl i udlandet~~

~~Familieretshuset kan også i andre situationer opleve, at det er mest hensigtsmæssigt og bedst for barnet, at sagen afsluttes hurtigst muligt og indbringes for familieretten til afgørelse. Det kan f.eks. gøre sig gældende, hvis den ene En forælder, som bor i udlandet, og som, denne ikke kan eller vil afholde udgifterne ved at rejse til Danmark for at deltage i vejledningsmøder, konflikthåndteringmægling m.v., og det ikke er muligt at gennemføre møderne m.v. digitalt via en sikker forbindelse, kan anmode om, at sagen indbringes for retten. Det te gælder også, selv om vedkommende er udeblevet fra et vejledningsmøde.~~

~~Familieretshuset sender ved indbringelsen sagens akter til familieretten og oplyser familieretten om, hvem der efter § 448 a i retsplejeloven er sagsøger og sagsøgte.~~

~~Behandlingen af § 7-sager er nærmere beskrevet i punkt 6 i vejledning om Familieretshuset.~~

2.9. Underretningspligt efter serviceloven

Efter § 153 i ~~lov om social service (serviceloven)~~ er offentligt ansatte ~~og således også Statsforvaltningens medarbejdere~~ forpligtede til at underrette kommunen om forhold, der må give formodning for, at et barn under 18 år har behov for særlig støtte.

Denne underretningspligt bliver særlig relevant i sager, hvor der er påstand om vold eller grænseoverskridende handlinger, men kan også foreligge i andre sager.

~~Statsforvaltningen-Medarbejdere i Familieretshuset~~ skal således altid være opmærksom på, om der er forhold i en konkret sag, som medfører, at der bør ske underretning til barnets handlebøpælskommune.

Underretningspligten er nærmere beskrevet i kapitel 3 i Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier (Vejledning nr. 3 til serviceloven). Det fremgår bl.a. heraf, at underretningspligten for fagpersoner efter servicelovens § 153, indtræder, når den pågældende får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte, der med ”særlig støtte” i ser- vicelovens § 153, stk. 1, nr. 1 og 2, sigtes til støtte efter servicelovens kapitel 11 om særlig støtte til børn og unge. Der er således ikke underretningspligt i situationer, hvor barnets eller den unges vanskeligheder har en karakter, som reglerne om særlig støtte efter servicelovens kapitel 11 ikke tager sigte på at løse.

Underretningspligten indtræder efter servicelovens § 153 uanset, hvad der er årsagen til, at barnet eller den unge kan have behov for særlig støtte. Der er ikke i den sociale lovgivning en opremsning af, hvad der konkret hører under underretningspligten. ~~Omkring børn og unge kan det siges, at underretningspligten omfatter alle de tilfælde, hvor en offentlig ansat får kendskab til forhold, der giver grund til at antage, at et barn eller en ung har behov for særlig støtte.~~

Efter servicelovens § 153, stk. 1, nr. 1-3, indtræder underretningspligten, når ~~den pågældende~~medarbejderen får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte, at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold, eller, at et barn eller en ung under 18 år er udsat for vold eller andre overgreb.

Der stilles ikke krav til, at ~~den pågældende fagperson~~medarbejderen har et kendskab til barnets eller den unges forhold. Derimod skal der være tale om en antagelse, der er sagligt begrundet i barnets eller den unges forhold, og som har givet grund til bekymring for barnets eller den unges udvikling eller sundhed. En sådan antagelse kan således føre til en bekymring for, om barnet eller den unge kan have behov for særlig støtte efter servicelovens kapitel 11.

Det bemærkes, at en underretning ikke medfører en pligt for kommunen til at iværksætte foranstaltninger. Men kommunen må på baggrund af underretningen og sit øvrige kendskab til barnet eller familien overveje, om underretningen giver anledning til at undersøge, om der er behov for støtte, jf. servicelovens § 50. Kommunen vil i forbindelse med en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50 kunne afkræve ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ yderligere relevante oplysninger, som ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~ pligtmæssigt skal afgive efter § 11 a, jf. § 11 c, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (retssikkerhedsloven)). Efter disse regler kan kommunen efter forudgående samtykke fra den, der søger om eller får hjælp, forlange, at bl.a. andre offentlige myndigheder giver oplysninger om den pågældende, der er nødvendige for at behandle sagen. Hvis det er nødvendigt for sagens behandling, kan kravet om samtykke bl.a. fraviges i sager om særlig støtte til børn og unge efter servicelovens kapitel 11, hvor myndighederne kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse uden forældrenes samtykke.

Underretning kan foretages skriftligt, men kan også gives på anden måde, herunder f.eks. telefonisk eller mundtligt under et møde. ~~Statsforvaltningens-Familieretshusets~~ underretning bør dog som hovedregel

udfærdiges skriftligt. Endvidere bør sammenblanding af faktiske oplysninger og vurderinger undgås, og kommunen bør skriftligt kvittere for modtagelsen. Hvis underretningen ikke afgives skriftligt, skal Familieretshuset være opmærksom på notatpligten.

Den, der foretager underretningen, bliver ikke part i sagen og kan ikke klage over de skridt, som kommunen vælger at foretage eller vælger ikke at foretage, ~~jf. nedenfor~~. Underretning kan ske anonymt.

Underretningen skal rettes til barnets handleøpholdskommune efter reglerne i retssikkerhedslovens § 9 a. Børn under 18 år har som udgangspunkt samme handleøpholdskommune som forældrene. Bor barnet mest hos den ene af forældrene, har barnet handleøpholdskommune der. Hvis barnet bor lige meget hos begge forældre, har barnet handleøpholdskommune der, hvor barnet er folkeregistreret. Er barnet anbragt uden for hjemmet, har barnet handleøpholdskommune i den kommune, der har truffet afgørelsen om anbringelse.

Underretning kan også ske til Ankestyrelsen, Kontoret for Børn, hvis man ikke mener, at kommunen handler tilstrækkelig hurtigt og alvorligt på baggrund af underretningen, jf. servicelovens § 65, stk. 5.

Det bemærkes, at underretningspligten også gælder, selvom forældrene tilkendegiver selv at ville rette henvendelse til kommunen om bekymrende forhold.

Også oplysninger, som f.eks. fremkommer i forbindelse med børnesagkyndig rådgivning, konfliktmægling og samtaler med børn, ~~kan være~~ omfattet af underretningspligten.

Det skal understreges, at der af hensyn til kommunens mulighed for at iværksætte eventuelle støtteforanstaltninger er behov for at underrette så tidligt som muligt efter, at Statsforvaltningen Familieretshuset bliver opmærksom på bekymrende forhold for barnet.

2.10. Indberetning til CPR

Forældremyndighed

~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ skal sikre, at der sker anmeldelse til CPR om forældremyndigheden. Der henvises til meddelelse af 18. juni 2012 fra CPR-kontoret om registrering af forældremyndighed og separation i CPR, som kan findes på cpr.dk.

Familieretshuset skal foretage indberetning af forældremyndigheden til CPR i følgende situationer:

- Der etableres fælles forældremyndighed efter § 6, stk. 2, nr. 1, § 6, stk. 3, eller § 7, stk. 3, i forældreansvarsloven i forbindelse med anerkendelse af faderskab eller medmoderskab.
- Forældrene afgiver en omsorgs- og ansvarserklæring efter § 2, stk. 1, § 3 b, stk. 1, § 14, stk. 1, 3 eller 6, eller § 19, jf. § 14, stk. 1, 3 eller 6, i børneloven. Det gælder dog kun, hvis kravet om international kompetence i § 7, stk. 2, i forældreansvarsloven er opfyldt.
- Familieretshuset modtager anmeldelse af en aftale om fælles forældremyndighed, jf. § 9 i forældreansvarsloven, om ophør af fælles forældremyndighed, jf. § 10 i forældreansvarsloven, eller om overførsel af forældremyndigheden fra den ene forælder til den anden, jf. § 13, stk. 1, i forældreansvarsloven.
- Familieretshuset godkender en aftale om overførsel af en aftale om overførsel af forældremyndighed til andre end barnets forældre efter § 13, stk. 2, i forældreansvarsloven.

- Familieretshuset træffer en midlertidig afgørelse om forældremyndighed efter § 26 i forældreansvarsloven. Det bemærkes, at det ikke angives, at afgørelsen er midlertidig.

Hvis godkendelse af en aftale om overførsel af forældremyndighed til andre end barnets forældre efter § 13, stk. 2, i forældreansvarsloven foretages af familieretten, sørger familieretten for registrering i CPR. Ligeledes sørger familieretten for registrering i CPR, hvis familieretten træffer en midlertidig eller endelig afgørelse om forældremyndighed.

Statsforvaltningen skal i forbindelse med, at faderskabet eller medmoderskabet til et barn fastslås, undersøge, om der samtidig med faderskabets eller medmoderskabets anerkendelse etableres fælles forældremyndighed efter lovens § 6, stk. 2, nr. 1, § 6, stk. 3, eller § 7, stk. 3. Statsforvaltningen skal indberette forældremyndigheden til CPR.

Statsforvaltningen skal også i forbindelse med Statsforvaltningens kvittering for modtagelsen af en anmeldelse af en aftale om fælles forældremyndighed, jf. lovens § 9, ophør af fælles forældremyndighed, jf. lovens § 10, eller overførsel af forældremyndighed fra den ene forælder til den anden, jf. lovens § 13, stk. 1, indberette forældremyndigheden til CPR. Dette gælder også, hvis der afgives en omsorgs- og ansvars-erklæring efter børnelovens § 2, stk. 1, § 3 b, stk. 1, § 14, stk. 1, 3 eller 6, eller § 19, jf. § 14, stk. 1, 3 eller 6, jf. dog forældreansvarslovens § 7, stk. 2, til Statsforvaltningen. Indberetningen sker ved, at Statsforvaltningen elektronisk overfører oplysning om forældremyndigheden til registrering i CPR.

Statsforvaltningen skal ligeledes i forbindelse med godkendelse af en aftale om overførsel af forældremyndighed til andre end barnets forældre, jf. lovens § 13, stk. 2, og ved afgørelser om forældremyndighed efter dødsfald, jf. lovens § 15, indberette forældremyndigheden til CPR.

Pligten til at indberette afgørelsen om forældremyndighed gælder også, når Statsforvaltningen træffer en midlertidig afgørelse om forældremyndighed efter § 26. Statsforvaltningen skal således straks gives meddelelse til CPR om, hvem der midlertidigt har forældremyndigheden over barnet ved elektronisk at overføre oplysning herom til CPR. Ved indberetningen angives det ikke, at afgørelsen er midlertidig.

Når der er truffet en midlertidig afgørelse om forældremyndighed efter § 26, skal Statsforvaltningen fremskrive sagen i 4 uger med henblik på at kunne konstatere, om den midlertidige forældremyndighed er bortfaldet efter § 26, stk. 3, nr. 1. Efter denne bestemmelse bortfalder den midlertidige afgørelse om forældremyndighed, hvis ingen af parterne inden udløbet af fristen har bedt om, at sagen indbringes for retten. Statsforvaltningen skal give meddelelse til CPR om, at den midlertidige afgørelse om forældremyndighed er bortfaldet. Parterne skal orienteres herom.

Barnets bopæl

Det bemærkes, at Statsforvaltningen/Familieretshuset skal vejlede forældrene om, at de selv skal give meddelelse til CPR om barnets bopæl.

2.11. Barnets pas

Reglerne om pas til børn findes i bekendtgørelse nr. 1337 af 28. november 2013 om pas m.v., jf. bekendtgørelse nr. 1337 af 28. november 2013 med senere ændringer (pasbekendtgørelsen).

Efter disse regler/pasbekendtgørelsen skal børn have et selvstændigt pas, og de kan derfor ikke optages i forældres eller andre voksnes pas.

Efter pasbekendtgørelsens § 18, stk. 1, kræves der samtykke fra forældremyndighedsindehaveren til, at et barn under 18 år får sit eget pas. Er der fælles forældremyndighed, kræves samtykke fra begge forældre-

myndighedsindehavere. Forældremyndighedens indehaver(e) kan således nægte at give samtykke til, at barnet får sit eget pas.

Politiet kan dog efter pasbekendtgørelsens § 18, stk. 4, bestemme, at et barn— uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren— kan få udstedt sit eget pas. En sådan tilladelse gives kun, når ganske særlige grunde taler derfor. Der henvises til den gennemgang af praksis herom, der findes i TFA-2003_s-243.

Forarbejderne til pasloven (L198 af 27. marts 2003) indeholder følgende:

”Såfremt Hvis en afgørelse om samværsresolution giver ret til samvær uden for Norden, og forældremyndighedsindehaveren modsætter sig at udlevere barnets pas, vil passet eventuelt kunne kræves udleveret ved en umiddelbar fagedforretning, jf. retsplejelovens kap. 55. I uopsættelige tilfælde, hvor passet umiddelbart før afrejetidspunktet er bortkommet eller påstås at være det, vil der efter anmodning fra den samværsberettigede samværsforælderen på baggrund af samværsresolutionen-afgørelsen om samvær kunne udstedes et såkaldt provisorisk (midlertidigt) pas til barnet efter reglerne i pasbekendtgørelsens § 249 [nu bekendtgørelsens § 24].”

3. Forældremyndighed

Den grundlæggende bestemmelse om forældremyndighed findes i § 2, stk. 1, i forældreansvarsloven. Det fremgår heraf, at forældremyndighedens indehaverReglen om forældrenes pligter og dermed indholdet af forældremyndighed findes i lovens § 2, hvorefter forældremyndighedens indehaver skal drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om dets personlige forhold ud fra barnets interesser og behov. Det fremgår videre af § 2, stk. 2, at barnet har ret til omsorg og tryghed, og at barnet skal behandles med respekt for sin person og ikke må udsættes for legemlig afstraffe eller anden krænkende behandlingBestemmelsen indebærer endvidere, at forældremyndighedsindehaveren skal beskytte barnet mod fysisk og psykisk vold og anden krænkende behandling. Er der to indehavere af forældremyndigheden (~~fælles forældremyndighed~~), er begge forældre omfattet af pligterne og beføjelserne i § 2.

3.1. Fælles forældremyndighed

Det er som nævnt et af lovens grundlæggende principper, at forældrene,— uanset at de ikke lever sammen længere,— skal tage ansvar for barnet, dels ved at drage omsorg for barnet og dels ved at samarbejde om væsentlige beslutninger omkring barnet. Det er derfor lovens klare udgangspunkt, at fællesskabet omkring barnet fortsætter i tilfælde af en samlivsophævelse. Det følger således af § 8 i forældreansvarsloven, at den fælles forældremyndighed fortsætter, selvom forældrene har ophævet samlivet eller er blevet separeret eller skilt.

Fælles forældremyndighed kræver ikke enighed om samtlige spørgsmål omkring barnet, men enighed om væsentlige beslutninger vedrørende barnet. I punkt 23.31.1 redegøres nærmere for beslutningsbeføjelserne ved fælles forældremyndighed.

Reglerne om ændring af forældremyndighed, herunder rettens adgang til at dømme til fortsat fælles forældremyndighed og til at ophæve den fælles forældremyndighed, er nærmere beskrevet i punkt 3.32.4.

3.1.1. Beslutningsbeføjelser ved fælles forældremyndighed

Beslutningsbeføjelserne ved fælles forældremyndighed er reguleret i § 3 i forældreansvarsloven. Af § 3, stk. 1, 1. pkt., fremgår, at væsentlige beslutninger vedrørende barnets forhold kræver enighed mellem forældrene,

hvis der er fælles forældremyndighed. Samtidig følger det af § 3, stk. 1, 2. pkt., at den forælder, som barnet har bopæl hos, kan træffe afgørelse om overordnede forhold i barnets daglige liv, herunder hvor i landet bopælen skal være. Hvis barnet har delt bopæl efter § 17, stk. 3, eller § 18 a, stk. 1, 1. pkt., kræver afgørelse om overordnede forhold i barnets daglige liv dog enighed mellem forældrene.

Der sondres således mellem ”væsentlige beslutninger” og ”overordnede forhold i barnets daglige liv” i relation til de beslutningsbeføjelser, der følger af fælles forældremyndighed.

De væsentlige beslutninger, som forældrene efter § 3 stk. 1, 1. pkt., skal være enige om, er defineret som forhold, der må anses som så indgribende for barnet, at begge forældre skal være enige herom. Her tænkes navnlig på spørgsmålet om barnets flytning til udlandet, herunder udrejse til Grønland og Færøerne, barnets religion, valg af skoleretning, videreuddannelse m.v. og væsentlige lægelige indgreb. Derudover er der i særlovgivningen en række forhold, der kræver begge forældremyndighedsindehaveres samtykke, f.eks. indmeldelse i skole, udstedelse af pas, navnevalg m.v.

Efter § 3, stk. 1, 2. pkt., kan bopælsforælderen på egen hånd træffe beslutning om overordnede forhold vedrørende barnets daglige liv. Bopælsforælderen kan desuden bestemme, hvor i landet barnet skal have bopæl. Bestemmelsen indebærer, at bopælsforælderen kan tage stilling til større spørgsmål af dagligdags karakter alene uden at skulle inddrage den anden forælder. Dette gælder f.eks. beslutninger vedrørende barnets daginstitution og spørgsmål om barnets daglige velbefindende, herunder om barnet skal gå til skolepsykolog, i en børnegruppe el.lign.

Beslutninger af mere dagligdags karakter kan hver forælder træffe på egen hånd. Det gælder f.eks. mad, tøj, sengetider, venner m.v. Det afgørende i den forbindelse er, hvem barnet opholder sig hos. Den forælder, der i den givne situation er nærmest til at træffe sådanne beslutninger, har således kompetence hertil. For så vidt angår fritidsaktiviteter, kan hver af forældrene således træffe beslutning herom — også samværsforælderen. Det afgørende er, at fritidsaktiviteterne foregår enten efter aftale med den anden forælder eller sker i den periode, hvor barnet opholder sig hos den pågældende forælder. Det bemærkes dog, at hvis der er tale om en risikobetonet fritidsaktivitet, som f.eks. dykning, boksning, motorsport, bjergbestigning el.lign., hvor der er stor risiko for skader, må begge forældre dog som udgangspunkt være enige herom.

Nedenstående skema belyser sondringen mellem de forskellige beslutningsbeføjelser:

<u>Forældremyndighedsindehaverne sammen:</u>	<u>Bopælsforælderen:</u>	<u>Samværsforælderen:</u>
Værgemål	Direkte daglig omsorg	Afgørelser, der relaterer sig til samvær – direkte omsorg
Væsentlig medicinsk behandling og væsentlige indgreb	Daginstitution	Fritidsaktiviteter
Skolevalg, videreuddannelse	Fritidsaktiviteter	
Skolefritidsordning	Flytning indenlands	
Risikobetonet fritidsaktivitet	Skolepsykolog	
Flytning udenlands, herunder flytning til Grønland og Færøerne	Børnesagkyndig rådgivning	
Navnevalg		
Religiøse forhold		
Pas		

3.2. Etablering af forældremyndighed

I dette punkt følger en beskrivelse af reglerne om etablering af forældremyndighed og i den forbindelse om indehavere af forældremyndighed. I punkt 2.1.1 gennemgås reglerne for etablering af fælles forældremyndighed, og i punkt 2.1.2 er reglerne om eneforældremyndighed beskrevet.

Forældremyndigheden over et barn kan enten varetages af én person (eneforældremyndighed) eller af to personer (fælles forældremyndighed). I det følgende beskrives reglerne om etablering af fælles forældremyndighed henholdsvis eneforældremyndighed.

3.2.1. Etablering af fælles forældremyndighed

Fælles forældremyndighed kan etableres på følgende måder:

- Hvis betingelserne for fælles forældremyndighed i enten §§ 6, 7 eller 7 a i forældreansvarsloven er opfyldt, jf. punkt 2.1.1.1.
- Ved aftale om fælles forældremyndighed efter § 9 i forældreansvarsloven, jf. punkt 2.1.1.2. Aftalen skal anmeldes til Familieretshuset og behandles som udgangspunkt som en § 5-sag.
- Ved dom-afgørelse om fælles forældremyndighed efter § 14 i forældreansvarsloven, jf. punkt 2.1.1.3. Sagen starter i Familieretshuset og behandles som en § 6-sag eller § 7-sag. Afgørelse træffes af familieretten.

Fælles forældremyndighed efter §§ 6 og 7 eller 7 a i forældreansvarsloven

Ved beskrivelsen af reglerne i §§ 6 og 7 om fælles forældremyndighed må der skelnes mellem gifte, herunder separerede, forældre og ugifte forældre.

Ved etableringen af fælles forældremyndighed har det betydning om barnets forældre er gift med hinanden, herunder separerede, eller de ikke er gift med hinanden.

Gifte, herunder separerede, forældres forældremyndighed er reguleret i § 6 i forældreansvarsloven. Efter denne bestemmelse har forældre fælles forældremyndighed i følgende situationer:

- Hvis de forældre er gift med hinanden ved barnets fødsel eller senere indgår ægteskab, jf. § 6, stk. 1.
- Hvis de forældre er separeret ved barnets fødsel, og den separerede mand eller medmor-kvinde ifølge anerkendelse eller dom anses som henholdsvis barnets far eller medmor, jf. § 6, stk. 2, nr. 1.
- Hvis de forældre er separeret ved barnets fødsel, og forældre-de har afgivet en omsorgs- og ansvarserklæring efter § 7, stk. 1, nr. 1, jf. § 6, stk. 2, nr. 2. Det er dog et krav, at og- betingelserne for at behandle spørgsmålet om forældremyndighed her i landet er opfyldt, jf. § 76, stk. 2, nr. 2. Omsorgs- og ansvarserklæringen afgives til Familieretshuset.
- Hvis de forældre er skilt på tidspunktet for barnets fødsel, men har været gift med hinanden inden for de sidste ti-10 måneder før barnets fødsel, jf. § 6, stk. 3. Hvis forældre er skilt på tidspunktet for barnets fødsel, men har været gift med hinanden inden for de sidste 10 måneder før barnets fødsel, jf. § 6, stk. 3, er det en forudsætning for etablering af fælles forældremyndighed. Det er dog et krav, at at den tidligere ægtemands faderskab eller den tidligere ægtefælles eller registrerede partners medmoderskab over barnet er fastslået enten ved anerkendelse eller dom.

Er forældrene separerede ved barnets fødsel, men genoptager de samlivet efter fødslen, vil separationen som følge af genoptagelsen af samlivet bortfalde. Forældrene vil i den forbindelse automatisk få fælles forældremyndighed igen efter, jf. § 6, stk. 1.

Ugifte forældres forældremyndighed er nærmere reguleret i § 7. Det følger heraf, at forældre, der ikke er gift med hinanden, har fælles forældremyndighed, hvis:

- De har afgivet en omsorgs- og ansvarserklæring efter børnelovens § 2, stk. 1, § 3 b, stk. 1, § 14, stk. 1, 3 eller 6, eller § 19, jf. § 14, stk. 1, 3 eller 6, jf. § 7, stk. 1, nr. 1. Det er dog et krav, at øg betingelserne for at behandle spørgsmålet om forældremyndighed her i landet er opfyldte, jf. § 7, ~~stk. 1, nr. 1, og~~ stk. 2.
- De har indgået en aftale om fælles forældremyndighed efter § 9, jf. § 7, stk. 1, nr. 2.
- De har eller har haft fælles folkeregisteradresse inden for de sidste ti måneder før barnets fødsel, og den anden forælder anses som far eller medmor til barnet ifølge anerkendelse eller dom, jf. § 7, stk. 3.

Efter § 7, stk. 3, kan der således etableres fælles forældremyndighed, allerede når faderskabet eller medmoderskabet fastslås, hvis forældrene har eller har haft fælles folkeregisteradresse inden for de sidste ti+0 måneder før barnets fødsel. Der ~~er i bemærkningerne stilles til bestemmelsen~~ ikke ~~et~~ krav ~~om til~~, hvor længe forældrene skal have haft fælles folkeregisteradresse. Det er således uden betydning for spørgsmålet om etablering af fælles forældremyndighed efter § 7, stk. 3, at forældrene f.eks. kun har haft fælles folkeregisteradresse i 14 dage, hvis blot forældrene har haft fælles folkeregisteradresse inden for de sidste ti+0 måneder før barnets fødsel. Det er afgørende, at registreringen af fælles bopæl er sket forud for barnets fødsel.

Betingelsen om fælles folkeregisteradresse ~~vil objektivt kunne~~ kan konstateres ~~gennem ved opslag i CPR-~~ ~~udskrift. Familieretshuset Dette~~ kan ~~ske gennemføre dette~~ allerede under behandlingen af faderskabs- eller medmoderskabssagen, således at Familieretshuset kan orientere moren og den mand eller /kvinde, der er inddraget i faderskabs- eller medmoderskabssagen, ~~kan blive orienteret~~ om retsvirkningerne af den fælles forældremyndighed. ~~Det er afgørende, at registreringen af fælles bopæl er sket forud for barnets fødsel.~~

Ønsker forældrene fælles forældremyndighed, og er der tvivl om, hvorvidt forældrene har haft fælles bopæl inden for de sidste ti+0 måneder før barnets fødsel, kan skal Statsforvaltningen Familieretshuset vejlede forældrene om muligheden for at etablere fælles forældremyndighed ved afgivelse af en omsorgs- og ansvarserklæring efter § 7, stk. 1, nr. 1.

Er der ~~tvist uenighed~~ om, hvorvidt forældrene har boet sammen og hvornår, og er der ikke registreret en fælles folkeregisteradresse, er situationen ikke omfattet af bestemmelsen i § 7, stk. 3, og den anden forælder må anlægge indlede en forældremyndighedssag efter § 14 i forældreansvarsloven, hvis denne forælder ønsker fælles forældremyndighed, og moren er imod det, ~~jf. punkt 2.1.1.3.~~

Statsforvaltningen Familieretshuset skal i forbindelse med ~~fastslåelsen af afslutningen af en sag om~~ faderskab ~~et~~ eller medmoderskab ~~et~~ undersøge, om der samtidig med anerkendelsen af faderskabets eller medmoderskabets anerkendelse skal etableres fælles forældremyndighed efter § 6, stk. 2, nr. 1, § 6, stk. 3, eller § 7, stk. 3, ~~og Familieretshuset skal~~ orientere forældrene om, hvorvidt der er etableret fælles forældremyndighed, eller om der er eneforældremyndighed, ~~jf. punkt 2.1.2. Om indberetning til CPR henvises til punkt 8.~~

Statsforvaltningen Familieretshuset skal sikre, at der sker anmeldelse indberetning til CPR om forældremyndigheden. Der henvises til meddelelse af 18. juni 2012 fra CPR-kontoret om registrering af forældremyndighed og separation i CPR, som kan findes på cpr.dk.

~~Statsforvaltningen skal i forbindelse med, at faderskabet eller medmoderskabet til et barn fastslås, under-~~

~~søge, om der samtidig med faderskabets eller medmoderskabets anerkendelse etableres fælles forældremyndighed efter lovens § 6, stk. 2, nr. 1, § 6, stk. 3, eller § 7, stk. 3. Statsforvaltningen skal indberette forældremyndigheden til CPR.~~

Aftaler om fælles forældremyndighed

~~Der er også mulighed for at etablere fælles forældremyndighed kan etableres ved aftale mellem forældrene, jf. § 9 i forældreansvarsloven. Forældrene kan således efter § 9 aftale, at de skal have fælles forældremyndighed over deres barn.~~

~~Eneste gyldighedsbetingelse for en sådan aftale er, at aEn aftalen om fælles forældremyndighed skal anmeldes til Statsforvaltningen Familieretshuset. AEn anmeldelse skal ske ved digital selvbetjening og vil blive behandlet som en § 5-sag, se punkt 4.2.4. Efter § 35, stk. 3, i lov om Familieretshuset har aftalen virkning fra Familieretshusets modtagelse af anmeldelsen af aftalen.~~

Hvis en forældremyndighedssag er indbragt for familieretten, kan anmeldelse dog ske hertil. Hvis forældrene ønsker at anmelde en aftale om fælles forældremyndighed til Statsforvaltningen Familieretshuset, og Statsforvaltningen Familieretshuset er bekendt med, at der verserer en forældremyndighedssag ved familieretten, skal Statsforvaltningen Familieretshuset henvise forældrene til i stedet at indgå denne aftale over for familieretten.

Efter § 10 a i forældreansvarsloven er aftalen ikke gyldig, hvis den er indgået inden barnets fødsel, eller hvis den er betinget eller tidsbegrænset.

Det er endvidere en betingelse for anmeldelse af aftalen, at betingelserne for at behandle en forældremyndighedssag her i landet er opfyldte. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.5.

Hvis familien tidligere har haft en sag behandlet i Familieretshuset som en § 7-sag, skal Familieretshuset sikre sig, at der er tale om en reel aftale, dvs. at den ene part ikke er blevet tvunget til at indgå aftalen ved f.eks. brug af vold eller trusler om vold. Dette skyldes de særlige komplekse problemer, som familien i hvert fald tidligere har haft, og som har dannet grundlag for behandlingen af deres tidligere forældreansvarssag som en § 7-sag.

Fælles forældremyndighed ved domafgørelse

Fælles forældremyndighed kan ~~endelig~~ etableres ved domafgørelse, jf. § 14 i forældreansvarsloven, efter anmodning fra den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden. ~~Før en sag om fælles forældremyndighed kan indbringes for retten, skal forældrene dog først møde i Statsforvaltningen. Der henvises herom til punkt 4.~~

Dette punkt redegør for rettens adgang til at etablere fælles forældremyndighed ved dom og indeholder en beskrivelse af de forhold, der efter bemærkningerne til bestemmelsen skal lægges vægt på ved afgørelsen. Bestemmelsen er relevant for Statsforvaltningen i relation til Statsforvaltningens vejledning. Bestemmelsen Efter § 14 kan retten efter anmodning fra en forælder, der ikke har forældremyndigheden, bestemme, at der skal være fælles forældremyndighed. Dette gælder, uanset om den ene forælder har forældremyndigheden alene efter loven eller efter aftale eller dom. Muligheden for at indlede en forældremyndighedssag efter denne bestemmelse § 14 gælder også for forældre, der har mistet eller ikke har haft del i forældremyndigheden før forældreansvarslovens ikrafttræden den 1. oktober 2007.

Anmodningen om fælles forældremyndighed efter § 14 i forældreansvarsloven skal indgives til Familieretshuset. Da der ikke er enighed mellem parterne om forældremyndigheden ved indgivelsen af anmodningen, skal sagen visiteres til behandling som en § 6-sag eller en § 7-sag. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.7 og 2.8 i vejledningen. Hvis det ikke er muligt for parterne at nå til enighed under Familieretshusets behandling af sagen, indbringer Familieretshuset sagen for retten til afgørelse. Indbringelse sker efter § 27, stk. 1, i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 6-sag, og efter § 32 i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 7-sag.

Afgørende for rettens vurdering af, om der er grundlag for at etablere fælles forældremyndighed, er, om dette vil være bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven. I forlængelse heraf fremgår det af § 1 i forældreansvarsloven, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse kommer i første række. Af § 4, 2. pkt., følger endvidere, at Familieretten skal have fokus på, at afgørelsen om forældremyndighed skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Det fremgår af § 5 i forældreansvarsloven, at i alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed. Familieretten vil skal således under sagen skulle sørge for, at barnet inddrage barnet, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, jf. også § 34, samt tage hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed, jf. § 5. Det bemærkes dog, at den direkte inddragelse af barnet kan ske under Familieretshusets behandling af sagen, og at familieretten således ikke skal indkalde barnet til en ny børnesamtale, hvis barnets perspektiv er tilstrækkeligt oplyst ved Familieretshusets behandling af sagen. Om samtaler med børn og børnesagkyndige undersøgelser henvises til punkt 4.1.1 og 4.1.2 i vejledning om samvær.

Ved vurderingen af, om det er bedst for barnet, jf. § 4, at der dømmes til fælles forældremyndighed efter § 14 i forældreansvarsloven, harer det — efter bemærkningerne til bestemmelsen — barnets relation til den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, og barnets samlede situation der har afgørende betydning. Det vil således skulle skal således indgå som et moment, hvor lang tid, der er gået siden samlivsophævelsen, eller siden den aftale eller dom, der ønskes ændret, og hvordan kontakten til barnet har været i den mellemliggende periode. I relation til kontakten mellem barnet og den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, er det ikke afgørende, hvilket omfang kontakten har haft, men at der har været en kontakt mellem barnet og forælderen. FamilieRetten bør ifølge bemærkningerne i den forbindelse også tage hensyn til, om der har været samarbejdsskikane i form af samværssabotage fra forældremyndighedsindehaverens side, og forældremyndighedsindehaveren derved har hindret forældrenes samarbejde omkring barnet, jf. punkt 2.2 om samarbejdsskikane. Ligeledes bør det efter bemærkningerne indgå i vurderingen, hvad der er baggrunden for, at den pågældende forælder, der søger om del i forældremyndigheden, ikke tidligere har haft del i forældremyndigheden eller er blevet frataget denne. Endelig Derudover bør det indgå, om der er forhold, der taler imod etablering af fælles forældremyndighed. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis der er svære og uovervindelige samarbejdsproblemer, eller hvis en forælder er uegnet som forældremyndighedsindehaver på grund af f.eks. massivt misbrug eller en alvorlig psykisk lidelse. Der henvises i øvrigt til punkt 2.4.1.

Familieretten har en selvstændig forpligtelse til at sikre, at afgørelsen om fælles forældremyndighed medvirker til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold. Sidstnævnte kan bl.a. have selvstændig betydning, hvis

barnet tidligere har været vidne til vold mellem forældrene, eller hvis der har været vold mellem forældrene, som barnet ikke har været vidne til, men hvor der er risiko for fremtidig vold, som barnet kan blive vidne til. Det har ikke betydning, hvem der har været offer for volden. Det skal dermed også tillægges betydning, hvis den forælder, der anmoder om fælles forældremyndighed har været voldelig over for dennes partner, der ikke er barnets forælder.

Hvis en forælder er dømt for visse former for kriminalitet af grovere karakter gælder de særlige regler i § 4 a i forældreansvarsloven, hvorefter der er en formodning imod, at det er bedst for barnet, at denne forælder har del i forældremyndigheden. Bestemmelsen omfatter incest, seksualforbrydelser, dog undtaget overtrædelser omfattet af § 228 i straffeloven, manddrab, grov vold, omskæring af kvinder og menneskehandel, jf. § 262 a i straffeloven. Det er et krav, for at bestemmelsen finder anvendelse, at forælderen er idømt ubetinget fængsel eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for kriminaliteten. Der kan undtagelsesvist uanset bestemmelsen fastsættes fælles forældremyndighed, hvis det efter en konkret og dybdegående vurdering findes at være bedst for barnet. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.1.

Statsforvaltningen skal i forbindelse med vejledningen om denne bestemmelse gøre opmærksom på, at retten altid foretager en konkret vurdering i hver enkelt sag på baggrund af en inddragelse af barnet og dets perspektiv.

3.2.2. Eneforældremyndighed

Er der ikke etableret fælles forældremyndighed ~~efter loven eller ved aftale eller dom~~ ved en af de i § 7, stk. 3, nævnte muligheder, har moren forældre-myndigheden alene. Dette følger af § 7, stk. 4, i forældreansvarsloven.

~~, der regulerer ugifte forældres forældremyndighed. Det fremgår således af denne bestemmelse, at moren er ene~~forældremyndighedsindehaver, hvis betingelserne i § 7, stk. 1-3, for at etablere fælles forældremyndighed ikke er opfyldte.

~~Som modifikation til § 7, stk. 4, er tilfælde, hvor barnet er adopteret af én forælder. I dette tilfælde har forælderen (moren eller faren) forældremyndigheden alene, jf. forældreansvarslovens § 7 a, stk. 2. Det er dog ikke tilfældet, hvis adoptionen er gennemført som en stedbarnsadoption, hvor adoptanten har adopte-ret sin ægtefælles eller samlevers barn. I dette tilfælde er der fælles forældremyndighed efter adoptionen, jf. § 7 a, stk. 3. Der henvises i øvrigt til punkt 2.1.1.1.~~

3.2.3. Forældremyndighed ved adoption efter § 7 a i forældreansvarsloven

§ 7 a i forældreansvarsloven omhandler forældremyndigheden ~~en i forhold til~~ for adopterede børn. Bestemmelsen bygger på § 16 i adoptionsloven, hvoraf fremgår, at -og udmønter adoptionslovens § 16, der fastslår, at der ved adoption indtræder samme retsforhold mellem adoptanten og adoptivbarnet som mellem forældre og deres barn. -§ 7 a er indført i forældreansvarsloven ved lov om ændring af adoptions-loven, forældreansvarsloven og lov om dansk indfødsret (Adgang for samlevende til at adoptere sammen m.v.), der er trådt i kraft den 1. januar 2015. Ved lovændringen fik samlevende på samme måde som ægte-fælle mulighed for at adoptere sammen, og der er på den baggrund opstået et behov for at udmønte rets-virkningerne af adoptionen i forældreansvarsloven.

Bestemmelsen i § 7 a i forældreansvarsloven lægger ikke vægt på forældrenes civilstand, men derimod på om der er én eller to adoptanter, herunder om adoptionen er en stedbarnsadoption. Det fremgår af § 7 a, stk.

1, at forældre, der sammen har adopteret et barn, har fælles forældremyndighed. Efter § 7 a, stk. 2, har en forælder, der adopterer alene, forældremyndigheden alene. Herudover er det i § 7 a, stk. 3, fastsat, at forældre efter en stedbarnsadoption, jf. ~~adoptionslovens~~ § 5 a, stk. 1, i adoptionsloven, har fælles forældremyndighed.

Forældremyndighed efter § 7 a etableres ved adoptionen. Familieretshuset skal sikre, at der sker indberetning til CPR om forældremyndigheden, når der udstedes en bevilling til adoption.

3.3. Ændring af forældremyndighed

~~Ændring af f~~Forældremyndigheden kan ske ændres ved aftale eller ved dom. Reglerne om ændring af forældremyndighed følger af §§ 9-11 og 13-14 i forældreansvarsloven.

Er der først etableret fælles forældremyndighed over et barn, kan denne kun ophæves ~~af retten~~, hvis der er holdepunkter for at antage, at forældrene ikke kan samarbejde om barnets forhold til barnets bedste, jf. § 11, jf. § 4 i forældreansvarsloven. Dette gælder dog ikke, hvis den ene forælder er dømt for visse former for kriminalitet af grovere karakter, jf. § 4 a i forældreansvarsloven. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.1.2. Rettens adgang til at dømme til fortsat fælles forældremyndighed eller ophæve den fælles forældremyndighed er beskrevet i punkt 2.4.1.

~~Har forældrene fælles forældremyndighed, og er de uenige om forældremyndigheden, skal begge forældre give samtykke til, at barnet forlader landet, jf. § 3, stk. 2. Statsforvaltningen kan dog træffe afgørelse om, at den ene forælder kan tage barnet med til udlandet, herunder Grønland og Færøerne, uanset at der er uenighed om forældremyndigheden, jf. § 25. Dette er nærmere beskrevet i punkt 2.4.5.~~

~~Er der ikke fælles forældremyndighed, kan retten efter anmodning fra en forælder, der ikke har forældremyndigheden, bestemme, at der skal være fælles forældremyndighed, jf. § 14, stk. 1. Der henvises herom til punkt 2.4.2., jf. punkt 2.1.1.3.~~

~~I punkt 2.4.3 følger en gennemgang af reglerne om overførsel af forældremyndighed, og i punkt 2.4.4 er muligheden for at ændre forældremyndigheden ved aftale nærmere beskrevet.~~

~~For så vidt angår forældremyndighed ved dødsfald henvises til punkt 2.4.6.~~

3.3.1. Rettens adgang til at dømme til Afgørelse om fortsat fælles forældremyndighed eller ophævelse af den fælles forældremyndighed

En sag, hvor forældrene er uenige om forældremyndigheden, indledes altid i Familieretshuset, hvor sagen vil blive visiteret til behandling som en § 6-sag eller en § 7-sag. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.4. Ofte vil forældrene også have andre familieretlige uenigheder om f.eks. barnets bopæl eller samvær. I disse tilfælde vil sagerne blive behandlet sammen.

Har forældre, der ikke lever sammen, eller forældre, der agter at ophæve samlivet, fælles forældremyndighed, og er de ikke enige om forældremyndigheden, kan familieretten efter anmodning tage stilling til, om den fælles forældremyndighed skal ophæves, jf. § 11 i forældreansvarsloven.

~~Sagen indledes dog i Statsforvaltningen, typisk med et møde, og først herefter kan sagen indbringes for retten. Der henvises herom til punkt 4.~~

~~Dette punkt redegør for rettens adgang til at dømme til fortsat fælles forældremyndighed eller ophæve den fælles forældremyndighed og indeholder en beskrivelse af de forhold, der efter bemærkningerne til bestemmelsen skal lægges vægt på ved afgørelsen.~~

~~Bestemmelsen er relevant for Statsforvaltningen i relation til Statsforvaltningens vejledning af parterne.~~

~~§ 11 har nær sammenhæng med bestemmelsen i § 17, hvorefter retten kan træffe afgørelse om, hvor barnet skal bo. Spørgsmålet om barnets bopæl har ofte stor betydning for forældrenes konflikter, og en afgørelse om, hvor barnet skal bo, vil således kunne træde i stedet for en afgørelse om forældremyndighed. En afgørelse om barnets bopæl vil også kunne træffes samtidig med en afgørelse om fælles forældremyndighed. Det bemærkes, at adgangen til at dømme til fælles forældremyndighed kræver, at mindst én af forældrene ønsker den fælles forældremyndighed bevaret.~~

~~Familiere~~retten kan efter § 11 kun ophæve den fælles forældremyndighed, hvis der er holdepunkter for at antage, at forældrene ikke kan samarbejde om barnets forhold til barnets bedste. Dette gælder dog ikke, hvis en forælder er dømt for visse former for kriminalitet af grovere karakter, og § 4 a i forældreansvarsloven derfor finder anvendelse. I sådanne tilfælde er der en formodning imod, at det er til barnets bedste, at denne forælder skal have del i forældremyndigheden. Bestemmelsen i § 4 a i forældreansvarsloven omfatter incest, seksualforbrydelser, dog undtaget overtrædelser omfattet af § 228 i straffeloven, manddrab, grov vold, omskæring af kvinder og menneskehandel, jf. § 262 a i straffeloven. Det er et krav, for at bestemmelsen finder anvendelse, at forælderen er idømt ubetinget fængsel eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for kriminaliteten. Det fælles forældremyndighed kan undtagelsesvist uanset bestemmelsen opretholdes, hvis det efter en konkret og dybdegående vurdering findes at være bedst for barnet. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.1.2.

~~Med ændringen af forældreansvarsloven, som trådte i kraft den 1. oktober 2012, blev kriteriet "tungtvejende grunde" i § 11 ændret til ovennævnte kriterium. Det fremgår af lovbemærkningerne, at der er tale om en mindre ændring af bestemmelsen. Afsættet for familierettens vurdering af, om den fælles forældremyndighed skal ophæves, er ifølge lovbemærkningerne fortsat forældreansvarslovens overordnede intention om at fastholde forældrenes fælles ansvar for barnet bl.a. gennem et udgangspunkt om fælles forældremyndighed. Afgørelser efter § 11 skal tage udgangspunkt i, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4, og i, om der er konkrete holdepunkter for, at forældrene ikke kan samarbejde om barnet til barnets bedste. Det kræves ikke, at der er enighed mellem forældrene om samtlige spørgsmål vedrørende barnet. Det centrale er, om forældrene kan håndtere deres eventuelle uenigheder på en sådan måde, at det ikke går ud over barnet.~~

~~Det fremgår videre af bemærkningerne, at de kriterier og hensyn ("tungtvejende grunde"), som frem til den 1. oktober 2012 er blevet inddraget i vurderingen af spørgsmålet om ophævelse af den fælles forældremyndighed fortsat vil skulle inddrages, da disse forhold også vil have betydning for samarbejdspotentialer. Det vil således fortsat have har betydning for vurderingen, hvis en forælder har udøvet vold eller lignende mod den anden forælder, barnet eller andre i familien. Det samme vil være tilfældet. Ligeledes har det betydning, hvis der er sket seksuelle krænkelser af barnet, den anden forælder eller andre familiemedlemmer.~~

Om midlertidige afgørelser om forældremyndighed i sager, hvor der er påstand om vold, henvises til punkt 75.4.

Det kan ifølge bemærkningerne som udgangspunkt heller ikke anses for at være i barnets interesse, at der dømmes til fælles forældremyndighed, hvis en forælder er uegnet som forældremyndighedsindehaver, f.eks. på grund af massivt misbrug, en alvorlig psykisk lidelse eller andet, der gør forælderen uegnet til at deltage i væsentlige beslutninger vedrørende barnets liv. Der kan også være tale om, at en forælder ikke er interesseret i at varetage omsorgen for barnet og ved sin adfærd har vist, at den pågældende ikke har til hensigt at deltage i barnets liv. Det kan f.eks. være en forælder, som efter praksis ikke ville få samvær, eksempelvis fordi den pågældende ikke har formået at være i stabil kontakt med barnet eller har været fraværende i barnets liv i flere år, og den manglende kontakt kan tilskrives samværsforældrens egne forhold.

Betingelsen om, at ~~retten kun kan ophæve~~ den fælles forældremyndighed kun kan ophæves, hvis der er holdepunkter for at antage, at forældrene ikke kan samarbejde om barnets forhold til barnets bedste, betyder, at der skal kunne påvises konkrete holdepunkter for, at forældrene må antages ikke at kunne samarbejde— også fremadrettet— til bedste for barnet. Dette vil afhænge af en konkret vurdering, hvor det kan tillægges betydning, i hvilken grad forældrene kommunikerer med hinanden om barnet og barnets forhold, idet kommunikationen skal kunne danne fundament for et egentligt samarbejde. Fælles forældremyndighed må således forudsætte, at forældrene realistisk set er i stand til sammen og inden for rimelig tid at blive enige om spørgsmål om barnet, og at forældrene ikke mere regelmæssigt har behov for myndighedernes hjælp til at kunne træffe beslutninger om barnet. Manglende tillid til den anden forælder eller manglende vilje til eller evne til at være fleksibel og tilpasse sin egen opfattelse til den anden forælders opfattelse kan indikere, at fælles forældremyndighed ikke er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven.

~~Det fremgår også af bemærkningerne, at udnyttelse af adgangen~~ Muligheden for til at dømme til fælles forældremyndighed må ikke ~~skal~~ være en kompromisløsning eller et forsøg på mægling mellem to stridende parter. Forældrene skal vise vilje og evne til at sætte barnets bedste før deres egen konflikt, idet det i forhold til spørgsmålet om forældremyndighed også er en del af forældreevnen at kunne samarbejde med den anden forælder om barnet. Ud fra disse forudsætninger vil det ikke være overladt til barnet at skabe sammenhæng i sit liv. ~~Fremadrettet vil a~~ Afgørelser om at fastholde den fælles forældremyndighed skal derfor også skulle indeholde en gengivelse af de konkrete overvejelser om forældrenes samarbejdspotentialer, som er lagt til grund for afgørelsen.

~~Endelig fremgår det af bemærkningerne, at h~~ Hvis konflikterne omkring samarbejdet og barnet skyldes, at den ene forælder uden påviselig grund har forsøgt at hindre den anden forælders kontakt til barnet, skal familieretten fortsat anlægge et fremtidsorienteret perspektiv ved vurderingen af, hvad der er bedst for barnet. Det tillægges således stor vægt, hvem af forældrene, der har bedst evne til at samarbejde og dermed på længere sigt kan sikre barnets samvær med den anden forælder.

Det bemærkes, at manglende opfyldelse af varslingspligten i § 18 i forældreansvarsloven også kan indgå som et moment i forældremyndighedssagen, ~~jf. punkt 3.4.~~ Om varslingspligten henvises til punkt 4.4.

En afgørelse om forældremyndighed efter § 11 i forældreansvarsloven skal som nævnt altid træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven. ~~Barnet~~ Retten vil ~~skal~~ under sagen altid inddrages således under sagen skulle sørge for at inddrage barnet, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, jf. § 34 i forældreansvarsloven, og der skal ~~samt~~ tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed, jf. § 5 i forældreansvarsloven. Om samtaler med børn og børnesagkyndige undersøgelser henvises til punkt 4.1.1.7 i vejledning om Familieretshuset og 4.1.2 i vejledning om samvær. ~~Familie~~ Retten kan ~~endvidere~~ inddrage en børnesagkyndige under de forberedende retsmøder for på den måde at belyse forældrenes og barnets forhold efter retsplejelovens § 450-a. Der skal ved vurderingen af, hvad der er bedst for barnet, tages hensyn til, at barnet har ret til to forældre. ~~Statsforvaltningen skal i forbindelse med vejledningen om § 11 gøre opmærksom på, at retten altid foretager en konkret vurdering i hver enkelt sag på baggrund af en inddragelse af barnet og dets perspektiv.~~

Uenighed om enkelte væsentlige spørgsmål vedrørende barnet bør som udgangspunkt ikke kunne føre til en ophævelse af den fælles forældremyndighed. Familieretshuset bør i stedet i det særlig grad ved sådanne uoverensstemmelser forsøge at få forældrene til at forliges ved brug af konflikthåndtering og rådgivning. Der

~~henvises i denne forbindelse til punkt 8 i vejledning om Familieretshuset, må løses ved, at forældrene ved møder, herunder bornesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling i Statsforvaltningen, forsøger at få løst op for deres konflikt.~~

En uenighed om barnets bopæl, herunder om bopælen skal være i udlandet, bør ~~således~~ som udgangspunkt ikke i sig selv ~~forevære tilstrækkelig~~ til, at den fælles forældremyndighed ophæves. ~~Hvis Familieretshuset ikke formår at forlige forældrene, bør familieretten~~ ~~fi~~ stedet ~~i sådanne situationer~~ ~~kan retten~~ træffe afgørelse om barnets bopæl efter § 17, stk. 1.

Ligeledes bør uenighed om f.eks. skolevalg som udgangspunkt ikke kunne føre til en ophævelse af den fælles forældremyndighed. Forældrenes uenighed om dette spørgsmål må i første omgang løses ~~ved gennem Familieretshusets tilbud til forældrene om konflikthåndtering og rådgivning eller konfliktmægling i Statsforvaltningen~~. I de tilfælde, hvor forældrenes uenighed ikke kun handler om barnets indmeldelse i skole el. lign., må ~~familieretten, hvis Familieretshuset ikke har formået at forlige forældrene gennem konflikthåndtering og rådgivning, — hvis forældrene ikke kan opnå enighed i Statsforvaltningen—~~ ved en eventuel sag om ophævelse af forældremyndigheden vurdere, om samarbejdsvanskelighederne er så store, at det risikerer at gå ud over barnet. Det bemærkes, at i de tilfælde, hvor forældrene ikke lever op til deres forældreansvar, og undervisningspligten ikke opfyldes, kan de sociale myndigheder gribe ind, evt. som følge af en underretning fra ~~Statsforvaltningens Familieretshusets~~ side. Hertil kommer, at kommunalbestyrelsen kan beslutte, at barnet skal optages i distriktskolen med henblik på at modtage undervisning, hvis forældrene ikke kan blive enige om skolevalg. Der henvises til Undervisningsministeriets udtalelse, som er optrykt i TFA2009.443.

3.3.2. ~~Rettens adgang til at dømme til~~ *Afgørelse om fælles forældremyndighed i sager, hvor der er eneforældremyndighed*

Er der ikke fælles forældremyndighed, kan ~~familie~~retten efter anmodning fra en forælder, der ikke har forældremyndigheden, bestemme, at der skal være fælles forældremyndighed, jf. § 14, stk. 1, ~~i forældreansvarsloven~~.

Bestemmelsen omfatter alle tilfælde, hvor der er eneforældremyndighed, hvad enten eneforældremyndigheden er etableret efter loven, ved aftale eller ved dom.

Der henvises til punkt ~~3.2.1.2.1.1.3~~, hvor bestemmelsen nærmere er beskrevet.

3.3.3. *Overførsel af forældremyndighed*

Overførsel af forældremyndighed kan ske ved aftale eller ved dom.

Overførsel af forældremyndigheden mellem forældre ved aftale

~~Efter § 10 i forældreansvarsloven kan forældre, der har fælles forældremyndighed, og som ikke lever sammen, aftale, at en af dem skal have forældremyndigheden alene.~~

Efter § 13, stk. 1, ~~i forældreansvarsloven~~ kan forældre ~~således~~ aftale, at forældremyndigheden skal overføres fra den ene forælder til den anden.

~~Forældremyndigheden kan ved aftale også overføres til andre end forældre. Forældremyndigheden kan overføres til et ægtepar eller et samlevende par i forening, herunder til den ene forælder og dennes ægtefælle~~

~~eller samlever.~~ For aftaler om forældremyndighed efter såvel §§ 10 og 13, stk. 1, gælder, at ~~En sådan~~ aftalen skal anmeldes til ~~Statsforvaltningen~~ Familieretshuset for at være gyldig. Hvis en forældremyndighedssag er ~~anlagt indbragt for familie~~ ved retten, kan forældrene dog anmelde aftalen hertil. Hvis forældrene ønsker at anmelde en aftale om overførsel af forældremyndighed til ~~Statsforvaltningen~~ Familieretshuset, og ~~Statsforvaltningen~~ Familieretshuset er bekendt med, at der verserer en forældremyndighedssag ved familieretten, skal Familieretshuset ~~Statsfor-~~ valtningen henvide forældrene til i stedet at indgå ~~denne~~ aftalen over for familieretten.

Efter § 10 a i forældreansvarsloven er en aftale om overførsel af forældremyndigheden efter § 10 ikke gyldig, hvis den er indgået inden barnets fødsel, eller hvis den er betinget eller tidsbegrænset. Tilsvarende gælder efter § 13, stk. 3, i forældreansvarsloven for aftaler efter § 13, stk. 1.

Det er endvidere en betingelse for anmeldelse af aftalen, at betingelserne for at behandle en forældremyndighedssag i Danmark er opfyldte. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.5.

Sager om anmeldelse af aftaler om overførsel af forældremyndighed er som udgangspunkt enkle sager, der behandles som § 5-sager i Familieretshuset. Aftalen har efter § 35, stk. 3, i lov om Familieretshuset virkning fra Familieretshusets modtagelse af anmeldelsen. Hvis familien tidligere har haft en sag behandlet i Familieretshuset som en § 7-sag, skal Familieretshuset dog sikre sig, at der er tale om en reel aftale, dvs. at den ene part ikke er blevet tvunget til at indgå aftalen ved f.eks. brug af vold eller trusler om vold. Dette skyldes de særlige komplekse problemer, som familien i hvert fald tidligere har haft, og som har dannet grundlag for behandlingen af deres tidligere forældreansvarssag som en § 7-sag.

~~Forældremyndigheden kan ved aftale også overføres til andre end forældre. Forældremyndigheden kan overføres til et ægtepar eller et samlevende par i forening, herunder til den ene forælder og dennes ægtefælle eller samlever. En sådan aftale skal godkendes af Statsforvaltningen, jf. § 13, stk. 2. Der henvises for nærmere til punkt 4.3.2.~~

~~Om aftaler om ændring af forældremyndighed, herunder aftaler om overførsel af forældremyndighed, henvises til punkt 2.4.4.~~

~~Overførsel af forældremyndigheden fra den ene forælder til den anden kan ligeledes ske ved dom, jf. § 14, stk. 1. Som omtalt i punkt 2.4.2, jf. punkt 2.1.1.3, kan retten også anmodes om, at der etableres fælles forældremyndighed.~~

~~Nedenfor beskrives de forhold, som retten efter bemærkningerne til bestemmelsen bl.a. vil skulle lægge vægt på i sager om overførsel af forældremyndighed.~~

~~Bestemmelsen er relevant for Statsforvaltningen i relation til Statsforvaltningens vejledning.~~

Overførsel af forældremyndigheden ved aftale til andre end barnets forældre

Efter § 13, stk. 2, i forældreansvarsloven kan forældremyndigheden ved aftale overføres til andre end barnets forældre. Forældremyndigheden kan overføres til et ægtepar eller et samlevende par i forening, herunder til den ene forælder og dennes ægtefælle eller samlever. Aftalen skal godkendes af Familieretshuset eller familieretten for at være gyldig.

Efter § 13, stk. 3, i forældreansvarsloven er en aftale om overførsel af forældremyndigheden efter § 13, stk. 2, ikke gyldig, hvis den er indgået inden barnets fødsel, hvis den er betinget eller tidsbegrænset, eller hvis der ydes vederlag eller betaling for tabt arbejdsfortjeneste til forældremyndighedsindehaveren.

Det er endvidere en betingelse for godkendelse af aftalen, at betingelserne for at behandle en forældremyndighedssag her i landet er opfyldte. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.5.

Når Familieretshuset modtager Væden anmodning om godkendelse af en aftale om overførsel af forældremyndighed til andre end barnets forældre, jf. lovens § 13, stk. 2, indkalder Statsforvaltningen Familieretshuset parterne til at møde samtidigt og vejleder dem om aftalens retsvirkninger. Mødet kan grundet reglerne om faderskab og medmoderskab i børneloven tidligst afholdes tre måneder efter barnets fødsel.

Udebliver parterne fra mødet, anses anmodningen for bortfaldet. Udebliver én af parterne, indkaldes parterne til et nyt møde, medmindre det konstateres, at anmodningen er bortfaldet. Udebliver parterne eller en af dem fra det andet møde, anses anmodningen for bortfaldet.

Sammen med anmodningen vedlægges eller vedhæftes dokumentation for forældreskabet til barnet, hvis barnet er født i udlandet. Er barnet født i Danmark, er det tilstrækkeligt, at forældreskabet fremgår af CPR. Skal forældremyndigheden tillægges et ægtepar i forening, vedlægges eller vedhæftes dokumentation for ægteskabet, medmindre ægteskabet er registreret i CPR. Det skal fremgå af anmodningen, hvis der skal ydes vederlag ved overførsel af forældremyndigheden.

Skal forældremyndigheden tillægges et samlevende par i forening, skal der som udgangspunkt af hensyn til barnets bedste være tale om et stabilt parforhold af ægteskabslignende karakter, hvilket som udgangspunkt forudsætter, at parret har haft et sammenhængende samliv af mindst 2½ års varighed— normalt på fælles folkeregisteradresse— umiddelbart op til overførslen af forældremyndigheden. Andre elementer der har betydning for, om forholdet må anses for ægteskabslignende, kan efter omstændighederne også tages i betragtning, herunder om parret har afholdt fælles ferier og fejret højtider sammen, og om de udadtil har optrådt som et par. Kravet til længden af samliv kan efter en konkret og individuel vurdering fraviges. Længden af samlivet kan have mindre betydning i vurderingen af barnets bedste. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis det vil være bedst for barnet, at det samlevende par har fælles forældremyndighed, fordi den af dem, som barnet er mest knyttet til, på grund af udlandsrejser eller andet fravær fra hjemmet i perioder har svært ved at udøve forældremyndigheden. Ved fælles forældremyndighed vil forældremyndigheden i disse fraværperioder kunne udøves af den anden samlever. I det tilfælde kan det dog også overvejes, om det er bedst for barnet, at, hvor et samlevende par har haft et kortere samliv, og hvor kravet til længden af samlivet ikke fraviges, kan forældremyndigheden overføres til den ene samleveren. De samlevende kan derefter aftale fælles forældremyndighed, når de opfylder betingelserne herfor.

Det er i udgangspunktet tilstrækkeligt, at forældremyndigheden dokumenteres ved opslag i CPR.

Statsforvaltningen-Familieretshuset skal dog være opmærksom på, om det er nødvendigt at kræve yderligere dokumentation i den konkrete sag.

Inden der træffes afgørelse, skal Statsforvaltningen-Familieretshuset indhente en erklæring fra den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, medmindre dette kan være til væsentlig skade for barnet eller medføre uforholdsmæssig forsinkelse af sagen, jf. lovens § 36 i forældreansvarsloven.

Statsforvaltningen kan, hvis det konkret vurderes at være nødvendigt, med parternes samtykke anmode kommunen om en udtalelse om dem og om barnet. Sager om godkendelse af aftaler om overførsel af forældremyndighed til andre end barnets forældre visiteres til behandling som § 6-sager eller § 7-sager.

Afgørelse i § 6-sager træffes af Familieretshuset, medmindre der er tale om sag, der indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger. I de sidstnævnte tilfælde og i § 7-sager skal Familieretshuset indbringe sagen for familieretten til afgørelse, når sagen er oplyst. Hvis afgørelse om godkendelse træffes af Familieretshuset, har aftalen virkning fra afgørelsestidspunktet, medmindre der er aftalt andet i aftalen.

Overførsel af forældremyndigheden ved dom

Efter § 14 i forældreansvarsloven kan der træffes afgørelse om, at forældremyndigheden skal overføres fra den ene forælder til den anden. Afgørelsen træffes efter anmodning fra den forælder, der ikke har forældremyndigheden. Sager om overførsel af forældremyndigheden behandles som § 6-sager eller § 7-sager i Familieretshuset. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.7 og 2.8 i vejledningen. Hvis det ikke er muligt for parterne at nå til enighed under Familieretshusets behandling af sagen, indbringer Familieretshuset sagen for familieretten til afgørelse. Indbringelse sker efter § 27, stk. 1, i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 6-sag, og efter § 32 i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 7-sag.

Afgørende for familierettens vurdering af, om der er grundlag for at etablere fælles forældremyndighed, er, om dette vil være bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven. I forlængelse heraf fremgår det af § 1 i forældreansvarsloven, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse kommer i første række. Af § 4, 2. pkt., følger endvidere, at familieretten skal have fokus på, at afgørelsen om forældremyndighed skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Det fremgår af § 5 i forældreansvarsloven, at i alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed. Barnet skal således inddrages under sagen, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, jf. også § 34 i forældreansvarsloven. Afgørende for vurderingen af, om der skal ske overførsel af forældremyndigheden fra den ene forælder til den anden, er, om dette vurderes at være bedst for barnet, jf. § 4. Retten vil således under sagens behandling skulle belyse barnets perspektiv, jf. § 34, og sørge for, at der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed. Om samtaler med børn og børnesagkyndige undersøgelser henvises til punkt 4.1.1 og 4.1.2 i vejledning om samvær. Der vil skal ved vurderingen af, hvad der er bedst for barnet, skulle tages hensyn til, at barnet har ret til to forældre.

I sager, hvor der anmodes om overførsel af forældremyndigheden på grund af forældremyndighedsindehaverens chikane af samværet, vil skal der ved vurderingen af barnets bedste skulle tages hensyn til, om forældremyndighedsindehaveren uden rimelig grund hindrer den anden forælders kontakt til barnet. Hvis barnet må antages at lide under, at den ene forælder til stadighed umuliggør et samarbejde omkring den anden forælders kontakt til barnet, må skal familieretten anlægge et fremtidsorienteret børneperspektiv, således at det nøje overvejes, hvad der på længere sigt vil være bedst for barnet. Hvis den anden forælder vil være bedre egnet til at varetage samarbejdet omkring barnet og sikre barnets kontakt til begge forældre, bør det indgå som et stærkt element for at overføre forældremyndigheden til denne forælder.

Statsforvaltningen skal i forbindelse med vejledningen om denne bestemmelse gøre opmærksom på, at retten altid foretager en konkret vurdering i hver enkelt sag på baggrund af en inddragelse af barnet og dets perspektiv. Familieretten har en selvstændig forpligtelse til at sikre, at afgørelsen om overførsel af forældremyndigheden medvirker til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold. Sidstnævnte kan bl.a.

have selvstændig betydning, hvis barnet tidligere har været vidne til vold mellem forældrene, eller hvis der har været vold mellem forældrene, som barnet ikke har været vidne til, men hvor der er risiko for fremtidig vold, som barnet kan blive vidne til. Det har ikke betydning, hvem der har været offer for volden. Det skal dermed også tillægges betydning, hvis den forælder, der anmoder om få overført forældremyndigheden har været voldelig over for dennes partner, der ikke er barnets forælder.

Hvis en forælder er dømt for visse former for kriminalitet af grovere karakter gælder de særlige regler i § 4 a i forældreansvarsloven, hvorefter der er en formodning imod, at forældremyndigheden skal overføres til denne forælder. Bestemmelsen omfatter incest, seksualforbrydelser, dog undtaget overtrædelser omfattet af § 228 i straffeloven, manddrab, grov vold, omskæring af kvinder og menneskehandel, jf. § 262 a i straffeloven. Det er et krav, for at bestemmelsen finder anvendelse, at forælderen er idømt ubetinget fængsel eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for kriminaliteten. Forældremyndigheden kan undtagelsesvist uanset bestemmelsen overføres til forælderen, hvis det efter en konkret og dybdegående vurdering findes at være bedst for barnet. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.1.2.

Statsforvaltningen skal i forbindelse med vejledningen om denne bestemmelse gøre opmærksom på, at retten altid foretager en konkret vurdering i hver enkelt sag på baggrund af en inddragelse af barnet og dets perspektiv.

2.4.4. ——— Aftaler om ændring af forældremyndighed

Reglerne om aftaler om forældremyndighed fremgår af §§ 9, 10, 13, stk. 1, og 13, stk. 2. En aftale om forældremyndighed kan også indgås ved en omsorgs- og ansvarserklæring efter børnelovens § 2, stk. 1, § 3 b, stk. 1, § 14, stk. 1, 3 eller 6, eller § 19, jf. § 14, stk. 1, 3 eller 6.

Efter ovennævnte bestemmelser kan forældrene indgå følgende aftaler om forældremyndigheden:

———— Fælles forældremyndighed ved en omsorgs- og ansvarserklæring i forbindelse med en sag om fader- skab eller medmoderskab, jf. børnelovens § 2, stk. 1, § 3 b, stk. 1, § 14, stk. 1, 3 eller 6, eller § 19, jf. § 14, stk. 1, 3 eller 6. Det er en forudsætning, at betingelserne for at behandle en forældremyndighedssag her i landet er opfyldt, jf. § 7, stk. 2.

———— Etablering af fælles forældremyndighed, jf. § 9.

———— Ophør af den fælles forældremyndighed, jf. § 10. Forældrene skal samtidig aftale hvem af dem, der skal have forældremyndigheden alene.

———— Overførsel af forældremyndigheden fra den ene forælder til den anden, jf. § 13, stk. 1.

Eneste gyldighedsbetingelse er, at aftalen skal anmeldes til Statsforvaltningen. Er en forældremyndighedssag anlagt ved retten, kan anmeldelse dog ske hertil. Hvis forældrene ønsker at anmelde en aftale om forældremyndighed til Statsforvaltningen, og Statsforvaltningen er bekendt med, at der verserer en forældremyndighedssag ved retten, skal Statsforvaltningen henvise forældrene til i stedet at indgå denne aftale over for retten.

Omsorgs- og ansvarserklæringer vil normalt blive anmeldt til personregisterføreren i forbindelse med fødselsanmeldelsen.

Aftaler om forældremyndighed kan indgås på et hvilket som helst tidspunkt, og forældrene kan således til enhver tid indgå aftale om ændring af forældremyndigheden over deres fælles barn. Om Statsforvaltningens sagsbehandling i forbindelse med aftaler om forældremyndighed henvises til punkt 4.3.1.

Efter § 13, stk. 2, kan forældremyndigheden ved aftale overføres til andre end forældrene. Forældremyndigheden kan efter bestemmelsen overføres til et ægtepar eller et samlevende par i forening, herunder til den ene forælder og dennes ægtefælle eller samlever.

En aftale efter § 13, stk. 2, skal godkendes af Statsforvaltningen for at være gyldig. Statsforvaltningen skal som udgangspunkt godkende en aftale om overførsel af forældremyndigheden til andre, medmindre

~~den ikke er udtryk for, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4. I punkt 4.3.2 er Statsforvaltningens sagsbehandling i sager om overførsel af forældremyndighed til andre nærmere beskrevet.~~

~~En aftale efter § 13, stk. 2, kan senere ændres af retten, jf. § 14, stk. 2.~~

~~En anmeldelse af en aftale om ændring af forældremyndighed eller overførsel af forældremyndigheden skal indgives ved digital selvbetjening, se punkt 4.2.1.~~

3.3.4. Afvisning af en anmodning om ændring af forældremyndigheden

Efter § 39, ~~stk. 1, i forældreansvarsloven~~ kan en ansøgning om ændring af forældremyndighed ~~eller barnets bopæl~~ afvises, hvis forholdene ikke har ændret sig væsentligt. Dette gælder dog ikke ansøgninger om ændring af en aftale om overførsel af forældremyndighed efter § 13, stk. 2, ~~jf. § 14, stk. 2,~~ eller en afgørelse om forældremyndighed efter dødsfald efter §§ 15 og 15 a, jf. § 14, stk. 2, ~~i forældreansvarsloven.~~

Formålet med afvisningsmuligheden i § 39, ~~stk. 1,~~ er at skabe ro om barnet ved at undgå unødige procesførelse i tilfælde, hvor det på forhånd må antages, at det ikke vil være bedst for barnet at ændre forældremyndigheden ~~eller barnets bopæl~~. Herved kan der dæmnes op for situationer, hvor konflikten mellem forældrene bl.a. holdes i gang ved gentagne ansøgninger om ændring af forældremyndigheden ~~eller barnets bopæl~~. Derved kan barnet blive skærmet mod fortsat at blive inddraget i konflikten mellem forældrene.

~~Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at en afvisning af en anmodning om ændring af forældremyndighed eller barnets bopæl forudsætter, at forholdene ikke har ændret sig væsentligt, og at det ud fra de foreliggende oplysninger kan lægges til grund, at det er bedst for barnet at fastholde forældremyndigheden og/eller barnets bopæl. Det er derfor afgørende for afgørelsen om afvisning af ansøgningen, om ansøgeren har påvist væsentligt forandrede forhold, eller om det er godtgjort, at en ændring muligvis er bedst for barnet.~~

En afgørelse om afvisning efter § 39, ~~stk. 1,~~ skal — som alle afgørelser efter forældreansvarsloven — træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Der gælder en formodning for, at det er bedst for barnet, at det ikke unødigt fastholdes i et konfliktfelt mellem forældrene, og dette hensyn skal derfor veje tungt, når der skal tages stilling til, om en ansøgning skal afvises. En afgørelse om afvisning skal dog være udtryk for, at dette vurderes at være bedst for det konkrete barn. Det vil derfor ikke være muligt at afvise en ansøgning, hvis det ud fra de foreliggende oplysninger vurderes, at en ændring vil kunne være bedst for barnet, eller der er en reel tvivl herom. I den forbindelse kan også barnets alder og udviklingstrin samt den forløbne tid tillægges betydning. ~~Omvendt vil eksempelvis en ansøgning om ændring af barnets bopæl kunne afvises, hvis det ud fra de foreliggende oplysninger må antages, at begge forældre er lige egnede som bopælsforældre, og at en afgørelse af, hvad der er bedst for barnet, derfor kan falde ud til begge sider.~~

§ 39 finder både anvendelse i tilfælde, hvor der foreligger en dom om forældremyndighed ~~eller barnets bopæl~~ og i tilfælde hvor forældremyndigheden ~~eller bopælen~~ beror på en aftale. Kerneområdet for bestemmelsen er dog ~~ifølge bemærkningerne~~ gentagne ansøgninger, dvs. tilfælde hvor der tidligere ved dom er taget stilling til spørgsmålet om forældremyndighed ~~eller bopæl~~. Sager, hvor der inden for de seneste år er taget stilling til forældremyndigheden ~~og/eller bopælen~~ en eller flere gange, vil således falde inden for bestemmelsens primære anvendelsesområde. Afvisning af en anmodning om ændring af forældremyndigheden ~~eller barnets bopæl~~, som beror på en aftale, vil f.eks. kunne komme på tale, hvis forældrene flere gange er nået til enighed med støtte fra Familieretshuset eller har indgået forlig ~~enten i~~

~~Statsforvaltningen eller i familie~~retten. Der må dog altid ske den nødvendige afvejning i forhold til, at det, — uanset at der netop er truffet afgørelse eller indgået en aftale i en sag, — vil kunne være nødvendigt at behandle en ny ansøgning.

Særligt for så vidt angår betydningen af, at et barn udnytter sin initiativret ~~efter, jf. § 35 i forældreansvarsloven~~, bemærkes det, at håndteringen af en sådan henvendelse i princippet er uafhængig af ~~Statsforvaltningens Familieretshusets~~ beslutning om, hvordan en ansøgning fra en forælder skal håndteres. Hvis barnet henvender sig til ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~, og ~~der Familieretshuset~~ på den baggrund ~~kommer arrangerer~~ et møde ~~i stand~~ med forældrene, hvor der søges om ændring af forældremyndigheden, så vil det forhold, at barnet har henvendt sig til ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~ ikke i sig selv gøre, at ansøgningen ikke kan afvises. Dette vil afhænge af en konkret vurdering af, om der foreligger væsentligt forandrede forhold, eller om der er opstået tvivl om, hvad der er bedst for barnet. Har ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~ modtaget en ansøgning fra en forælder, og henvender barnet sig herefter til ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~, vil ~~barnets brugudnyttelsen~~ af initiativretten heller ikke i sig selv gøre, at ansøgningen ikke kan afvises, men ~~samtidig skal~~ barnet ~~skal uanset hvad~~ tilbydes hjælp i ~~Børneenheden, f.eks. i form af overensstemmelse med lovens forarbejder, eksempelvis~~ børnesagkyndig rådgivning. Det vil ved beslutningen om, hvorvidt ansøgningen skal afvises eller ej, kunne tillægges betydning, om ~~bestemmelsen om~~ barnets initiativret misbruges af en af forældrene på en sådan måde, at barnet ~~via bestemmelsen~~ tages som ”gidsel” i tvisten mellem forældrene. Der henvises i øvrigt til punkt ~~2.1.3.4.2.2~~ om barnets initiativret.

~~Ændringen af lovens § 11, som er trådt i kraft den 1. oktober 2012, medfører ifølge bemærkningerne ikke i sig selv, at der foreligger væsentligt forandrede forhold. Det skyldes, at de hensyn, som var indeholdt i den tidligere gældende formulering af § 11, fastholdes i den nye bestemmelse, og at der med ændringen af § 11 er tale om en opblødning af bestemmelsen for at muliggøre en mere skønsmæssig vurdering ud fra barnets bedste, herunder en understregning af samarbejdspotentialets betydning for barnets bedste. En ansøgning om ændring af forældremyndigheden, som alene er begrundet i lovændringen, vil således kunne afvises.~~

~~Det bemærkes, at afvisningsmuligheden i § 39, stk. 1, ikke gælder for sager om forældremyndighed og barnets bopæl, som er modtaget af Statsforvaltningen, inden lov nr. 600 af 18. juni 2012 om ændring af forældreansvarsloven, retsplejeloven og lov om Det Centrale Personregister (Ændringer som følge af evalueringen af forældreansvarsloven) er trådt i kraft, dvs. inden den 1. oktober 2012, jf. § 4, stk. 3, i denne lov. Sådanne sager vil skulle behandles på sædvanlig vis.~~

3.4. Forældremyndighed når en forælder afgår ved døden

Reglerne om forældremyndighed, når en forælder afgår ved døden, fremgår af § 15 ~~i forældreansvarsloven (forældremyndighed efter en forælders dødsfald) og § 15 a i forældreansvarsloven indeholder særlige regler (forældremyndighed når den ene forælder har forvoldt den anden forælders død). Afgørelser efter §§ 15 og 15 a træffes af Statsforvaltningen.~~

~~Retten kan efter § 14, stk. 2, ændre en afgørelse efter §§ 15 og 15 a.~~

~~Sager om forældremyndighed efter en forælders død starter i Familieretshuset, hvor sagen vil blive visiteret til behandling som en § 6-sag eller en § 7-sag. Familieretshuset skal indbringe sagen for familieretten til afgørelse. Indbringelse sker efter § 27, stk. 1, i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 6-sag, og efter § 32 i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 7-sag.~~

3.4.1. Forældremyndighed efter en forælders dødsfald

Den efterlevende forælder har forældremyndigheden alene, hvis den ene forælder dør, og forældrene ved dødsfaldet havde fælles forældremyndighed. Dette fremgår af (§ 15, stk. 1, i forældreansvarsloven). Boede den efterlevende forælder sammen med barnet, kan ingen andre anmode om forældremyndigheden.

Var der ved dødsfaldet fælles forældremyndighed, og havde barnet ved dødsfaldet ikke bopæl hos den efterlevende forælder, kan andre søge om forældremyndigheden efter (§ 15, stk. 2, i forældreansvarsloven). En ansøgning om forældremyndighed skal i disse tilfælde indgives i forbindelse med dødsfaldet. Det er ikke en betingelse for at anmode om forældremyndigheden, at ansøgeren og barnet kender hinanden. Dette skyldes, at afgørelsen om forældremyndigheden skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven.

Dør en forælder, og havde denne ved dødsfaldet forældremyndigheden alene, følger det af § 15, stk. 3, 1. pkt., at den efterlevende og andre kan søge om forældremyndigheden. Medfører et dødsfald i øvrigt, at ingen har forældremyndigheden, dvs. at begge forældremyndighedsindehavere dør, kan andre også anmode om forældremyndigheden, jf. § 15, stk. 3, 2. pkt. I modsætning til en anmodning om forældremyndighed efter § 15, stk. 2, er der ikke i disse tilfælde en tidsfrist for, hvornår en anmodning efter § 15, stk. 3 skal indgives. Det er derfor vigtigt, at Statsforvaltningen/Familieretshuset tilrettelægger behandlingen/opslysningen af disse sager sådan, at alle, der ønsker forældremyndigheden/interesserede forældremyndighedsindehavere, inddrages.

Ved vurderingen af, om den efterlevende forælder skal beholde forældremyndigheden, eller om denne skal tillægges en anden ansøger, f.eks. en bedsteforælder, er det afgørende hvad der er bedst for barnet, jf.

§ 4. Statsforvaltningen/I forlængelse heraf fremgår det af § 1 i forældreansvarsloven, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse kommer i første række. Af § 4, 2. pkt., følger endvidere, at familieretten skal have fokus på, at afgørelsen om forældremyndighed skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Der skal altid foretages en konkret og individuel vurdering af, hvad der vil være bedst for det pågældende barn, og afgørelsen skal være udtryk for den bedst mulige løsning for det enkelte barn. Statsforvaltningen skal således belyse-Det fremgår af § 5 i forældreansvarsloven, at i alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed. Barnet skal således inddrages, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, jf. også § 34.barnets perspektiv og sørge for, at der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed. Efter § 4 er det et centralt delelement, hvilket forhold barnet har til sine forældre—herunder også slægtsskabsforholdet. Det skal derfor indgå som en central del af vurderingen af barnets bedste, at den efterlevende forælder er barnets eneste tilbageværende forælder.

For nærmere om sagsoplysning i sager om forældremyndighed ved død henvises til punkt 2.4.6.3.

Familieretten har en selvstændig forpligtelse til at sikre, at afgørelsen om forældremyndighed medvirker til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Hvis den efterlevende forælder eller en anden ansøger er dømt for visse former for kriminalitet af grovere karakter, gælder de særlige regler i § 4 a i forældreansvarsloven, hvorefter der er en formodning imod, at denne skal gives forældremyndigheden. Bestemmelsen omfatter incest, seksualforbrydelser, dog undtaget

overtrædelser omfattet af § 228 i straffeloven, manddrab, grov vold, omskæring af kvinder og menneskehandel, jf. § 262 a i straffeloven. Det er et krav, for at bestemmelsen finder anvendelse, at personen er idømt ubetinget fængsel eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for kriminaliteten. Personen kan undtagelsesvist uanset bestemmelsen tillægges forældremyndigheden, hvis det efter en konkret og dybdegående vurdering findes at være bedst for barnet. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.1.2.

~~Dør en forælder, og havde denne ved dødsfaldet forældremyndigheden alene, følger det af § 15, stk. 3, 1. pkt. at den efterlevende og andre kan søge om forældremyndigheden. Medfører et dødsfald i øvrigt, at ingen har forældremyndigheden, dvs. at begge forældremyndighedsindehavere dør, kan andre også anmode om forældremyndigheden, jf. § 15, stk. 3, 2. pkt. I modsætning til en anmodning om forældremyndighed efter stk. 2, er der ikke i disse tilfælde en tidsfrist for, hvornår en anmodning efter stk. 3 skal indgives. Det er derfor vigtigt, at Statsforvaltningen tilrettelægger behandlingen af disse sager sådan, at alle interesserede forældremyndighedsindehavere inddrages.~~

Er der flere ansøgere, skal Statsforvaltningen der tages stilling til, hvem der skal have forældremyndigheden.

Det er ikke et krav efter lovgivningen, at en af ansøgerne udpeges som forældremyndighedsindehaver.

Statsforvaltningen er i disse tilfælde ikke bundet til at udpege en forældremyndighedsindehaver blandt ansøgerne Hvis ingen af ansøgerne skønnes egnede til at have forældremyndigheden, skal Statsforvaltningen

findes en anden egnet forældremyndighedsindehaver. Dette gælder også, selvom der kun er én ansøger, herunder hvis ansøgeren er den efterlevende forælder. Da oplysningen af sagen som udgangspunkt gennemføres af Familieretshuset, er det væsentligt, at Familieretshuset har afdækket dette aspekt af sagen tilstrækkeligt, inden sagen indbringes for familieretten til afgørelse. Hvis ingen anmoder om

forældremyndigheden, kan Statsforvaltningen der kontakte til kommunen, da kommunalbestyrelsen efter servicelovens § 57, stk. 1, i fornødent omfang skal medvirke til, at der udpeges en egnet forældremyndighedsindehaver, når ingen har forældremyndigheden. Dette gælder også, selvom der er en eller flere, der har anmodet om forældremyndigheden, og Statsforvaltningen Familieretshuset eller efter sagens indbringelse familieretten ikke mener, at der blandt ansøgerne er en egnet forældremyndighedsindehaver. ~~Der henvises for nærmere om kommunens forpligtelser til punkt 2.4.6.4.~~

Det bemærkes, at hvis en ansøger er dømt for visse former for kriminalitet af grovere karakter, gælder de særlige regler i § 4 a i forældreansvarsloven, hvorefter der er en formodning imod, at denne kan tillægges forældremyndigheden. Bestemmelsen omfatter incest, seksualforbrydelser, dog undtaget overtrædelser omfattet af § 228 i straffeloven, manddrab, grov vold, omskæring af kvinder og menneskehandel, jf. § 262 a i straffeloven. Det er et krav, for at bestemmelsen finder anvendelse, at ansøgeren er idømt ubetinget fængsel eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for kriminaliteten. Ansøgeren kan undtagelsesvist uanset bestemmelsen tillægges forældremyndigheden, hvis det efter en konkret og dybdegående vurdering findes at være bedst for barnet.

3.4.2. Forældremyndighed når den ene forælder har forvoldt den anden forælders død

Har den ene forælder forvoldt den anden forælders død, følger det af § 15 a i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen der i alle tilfælde skal tage stilling til, hvad der er bedst for barnet i relation til spørgsmålet om forældremyndigheden. Dette gælder således også, selvom barnet ved dødsfaldet ikke står uden forældremyndighedshaver, fordi den efterlevende forælder beholder den, og der ikke er andre, der anmoder om forældremyndigheden. Hvis Statsforvaltningendet, jf. lovens § 4 i forældreansvarsloven, vurderes, at det ikke er bedst for barnet, at den efterlevende forælder beholder forældremyndigheden, skal Statsforvaltningen det i stedet vurderes, hvem der så skal have forældremyndigheden. Da oplysningen af sagen som

udgangspunkt gennemføres af Familieretshuset, er det væsentligt, at Familieretshuset har foretaget en tilbundsående vurdering af barnets bedste, inden sagen indbringes for familieretten til afgørelse.

Til brug for Statsforvaltningens-vurdering af, hvem der i disse situationer skal have forældremyndigheden, kan Statsforvaltningen-Familieretshuset under oplysningen af sagen anmode kommunen om at medvirke til at finde en egnet forældremyndigheds- indehaver, jf. servicelovens § 57, stk. 2. Familieretten har ligeledes denne mulighed, hvis sagen er indbragt til afgørelse, og familieretten ikke finder, at den efterlevende forælder skal beholde forældremyndigheden. Der henvises for nærmere om kommunens forpligtelser til punkt 2.4.6.4.

For at Statsforvaltningen-der i alle tilfælde kan tage stilling til, hvad der er bedst for barnet i relation til spørgsmålet om forældremyndighed, er det nødvendigt, at Statsforvaltningen-Familieretshuset underrettes om sagen. Det følger af servicelovens § 153, stk. 1, nr. 1, at politiet skal underrette kommunen, hvis de under udøvelsen af deres arbejde får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte. Dette betyder, at i en sag, hvor den ene forælder har forvoldt den anden forælders død, skal kommunen videresende denne underretning til Statsforvaltningen-Familieretshuset. Statsforvaltningen-Familieretshuset påbegynder herefter sagsbehandlingen.

Har den ene forælder forvoldt den anden forælders død, kan andre anmode om at få forældremyndigheden. Det gælder dvs. også i de tilfælde, hvor der var fælles forældremyndighed, og den efterlevende forælder ved dødsfaldet boede sammen med barnet. Hvis den afdøde forælder havde forældremyndigheden alene, kan både den efterlevende forælder og andre anmode om forældremyndigheden.

Er der flere, der anmoder om at få forældremyndigheden, skal en afgørelse om, hvem der skal have forældremyndigheden over barnet træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4. Statsforvaltningen-Der skal altid foretage en konkret og individuel vurdering af, hvad der vil være bedst for det pågældende barn, og afgørelsen skal være udtryk for den bedst mulige løsning for det enkelte barn. I forlængelse heraf fremgår det af § 1 i forældreansvarsloven, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse kommer i første række. Af § 4, 2. pkt., følger endvidere, at Familieretten skal have fokus på, at afgørelsen om forældremyndighed skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Det fremgår af § 5 i forældreansvarsloven, at i alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed. Barnet skal således inddrages, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, jf. også § 34. Statsforvaltningen skal således belyse barnets perspektiv og sørge for, at der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed.

Som nævnt ovenfor i punkt 3.4.12.4.6.1. skal det indgå som en central del af vurderingen af barnets bedste, at den efterlevende forælder er barnets eneste tilbageværende forælder. I de tilfælde, hvor den ene forælder har forvoldt den anden forælders død, skal det dog ved vurderingen af barnets bedste nøje overvejes, om denne omstændighed har skadet barnets forhold til den efterlevende forælder sådan, at det vil være bedst for barnet, at en anden har forældremyndigheden. For nærmere om sagsoplysning i sag-er om forældremyndighed ved død henvises til punkt 2.4.6.3.

I denne forbindelse er det væsentligt, at Familieretten har en selvstændig forpligtelse til at sikre, at afgørelsen medvirker til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Bestemmelsen i § 4 a i forældreansvarsloven, der omhandler bl.a. forældremyndighed for personer, der er dømt for visse former for kriminalitet af grovere karakter, er endvidere af særlig betydning. Bestemmelsen finder bl.a. anvendelse, hvis den efterlevende forælder er idømt ubetinget fængsel eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for manddrab eller vold med døden til følge, hvor offeret er den anden forælder. Såfremt bestemmelsen finder anvendelse, er der en formodning imod, at det er til barnets bedste, at den efterlevende forælder tillægges forældremyndigheden. Den efterlevende forælder kan undtagelsesvist uanset bestemmelsen tillægges forældremyndigheden, hvis det efter en konkret og dybdegående vurdering findes at være bedst for barnet. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.1.2.

Anmoder andre end forældremyndighedsindehaveren om forældremyndigheden, er der ikke en tidsfrist for, hvornår ~~en~~ anmodning skal indgives. Dette skyldes, at der i situationer, hvor den ene forælder har forvoldt den anden forælders død, kan gå nogen tid efter dødsfaldet, før det bliver fastslået ved dom, om det er den efterlevende forælder, der er gerningsmanden. Omvendt må det forudsættes, at anmodningen fremsættes, inden der er gået længere tid efter dommen. Statsforvaltningen-Familieretshuset må skal derfor tilrettelægge ~~be-~~ handlingen oplysningen og behandlingen af disse sager sådan, at alle, der er interesseret i at få forældremyndigheden, inddrages.

Statsforvaltningen-Familieretshuset kan dog påbegynde behandlingene af sagen ~~anmodning om forældremyndighed eller prøve om forældremyndigheden skal forblive hos den efterlevende~~, allerede når den efterlevende forælder er sigtet for at have forvoldt den anden forælders død, dvs. inden der er afsagt endelig dom i straffesagen. På dette stadie af sagen kan Statsforvaltningen-Familieretshuset dog alene træffe en midlertidig afgørelse om forældremyndighed efter § 26, og det vil som udgangspunkt ikke være hensigtsmæssigt, at Familieretshuset indbringer sagen for familieretten til afgørelse på dette tidspunkt, -se også punkt 2.4.6.5.

§ 15 a, stk. 1 og 2, i forældreansvarsloven finder anvendelse, når der foreligger drab, jf. en overtrædelse af straffelovens § 237 ~~(drab)~~, § 246, vold med døden til følge, jf. § 245, (vold med døden til følge) eller hensættelse i hjælpeløs tilstand, jf. § 250 (hensættelse i hjælpeløs tilstand). Bestemmelserne kan også finde anvendelse ved medvirken til de nævnte overtrædelser af straffeloven, jf. straffelovens § 23.

For så vidt angår samvær mellem barnet og den efterlevende af forældrene, gælder de almindelige regler i § 19, jf. § 21 i forældreansvarsloven. Det bemærkes dog, at der efter § 4 a i forældreansvarsloven gælder en klar formodning imod, at der kan fastsættes samvær med forælderen, hvis denne er idømt ubetinget fængsel eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for bl.a. vold med døden til følge og manddrab. Der er endvidere en selvstændig forpligtelse til at sikre, at afgørelsen om samvær medvirker til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold. Der henvises til punkt 2.1.2.

3.4.3. Sagsoplysning

En afgørelse om, hvem der skal have forældremyndigheden efter en forælders død, er betydningsfuld og kan være meget indgribende over for barnet. Dette stiller betydelige krav til Statsforvaltningens oplysningen af sagens sagsop- lysning.

~~Statsforvaltningen-Familieretshuset og familieretten~~ skal ligesom i andre forældremyndighedssager inddrage barnet i sagen, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, herunder efter behov og under hensyn til barnets alder og modenhed afholde en samtale med barnet. ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~ skal i øvrigt, inden sagen indbringes for familieretten til afgørelse, belyse samtlige elementer i sagen, herunder indhente oplysninger fra relevante myndigheder, institutioner m.v. om barnet og parterne samt om nødvendigt gennemføre en børnesagkyndig undersøgelse. ~~Om sagsoplysning henvises i øvrigt til vejledning om samvær, punkt 4, herunder 4.1.1. og 4.1.2. om samtaler med børn og børnesagkyndige undersøgelser.~~

~~Bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. indeholder særlige regler om Statsforvaltningens behandling af sager efter §§ 15 og 15 a. Herefter kan Statsforvaltningen til brug for oplysningen af sagen med parternes samtykke anmode kommunen om en udtalelse om dem og om barnet. Endvidere skal Statsforvaltningen Familieretshuset skal~~ i alle sager om forældremyndighed efter en forælders død spørge skifteretten, om afdøde ved et såkaldt ”børnetestamente” har tilkendegivet, hvem der bør have tillagt forældremyndigheden, jf. ~~lovens~~ § 16 i forældreansvarsloven. Det fremgår af denne bestemmelse, at indehavere af forældremyndigheden kan tilkendegive, hvem der efter ~~deres~~ dennes død bør have tillagt forældremyndigheden over barnet.

Er der en efterlevende forælder, der hverken har eller ønsker at have forældremyndigheden, skal ~~Statsforvaltningender~~ efter ~~lovens~~ § 36, stk. 1, normalt indhentes en erklæring fra denne, inden der træffes afgørelse efter § 15, stk. 3 og § 15 a, stk. 2. Erklæringen skal sikre, at den efterlevende forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, får lejlighed til at udtale sig og eventuelt selv anmode om forældremyndigheden.

3.4.4. Kommunens forpligtelser

Efter servicelovens § 57, stk. 1, skal kommunen i fornødent omfang medvirke til, at der udpeges en egnet indehaver af forældremyndigheden, hvis ingen har forældremyndigheden over et barn eller en ung.

Det samme gælder efter § 57, stk. 2, i serviceloven i de tilfælde, hvor den ene forælder har forvoldt den anden forælders død, og hvor ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset eller familieretten~~ vurderer, at det er bedst for barnet, at den efterlevende forælder ikke beholder forældremyndigheden (~~servicelovens § 57, stk. 2~~). I disse tilfælde skal kommunen også medvirke til, at ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~ bliver bekendt med sagen. Det fremgår af servicelovens § 153, stk. 1, nr. 1, at politiet skal underrette kommunen, hvis ~~man~~ politiet får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte. Er dette tilfældet i en sag, hvor den ene forælder har forvoldt den anden forælders død, skal kommunen videresende denne underretning til ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~. ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~ påbegynder herefter sagsbehandlingen.

I vejledning af 7. januar 2014 om særlig støtte til børn og unge og deres familier (vejledning nr. 3 til serviceloven) er der i punkt 50 og 51 nærmere redegjort for kommunens opgaver i forbindelse med udpegning af en egnet indehaver af forældremyndigheden ved død.

Det fremgår således, at kommunen er forpligtet til at afgive en udtalelse om barnet og om eventuelle ansøgere om forældremyndigheden, hvis Familieretshuset (Statsforvaltningen) anmoder om det.

Hvis kommunen ikke umiddelbart er bekendt med personer, der kan komme på tale som forældremyndighedsindehaver, må kommunen yde en aktiv indsats for at finde frem til egnede personer.

Kommunen må således tage kontakt med barnet, pårørende, bekendte eller andre i barnets netværk, der står barnet nær, med henblik på at finde frem til den eller de personer, der vil være egnede til at blive udpeget som forældremyndighedsindehaver.

3.4.5. Midlertidig afgørelse om forældremyndighed

I sager om forældremyndighed, når en forælder afgår ved døden, skal Statsforvaltningen-Familieretshuset og kommunen være opmærksom på, om der er behov for at få udpeget en midlertidig indehaver af forældremyndigheden, jf. ~~lovens~~ § 26 i forældreansvarsloven, og kommunen skal evt. komme med forslag til en egnet forældremyndighedsindehaver. Dette kan f.eks. være nødvendigt i tilfælde af uenighed om forældremyndigheden, eller fordi der ~~umiddelbart~~ ikke umiddelbart er ansøgere til forældremyndigheden.

I de tilfælde, hvor den ene forælder har forvoldt den anden forælders død, kan Statsforvaltningen Familieretshuset behandle en anmodning om forældremyndighed eller tage stilling til, om forældremyndigheden skal forblive hos den efterlevende, når den efterlevende forælder er sigtet for at have forvoldt den anden forælders død, dvs. også inden der er afsagt endelig dom i straffesagen. På dette stadie af sagen kan Statsforvaltningen ~~der~~ dog alene træffes en midlertidig afgørelse om forældremyndighed efter § 26, mens den endelige afgørelse må afvente, at der foreligger en endelig dom i straffesagen.

Afgørelsen bortfalder, hvis anmodningen om, at der træffes afgørelse om forældremyndighed tilbagekaldes eller afvises, eller når der foreligger en endelig afgørelse om forældremyndighed.:-

~~————— 4 uger efter, at Statsforvaltningen har meddelt parterne, at sagen er afsluttet, medmindre en af dem in- den da har anmodet om, at sagen indbringes for retten,~~

~~————— hvis sagen efter indbringelsen for retten hæves eller afvises, eller~~

~~————— når der foreligger en aftale eller afgørelse om forældremyndighed, der kan fuldbyrdes. Om midlertidige afgørelser henvises i øvrigt til punkt 5.~~

3.4.6. Børnetestamente

Efter § 16 i forældreansvarsloven kan indehavere af forældremyndigheden tilkendegive, hvem der efter deres død bør have tillagt forældremyndigheden. Tilkendegivelsen følges, medmindre hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler derimod. Er testamentet oprettet for notar, vil dette blive oplyst af skifteretten, når Statsforvaltningen-Familieretshuset retter henvendelse hertil, jf. § ~~67~~, stk. 1, i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

~~2.4.1.7. ——— Klageadgang og klagefrist~~

~~Det følger af § 37, at Statsforvaltningen indbringer en afgørelse efter §§ 15 og 15 a for retten, hvis en part inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende, anmoder herom.~~

3.5. Afgørelser om udlandsrejser i sager, hvor der er uenighed om forældremyndigheden ~~(forældreansvarslovens § 25)~~

Har forældrene fælles forældremyndighed, og er de uenige om forældremyndigheden, skal begge forældre give samtykke til, at barnet forlader landet, herunder udrejser til Grønland eller Færøerne, eller til at barnets ophold i udlandet, i Grønland eller på Færøerne, forlænges ud over det aftalte, forudsatte eller fastsatte, jf. § 3, stk. 2, i forældreansvarsloven.

~~Kravet om samtykke gælder dog ikke, hvis retten efter § 17, stk. 1, 2. pkt., har truffet afgørelse om, at barnet kan have bopæl hos en forælder, der har eller ønsker at få bopæl i udlandet eller i Grønland eller på Færøerne, eller hvis der er truffet afgørelse om udlandsrejse efter § 25.~~

Samtykkekravet gælder, hvis der er indledt en sag om forældremyndighed eller om barnets bopæl ~~er indbragt for retten, eller der er taget initiativ hertil, f.eks. ved at en anmodning om ændring af forældremyndighed eller om barnets bopæl er indgivet til Statsforvaltningen i Familieretshuset, som eventuelt er indbragt for familieretten~~, eller hvis der på anden vis er dokumenteret eller godtgjort en reel uenighed om forældremyndigheden. Er der blot uenighed om f.eks. en ferierejse til udlandet og ikke uenighed om, hvem der skal have forældremyndigheden i fremtiden, eller i hvilket land barnet skal bo, gælder samtykkekravet ikke. Forældre med fælles forældremyndighed kan i den situation begge rejse til udlandet med barnet uden den anden forælders samtykke eller en afgørelse herom ~~fra Statsforvaltningen~~.

Et manglende samtykke til at tage barnet med til udlandet eller til at forlænge et udlandsophold medfører, at der foreligger en børnebortførelse eller uberettiget tilbageholdelse, sådan at den tilbageværende forælder kan anmode om tilbagegivelse af barnet efter eksempelvis Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale børnebortførelser, hvis barnet er i et land, som Danmark har en samarbejdsaftale med. Samtidig forbliver kompetencen til at træffe afgørelse om forældremyndigheden over barnet hos de danske myndigheder, jf. retsplejelovens § 448 ~~gf~~, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 2, der er beskrevet i punkt 2.54.1.1.

Udover kravet om samtykke gælder der endvidere efter § 18 i forældreansvarsloven en pligt til at varsle den anden forælder senest seks uger før flytningen, hvis bopælsforælderen agter at flytte barnets bopæl til udlandet. På den måde får den anden forælder mulighed for at indgive en anmodning om, at barnets bopæl ændres. Om varslingspligten henvises til punkt 4.43.4.

Kravet om samtykke gælder ~~som nævnt~~ ikke, hvis familieretten efter § 17, stk. 1, 2. pkt., i forældreansvarsloven har truffet afgørelse om, at barnet kan have bopæl hos en forælder, der har eller ønsker at få bopæl i udlandet eller i Grønland eller på Færøerne. Der henvises herom til punkt 4.23.1.

Kravet om samtykke gælder endvidere ikke, hvis der er truffet en afgørelse om udlandsrejse efter § 25. Efter denne bestemmelse kan ~~Statsforvaltningen der træffes afgørelse om~~ beslutte, at den ene forælder kan tage barnet med til udlandet, Grønland eller Færøerne, selvom der er uenighed om forældremyndigheden.

~~Statsforvaltningen~~ Der kan således træffes afgørelse om, at en forældremyndighedsindehaver kan tage barnet med på ferie, familiebesøg eller lignende i udlandet i en kortere periode, selvom der er tvist om forældremyndigheden. Det er både den forælder, der har barnet boende, og den forælder, der har samvær med barnet, der kan anmode ~~Statsforvaltningen om~~, at der træffes en afgørelse herom efter § 25.

Anmodningen indgives til Familieretshuset, der visiterer sagen til behandling som en § 6-sag eller en § 7-sag. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.7 og 2.8. Hvis det ikke lykkes at forlige forældrene, og der er tale om en § 6-sag, træffer Familieretshuset afgørelse efter § 26 i lov om Familieretshuset.

Familieretshuset skal dog indbringe § 6-sagen for familieretten til afgørelse, hvis sagen indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger, eller hvis den behandles sammen med en sag om enten forældremyndighed eller barnets bopæl eller om samvær, hvor afgørelsen vil være indgribende for barnet, jf. § 27, stk. 2, nr. 1 og 3, i lov om Familieretshuset. I § 7-sager træffes afgørelse altid af familieretten, jf. § 32 i lov om Familieretshuset.

~~En afgørelse om udlandsrejse efter § 25 træffes efter en konkret vurdering. En anmodning om en afgørelse efter § 25 til Statsforvaltningen skal indgives ved digital selvbetjening, se punkt 4.2.1. Det bemærkes, at~~

~~Statsforvaltningen-Der kan kun kan-træffes~~ afgørelse efter § 25, hvis der foreligger en reel uenighed mellem forældrene om forældremyndigheden. Det betyder eksempelvis, at en forælder, som frygter, at den anden forælder vil hindre en ferierejse af chikanøse årsager, ikke ~~vil kunne kan~~ sikre rejsen ved at ~~anmode bede Statsforvaltningen~~ om en afgørelse efter § 25. Der kan endvidere ikke gives en generel tilladelse til, at en forælder kan rejse til udlandet med barnet.

Afgørelse om udlandsrejse efter § 25 i forældreansvarsloven træffes efter en konkret vurdering.

~~Statsforvaltningen-Der~~ skal ved afgørelsen ~~efter § 25-lægges~~ særligt vægt på, om der må antages at være en risiko for, at barnet vil blive tilbageholdt i udlandet. I denne vurdering indgår bl.a. den rejsende forælders tilknytning til henholdsvis Danmark og udlandet, og de konkrete omstændigheder vedrørende opholdet i udlandet. Der kan også lægges vægt på, om samværet eller opholdet skal foregå i et land, der har tiltrådt Haagerbørnebeskyttelseskonventionen af 1996, Europarådskonventionen af 1980 om anerkendelse og fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser eller Haagerkonventionen af 1980 om de civile virkninger af internationale børnebortførelser. Der vil i disse tilfælde blive sendt en anmodning om tilbagegivelse eller anerkendelse og fuldbyrdelse af dansk afgørelse, med henblik på at barnet bringes tilbage til Danmark. Det vil dog være op til myndighederne i det pågældende land at træffe afgørelse om, hvorvidt betingelserne for, at barnet skal tilbage til Danmark er opfyldt~~være sikkerhed for, at det pågældende lands myndigheder vil medvirke til at bringe barnet tilbage til Danmark, hvis forælderen efter samværets eller opholdets udløb beholder barnet.~~ Der henvises til punkt 5.1.55-2.6 om samvær i udlandet m.v., bar-nets pas m.v. i vejledning om samvær.

~~Da der skal foreligge uenighed om forældremyndigheden, for at Statsforvaltningen kan træffe afgørelse om udlandsrejse efter § 25, vil der ikke være mulighed for at give en generel tilladelse til, at en forælder kan rejse til udlandet med barnet.~~

Ved afgørelser om udlandsrejser skal ~~Statsforvaltningen-der i afgørelsen som i andre afgørelser om samvær~~ ske en på normal vis fastsættelse af det nærmere omfang af barnets ophold eller samvær i udlandet, herunder den tidsmæssige udstrækning heraf. Bestemmelsen-Det bemærkes i den forbindelse, at § 25 som udgangspunkt kun omhandler ~~kun~~ kortere udlandsophold såsom ferier, familiebesøg eller lignende. ~~Statsforvaltningen-Der skal~~må ved vurderingen af omfanget af barnets ophold eller samvær i udlandet bl.a. tage hensyn til, om der er tale om et skolesøgende barn.

Er der tale om et længerevarende ophold, f.eks. studieophold eller ophold på grundlag af arbejdsrelateret forhold i udlandet, ~~må det~~ beror det på en konkret vurdering, hvorvidt afgørelsen skal træffes efter § 25, eller om sagen skal afgøres af retten i form af der skal træffes en afgørelse om bopæl i udlandet eller i Grønland eller på Færøerne efter § 17, stk. 1, 2. pkt. i forældreansvarsloven. Hvis opholdets formål og varighed er af en sådan karakter, at det ikke kan udelukkes, at barnet vil opnå bopæl i udlandet ved udrejsen eller under opholdet i udlandet, må skal afgørelsen træffes efter § 17, stk. 1, 2. pkt.

Ved afgørelser efter § 25 kan der i øvrigt bl.a. lægges vægt på barnets alder, om barnet tidligere har været på ferie i udlandet, om forælderen bor i udlandet, om forælderen i øvrigt har tilknytning til udlandet (familie el.lign.), eller om barnet i øvrigt er vant til at rejse til andre lande. I vurderingen indgår bl.a. også oplysninger om forholdet mellem forældrene, forælderen tilknytning til Danmark samt eventuelt omfanget af det øvrige samvær. Der henvises i øvrigt til punkt 55-2.6 i vejledning om samvær.

Det bemærkes, at en forælder, der har forældremyndigheden alene over barnet, kan udrejse af landet uden den anden forælders samtykke. Der er dog pligt til at underrette den anden forælder herom senest seks uger inden flytningen, jf. punkt 4.43-4 om varslingspligten.

Har en forælder forældremyndigheden over et barn alene, og ønsker samværsforælderen at få truffet en konkret eller generel afgørelse om, at den pågældende kan tage barnet med til udlandet på ferie, træffes afgørelsen efter reglerne om samvær i § 21, stk. 1, jf. § 19 i forældreansvarsloven. Der henvises til punkt 5.2.6.2 i vejledningen om samvær. Det samme er tilfældet for anmodninger fra andre end forældre om, at samværet kan udøves i udlandet, jf. § 21, stk. 1, jf. § 20 i forældreansvarsloven.

4. Barnets bopæl

Den grundlæggende bestemmelse om barnets bopæl findes i § 3, stk. 1, 2. pkt., i forældreansvarsloven. Det fremgår heraf, at den forælder, som barnet har bopæl hos, kan træffe afgørelse om overordnede forhold i barnets daglige liv, herunder hvor i landet bopælen skal være.

Bopælsforælders beslutningsbeføjelser, når der er fælles forældremyndighed, er nærmere beskrevet i punkt 3.1.1.

4.1. Aftaler om barnets bopæl

~~Statsforvaltningen og retten bliver kun inddraget i spørgsmålet om barnets bopæl i de sager, hvor forældrene er uenige om, hos hvem af forældrene barnet skal have bopæl.~~

Forældre ~~ne~~ kan ~~således~~ til enhver tid selv aftale, hvor barnet skal have bopæl. Til forskel fra aftaler om forældremyndighed skal en aftale om barnets bopæl ikke anmeldes til Statsforvaltningen Familieretshuset. Forældrene bør dog ved en ændring af barnets bopæl sørge for, at bopælsændringen indberettes til CPR. Der henvises herom til punkt 2.108.

Om ~~tvangs~~fuldbyrdelse af aftaler om barnets bopæl henvises til punkt 69.

4.2. Afgørelse om barnets bopæl

Efter § 17, stk. 1, 1. pkt., i forældreansvarsloven kan ~~retten der~~ træffes afgørelse om, hos hvem af forældrene; barnet skal bo, hvis forældrene er uenige herom. Det er en forudsætning for, at der kan træffes afgørelse om barnets bopæl, at der er fælles forældremyndighed. Det kan således ikke bestemmes, at barnet skal bo hos en forælder, der ikke har del i forældremyndigheden.

Bestemmelsen i § 17, stk. 1, giver forældre mulighed for at få ~~en afgørelse påafgjort~~ en tvist om barnets bopæl og samtidig bevare den fælles forældremyndighed. På den måde er der flere forældre, der kan praktisere fælles forældremyndighed og derved det retlige fællesskab omkring barnet.

En anmodning om at få en afgørelse om barnets bopæl efter § 17, stk. 1, 1. pkt., skal indgives til Familieretshuset. Da der ikke er enighed mellem parterne om barnets bopæl ved indgivelsen af anmodningen, skal sagen visiteres til behandling som en § 6-sag eller en § 7-sag. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.7 og 2.8 i vejledningen. Hvis det ikke er muligt for parterne at nå til enighed under Familieretshusets behandling af sagen, indbringer Familieretshuset sagen for retten til afgørelse. Indbringelse sker efter § 27, stk. 1, i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 6-sag, og efter § 32 i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 7-sag.

~~En anmodning om en bopælsafgørelse behandles på samme måde som en anmodning om en forældre-myndighedsafgørelse og skal således altid indgives til Statsforvaltningen, jf. § 31, stk. 1. Anmodningen skal indgives ved digital selvbetjening, se punkt 4.2.1. Statsforvaltningen indkalder herefter forældrene til et vejledningsmøde. Statsforvaltningens sagsbehandling er nærmere beskrevet i punkt 4. Dette punkt indeholder en beskrivelse af de forhold, som der efter bemærkningerne til bestemmelsen skal lægges vægt på, når retten skal træffe afgørelse om barnets bopæl. Bestemmelsen er relevant for Statsforvaltningen i relation til Statsforvaltningens vejledning.~~

Afgørelsen ~~omaf~~, hvor barnet skal have bopæl, træffes på baggrund af en konkret og individuel vurdering af, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven. I forlængelse heraf fremgår det af § 1 i forældreansvarsloven, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse kommer i første række. Af § 4, 2. pkt., følger endvidere, at Familieretten skal have fokus på, at afgørelsen om barnets bopæl skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Det fremgår af § 5 i forældreansvarsloven, at i alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed. Barnet skal således inddrages, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, jf. også § 34. Retten vil således under sagens behandling skulle belyse barnets perspektiv, jf. § 34, og sørge for at der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og moden- hed. Om samtaler med børn og børnesagkyndige undersøgelser henvises til punkt 4.1.1 og 4.1.2 i vejled- ning om samvær.

Der ~~vil~~skal ved vurderingen af, hvad der er bedst for barnet, ~~skulle~~-tages hensyn til, at barnet har ret til to forældre. Der kan i afgørelsen Retten kan-bl.a. lægges vægt på barnets tilknytning til forældrene, forældrenes personlige egenskaber, og på hvordan barnet vil reagere ved eventuelt at skulle skifte institution, skole m.v. som følge af en flytning. Hvis varslingspligten i § 18 i forældreansvarsloven ikke er opfyldt, kan der endvidere lægges vægt på dette forhold. Varslingspligten beskrives nærmere i, jf. punkt 4.4.3-4.

Afgørelser om barnets bopæl skal som nævnt altid træffes ud fra, hvad der er bedst for det enkelte barn, herunder barnets behov for ro og stabilitet. Dette indebærer, at der må foretages en konkret afvejning af omstændighederne i sagen, hvor spørgsmålet om miljøskift, herunder både i forhold til geografisk lokalitet og i forhold til den følelsesmæssige tilknytning til ~~de eller~~ den hidtidige bopælsforældre/bopælsforælder, bør indgå som en central del af vurderingsgrundlaget.

Samarbejdsskikane kan også få betydning for afgørelser om barnets bopæl, jf. punkt 2.2. I tilfælde, hvor den ene forælder eller den hidtidige bopælsforælder uden rimelig grund har hindret den anden forælders kontakt til barnet, vil der ~~—efter bemærkningerne til bestemmelsen—~~ således være behov for, at Familieretten anlægger et fremtidsorienteret perspektiv ved vurderingen af, hvad der er bedst for barnet. Det bør således indgå i vurderingen med betydelig vægt, i hvor stort ~~et~~-omfang barnet belastes af bopælsforældrens adfærd, samt hvem af forældrene, der fremover må anses for bedst egnet til at samarbejde omkring barnet i det daglige samt sikre kontakten til den anden forælder.

Familieretten har en selvstændig forpligtelse til at sikre, at afgørelsen om barnets bopæl medvirker til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold. Sidstnævnte kan bl.a. have selvstændig betydning, hvis barnet tidligere har været vidne til vold mellem forældrene, eller hvis der har været vold mellem forældrene, som barnet ikke har

været vidne til, men hvor der er risiko for fremtidig vold, som barnet kan blive vidne til. Det har ikke betydning, hvem der har været offer for volden. Det skal dermed også tillægges betydning, hvis den forælder, der anmoder om barnets bopæl, har været voldelig over for dennes partner, der ikke er barnets forælder.

Hvis en forælder er dømt for visse former for kriminalitet af grovere karakter gælder de særlige regler i § 4 a i forældreansvarsloven, hvorefter der er en formodning imod, at det er bedst for barnet at have bopæl hos denne forælder. Bestemmelsen omfatter incest, seksualforbrydelser, dog undtaget overtrædelser omfattet af § 228 i straffeloven, manddrab, grov vold, omskæring af kvinder og menneskehandel. Det er et krav, for at bestemmelsen finder anvendelse, at forælderen er idømt ubetinget fængsel eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for kriminaliteten. Der kan undtagelsesvist uanset bestemmelsen træffes afgørelse om, at barnet har bopæl hos forælderen, hvis det efter en konkret og dybdegående vurdering findes at være bedst for barnet. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.1.2.

Statsforvaltningen skal i forbindelse med vejledningen om denne bestemmelse gøre opmærksom på, at retten altid foretager en konkret vurdering i hver enkelt sag på baggrund af en inddragelse af barnet og dets perspektiv.

4.2.1. Afgørelse om Bbopæl i udlandet

FamilieRretten kan i forbindelse med en sag om barnets bopæl, eller ændring heraf, træffe afgørelse om, at barnet kan have bopæl hos en forælder, der har eller ønsker at få bopæl i udlandet, ~~eller~~ i Grønland eller på Færøerne, jf. § 17, stk. 1, 2. pkt., i forældreansvarsloven. FamilieRretten ~~vil også kunne~~ også træffe en selvstændig afgørelse efter bestemmelsen under en sag, som bopælsforælderen har taget initiativ til.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med, at uenighed om barnets bopæl, herunder bopæl i udlandet, ikke i sig selv ~~bør kunne~~ føre til en ophævelse af den fælles forældremyndighed.

En afgørelse om, at barnets bopæl kan være hos en forælder, der har eller ønsker at have bopæl i udlandet eller i Grønland eller på Færøerne, kan komme på tale, hvis den ene af forældrene under sagen om forældremyndighed eller barnets bopæl oplyser, at den pågældende forælder ønsker at flytte til udlandet og samtidigt anmoder ~~retten~~ om, at barnet kan have bopæl der, og familieretten i den forbindelse vurderer, at det vil være bedst for barnet, jf. § 1 og 4 i forældreansvarsloven, at have bopæl hos denne forælder.

FamilieRretten kan efter § 17, stk. 1, 2. pkt., bestemme, at barnet kan tage bopæl i et bestemt land. På den måde kan familieretten ved vurderingen af, om bopæl hos den pågældende forælder vil være bedst for barnet, tage højde for den anden forældremyndighedsindehavers mulighed for at varetage ansvaret og omsorgen for barnet samt opretholde kontakten til barnet.

Det bemærkes, at samtykkekravet i § 3, stk. 2, hvorefter begge forældre skal give samtykke til, at barnet forlader landet, hvis der er fælles forældremyndighed og uenighed om forældremyndigheden, ikke gælder, hvis Familieretten har truffet afgørelse efter § 17, stk. 1, 2. pkt., om, at barnet kan have bopæl i udlandet eller i Grønland eller på Færøerne, ~~jf. § 3, stk. 2~~.

4.3. Ændring af aftaler eller afgørelser om barnets bopæl

En afgørelse eller aftale om barnets bopæl kan ændres ~~særskilt~~ af familieretten, jf. § 17, stk. 2, i forældreansvarsloven.

Hvis en af forældrene ønsker barnets bopæl ændret på grund af ændringer i barnets eller forældrenes forhold, og forældrene er uenige herom, kan den pågældende forælder efter § 17, stk. 2, således anmode ~~retten om~~, at ~~der~~ tages stilling til spørgsmålet om, hvorvidt der skal ske en ændring af barnets bopæl. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis bopælsforælderen ønsker at flytte med barnet indenlands eller til udlandet.

Anmodning om ændring af en aftale eller afgørelse om barnets bopæl indgives til Familieretshuset. Da der ikke er enighed mellem parterne om barnets bopæl ved indgivelsen af anmodningen, skal sagen visiteres til behandling som en § 6-sag eller en § 7-sag. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.7 og 2.8 i vejledningen. Hvis det ikke er muligt for parterne at nå til enighed under Familieretshusets behandling af sagen, indbringer Familieretshuset sagen for retten til afgørelse. Indbringelse sker efter § 27, stk. 1, i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 6-sag, og efter § 32 i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 7-sag.

Familieretshuset ~~må herefter~~ træffer ~~herefter en ny~~ afgørelse om, hos hvem af forældrene barnet skal have bopæl.

4.3.1. Afvisning af en anmodning om ændring af barnets bopæl

Efter § 39, ~~stk. 1, i forældreansvarsloven~~ kan en ansøgning om ændring af ~~forældremyndighed eller~~ barnets bopæl afvises, hvis forholdene ikke har ændret sig væsentligt. ~~Dette gælder dog ikke ansøgninger om ændring af en aftale om overførsel af forældremyndighed efter § 13, stk. 2, jf. § 14, stk. 2, eller en afgørelse om forældremyndighed efter dødsfald efter §§ 15 og 15 a, jf. § 14, stk. 2.~~

Formålet med afvisningsmuligheden i § 39, ~~stk. 1~~, er at skabe ro om barnet ved at undgå unødige procesførelse i tilfælde, hvor det på forhånd må antages, at det ikke vil være bedst for barnet at ændre ~~forældremyndigheden eller~~ barnets bopæl. Herved kan der dæmres op for situationer, hvor konflikten mellem forældrene bl.a. holdes i gang ved gentagne ansøgninger om ændring af ~~forældremyndigheden eller~~ barnets bopæl. Derved kan barnet blive skærmet mod fortsat at blive inddraget i konflikten mellem forældrene.

~~Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at en af~~ afvisning af en anmodning om ændring af ~~forældremyndighed eller~~ barnets bopæl forudsætter, at forholdene ikke har ændret sig væsentligt, og at det ud fra de foreliggende oplysninger kan lægges til grund, at det er bedst for barnet at fastholde ~~forældremyndigheden og/eller barnets bopæl~~en. Det er derfor afgørende for afgørelsen om afvisning af ansøgningen, om ansøgeren har påvist væsentligt forandrede forhold, eller om det er godtgjort, at en ændring muligvis er bedst for barnet.

En afgørelse om afvisning efter § 39, ~~stk. 1~~, skal — som alle afgørelser efter forældreansvarsloven — træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Der gælder en formodning for, at det er bedst for barnet, at det ikke unødvendigt fastholdes i et konfliktfelt mellem forældrene, og dette hensyn skal derfor veje tungt, når der skal tages stilling til, om en ansøgning skal afvises. En afgørelse om afvisning skal dog være udtryk for, at dette vurderes at være bedst for det konkrete barn. Det vil derfor ikke være muligt at afvise en ansøgning, hvis det ud fra de foreliggende oplysninger vurderes, at en ændring vil kunne være bedst for barnet, eller der er en reel tvivl herom. I den forbindelse kan også barnets alder og udviklingstrin samt den forløbne tid tillægges betydning. Omvendt vil eksempelvis en ansøgning om ændring af barnets bopæl kunne afvises, hvis det ud fra de foreliggende oplysninger må antages, at begge forældre er lige egnede som bopælsforældre, og at en afgørelse af, hvad der er bedst for barnet, derfor kan falde ud til begge sider.

§ 39 finder både anvendelse i tilfælde, hvor der foreligger en dom ~~om om forældremyndighed eller~~ barnets bopæl og i tilfælde hvor ~~forældremyndigheden eller~~ bopælen beror på en aftale. Kerneområdet for bestemmelsen er dog ~~ifølge bemærkningerne~~ gentagne ansøgninger, dvs. tilfælde hvor der tidligere ved dom er taget stilling til spørgsmålet om ~~forældremyndighed eller~~ bopæl. Sager, hvor der inden for de seneste år er taget stilling til ~~forældremyndigheden og/eller~~ bopælen en eller flere gange, vil således falde inden for bestemmelsens primære anvendelsesområde. Afvisning af en anmodning om ændring af ~~forældremyndigheden eller~~ barnets bopæl, som beror på en aftale, vil f.eks. kunne komme på tale, hvis forældrene flere gange ~~er nået til enighed med støtte fra Familieretshuset eller~~ har indgået forlig ~~enten i Statsforvaltningen eller i familie~~retten. Der må dog altid ske den nødvendige afvejning i forhold til, at det, — uanset at der netop er truffet afgørelse eller indgået en aftale i en sag, — vil kunne være nødvendigt at behandle en ny ansøgning.

Særligt for så vidt angår betydningen af, at et barn udnytter sin initiativret ~~efter, jf. § 35 i forældreansvarsloven~~, bemærkes det, at håndteringen af en sådan henvendelse i princippet er uafhængig af ~~Statsforvaltningens Familieretshusets~~ beslutning om, hvordan en ansøgning fra en forælder skal håndteres. Hvis barnet henvender sig til ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~, og ~~der Familieretshuset~~ på den baggrund ~~kommer arrangerer~~ et møde ~~i stand~~ med forældrene, hvor der søges om ændring af ~~forældremyndigheden barnets bopæl~~, så vil det forhold, at barnet har henvendt sig til ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~ ikke i sig selv gøre, at ansøgningen ikke kan afvises. Dette vil afhænge af en konkret vurdering af, om der foreligger væsentligt forandrede forhold, eller om der er opstået tvivl om, hvad der er bedst for barnet. Har ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~ modtaget en ansøgning fra en forælder, og henvender barnet sig herefter til ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~, vil ~~barnets brug af~~ initiativretten heller ikke i sig selv gøre, at ansøgningen ikke kan afvises, men ~~samtidigt skal~~ barnet ~~skal uanset hvad~~ tilbydes hjælp i ~~Børneenheden, f.eks. i form af overensstemmelse med lovens forarbejder, eksempelvis~~ børnesagkyndig rådgivning. Det vil ved beslutningen om, hvorvidt ansøgningen skal afvises eller ej, kunne tillægges betydning, om ~~bestemmelsen om~~ barnets initiativret misbruges af en af forældrene på en sådan måde, at barnet ~~via be-~~ ~~stemmelsen~~ tages som ”gidsel” i tvisten mellem forældrene. Der henvises i øvrigt til punkt ~~2.1.34.2.2~~ om barnets initiativret.

~~Ændringen af lovens § 11, som er trådt i kraft den 1. oktober 2012, medfører ifølge bemærkningerne ikke i sig selv, at der foreligger væsentligt forandrede forhold. Det skyldes, at de hensyn, som var indeholdt i den tidligere gældende formulering af § 11, fastholdes i den nye bestemmelse, og at der med ændringen af § 11 er tale om en opblødning af bestemmelsen for at muliggøre en mere skønsnæssig vurdering ud fra barnets bedste, herunder en understregning af samarbejdspotentialets betydning for barnets bedste. En ansøgning om ændring af forældremyndigheden, som alene er begrundet i lovændringen, vil således kunne afvises.~~

~~Det bemærkes, at afvisningsmuligheden i § 39, stk. 1, ikke gælder for sager om forældremyndighed og barnets bopæl, som er modtaget af Statsforvaltningen, inden lov nr. 600 af 18. juni 2012 om ændring af forældreansvarsloven, retsplejeloven og lov om Det Centrale Personregister (Ændringer som følge af evalueringen af forældreansvarsloven) er trådt i kraft, dvs. inden den 1. oktober 2012, jf. § 4, stk. 3, i denne lov. Sådanne sager vil skulle behandles på sædvanlig vis.~~

4.4. Varslingspligten

Efter § 18 i ~~forældreansvarsloven~~ gælder der en varslingspligt for alle forældre, der vil ændre deres eller barnets bopæl ~~i Danmark eller i udlandet~~. Efter denne bestemmelse skal en forælder, der vil ændre sin eller barnets bopæl til et andet sted her i landet eller i udlandet, således underrette den anden forælder herom senest ~~seks~~6 uger inden flytningen. Dette gælder også ~~ved~~ flytning til Grønland eller Færøerne.

Pligten til at varsle den anden forælder gælder både forældre, der har fælles forældremyndighed, en forælder, der har forældremyndigheden alene, og en forælder, der ikke har del i forældremyndigheden over barnet.

Hensigten med bestemmelsen er at motivere forældrene til at orientere hinanden om flytning indenlands eller til udlandet i god tid, inden flytningen skal finde sted, således at forældrene kan drøfte, hvordan kontakten til barnet opretholdes efter flytningen. Hermed understreges begge forældres ansvar for, at barnet bevarer kontakten til begge forældre.

Hvis der er fælles forældremyndighed, og bopælsforælderen ønsker at flytte, skal bopælsforælderen således varsle den anden forælder senest ~~6-seks~~ uger inden flytningen. Herved får den anden forælder mulighed for at bringe spørgsmålet om f.eks. barnets bopæl og/eller samvær op over for den anden forælder eller rette henvendelse til Statsforvaltningen-Familieretshuset og f.eks. anmode om, at der træffes en midlertidig afgørelse om, hvor barnet skal bo, indtil sagen er endeligt afgjort af familieretten eller Familieretshuset. Forældrene kan endvidere under sagens behandling i Statsforvaltningen-Familieretshuset modtage konflikthåndtering og rådgivning~~børnesagkyndig rådgivning, konfliktmægling~~ m.v., hvilket kan være med til at løse op for en eventuel konflikt. Der henvises til punkt 8 i vejledning om Familieretshuset.

Det bemærkes, at så længe der er fælles forældremyndighed, kan den ene forælder ikke lovligt rejse til udlandet, Grønland eller Færøerne med barnet, hvis der er tvist om forældremyndigheden, medmindre der er truffet en afgørelse efter § 17, stk. 1, 2. pkt., i forældreansvarsloven om bopæl i udlandet (~~eventuelt midlertidig~~) eller en afgørelse om udlandsrejse efter § 25, jf. § 3, stk. 2, i forældreansvarsloven. I de situationer er det således ikke tilstrækkeligt at varsle flytningen til den anden forælder, idet der skal opnås et egentligt samtykke til udrejsen eller til at forlænge et aftalt ophold i udlandet, før dette er lovligt. Opnås et sådant samtykke ikke efter varslingen, må bopælsforælderen indgive anmodning til Statsforvaltningen Familieretshuset om, at barnet kan tage bopæl hos den pågældende forælder i udlandet, jf. § 17, ~~stk. 1, jf. stk. 2. Hvis det ikke opnås at forlige forældrene under Familieretshusets behandling af sagen, træffer familieretten~~ tilfælde af fortsat uenighed herom, må retten træffe afgørelse om barnets bopæl.

Udrejser den ene forældremyndighedsindehaver med barnet i en situation, hvor der er tvist om forældremyndigheden, uden samtykke fra den anden forældremyndighedsindehaver, vil der være tale om en børnebortførelse, og barnet vil kunne kræves tilbagegivet efter Haagerkonventionen af 1980 om de civilretlige virkninger af internationale børnebortførelser, hvis barnet er i et land, som Danmark har en samarbejdsaftale med.

Pligten til at varsle den anden forælder gælder ~~som ovenfor anført~~ også for en forælder, der har forældremyndigheden alene. Dette giver den anden forælder mulighed for inden flytningen at rette henvendelse til Statsforvaltningen-Familieretshuset med anmodning om at få del i forældremyndigheden over barnet og om at få en afgørelse om, hvor barnet skal bo. Den pågældende forælder kan i den forbindelse anmode om, at der træffes en midlertidig afgørelse om forældremyndigheden. Statsforvaltningen-Familieretshuset skal efter § 7 i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. træffe en midlertidig afgørelse ~~herom~~ hurtigst muligt og så vidt muligt inden ~~fire~~4 uger. En midlertidig afgørelse om, at samværsforælderen får forældremyndigheden over barnet, ~~vil~~ sikrer, at barnet bliver i landet, indtil der er truffet en endelig afgørelse om forældremyndighed og ~~eventuelt~~ om barnets bopæl. Samtidig ~~vil~~ medfører den midlertidige afgørelse ~~medføre~~, at den anden forælders flytning med barnet til udlandet bliver ulovlig, og at barnet vil kunne søges tilbagegivet efter reglerne i Haagerkonventionen af 1980 om de civilretlige virkninger af internationale børnebortførelser, hvis barnet er i et land, som Danmark har en samarbejdsaftale med, efter

Haagerbørnebeskyttelseskonventionen af 1996 eller efter Europarådskonventionen af 1980 om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om forældremyndighed. Om midlertidige afgørelser henvises til punkt [75](#).

Så længe barnet har bopæl her i landet, har danske myndigheder kompetence til at behandle forældremyndigheds- og bopælssager vedrørende barnet, jf. retsplejelovens § 448 [gf](#). Der henvises til punkt [2.54.1](#).

Varslingspligten gælder som nævnt også for en forælder, der ikke har forældremyndigheden og ikke har barnet boende, og som ønsker at flytte sin bopæl til et andet sted i landet eller til udlandet. Dette giver forældremyndighedsindehaveren lejlighed til at bringe spørgsmålet om samvær op over for samværsforælderen eller [Statsforvaltningen Familieretshuset](#), såfremt den gældende samværsaftale eller samværsafgørelse ikke længere vil kunne fungere på grund af f.eks. stor geografisk afstand.

Det bemærkes, at pligten til at varsle flytning ~~som udgangspunkt~~ også gælder i de tilfælde, hvor der på tidspunktet for flytningen ikke er kontakt mellem barnet og den forælder, som barnet ikke har bopæl hos, f.eks. fordi der ikke er aftalt eller fastsat samvær, eller fordi et samvær er ophævet. ~~Hvis der aldrig har været etableret kontakt mellem barnet og den potentielle samværsforælder eller ikke har været kontakt i en længerevarende periode, og der er eneforældremyndighed, kan varslingspligten dog tilsidesættes.~~

En manglende opfyldelse af varslingspligten kan ikke sanktioneres, men vil kunne indgå som et moment blandt flere, hvis [familieretten](#) skal vurdere, om barnets bopæl skal forblive hos den nuværende bopælsforælder, ~~eller~~ om den skal flyttes til den anden forælder, eller om der skal ske ændring af forældremyndigheden over barnet. Det påhviler den forælder, der flytter, at godtgøre, at varslingsfristen er overholdt.

Hvis den forælder, der skal varsle flytning, ikke kender den anden forælders adresse, må vedkommende søge adressen oplyst hos [folkeregisteret kommunen](#). Er den anden forælder ikke [bopælsregistreret i CPR](#) ~~der~~, eller ~~har den anden forælder navne- og adressebeskyttelse i CPR~~ ~~er adressen beskyttet~~, er der ikke pligt til at foretage yderligere for at få adressen oplyst. Har den forælder, der skal varsle flytning, selv [navne- og adressebeskyttelse i CPR](#), og er der samvær, men således, at afhentning og aflevering f.eks. finder sted i en institution, kan varsling efter omstændighederne undlades, hvis flytningen ikke har indflydelse på det eksisterende samvær, herunder afhentnings- og afleveringsstedet. Det påhviler den forælder, der skal varsle, at godtgøre, at varslingen ikke kunne ske, eller at varslingen kunne undlades.

Varslingen sker mellem forældrene og ikke gennem [Statsforvaltningen Familieretshuset](#). [Statsforvaltningen Familieretshuset](#) skal således ikke formidle varslinger for forældrene.

4.5. Delt bopæl

Der er efter § 18 a i forældreansvarsloven mulighed for, at forældre kan aftale, at deres barn har delt bopæl. Hvis barnet har delt bopæl er begge forældre bopælsforældre og skal således være enige om de beslutninger om overordnede forhold i barnets daglige liv, som bopælsforælderen normalt selv kan træffe.

Efter § 17, stk. 3, i forældreansvarsloven har barnet endvidere som udgangspunkt delt bopæl i tre måneder efter forældrenes samlivsophævelse. Den delte bopæl skal sikre ro om barnet i brudsituationen. Udgangspunktet om delt bopæl fraviges, hvis forældrene er enige om, hos hvem barnet skal have bopæl, eller hvis begge forældre fraflytter det fælles hjem. Udgangspunktet fraviges endvidere, hvis afgørende hensyn til

barnets bedste taler imod, at barnet har delt bopæl. Den delte bopæl efter § 17, stk. 3, betyder, at der ikke kan indledes en sag om barnets bopæl i tre måneder efter forældrenes samlivsophævelse. Der kan derimod fastsættes samvær med henblik på, at barnet bevarer kontakten til begge forældre.

At barnet har delt bopæl har herudover alene betydning i forældrenes indbyrdes forhold. Lovgivning ud over den familieretlige lovgivning, herunder reglerne i CPR-loven om bopælsregistrering af barnet og lovgivning om udbetaling af offentlige ydelser vedrørende barnet, administreres uafhængigt af den delte bopæl.

4.5.1. Delt bopæl efter samlivsophævelsen

Forældreansvarsloven indeholder i §§ 17, stk. 3 og 4, bestemmelser om barnets bopæl i perioden umiddelbart efter forældrenes samlivsophævelse. Det fremgår således, at barnet har delt bopæl i tre måneder efter samlivsophævelsen, hvis følgende betingelser er opfyldte:

- Forældrene har fælles forældremyndighed.
- Mindst én af forældrene har folkeregisteradresse på den adresse, hvor barnet havde folkeregisteradresse på tidspunktet for forældrenes samlivsophævelse.
- Forældrene er uenige om barnets bopæl

Den delte bopæl efter § 17, stk. 3, betyder, at der ikke kan indledes en sag i Familieretshuset om barnets bopæl inden for tre måneder efter forældrenes samlivsophævelse. Hvis Familieretshuset inden for tre-måneders perioden modtager en anmodning om, at der træffes afgørelse om barnets bopæl, skal Familieretshuset afvise anmodningen og vejlede forælderen om, at barnet har delt bopæl. Der kan ligeledes ikke træffes en midlertidig afgørelse om barnets bopæl efter § 26 i forældreansvarsloven.

Af hensyn til at barnet opretholder kontakten med begge forældre, kan der i tre-måneders perioden indledes en sag om fastsættelse af samvær, og der kan herunder træffes en midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær.

Barnet har delt bopæl efter § 17, stk. 3, i tre måneder efter forældrenes samlivsophævelse. Samlivsophævelsen anses for at være sket, når fællesskabet om bolig og husholdning, dvs. det fælles hjem, afbrydes på grund af uoverensstemmelse. På dette tidspunkt fraflytter den ene forælder ofte det fælles hjem. I tilfælde af uenighed mellem forældrene om, hvornår samlivet blev ophævet, skal der foretages en konkret vurdering af sagens nærmere omstændigheder, f.eks. hvis forældrene ved samlivsophævelsen har opdelt boligen, og begge fortsat bebor denne. For så vidt angår gifte forældre, er det uden betydning for vurderingen, om eller hvornår der er indgivet ansøgning om separation eller skilsmisse. Der kan ikke træffes selvstændig afgørelse om, hvornår samlivet er ophævet, og dermed hvornår de tre måneder løber fra. Spørgsmålet vil derimod kunne indgå i f.eks. afgørelsen af, hvorvidt en ansøgning vedrørende forældremyndighed eller barnets bopæl skal afvises af Familieretshuset.

Barnet har efter § 17, stk. 4, ikke delt bopæl, hvis afgørende hensyn til barnets bedste taler imod det. Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor forældrenes samliv er ophævet på grund af vold, der er bekymring for, at barnet udsættes for vold, seksuelle krænkelser eller andre grænseoverskridende handlinger, eller barnets fysiske eller psykiske velfærd er truet. Bestemmelsen finder også anvendelse, hvis forældrene på grund af et højt konfliktniveau ikke kan træffe fælles beslutninger af væsentlig betydning for barnet, som af hensyn til barnets trivsel ikke kan udsættes. Der kan derudover foreligge særlige situationer, hvor forhold hos forældrene har så stor betydning for barnet og dets trivsel, at det ikke er til barnets bedste, at der er delt bopæl. I disse situationer kan der indledes en sag i Familieretshuset om barnets bopæl, uanset at der ikke er

gået tre måneder siden forældrenes samlivsophævelse. Det er Familieretshuset, der foretager vurderingen af, hvorvidt afgørende hensyn til barnets bedste tilsiger, at barnet ikke har delt bopæl. Vurderingen kan ikke indbringes for familieretten. Vurderingen skal foretages ud fra en helhedsvurdering af barnets situation og trivsel, idet vurderingen ikke må gå længere end det nødvendige. Vurderingen skal endvidere tilrettelægges med øje for, at den delte bopæl efter § 17, stk. 3, bortfalder tre måneder efter forældrenes samlivsophævelse. Idet vurderingen ikke etablerer, hos hvilken forælder barnet skal have bopæl, skal enhver tvivl om, hvorvidt den delte bopæl er til barnets bedste, komme barnet til gode.

Ophør af den delte bopæl

Den delte bopæl ophører for det første, hvis begge forældre fraflytter den adresse, hvor barnet havde folkeregisteradresse på tidspunktet for forældrenes samlivsophævelse. Barnets bopæl vil herefter skulle fastlægges enten ved aftale mellem forældrene, eller ved at der indledes en sag i Familieretshuset om barnets bopæl efter § 17, stk. 1.

Den delte bopæl efter § 17, stk. 3, ophører for det andet, hvis forældrene aftaler, hos hvilken forælder barnet har bopæl, eller aftaler at barnet har delt bopæl efter § 18 a i forældreansvarsloven. En aftale om bopæl skal ikke anmeldes til Familieretshuset. Der henvises i denne forbindelse til punkt 4.1. Hvis forældrene er nået til enighed om barnets bopæl, og den delte bopæl efter § 17, stk. 3, derved er ophørt, men forældrene inden for tre måneder efter samlivsophævelsen igen bliver uenige om barnets bopæl, genindtræder den delte bopæl efter § 17, stk. 3, ikke. Ligeledes gælder det, at barnet ikke får delt bopæl, hvis forældrene var enige om barnets bopæl på tidspunktet for samlivsophævelsen, men bliver uenige i løbet af de første tre måneder herefter. En aftale om barnets bopæl kan være skriftlig eller mundtlig.

4.5.2. Aftale om delt bopæl

Forældre, der har fælles forældremyndighed, kan efter § 18 a i forældreansvarsloven aftale, at deres barn har delt bopæl. Aftalen betyder, at begge forældre er bopælsforældre og i fællesskab skal tage stilling til overordnede forhold i barnets liv. Aftalen skal ikke anmeldes til Familieretshuset, men forældrene kan anmode Familieretshuset om, at det markeres i CPR, at barnet har delt bopæl. Anmeldelse skal i givet fald som udgangspunkt ske ved brug af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.3.

En aftale om delt bopæl betyder, at der ikke kan indledes en sag om barnets bopæl eller samvær. Hvis Familieretshuset modtager en anmodning om rejsning af en sådan sag, skal Familieretshuset afvise anmodningen og vejlede forælderen om, at det er et krav for, at sagen kan indledes, at der ikke længere er en aftale om, at barnet har delt bopæl. Afgørelser om barnets bopæl og samvær, der er truffet før indgåelsen af en aftale om delt bopæl, bortfalder ved aftalens indgåelse.

Der stilles ingen krav til en aftale om delt bopæl. Det er således ikke et krav, at der er tale om en skriftlig aftale, men Familieretshuset bør i forbindelse med, at der ydes vejledning om aftalt delt bopæl, opfordre til, at forældrene udarbejder en skriftlig aftale. Der stilles heller ikke krav til, at barnet f.eks. er lige lang tid hos begge forældre, eller at forældrene bor i nærheden af hinanden. Forældrene kan fastsætte betingelser i aftalen, f.eks. om den geografiske placering af deres bopæle, herunder hvor mange kilometer der maksimalt må være mellem bopælene. Sådanne betingelser og andre betingelser kan ikke registreres i Familieretshuset eller i CPR.

En aftale om delt bopæl kan være tidsbegrænset eller betinget af opfyldelsen af vilkår fastsat i aftalen. En

tidsbegrænset aftale kan registreres i CPR, men vil ikke automatisk blive fjernet, når aftalen udløber. Ligeledes kan en betinget aftale om delt bopæl registreres i CPR, men det forhold at aftalen er betinget og betingelserne vil ikke fremgå.

Det er uden betydning for aftalen om delt bopæl, at barnets folkeregisteradresse ændres.

Ophør af en aftale om delt bopæl

En aftale om delt bopæl bringes til ophør ved, at den ene forælder meddeler den anden, at aftalen ophører.

Efter at en forælder har meddelt den anden, at aftalen ophører, har barnet fortsat delt bopæl, indtil forældrene har indgået en aftale om barnets bopæl eller samvær, eller der er truffet en endelig eller midlertidig afgørelse om barnets bopæl eller samvær.

Efter § 18 a, stk. 2, i forældreansvarsloven fortsætter den delte bopæl for barnet dog ikke, hvis aftalen om delt bopæl indeholder betingelser om den geografiske placering af forældrenes bopæle, og forælderen har bragt aftalen til ophør, fordi den anden forælder ved at flytte ikke har overholdt betingelserne. I disse tilfælde får barnet ved aftalens ophør bopæl hos den forælder, der har overholdt aftalen. Ved bopæl forstås forældrenes folkeregisteradresse (bopælsregistreringen i CPR). Det er et krav, at det entydigt og objektivt kan konstateres, hvorvidt betingelserne om den geografiske placering af forældrenes bopæle er overholdt. Det kan f.eks. i aftalen fremgå, at reglerne om beregning af befordringsfradrag anvendes ved beregningen af, hvorvidt en afstand angivet i kilometer er overholdt. Familieretshuset bør, når der ydes vejledning om aftaler om delt bopæl, henlede forældrenes opmærksomhed på dette krav.

Den forælder, der ikke har overholdt aftalens betingelser om den geografiske placering af forældrenes bopæle, og som barnet dermed ikke har bopæl hos, har mulighed for, at der tages stilling til barnets bopæl ved at indgive en anmodning herom til Familieretshuset. Der kan under behandlingen af denne sag træffes en midlertidig afgørelse om barnets bopæl efter § 26 i forældreansvarsloven som i alle andre sager om barnets bopæl.

Hvis aftalen om delt bopæl er bragt til ophør på grund af vold, overgreb eller lignende, varetages hensynet til barnets bedste ved, at Familieretshuset har mulighed for meget hurtigt at træffe en midlertidig afgørelse om barnets bopæl efter § 26 i forældreansvarsloven, når forælderen har indledt en sag om barnets bopæl.

Ved ophør af aftalen kan en eventuel markering i CPR af den delte bopæl fjernes ved, at en forælder anmelder det til Familieretshuset. Anmeldelsen er dog ikke en betingelse for, at aftalen om delt bopæl er bragt til ophør. Anmeldelsen skal som udgangspunkt ske ved brug af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.3.

5. Samvær

Den grundlæggende bestemmelse om samvær findes i § 19 i forældreansvarsloven. Det fremgår heraf, Af § 19, stk. 1 og 2, fremgår, at barnet har ret til samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos. Det fremgår videre, og at forældrene har et fælles ansvar for, at barnet har samvær, herunder for transporten i forbindelse med samvær.

Forældrene kan aftale barnets samvær med den forælder, som barnet ikke har bopæl hos (samværsforælderen). Der stilles ikke krav om, at aftalen om samvær skal anmeldes til Familieretshuset.

Hvis ~~der forældrene~~ er uenig~~hed~~ om omfanget og udøvelsen af samvær, kan der efter anmodning træffes afgørelse ~~herom om samværet~~ og fastsættes de nødvendige bestemmelser i forbindelse hermed, jf. § 21, stk.

1. ~~En anmodning om samvær kan indgives til Statsforvaltningen af den forælder, der ikke har barnet boende, jf. § 19, stk. 3.~~

Det ~~bemærkes, at det ikke~~ er ikke muligt at fastsætte samvær mod en samværsforælders ønske. Dette skyldes, at samvær bør være udtryk for den samværsøgendes egen vilje og ønske om kontakt med barnet og ikke et resultat af indgriben fra det offentlige.

Der er i visse situationer også mulighed for, at andre end den forælder, barnet ikke har bopæl hos, kan anmode om samvær, jf. § 20 i forældreansvarsloven. Dette er nærmere beskrevet i punkt 5.8 afsnit 16.

Anmodning om fastsættelse, ændring eller ophør af samvær skal indgives til Familieretshuset. Da der ikke er enighed mellem parterne om samværet ved indgivelsen af anmodningen, skal sagen visiteres til behandling som en § 6-sag eller en § 7-sag. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.7 og 2.8 i vejledningen. Hvis det ikke er muligt for parterne at nå til enighed under Familieretshusets behandling af sagen, indbringer Familieretshuset sagen for retten til afgørelse, hvis der er tale om en § 7-sag eller en § 6-sag, hvor afgørelsen vil være indgribende for barnet. Indbringelse sker efter § 27, stk. 1, i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 6-sag, og efter § 32 i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 7-sag. I øvrige § 6-sager træffes afgørelsen af Familieretshuset efter § 26 i lov om Familieretshuset.

Afgørende for vurderingen af, om der skal fastsættes samvær og i givet fald for fastsættelsen af omfanget af samværet, er, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven. I forlængelse heraf fremgår det af § 1 i forældreansvarsloven, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse kommer i første række. Af § 4, 2. pkt., følger endvidere, at Familieretshuset og familieretten skal have fokus på, at afgørelsen om samvær skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold. Bestemmelsen i § 19 i forældreansvarsloven om barnet har ret til samvær med den forælder, som barnet ikke har bopæl hos, med henblik på at barnets forbindelse med begge forældre bevares, skal læses i sammenhæng med bestemmelserne i §§ 1 og 4. Afgørelser om samvær skal således træffes ud fra barnets perspektiv, skal være til barnets bedste og skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare. Der er dermed ikke tale om, at forælderen har en ret til samvær, som går forud for hensynet til barnet.

Det fremgår af § 5 i forældreansvarsloven, at i alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed. Barnet skal således inddrages, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, jf. også § 34.

Familieretshuset og familieretten har en selvstændig forpligtelse til at sikre, at afgørelsen om samvær medvirker til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold. Sidstnævnte kan bl.a. have selvstændig betydning, hvis barnet tidligere har været vidne til vold mellem forældrene, eller hvis der har været vold mellem forældrene,

som barnet ikke har været vidne til, men hvor der er risiko for fremtidig vold, som barnet kan blive vidne til. Det har ikke betydning, hvem der har været offer for volden. Det skal dermed også tillægges betydning, hvis den forælder, der anmoder om samvær, f.eks. har været voldelig over for dennes partner, der ikke er barnets forælder.

Hvis en forælder er dømt for visse former for kriminalitet af grovere karakter gælder de særlige regler i § 4 a i forældreansvarsloven, hvorefter der er en formodning imod, at det er bedst for barnet, at der fastsættes samvær med denne forælder. Bestemmelsen omfatter incest, seksualforbrydelser, dog undtaget overtrædelser omfattet af § 228 i straffeloven, manddrab, grov vold, omskæring af kvinder og menneskehandel. Det er et krav, for at bestemmelsen finder anvendelse, at forælderen er idømt ubetinget fængsel eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for kriminaliteten. Der kan undtagelsesvist uanset bestemmelsen fastsættes samvær, hvis det efter en konkret og dybdegående vurdering findes at være bedst for barnet. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.1.2. Afgørelser om samvær skal altid træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4, og Statsforvaltningen skal i den forbindelse sørge for, at barnet inddrages under sagen, således at dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, jf. § 34. Statsforvaltningen skal endvidere tage hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed, jf. § 5. Om inddragelse af barnet og dets perspektiv henvises til afsnit 4.1. Ved vurderingen af, hvad der er bedst for barnet, skal der tages hensyn til, at barnet har ret til to forældre.

I dette afsnit følger en beskrivelse af omfanget af samvær. Weekend- og hverdagssamvær, herunder de leordninger, feriesamvær og samvær i forbindelse med jul, nytår og andre kulturelle og religiøse begivenheder er således nærmere omtalt i afsnit 5.2., 5.2.1., 5.2.2. og 5.2.3.

I afsnit 5.2.4. følger en beskrivelse af samvær med mindre børn, i afsnit 5.2.5. redegøres for midlertidigt kontaktbevarende samvær og i afsnit 5.2.6. redegøres for samvær i udlandet, barnets pas m.v.

Statsforvaltningens adgang til at fastsætte midlertidigt samvær, herunder midlertidigt kontaktbevarende samvær, er beskrevet i afsnit 13 og afslag på og ophævelse af samvær i afsnit 14. Om ændring af et fastsat eller aftalt samvær henvises til afsnit 10.

Statsforvaltningen Der kan ikke efter forældreansvarslovenskal ikke tages stilling til spørgsmål, der ligger uden for begrebet samvær og vilkårene herfor, f.eks. hvor meget tøj, barnet skal have med til samvær, hvad det skal have at spise, om det må se TV, og i givet fald hvilke udsendelser, og i øvrigt spørgsmål der må anses at vedrøre barnets almindelige opdragelse. Er der fælles forældremyndighed, vil kan Statsforvaltningen Familieretshuset kunne vejlede om beslutningsbeføjelserne ved fælles forældremyndighed, jf. afsnit 2.3.1. i Vejledning om forældremyndighed og barnets bo-pæl.

Familieretshuset kan ligeledes ikke fungere som Endelig anmoder nogle forældre Statsforvaltningen om at fungere som ”postkontor” og sende beskeder, breve m.v. mellem forældrene og nogle gange også gaver til barnet. Sådanne spørgsmål ligger uden for samværsbegrebet, da de ikke har betydning for den overordnede gennemførelse af samværet. Statsforvaltningen Familieretshuset kan derfor afvise at behandle anmodninger herom.

Er tvisten herom om forhold, der falder uden for begrebet samvær, udtryk for en generel uenighed om samværet, skal Statsforvaltningen Familieretshuset tilbyde forældrene børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmæglingkonflikthåndtering og rådgivning. Familieretshuset skal endvidere være opmærksom på, om barnet har behov for Børneenhedens tilbud om støtte.

2.2.1. Bopælsforælders initiativret

Bopælsforælderen har i visse tilfælde mulighed for at rette henvendelse til Statsforvaltningen Familieretshuset med henblik på at få samværet fastlagt. Dette fremgår således af § 19, stk. 4, i forældreansvarsloven, hvorefter at bopælsforælderen kan anmode Statsforvaltningen Familieretshuset om at indkalde den forælder, som barnet ikke har bopæl hos, til et møde, hvis der ikke er eller kun i yderst begrænset omfang er samvær med denne forælder. Familieretshuset kan herefter iværksætte et forløb, hvor forældrene kan modtage rådgivning vedrørende samværsforælders kontakt med barnet. Det bemærkes dog, at der ikke er nogen pligt for forælderen til at have kontakt med barnet, og at denne heller ikke kan sanktioneres ved udeblivelse fra mødet i Familieretshuset.

Bopælsforælders initiativret gælder uanset, om der foreligger en samværsafgørelse, der ikke eller kun i begrænset omfang udnyttes af samværsforælderen, eller der ikke har været fastsat samvær.

Bopælsforælderen har i disse situationer mulighed for at rette henvendelse til Statsforvaltningen med henblik på, at der iværksættes et forløb, hvor alle parter kan modtage rådgivning i forhold til spørgsmålet om samværsforælders kontakt med barnet.

Der er som anført ovenfor ikke nogen pligt for den anden forælder til at have kontakt til barnet, og der er således alene tale om en initiativret for bopælsforælderen til at rette henvendelse til Statsforvaltningen med henblik på, at der indkaldes til et møde om samværet. Der er heller ingen sanktionsmuligheder over for den potentielle samværsforælder, hvis vedkommende ikke ønsker at møde i Statsforvaltningen.

Et sådant møde i Statsforvaltningen og den deri liggende opfordring kan føre til en samværsaftale eller en anmodning fra den, der ikke har barnet boende, om en afgørelse om samværet.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.3. om mødevirksomhed i sager startet af bopælsforælderen efter § 19, stk. 4.

5.1. Samværets omfang

Ved fastsættelse af omfanget af samværet med den forælder, som barnet ikke bor hos, skal der tages hensyn til barnets alder og udvikling, og til, at samværet tilrettelægges med en sådan fleksibilitet, at det hele tiden tilgodeser barnets behov for kontakt med den anden forælder. Samtidig skal der i takt med barnets alder og modenhed lægges afgørende vægt på barnets egne synspunkter om omfanget og placeringen af samværet.

Udgangspunktet for Statsforvaltningens fastsættelse af omfanget af samværet er barnets perspektiv. Det er derfor vigtigt, at Statsforvaltningen Familieretshuset i forbindelse med behandlingen oplysningen af sagen en anmodning om samvær sørger for, at der sker en belysning heraf. Om sagens oplysning henvises til afsnit 4.

Statsforvaltningen Der skal ved fastsættelsen af samværet altid foretages en konkret og individuel vurdering af, hvilken samværsordning der vil være bedst for det pågældende barn, jf. § 4 og § 21, stk. 2, i forældreansvarsloven, og en Afgørelsen om samvær skal være udtryk for den bedst mulige løsning for det enkelte barn. Der gælder efter forældreansvarsloven ikke en formodning for, hvilken løsning der er bedst, og loven indeholder derfor ikke faste retningslinjer eller hovedregler for omfanget af et samvær. Der gælder dog som beskrevet umiddelbart ovenfor særlige bestemmelser om fastsættelse af samvær for forældre, der er dømt for visse former for kriminalitet af grovere karakter. Der henvises i øvrigt om dette spørgsmål til punkt 2.1.2. Endvidere gælder der særlige bestemmelser om standardiseret minimumssamvær ved fastsættelsen af midlertidigt kontaktbevarende samvær. Disse regler er nærmere beskrevet i punkt 7.3.

Dog kan Statsforvaltningen, hvis der træffes afgørelse om midlertidigt kontaktbevarende samvær efter lovens § 29 a, fastsætte samværet som et standardiseret minimumssamvær. Denne mulighed er dog alene rettet mod de situationer, hvor barnets kontakt til den ene forælder er afbrudt, og hvor der ikke er begrundet tvivl om, at fortsat kontakt med begge forældre er til barnets bedste. Formålet med det standardiserede

~~minimumssamvær er således at undgå, at sagsbehandlingen trækker ud på grund af detaljerede drøftelser af omfanget og placeringen af et midlertidigt samvær, og at formålet med en midlertidig afgørelse dermed forspildes. Det standardiserede minimumssamvær er nærmere beskrevet i afsnit 5.2.5.~~ Ved vurderingen af omfanget af samvær kan Statsforvaltningen der bl.a. lægges vægt på følgende:

- Barnets alder og udviklingstrin.
- Barnets holdning til samværet.
- Barnets dagligdag, herunder fritidsaktiviteter o.a.
- Samværsforældrens og barnets hidtidige kontakt.
- Forældrenes samarbejdsevne, herunder om der foreligger samarbejdschikane.
- Forældrenes arbejdsmæssige og personlige forhold.
- Afstanden mellem forældrenes bopæle.
- Barnets kontakt til søskende, herunder halvsøskende.
- Andre praktiske forhold.

En manglende opfyldelse af varslingspligten i § 18 i forældreansvarsloven kan ~~endvidere~~ indgå som et moment ved afgørelsen om samværet, idet fastsættelsen af samvær og omfanget af samvær dog altid skal være til barnets bedste jf. afsnit 20.

Om betydningen af samarbejdschikane i forhold til samværets omfang henvises til ~~afsnit punkt 2.2.12.~~

5.1.1. Weekend- og hverdagssamvær, herunder deleordninger

Ved vurderingen af omfanget af det løbende samvær (weekend- og hverdagssamvær) skal ~~Statsforvaltningen som nævnt ovenfor der~~ findes frem til den samværsordning, der er bedst for det enkelte barn ud fra en konkret vurdering af barnets forhold, jf. § 4 og § 21, stk. 2, i forældreansvarsloven. ~~Der henvises i den forbindelse også til afsnit 3.5. og 4.1. om belysningen af det konkrete barns perspektiv.~~

Der kan efter forældreansvarsloven fastsættes samvær gående fra kortvarige og hyppige samvær til længerevarende samvær med en lavere frekvens, hvor barnet eksempelvis er halvdelen af tiden hos samværsforælderen. Det bemærkes, at der efter forældreansvarsloven altid vil være en forælder, der er samværsforælder, ~~også selvom uanset at~~ barnet opholder sig lige meget hos forældrene, medmindre bopælen er delt efter § 17, stk. 3, eller efter aftale, jf. § 18 a.

Der gælder ingen begrænsninger i forhold til, hvilken samværsordning, der kan fastsættes, så længe samværsordningen er bedst for barnet. Der kan dog ikke fastsættes samvær i et omfang, der overstiger den tid, som barnet opholder sig hos bopælsforælderen. Samværet kan f.eks. fastsættes som weekendsamvær hver anden weekend og hverdagssamvær i en eller flere dage i den modsatte uge, et udvidet weekendsamvær eller som samvær halvdelen af tiden. ~~Der kan også fastsættes samvær af andet omfang og med en anden fordeling, hvis dette er bedst for barnet.~~ I nogle situationer vil det være bedst for barnet, at samværet fastsættes som en optrappingsordning, hvor ~~samværets~~ omfanget af samværet optrappes over en fastsat periode.

Hvis en af forældrene ønsker samvær halvdelen af tiden (deleordning), ~~må skal der Statsforvaltningen~~ som ved alle afgørelser om samvær ~~træffes~~ en konkret og individuel vurdering af, om denne samværsordning vil være bedst for barnet. Det er vigtigt, at deleordningen kan fungere rent praktisk for barnet, hvilket normalt forudsætter, at barnets dagligdag i forhold til institution, skole og kammerater ikke påvirkes i væsentlig

grad af, om barnet opholder sig hos den ene eller den anden forælder. Det er endvidere en afgørende forudsætning for en deleordning, at forældrene kan samarbejde med hinanden om barnets forhold, sådan at de kan skabe sammenhæng for barnet mellem de to hjem og skabe den nødvendige fleksibilitet i samværet, bl.a. i forhold til barnets behov for kontakt med den forælder, som barnet ikke opholder sig hos, under hensyn til barnets alder og udvikling.

~~Statsforvaltningen kan beslutte at fastsætte et s~~Samvær kan fastsættes som en prøveordning, hvor der efter en periode kan følges op på, om samværets omfang er bedst for barnet. Dette kan f.eks. være relevant, hvis der er tale om et mindre barn, jf. afsnit 5.2.4; eller i forbindelse med en afgørelse om en deleordning. Der vil også være andre situationer, hvor samværet bør eller med fordel kan fastsættes som en prøveordning. I forhold til deleordninger vil en prøveordning særligt kunne være relevant, hvis ordningen etableres som en imødekommelse af et udtrykt ønske hos barnet.

Fastsættelse af samvær som en prøveordning kan ske ved en midlertidig afgørelse efter § 29, hvor ~~Statsforvaltningen fortsætter~~ sagsbehandlingen fortsættes efter udløbet af det fastsatte samvær, eller som en endelig afgørelse, hvor det f.eks. aftales, at forældrene retter henvendelse til Statsforvaltningen Familieretshuset et stykke tid før prøveordningens udløb med henblik på en fornyet stillingtagen til, hvordan samværet herefter skal være. ~~Statsforvaltningen~~Familieretshuset kan også i forbindelse med fastsættelsen af prøveordningen aftale med forældrene, at der følges op på ordningen ved afholdelse af famiemæglingen tværfagligt vejledningsmøde, umiddelbart før prøveordningen udløber.

Er der tale om en prøveordning, ~~vil kan Statsforvaltningen Familieretshuset~~ ikke efter § 39, ~~stk. 1, i forældreansvarsloven~~ kanne afvise en anmodning om ændring af samværet, som modtages i tilknytning til prøveordningens udløb.

Afgørende for ~~Statsforvaltningens~~ vurderingen af sagen er som nævnt at finde frem til den specifikke løsning, der netop passer til det pågældende barn i dets bestemte familiemæssige situation. Som en del heraf skal derSamtidig må Statsforvaltningen bl.a. også tages hensyn til barnets kontakt til andre søskende og halvsøskende. ~~Statsforvaltningen må~~Det skal i den forbindelse vurderes, om det vil være bedst for barnet, at barnet og dets søskende stilles ens med hensyn til samvær, eller om det er bedst, at der fastsættes forskelligt samvær. Ved vurderingen heraf er det centralt, at ~~Statsforvaltningen barnets perspektiv~~søger for at inddrages barnets perspektiv.

5.1.2. Feriesamvær

Udover samvær i weekender og på hverdage kan ~~Statsforvaltningen der~~ også særskilt fastsættes samvær i ferier. Her tænkes navnlig på sommerferie, efterårsferie, vinterferie og påskeferie. En særskilt anmodning om fastsættelse af feriesamvær vil som udgangspunkt skulle visiteres til behandling som en § 6-sag, hvor Familieretshuset træffer afgørelse efter § 26 i lov om Familieretshuset, da afgørelsen ikke vil være indgribende for barnet.

~~Statsforvaltningen skal v~~ Ved afgørelser om feriesamvær skal der foretages en konkret og individuel vurdering af, hvilken samværsordning, der i relation til feriesamvær, vil være bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven. Også ved behandlingen af anmodninger om fastsættelse af feriesamvær skal ~~Statsforvaltningen således~~barnet inddrages bar-net, så dets perspektiv og synspunkter kan komme frem, jf. § 34 i forældreansvarsloven. ~~Statsforvaltningen Der~~ skal i den forbindelse bl.a. lægges vægt på barnets alder og udviklingstrin.

Feriesamvær fastsættes normalt i sommerferien, efterårsferien, vinterferien og påsken. Der kan således f.eks. fastsættes samvær i nogle uger i sommerferien, en uge i enten efterårs- eller vinterferien og i påsken, sådan at forældrene deler påskedagene, enten ved at der er samvær i alle helligdagene hvert andet år, eller samvær halvdelen af påsken hvert år.

Ved vurderingen af, om der i konkrete år er grundlag for at udvide feriesamværet, kan der lægges vægt på, om alternativet til en udvidelse af feriesamværet er, at barnet passes i institution, f.eks. børnehave eller fritidsordning, eller om der er samvær sjældnere end hver anden weekend på grund af geografiske, økonomiske, arbejdsmæssige eller andre lignende forhold.

Der vil normalt ikke blive fastsat feriesamvær med overnatning, når der ikke i forvejen ~~ikke~~ er samvær med overnatning. Feriesamværet kan i stedet f.eks. bestå i dagsamvær flere dage i træk.

5.1.3. Samvær i forbindelse med jul, nytår og andre kulturelle og religiøse begivenheder

~~Statsforvaltningen~~ Der kan særskilt endvidere fastsættes samvær i forbindelse med jul, nytår og andre kulturelle og religiøse begivenheder. En særskilt anmodning om fastsættelse heraf vil som udgangspunkt skulle visiteres til behandling som en § 6-sag, hvor Familieretshuset træffer afgørelse efter § 26 i lov om Familieretshuset, da afgørelsen ikke vil være indgribende for barnet.

Ved fastsættelse af samvær i forbindelse med disse begivenheder skal ~~Statsforvaltningen~~ der som ved alle afgørelser efter loven foretages en konkret og individuel vurdering af, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven. Denne vurdering skal ske på baggrund af en belysning af barnets perspektiv, jf. § 34 i forældreansvarsloven.

I forbindelse med behandlingen af en sag om samvær i forbindelse med jul, nytår og andre kulturelle og religiøse begivenheder skal ~~Statsforvaltningen~~ der være opmærksomhed på, at danske højtider datomæssigt kan falde samtidig med andre kulturelle og religiøse begivenheder. Denne situation bør ~~Statsforvaltningen~~ Familieretshuset i forbindelse med oplysningen af sagen få forældrene til at overveje og eventuelt tage stilling til.

Julesamvær

For så vidt angår julesamvær er det udgangspunktet, at barnet er hos den ene af forældrene juleaften i lige år og hos den anden i ulige år, når samværet fastsættes i forbindelse med en samlivsophævelse, eller når der tidligere har været samvær juleaften. Dette udgangspunkt tilsidesættes dog, hvis ~~Statsforvaltningen~~ det konkret vurderes, at en anden ordning vil være bedst for barnet.

Hvis barnet flere år i træk har holdt juleaften hos den, som har barnet boende, og barnet dermed har tradition for at holde juleaften der, fastsættes der normalt ikke samvær selve juleaften. Ved vurderingen lægges der bl.a. vægt på barnets alder og omfanget af kontakten mellem barnet og samværsforælderen. Det afgørende for, om der er skabt en "tradition" i relation til samvær juleaften, er, hvornår og hvor ofte samværsforælderen har været sammen med børnene juleaften. Det er af mindre betydning, hvor og hvordan julen er blevet fejret, samt hvem der i øvrigt har været med til at fejre juleaften.

Der bør dog i høj grad tages hensyn til, hvilken kultur og hvilke traditioner der er i familien, således at der f.eks. ikke fastsættes samvær juleaften, hvis samværsforælderen giver udtryk for, at juleaften ikke vil blive

fejret overhovedet, f.eks. som følge af den pågældendes religiøse tilhørsforhold. Der kan i den forbindelse fastsættes samvær i de øvrige juledage, således at barnet også får mulighed for at tilbringe ekstra tid sammen med samværsforælderen i juledagene.

Det bemærkes, at julesamvær og samvær i forbindelse med andre kulturelle og religiøse begivenheder generelt bør tilrettelægges på en sådan måde, at barnet har mulighed for at deltage i sådanne begivenheder; ~~jf. nedenfor.~~

Nytårssamvær

~~Statsforvaltningen-Der~~ kan endvidere fastsættes samvær nytårsaften, hvis der anmodes herom. Der fastsættes normalt nytårssamvær hvert andet år, og det er som udgangspunkt uden betydning, hvor barnet hidtil har holdt nytårsaften.

Samvær i forbindelse med andre kulturelle og religiøse begivenheder

Udover samvær i forbindelse med jul og nytår kan der også særskilt fastsættes samvær i forbindelse med andre kulturelle og religiøse begivenheder. ~~Statsforvaltningen-Der~~ kan således fastsættes samvær i forbindelse med f.eks. fejring af det kinesiske nytår, eid og ~~eller~~ andre kulturelle eller religiøse begivenheder.

Barnets samvær med samværsforælderen bør tilrettelægges sådan, at barnet får mulighed for at deltage i den festligholdelse, der er i forbindelse med sådanne begivenheder, og som fejres hos forældrene. Hvis f.eks. den ene af forældrene har et kristent tilhørsforhold, og den anden forælder har et andet religiøst tilhørsforhold, bør barnet således få mulighed for at fejre de kristne og andre religiøse begivenheder hos henholdsvis bopælsforælderen og samværsforælderen.

Der kan således fastsættes samvær i perioder, hvor den pågældende forælder på grund af dennes kulturelle eller religiøse tilhørsforhold har mulighed for at tilbringe ekstra tid sammen med barnet.

5.1.4. Samvær med mindre børn

~~Statsforvaltningen skal også i~~ sager om samvær med mindre børn under ~~3~~ tre år, ~~skal træffe~~ afgørelsen om samvær ~~ret træffes~~ på baggrund af en konkret og individuel vurdering af, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 ~~i forældreansvarsloven~~, og det er i disse sager ligeledes vigtigt, at der sker en inddragelse af barnet og derved en belysning af dets perspektiv, jf. § 34 ~~i forældreansvarsloven~~. Da der er tale om små børn, vil belysningen af barnets perspektiv som et altovervejende udgangspunkt skulle ske ved inddragelse af børnesagkyndige.

En anmodning om samvær kan indgives til Familieretshuset fra barnets fødsel. Der er således ikke mulighed for at indgive en anmodning om samvær, før barnet er født, og der kan derfor heller ikke fastsættes samvær på den dag, hvor barnet bliver født. Samvær kan endvidere ikke fastsættes, før faderskabet er fastslået.

~~Statsforvaltningen-Der~~ skal i forbindelse med behandlingen af anmodninger om fastsættelse af samvær med mindre børn være opmærksom hed på, at der i disse sager ofte gør sig særlige forhold gældende.

~~Statsforvaltningen skal således være opmærksom på, at d~~Der vil således ofte ~~er være~~ tale om sager, hvor bopælsforælderen modsætter sig samvær i det af samværsforælderen ansøgte omfang eller modsætter sig, at der fastsættes samvær på et så tidligt tidspunkt i barnets liv, ~~og at~~ Det bemærkes i den forbindelse, at bopælsforælderen indstilling til samvær har en central betydning, når der er tale om helt små børn. Denne konflikt mellem forældrene gør det yderst vigtigt, at ~~Statsforvaltningen der~~ foretages ~~er~~ en kvalificeret

afvejning af hensynet til, at barnet så tidligt som muligt opnår tæt kontakt med samværsforælderen og samtidigt bevarer tryghed og stabilitet.

For at foretage denne afvejning er det nødvendigt, at Statsforvaltningen-Familieretshuset under sagens oplysning sørger for, at forholdene mellem forældrene og mellem forældrene og barnet afdækkes. I den forbindelse er det vigtigt, at børnesagkyndige inddrages på et tidligt tidspunkt i sagens behandling Statsforvaltningen i disse sager, hvor der søges om samvær med et barn under 3 år, på et tidligt tidspunkt inddrager børnesagkyndige i sagen.

Hvis der f.eks. aldrig har været kontakt mellem barnet og samværsforælderen, og barnet f.eks. nu er næsten tre år gammelt, skal Statsforvaltningen der også være opmærksomhed på, hvorledes adskillelsen har påvirket barnet. Der henvises til afsnit 14.1.1.4.

Når Statsforvaltningen-Familieretshuset modtager en anmodning om fastsættelse af samvær med et lille barn, er det væsentligt, at den børnesagkyndige i forbindelse med bl.a. familiemæglingen i § 6-sager eller i den familieretlige udregning i § 7-sager har fokus på er det således det helt klare udgangspunkt, at Statsforvaltningen indkalder forældrene til et vejledningsmøde med deltagelse af både en juridisk sagsbehandler og en børnesagkyndig. Det vil også være meget relevant, at Statsforvaltningen i disse sager overvejer at indkalde forældrene til et særligt tværfagligt møde, jf. afsnit 3.6.3.3., i stedet for et vejledningsmøde. På denne måde kan forældrenes spørgsmål blive besvaret af sagsbehandlere med de nødvendige tværfaglige kompetencer samtidig med, at den børnesagkyndige kan være med til at fastholde forældrene i, at det er barnets perspektiv, der er afgørende for vurderingen af samværet, og at bibringe forældrene en forståelse for barnets og hinandens situation.

Det kan være særligt væsentligt i oplysningen af en sag om samvær med et lille barn, at der indhentes oplysninger fra barnets læge eller sundhedsplejerske.

Inddragelsen af børnesagkyndige vil således ske med henblik på, at der sker en afdækning af forholdene og en videre målretning mod eventuelle tiltag, som kan medvirke til en eventuel forligsmæssig løsning mellem forældrene. Der kan i den forbindelse f.eks. indhentes oplysninger fra lægen eller sundhedsplejersken, og Statsforvaltningen-Familieretshuset kan eventuelt også overveje at lade barnets sundhedsplejerske deltage i et møde i Statsforvaltningen-Familieretshusets arbejde med familien og oplysning af sagen, således at der derved kan ske en belysning af barnets perspektiv. Det er udgangspunktet i § 7-sager, at der udarbejdes en børnesagkyndig undersøgelse, men også i § 6-sager vedrørende små børn kan det i nogle situationer også være hensigtsmæssigt, at der udarbejdes en børnesagkyndig undersøgelse Statsforvaltningen kan f.eks. også vælge at indhente en børnesagkyndig vurdering, som belyser relationen mellem barnet og samværsforælderen og samværsforælderen omsorgsevne kontakten mellem barnet og samværsforælderen for på den måde at tilvejebringe tryghed omkring samværet. Der kan også indhentes en børnesagkyndig vurdering med henblik på at belyse barnet og samværsforælderen kontakt. Det bemærkes, at det i praksis ofte er relevant at overveje muligheden for at træffe en midlertidig afgørelse om iværksættelse af overvåget (støttet) samvær.

Forældrene kan under mødet i Statsforvaltningen i forbindelse med familiemæglingen i § 6-sager eller den familieretlige udredning i § 7-sager f.eks. aftale en samværsordning for en periode (en prøveordning). Det vil i den forbindelse være vigtigt, at der deltager enden børnesagkyndige i Familieretshuset følger op i opfølgningen på en sådan samværsaftalen, særligt i § 7-sagerne, hvilket f.eks. kan ske ved afholdelse af et tværfagligt møde familiemægling, umiddelbart før prøveordningen udløber.

I barnets første levemåneder, dvs. de første ~~fire til fem~~⁴⁻⁵ måneder, kan der fastsættes hyppige, men måske ganske kortvarige samvær mellem samværsforælderen og barnet, og dette samvær vil gradvist kunne optrappes i takt med barnets alder. Et sådant samvær vil f.eks. kunne være hyppige, kortvarige samvær af ½ - 1 times varighed, således at der kan tages hensyn til barnets samlede pleje- og omsorgsbehov. Ved vurderingen af omfanget af samværet i disse situationer skal der ikke sondres mellem situationer, hvor der allerede er etableret kontakt mellem samværsforælderen og barnet, og situationer, hvor der ikke er en sådan kontakt, f.eks. fordi forældrene er gået fra hinanden før eller lige efter barnets fødsel.

I relation til samværets omfang og hyppighed kan det få betydning, om der allerede er etableret en følelsesmæssig kontakt mellem barnet og samværsforælderen, eller om der er tale om etablering af en sådan. Er der ikke etableret en kontakt, kan der i begyndelsen fastsættes hyppige samvær af kortere varighed, således at der gives gode vilkår for at etablere en tæt tilknytning mellem barnet og samværsforælderen. Dette samvær kan efter en periode optrappes til samvær af større omfang. Hvis barnet og samværsforælderen allerede på tidspunktet for fastsættelse af samværet har etableret en følelsesmæssig relation, vil der i mange tilfælde kunne fastsættes samvær med overnatning med små børn i ~~ni til tolv~~⁹⁻¹² måneders alderen.

Hvis forældrene har et konfliktfyldt forhold, ~~skal dette inddrages kan Statsforvaltningen som i andre samværsager inddrage ge dette~~ ved vurderingen af samværet, herunder i relation til spørgsmålet om, hvor samværet skal foregå. ~~Der henvises i øvrigt til afsnit 14.1.1.~~

5.1.5. Samvær i udlandet

Forældrene har fælles forældremyndighed

Har forældrene fælles forældremyndighed, kan hver af forældrene rejse med barnet til udlandet, uden at dette kræver en afgørelse ~~fra Statsforvaltningen~~ eller samtykke fra den anden forælder. Dette gælder dog ikke, hvis forældrene er uenige om forældremyndigheden, idet der i så fald gælder et krav om samtykke fra den anden forælder til at tage barnet med ud af landet, jf. § 3, stk. 2, ~~i forældreansvarsloven. Dette gælder også. Hvis~~ der er uenighed om, i hvilket land barnet skal bo, ~~vil denne situation også være omfattet af dette krav.~~

Kravet om samtykke efter § 3, stk. 2, ~~i forældreansvarsloven~~ gælder, hvis ~~der er indgivet en anmodning til Familieretshuset om, at der træffes afgørelse om forældremyndighed-sagen om forældremyndighed eller bopæl er indbragt for retten, eller der er taget initiativ hertil, f.eks. ved at en anmodning om ændring af forældremyndighed er indgivet til Statsforvaltningen,~~ eller hvis der på anden vis er dokumenteret eller godtgjort en reel uenighed om forældremyndighed. Er der blot uenighed om selve udlandsrejsen og ikke uenighed om, hvem der skal have forældremyndigheden i fremtiden, kan forældre med fælles forældremyndighed begge rejse til udlandet med barnet uden den anden forælders samtykke eller en afgørelse herom ~~fra Statsforvaltningen.~~

Samvær kan der ~~medfor~~ udøves både i Danmark og i udlandet, hvis forældrene har fælles forældremyndighed, og der ikke foreligger uenighed om forældremyndigheden, eller i hvilket land barnet skal bo. Ved førstegangsfastsættelse af samvær bør ~~Statsforvaltningen Familieretshuset under behandlingen af sagen derfor~~ vejlede forældrene ~~herom, at samværet kan udøves i både Danmark og i udlandet.~~ Det kan endvidere indføres nye samværsdokumenter, at samværet kan udøves i både Danmark og udlandet, medmindre ~~Statsforvaltningen der har~~ truffet afgørelse om at begrænse retten til samvær med barnet i udlandet.

Stillingtagen til samvær i udlandet vil i situationer med fælles forældremyndighed kun skulle ske, hvis bopælsforælderen beder om, at adgangen til at rejse med barnet begrænses eller ophæves, eksempelvis på grund af risiko for bortførelse, eller hvis der foreligger andre grunde, som gør, at samvær i udlandet ikke vil være til barnets bedste. ~~Statsforvaltningen Der~~ må herefter tages stilling til, om der gennem en afgørelse om samvær skal ske en begrænsning af forældrens muligheder for at rejse ud af landet med barnet. ~~Der henvises til afsnit 5.2.6.2., idet Statsforvaltningen Der kan~~ ved afgørelsen ~~kan~~ lægges vægt på de samme forhold, som ved afgørelser om samvær i udlandet ved eneforældremyndighed, ~~der beskrives umiddelbart nedenfor~~. Det bemærkes, at hvis forældrene er uenige om forældremyndigheden m.v., kan ~~Statsforvaltningen der~~ efter anmodning træffes afgørelse om udlandsrejse efter § 25 i ~~forældreansvarsloven~~. ~~Der henvises herom til afsnit 5.2.6.4.~~

Eneforældremyndighed

Har en af forældrene forældremyndigheden alene, kan samværet umiddelbart kun udøves i Danmark og i de øvrige nordiske lande. Samvær i udlandet kræver således enten samtykke fra forældremyndighedsindehaveren, eller at ~~Statsforvaltningen der~~ efter anmodning ~~træffes~~ afgørelse herom.

~~Statsforvaltningen bør som udgangspunkt imødekomme e~~ En anmodning om, at samværet kan foregå i udlandet ~~bør som udgangspunkt imødekommes~~, medmindre hensynet til barnet taler for at afslå dette. Det skyldes, at det må betragtes som en naturlig del af familielivet at rejse til andre lande. Dette gælder også for børn, der er omfattet af en samværsafgørelse eller -aftale. Det må derfor normalt anses for bedst for barnet at kunne tage med samværsforælderen på ferie eller familiebesøg i andre lande.

En afgørelse om samvær i udlandet indeholder ~~to~~ elementer:

- 1) ~~Først skal Statsforvaltningen tage stilling til, Stillingtagen til~~ om samværsforælderen skal have mulighed for at lade samværet foregå i udlandet.
- 2) Hvis samværet skal kunne foregå i udlandet ~~stillingtagen, skal Statsforvaltningen tage stilling~~ til, i hvilke lande eller områder samværet skal kunne foregå, og om der skal være tale om en enkeltstående tilladelse ~~til~~ eller en generel mulighed for at lade samværet foregå i de omhandlede lande eller områder.

I relation til punkt 1 bemærkes, at der ~~som ovenfor anført~~ gælder et udgangspunkt om, at samværet kan foregå i udlandet. ~~Statsforvaltningen Det~~ må derfor ved afgørelser om samvær i udlandet vurderes, om der er forhold, der taler afgørende imod, at samværet kan foregå i udlandet. ~~Statsforvaltningen Der~~ kan ~~herved i den forbindelse~~ bl.a. lægges vægt på barnets alder, om barnet tidligere har været på samvær i udlandet, om samværsforælderen bor i udlandet, om samværsforælderen i øvrigt har tilknytning til udlandet, hvorfor det må anses for en del af et almindeligt familieliv at rejse til udlandet (familie el.lign.-), eller om barnet i øvrigt er vant til at rejse til andre lande. I vurderingen indgår også oplysninger om forholdet mellem forældrene, samværsforælders tilknytning til Danmark samt omfanget af det øvrige samvær.

Hvis der er risiko for, at samværsforælderen vil bortføre barnet, fastsættes der aldrig samvær i udlandet. Det vil dog kunne tillægges betydning, om det påtænkte rejsemål er omfattet af Danmarks konventionssamarbejde på børnebortførelsesområdet. Om pasdeponering henvises til ~~afsnitpunkt 56.2.~~

Samvær i udlandet kan efter en konkret vurdering begrænses eller ophæves, hvis en rejse ikke er til barnets bedste. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis rejsen går til et land, som Udenrigsministeriet fraråder at rejse til,

eller hvis transporten eller udlandsopholdet vil være uhensigtsmæssigt for barnet, eller hvis der er begrundet tvivl om, hvorvidt samværsforælderen vil være i stand til at tage sig forsvarligt af barnet under udenlandsopholdet. Også en aktuel bortførelsesrisiko kan begrunde en ændring.

Når det konstateres, at der ikke er noget til hinder for at lade samværet foregå i udlandet, skal der tages stilling til, i hvilke nærmere angivne lande eller områder samværet kan foregå, jf. punkt 2. Ved denne vurdering tages der udgangspunkt i ønskerne om og behovet for, at samværet kan foregå i udlandet.

Muligheden for at lade samvær foregå i udlandet kan udformes på forskellige måder, alt efter barnets og forældrenes situation. Som eksempler ~~—og altså ikke som en udtømmende opregning—~~ kan nævnes:

- Generelt samvær i bestemte lande i Europa.
- Generelt samvær i bestemte lande i Europa samt i bestemte lande uden for Europa (f.eks. sædvanlige feriemål).
- Generelt samvær i alle lande— eventuelt med undtagelse af nærmere angivne lande.
- Samvær i et bestemt land på et bestemt tidspunkt eller inden for et bestemt tidsrum.

Omfanget af samvær i udlandet fastsættes ud fra en konkret vurdering af, hvad der er bedst for barnet, og under hensyn til formålet med opholdet i udlandet.

Afgørelser eller aftaler om samvær, der giver samværsforælderen mulighed for at tage barnet med til udlandet, bør som udgangspunkt betinges af et vilkår om, at samværsforælderen senest en uge ~~og—~~ ved rejser uden for EU senest ~~to2~~ uger— inden rejsens start skal give bopælsforælderen sædvanlige oplysninger om rejsen, herunder rejsemål, transportform, eventuel kontaktadresse m.v.

Behandlingen af sager om samvær i udlandet ved eneforældremyndighed

Ved førstegangsfastsættelse af samvær bør ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset i forbindelse med sagens~~ behandling vejlede forældrene om, at samværet som udgangspunkt alene kan udøves i Danmark og de øvrige nordiske lande, men at de kan aftale, at samværet i nærmere fastlagt omfang kan udøves i udlandet, ~~eller og~~ at ~~Statsforvaltningen-der~~ efter ansøgning-anmodning kan træffes afgørelse om samvær i udlandet. ~~En anmodning om afgørelse om samvær i udlandet skal indgives ved digital selvbetjening, se punkt. 2.1.1.~~ ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ bør i den forbindelse vejlede forældrene om, at en konkret anmodning om samvær i udlandet bør fremsættes i så god tid som muligt, inden den planlagte ferie skal begynde.

For at fremtidssikre samværsafgørelser bør ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset vejlede den anmodende forælder om overveje— efter aftale med den anmodende forælder—~~ at omforme ~~konkrete~~ anmodninger om konkret samvær i udlandet til anmodninger om generelt samvær i bestemte lande, ~~eventuelt bestemte lande,~~ jf. ovenfor. På den måde undgår samværsforælderen at skulle indsende gentagne konkrete anmodninger om samvær i udlandet.

~~I relation til det skærpede ændringskriterium i samværsager bemærkes, at sager om samvær i udlandet skal behandles efter de retningslinjer, der fremgår af afsnit 10, jf. især afsnit 10.1. om feriesamvær.~~

Afgørelser om udlandsrejser i sager, hvor der er uenighed om forældremyndigheden

Har forældrene fælles forældremyndighed, og er de uenige om forældremyndigheden, skal begge forældre give samtykke til, at barnet forlader landet, herunder udrejser til Grønland eller Færøerne, eller til at barnets ophold i udlandet, i Grønland eller på Færøerne, forlænges ud over det aftalte, forudsatte eller fastsatte, jf. §

3, stk. 2, i forældreansvarsloven. Kravet om samtykke gælder dog ikke, hvis familieretten efter § 17, stk. 1, 2. pkt., i forældreansvarsloven har truffet afgørelse om, at barnet kan have bopæl hos en forælder, der har eller ønsker at få bopæl i udlandet eller i Grønland eller på Færøerne, eller hvis der er truffet afgørelse om udlandsrejse efter § 25 i forældreansvarsloven. Der henvises i denne forbindelse til punkt 3.5.

Samtykkekravet gælder, hvis der er indgivet en anmodning til Familieretshuset om, at der træffes afgørelse om forældremyndighed~~hvis en sag om forældremyndighed eller om barnets bopæl er indbragt for retten, eller der er taget initiativ hertil, f.eks. ved at en anmodning om ændring af forældremyndighed eller om barnets bopæl er indgivet til Statsforvaltningen~~, eller hvis det på anden måde konstateres, at der er tale om en reel uenighed om forældremyndigheden. Er der blot uenighed om f.eks. en ferierejse til udlandet og ikke uenighed om, hvem der skal have forældremyndigheden, eller i hvilket land barnet skal bo, gælder samtykkekravet ikke.

Hvis barnet tages med til udlandet, eller et udlandsophold forlænges uden samtykke, Et manglende samtykke til at tage barnet med til udlandet eller til at forlænge et udlandsophold medfører, at der foreligger er der tale om en børnebortførelse eller en uberettiget tilbageholdelse, hvorfor dDen tilbageværende forælder kan dermed anmode om tilbagegivelse af barnet efter eksempelvis Haagerkonventionen af 1980 om de civilretlige virkninger af internationale børnebortførelser, hvis barnet er i et land, som Danmark har en samarbejdsaftale med. Samtidig forbliver kompetencen til at træffe afgørelse om forældremyndigheden over barnet hos de danske myndigheder, jf. retsplejelovens § 448 gf, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 2, der er beskrevet i afsnit 2.4.2.1. Der henvises i den forbindelse til punkt 2.5 om international kompetence.

Kravet om samtykke gælder ikke som nævnt ikke, hvis familieretten efter § 17, stk. 1, 2. pkt., i forældreansvarsloven har truffet afgørelse om, at barnet kan have bopæl hos en forælder, der har eller ønsker at få bopæl i udlandet eller i Grønland eller på Færøerne. Der henvises i denne forbindelse til punkt 3.5. Der henvises herom til afsnit 3.1. i Vejledning om forældremyndighed og barnets bo- pæl.

Kravet om samtykke gælder endvidere ikke, hvis der er truffet en afgørelse om udlandsrejse efter § 25 i forældreansvarsloven. Efter denne bestemmelse kan Statsforvaltningen~~der~~ træffes afgørelse om, at den ene forælder kan tage barnet med til udlandet, Grønland eller Færøerne, selvom der er uenighed om forældremyndigheden. Statsfor- valtningen~~Der~~ kan efter denne-bestemmelsen træffes afgørelse om, at en forældremyndighedsindehaver kan tage barnet med på ferie, familiebesøg eller lignende i udlandet i en kortere periode, selvom der er tvist om forældremyndigheden. Det er både den forælder, der har barnet boende, og den forælder, der har samvær med barnet, der kan anmode Statsforvaltningen om at træffe afgørelse herom.

Anmodning om afgørelse efter § 25 skal indgives til Familieretshuset. Da der ikke er enighed mellem parterne ved indgivelsen af anmodningen, skal sagen visiteres til behandling som en § 6-sag eller en § 7-sag. Der henvises i denne forbindelse til afsnit 2.4 i vejledningen. En særskilt anmodning om afgørelse efter § 25 vil som udgangspunkt skulle visiteres til behandling som en § 6-sag, hvor Familieretshuset træffer afgørelse efter § 26 i lov om Familieretshuset, da afgørelsen ikke vil være indgribende for barnet. Hvis det ikke er muligt for parterne at nå til enighed under Familieretshusets behandling af sagen, er det således i udgangspunktet Familieretshuset, der træffer afgørelse. Hvis afgørelsen efter Familieretshusets vurdering vil være indgribende for barnet, eller hvis der er tale om en § 7-sag, indbringer Familieretshuset sagen for retten til afgørelse efter § 27, stk. 1, i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 6-sag, og efter § 32 i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 7-sag.

~~En anmodning om en afgørelse om udlandsrejse efter § 25 skal indgives ved digital selvbetjening, se punkt 2.1.1, og afgørelsen træffes efter en konkret vurdering. Det bemærkes, at Statsforvaltningen Der kan kun kan træffes afgørelse efter § 25 i forældreansvarsloven, hvis der foreligger en reel uenighed mellem forældrene om forældremyndigheden. Det betyder eksempelvis bl.a., at en forælder, som frygter, at den anden forælder vil hindre en ferierejse af chikanøse årsager, ikke vil kunne kan sikre rejsen ved at bede Statsforvaltningen anmode om en afgørelse efter § 25, medmindre der foreligger en reel uenighed mellem forældrene om forældremyndigheden. Da der skal foreligge uenighed om forældremyndigheden, for at Statsforvaltningen kan træffe afgørelse om udlandsrejse efter § 25, vil der ikke være mulighed for efter Der kan heller ikke efter § 25 træffes afgørelse om, at en forælder at gives en generel tilladelse til, at en forælder kan rejse til udlandet med barnet. Der henvises til afsnit 5.2.6.1.~~

~~Statsforvaltningen Der skal ved afgørelsen efter § 25 lægges særligt vægt på, om der må antages at være en risiko for, at barnet vil blive tilbageholdt i udlandet. I denne vurdering indgår bl.a. den rejsende forælders tilknytning til henholdsvis Danmark og udlandet, og om samværet eller opholdet skal foregå i et land, der har tiltrådt Haagerbørnebeskyttelseskonventionen af 1996, Europarådskonventionen af 1980 om anerkendelse og fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser eller Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale børnebortførelser. Der vil i disse tilfælde blive sendt en anmodning om tilbagegivelse eller anerkendelse og fuldbyrdelse af dansk afgørelse med henblik på at barnet bringes tilbage til Danmark. Det vil dog være op til myndighederne i det pågældende land at træffe afgørelse om, hvorvidt betingelserne for, at barnet skal tilbage til Danmark er opfyldte, være sikkerhed for, at det pågældende lands myndigheder vil medvirke til at bringe barnet tilbage til Danmark, hvis forælderen efter samværets eller opholdets udløb beholder barnet.~~

Ved afgørelser om udlandsrejser skal Statsforvaltningen der på normal vis fastsættes det nærmere omfang af barnets ophold eller samvær i udlandet, herunder den tidsmæssige udstrækning heraf. Bestemmelsen omhandler kun kortere udlandsophold såsom ferier, familiebesøg eller lignende. Statsforvaltningen Der skal må ved vurderingen af omfanget af barnets ophold eller samvær i udlandet bl.a. tages hensyn til, om der er tale om et skolesøgende barn.

Er der tale om et længerevarende ophold, f.eks. studieophold eller ophold på grundlag af arbejdsrelateret forhold i udlandet, må det bero på en konkret vurdering, hvorvidt afgørelsen skal træffes efter § 25, eller om sagen skal afgøres af retten i form af ved en afgørelse om bopæl i udlandet eller i Grønland eller på Færøerne efter § 17, stk. 1, 2. pkt. Hvis opholdets formål og varighed er af en sådan karakter, at det ikke kan udelukkes, at barnet vil opnå bopæl i udlandet ved udrejsen eller under opholdet i udlandet, må skal afgørelsen træffes efter § 17, stk. 1, 2. pkt.

Ved afgørelser efter § 25 kan der i øvrigt bl.a. lægges vægt på barnets alder, om barnet tidligere har været på ferie i udlandet, om forælderen bor i udlandet, om forælderen i øvrigt har tilknytning til udlandet (familie el. lign.-), eller og om barnet i øvrigt er vant til at rejse til andre lande. I vurderingen indgår bl.a. også oplysninger om forholdet mellem forældrene, forælderen tilknytning til Danmark samt eventuelt omfanget af det øvrige samvær.

~~Der henvises i øvrigt til afsnit 5.2.6.2.~~

~~Det bemærkes, at en forælder, der har forældremyndigheden alene over barnet, kan udrejse af landet uden den anden forælders samtykke. Hvis der er tale om en flytning, er der dog pligt til at underrette den anden forælder herom senest 6 uger inden flytningen, jf. afsnit 20. Der henvises i øvrigt til vejledning om forældremyndighed og barnets bopæl.~~

~~Har en forælder forældremyndigheden over et barn alene, og ønsker samværsforælderen en konkret eller generel afgørelse om, at den pågældende kan tage barnet med til udlandet på ferie, træffes afgørelsen efter reglerne om samvær i § 21, stk. 1, jf. § 19. Der henvises til afsnit 5.2.6.2. Det samme er tilfældet for anmodninger fra andre end forældre om, at samværet kan udøves i udlandet, jf. § 21, stk. 1, jf. § 20.~~

5.2. Vilkår for samværet

Efter § 21, stk. 1, i forældreansvarsloven kan Statsforvaltningen der, i forbindelse med at der træffes afgørelse om samvær, fastsætte de nødvendige bestemmelser i forbindelse med samværet, herunder vilkår om pasdeponering, vilkår til sikring af at forælderen ikke er påvirket af alkohol eller euforiserende stoffer under samværet, vilkår om at bestemte personer ikke er til stede under samværet eller vilkår til sikring af barnets sundhed grundet f.eks. allergier. Statsforvaltningen Der kan således fastsættes vilkår for udøvelsen af samværet, f.eks. at samværet skal udøves under overværelse af andre, og/eller på et bestemt sted og/eller i en bestemt overgangsperiode. Overvåget samvær er beskrevet i afsnit 6.1.

Statsforvaltningen kan også fastsætte andre vilkår for samværets udøvelse, jf. afsnit 6.2.

Det bemærkes, at hvis vilkårene indeholder personoplysninger om andre end parterne, skal Familieretshuset være opmærksom på, at der efter artikel 13 og 14 i databeskyttelsesforordningen som udgangspunkt er en pligt til at oplyse disse personer om behandlingen af deres personoplysninger.

5.2.1. Overvåget samvær

Det Statsforvaltningen kan som vilkår for et samvær bestemmes, at samværet skal være overvåget.

Efter § 42, nr. 43, i forældreansvarsloven kan børne- og social- og indenrigsministeren fastsætte regler om overvåget samvær. Denne mulighed er udnyttet til fastsættelse af regler, og i § 113, stk. 1, i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. Efter denne bestemmelse kan der træffes afgørelse om overvåget samvær er det bestemt, at overvåget samvær skal være et generelt offentligt tilbud, hvis når det skønnes nødvendigt i det konkrete tilfælde. Det følger videre, at forældrene ikke skal betale for overvågningen. Af § 11, stk. 3, i bekendtgørelsen fremgår, at det overvågede samvær gennemføres i Familieretshuset, medmindre andet bestemmes i afgørelsen. Familieretshuset kan træffe beslutning om mindre tidsmæssige ændringer af et overvåget samvær, der er fastsat af familieretten, med henblik på at muliggøre gennemførelsen. Endelig er det fastsat, at ændringer af det overvågede samvær altid kan ske efter aftale med forældrene. Efter sidstnævnte bestemmelse skal Statsforvaltningen sikre, at der er mulighed for overvåget samvær, når det i det enkelte tilfælde skønnes nødvendigt. Forældrene skal ikke betale for overvågningen, jf. bekendtgørelsens § 13, stk. 2. Bestemmelsen pålægger således Statsforvaltningen en egentlig pligt til at drage omsorg for at gennemføre samvær under overvågning, når der er behov herfor.

Overvåget samvær er skal alene tænkt anvendes som et vilkår, når der efter en konkret vurdering ikke er andre muligheder for at fastsætte samvær. Statsforvaltningen Det skal således nøje overveje, om der i den konkrete sag skal fastsættes vilkår om overvåget samvær, og overvågningen bør ikke udstrækkes længere end nødvendigt. Såfremt det overvågede samvær gennemføres i Familieretshuset, er Familieretshuset forpligtet til at sikre, ligesom Statsforvaltningen skal sørge for, at en eventuel overvågning ikke bliver er

mere indgribende, end ~~situationen gør det~~ nødvendigt. ~~Overvågningen bør endvidere ikke udstrækkes længere end nødvendigt.~~

Overvåget samvær bør ~~således~~ anvendes med omhu og ses i et fremtidsorienteret perspektiv. Det er vigtigt, at det på forhånd er klart, i hvilken form ~~dette~~ det overvågede samvær skal foregå og med hvilket formål. Det bør være tydeligt, om der alene er tale om en overgangsordning, om der eller undtagelsesvis er tale om en mere permanent ordning, der ikke skal udmønte sig i en egentlig afrapportering, ~~eller~~ om der er tale om et ”undersøgelsessamvær”, som træder i stedet for eller supplerer en børnesagkyndig undersøgelse, eller om der er tale om en måde at belyse barnets perspektiv på i sager, hvor samværet skal etableres eller genetableres under trykke rammer. Er sidstnævnte tilfældet, er det naturligt, at ~~dette~~ samværet overvåges af en børnesagkyndig. Et overvåget samvær kan således anvendes som en del af en børnesagkyndig undersøgelse. ~~Der henvises til afsnit 4.1.2.~~ Overvåget samvær kan f.eks. også anvendes i sager, hvor samværsforælderen har udøvet vold mod bopælsforælderen. ~~Der henvises til afsnit 14.1.1.7.~~

Af hensyn til barnet bør overvågningen i videst muligt omfang varetages af personer og under forhold, som barnet kender og er trygt ved. Det kan f.eks. være familiemedlemmer eller personer fra forældrenes bekendtskabskreds. Samværet foregår i disse situationer typisk i private hjem. ~~Drejer sagen sig om mindre børn, kan f.eks. barnets vuggestue eller børnehave være en god ramme for et overvåget samvær.~~

Er det ikke muligt at etablere overvågning på ovenstående måde, eller er formålet med overvågningen at indhente oplysninger til brug for en afgørelse, skal der være kompetente personer til rådighed til at forestå overvågningen. Ved valg af overvåger bør man være opmærksom på formålet med overvågningen, særligt om der er behov for at indhente en udtalelse fra overvågeren.

~~Overvåges samværet af en børnesagkyndig med det formål, at den børnesagkyndige efterfølgende skal fremkomme med en vurdering/udtalelse til brug for fastsættelsen af det fremtidige samvær, skal principperne for udarbejdelse af børnesagkyndige undersøgelser anvendes. Der henvises til afsnit 4.1.2.~~

Der er flere ”nuancer” af overvåget samvær. Det kan således være af mere eller mindre indgribende betydning. I rapport om overvåget samvær fra Kontaktudvalget (”Overvåget samvær”, 3. redegørelse fra Kontaktudvalget om Børnesagkyndig rådgivning, Kontaktudvalget, september 2003) beskrives overvåget samvær på følgende fire måderformer for overvåget samvær:

For det første Bbeskyttet samvær, som er den mest intense overvågningsform, idet samværet sker under konstant overvågning. Det anvendes typisk, hvis der i lang tid ikke har været kontakt mellem barnet og samværsforælderen, eller det er usikkert, om samværsforælderen kan tage sig af barnet, f.eks. fordi der foreligger et misbrug, eller der er mistanke om et sådant. Det anvendes endvidere i tilfælde, hvor der er mistanke om grænseoverskridende adfærd eller er udtrykt en frygt for bortførelse, som ikke umiddelbart kan afvises. Det er alene tænkt som et vilkår, der kan anvendes, når der efter en konkret vurdering ikke er andre muligheder for samvær.

For det andet Observeret samvær, der typisk anvendes typisk, når der er behov for yderligere oplysninger om barnet og/eller forælderen, enten som et led i en børnesagkyndig undersøgelse eller som et alternativ hertil. Observationen skal danne grundlag for en rapport om forløbet til brug for vurderingen af det fremtidige samvær. En afgørelse om et observeret samvær er således ikke en afgørelse om, hvorvidt der kan være samvær i fremtiden, men alene et led i oplysningen af sagen.

For det tredje Støttet samvær, der anvendes i tilfælde, hvor samværsforælderen er ung og umoden, uvant med pasningen af barnet, eller hvor barnet er meget lille eller har et handicap. Det støttede samvær har til formål at sikre så det sikres, at der sker en gradvis tilvænnning og eventuel oplæring i at omgås drage omsorg for et barnet. Endvidere kan det anvendes i de tilfælde, hvor konfliktniveauet er højt mellem forældrene, og der derfor er behov for en neutral person, som kan deltage i afhentning og aflevering, enten sammen med samværsforælderen, bopælsforælderen eller alene.

For det fjerde Overvåret samvær, der bl.a. anvendes blandt andet i tilfælde, hvor der "blot" er behov for, at en udenforstående er til stede under samværet, f.eks. hvor på grund af meget højt konfliktniveau et er meget højt mellem forældrene, og hvor bopælsforælderen af denne grund er imod samværet. I disse situationer kan det være en hjælp til at sikre en kontakt mellem barnet og samværsforælderen, og en måde at "løbe" initiere samværet i gang på. Endvidere kan det anvendes, hvor det er bedst for barnet, at der er samvær, men blot i form af en kendecontact. Kendecontact er samvær med forholdsvis lange intervaller og kort tid ad gangen, f.eks. én gang hvert halve år af to timers varighed. Kendecontact kan bl.a. anvendes i de tilfælde, hvor samværsforælderen er fængslet. Desuden kan overvåret samvær anvendes, hvor der er behov for at få afhentnings- og afleveringssituationerne til at fungere, og hvor forældrene henter barnet et neutralt sted.

Det bør klart fremgå af afgørelsen, hvilke konkrete forhold, der gør vilkåret om overvågning nødvendigt. Statsforvaltningen Det skal i forbindelse med anvendelsen af overvågning tilstræbes, at kontinuiteten i samværet bevares, og at der ikke er en længere periode uden samvær, når overvågningsperioden er udløbet. Det kan bemærkes i den forbindelse nævnes, at der er mulighed for at indhente en foreløbig udtalelse fra overvågeren til brug for tilrettelæggelsen af samværet under den fortsatte behandling af sagen.

Statsforvaltningen Der skal være opmærksomhed på muligheden for at inddrage kommunen i sager om samvær, herunder særligt i sager om overvåget samvær. Det gælder særligt i Familieretshusets tværsektorielle samarbejde med kommunen i § 7-sager, hvis Familieretshuset vurderer, at familieretten vil kunne få behov for at træffe en afgørelse om overvåget samvær. I sådanne tilfælde kan Familieretshuset i det notat, der sendes til familieretten, når sagen indbringes til afgørelse, efter aftale med kommunen oplyse familieretten om, hvordan kommunen kan indgå i et samarbejde om overvåget samvær. En afgørelse om samvær, der er truffet af Statsforvaltningen, ophæver eller indskrænker ikke kommunens tilsynspligt over for det barn, som sagen vedrører, men hvis det i forbindelse med det tværsektorielle samarbejde i en § 7-sag bliver klart. Hvis Statsforvaltningen eller kommunen bliver opmærksom på, at der er behov for særlig støtte i forbindelse med samvær for en forælder uden del i forældremyndigheden, kan det være relevant at koordinere indsatsen. Det kan således være relevant at inddrage kommunen, hvis Statsforvaltningen Familieretshuset bliver opmærksom på, at der er behov for særlig støtte i forbindelse med samværet. Statsforvaltningen Familieretshuset kan f.eks. have foranstaltet overvåget samvær i en periode, men da Statsforvaltningen Familieretshuset i praksis sjældent etablerer en permanent ordning om overvåget samvær, må kommunen træde til, f.eks. i form af at give barnet en støtteperson, som kan være til stede under samværet, hvis det fortsat skønnes, at barnet har udbytte af samværet, og det på den baggrund besluttes, at samværet skal fortsætte, selvom samværet er problematisk. Der henvises til punkt 49 om samvær med forældre uden del i forældremyndigheden i Vejledning af 7. januar 2014 om særlig støtte til børn og unge og deres familier (Vejledning nr. 3 til serviceloven).

Kommunen kan ikke fortsætte eller fastsætte overvåget samvær på samme måde som Statsforvaltningen, men kan med forældremyndighedsindehaverens samtykke tilbyde andre støtteforanstaltninger efter

servicelovens § 52. Kommunen kan således inden for viften af foranstaltninger i servicelovens § 52, stk. 3, tilbyde den hjælp, som er nødvendig ud fra barnets individuelle behov, f.eks. familiebehandling eller konsulentbistand. Hvis kommunen træffer afgørelse om støtte til samvær, kan samværsforælderen klage over ~~en~~ afgørelsen om støtte til samvær efter servicelovens § 52, da pågældende har en væsentlig retlig interesse i afgørelsen.

Kommunen kan også yde støtte i form af en ~~støtte~~-kontaktperson til barnet efter servicelovens § 52. Iværksættelse af sådanne foranstaltninger forudsætter forældremyndighedsindehaverens samtykke, jf. servicelovens § 52, stk. 1, da afgørelser om særlig støtte til børn og unge i service-loven om social service træffes i forhold til forældremyndighedsindehaveren. Det er dog muligt at tilbyde barnet ~~en personlig rådgiver eller~~ en fast kontaktperson efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 6 ~~og 7~~, uden forældremyndighedsindehaverens samtykke, jf. servicelovens § 56. Udgifterne til foranstaltningerne afholdes af forældremyndighedsindehaverens opholdskommune.

~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~ og kommunen bør i øvrigt som led i det tværsektorielle samarbejde under Familieretshusets oplysning af en § 7-sag overveje, om det i den konkrete sag kan være hensigtsmæssigt, og om det er muligt, at koordinere eventuelle støtteforanstaltninger, der er sat i værk i forhold til forældremyndighedsindehaveren, med fastsættelsen af samvær med den anden forælder. Eksempelvis kan det i en sag, hvor der foregår familiebehandling, være nyttigt, at den tidsmæssige fastlæggelse af samværet med en forælder uden del i forældremyndigheden koordineres i forhold til, hvornår familiebehandlingen foregår.

~~Der henvises i øvrigt til ”Køreplan om samarbejdet mellem kommunen og Statsforvaltningen i meget konfliktfyldte sager (det særlige spor)”, www.ast.dk/publikationer.~~

5.2.2. Andre vilkår

Der kan også være behov for, at der fastsættes andre vilkår for samværet.

I sager, hvor der er mistanke om misbrugsproblemer, ~~vil kan~~ Statsforvaltningen der således f.eks. kanne fastsættes vilkår om, at samværsforælderen skal afgive en urinprøve inden eller efter samværet, ~~eller at samværsforælderen skal indtage antabus~~. Det bemærkes i den forbindelse, at misbrug af euforiserende stoffer er uforeneligt med at drage omsorg for et barn, og stoffrihed derfor som klar hovedregel er en betingelse for samvær. er skal være opmærksomhed på, om vilkåret er praktisk muligt at overholde. Der kan ikke fastsættes vilkår om, at en samværsforælder skal være i behandling, da vilkåret skal være begrundet i samværsforælders situation og omsorgsevne i forbindelse med samvær.

Ligeledes ~~vil kan~~ der i sager, hvor der er risiko for, at samværsforælderen vil bringe barnet ud af landet, f.eks. kanne fastsættes vilkår om, at samværsforælderen skal deponere sit pas. Der bør ikke fastsættes vilkår om pasdeponering, hvis det må anses for udelukket, at samværsforælderen vil bringe barnet ud af landet. Vilkår om pasdeponering skal fremgå af samværs dokumentet resolutionen.

Er der fastsat et vilkår om pasdeponering, skal passet afleveres til Statsforvaltningen Familieretshuset, før barnet kan blive udleveret til samvær. Når passet afleveres, udsteder ~~den modtagende myndighed~~ Familieretshuset en kvittering til samværsforælderen. Bopælsforælderen kan kræve, at samværsforælderen fremviser denne kvittering i original som betingelse for, at barnet udleveres til samvær. Hvis samværsforælderen ønsker sit pas udleveret, skal Statsforvaltningen Familieretshuset sørge for at give bopælsforælderen besked herom, inden passet udleveres. Underretningen kan ske telefonisk eller på anden

måde, som er aftalt med bopælsforælderen. Når Statsforvaltningen-Familieretshuset udleverer passet til samværsforælderen, skal samværsforælderen aflevere den originale kvittering. Hvis den originale kvittering er bortkommet, skal bopælsforælderen orienteres herom. Om samvær i udlandet henvises i øvrigt til afsnitpunkt 5.15.2.5. og 5.2.5.3.

5.3. Transport

Forældrene har et fælles ansvar for, at barnet har samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos, og for transporten af barnet i forbindelse med samvær, jf. § 19, stk. 2, i forældreansvarsloven. Det er forældrenes beslutning, hvordan dette ansvar skal løftes. Derfor vil forældrene kunne aftale den transportordning, som de mener, er bedst for deres barn, og mest hensigtsmæssig i forhold til deres situation. Det forudsættes altså, at forældrene under hensyn til det fælles ansvar selv foretager den konkrete tilrettelæggelse af transporten. Forældrene kan eksempelvis vælge at fordele transporten på den måde, ~~som det ofte sker, nemlig ved~~ at samværsforælderen sørger for afhentningen af barnet ved samværets begyndelse, og bopælsforælderen sørger for afhentningen af barnet i forbindelse med afslutningen af samværet.

~~Da forældrenes fælles ansvar for transporten af barnet i forbindelse med samvær fremgår direkte af loven, skal Statsforvaltningen-Familieretshuset og familieretten skal som udgangspunkt ikke løse tvister mellem forældrene om transporten ved en afgørelse. Uenighed om transport kan dog være udtryk for en underliggende uenighed om samværet, som Familieretshuset skal behandle, hvis forældrene beder om det. For så vidt angår anvendelsen af de forligsbestræbelser, som Statsforvaltningen skal udøve i forhold til forældre, bemærkes det, at en mere grundlæggende uenighed mellem forældrene vil kunne komme til udtryk gennem uenighed om transporten. Det kan derfor ikke afvises, at der vil være situationer, hvor Statsforvaltningen vil skulle udfolde forligsbestræbelser, fordi problemet reelt er uenighed om samværet. Der Efterer i § 124, stk. 2, i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. fastsat nær mere regler om afgørelsen af spørgsmål om transport. Efter bestemmelsen kan Statsforvaltningen kan der efter anmodning kun i helt særlige tilfælde fastsætte vilkår om fordelingen af forældrenes ansvar for transporten. Sådanne spørgsmål vil i givet fald blive behandlet på skriftligt grundlag, og Statsforvaltningens afgørelse herom vil som andre vilkår kunne påklages til Ankestyrelsen, jf. lovens § 41, stk. 1, og bekendtgørelsens § 22, stk. 1. Anmodning om fastsættelse af vilkår vedrørende transport skal indgives til Familieretshuset. Da der ikke er enighed mellem parterne ved indgivelsen af anmodningen, skal sagen visiteres til behandling som en § 6-sag eller en § 7-sag. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.7 og 2.8 i vejledningen. En sag om transport skal som klart udgangspunkt visiteres til behandling som en § 6-sag, hvor Familieretshuset træffer afgørelse efter § 26 i lov om Familieretshuset. Hvis sagen undtagelsesvist indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger, skal Familieretshuset indbringe sagen for familieretten til afgørelse efter § 27, stk. 2, nr. 1, i lov om Familieretshuset. Dette gør sig efter § 27, stk. 2, nr. 3, også gældende, hvis sagen behandles sammen med en sag, hvor familieretten træffer afgørelse f.eks. i en sag om samvær. Hvis der undtagelsesvist er tale om, at sagen visiteres til behandling som en § 7-sag indbringer Familieretshuset sagen for familieretten til afgørelse efter § 32 i lov om Familieretshuset.~~

~~Bestemmelsen i bekendtgørelsens § 14, stk. 2, er udformet i overensstemmelse med bemærkningerne til lovens § 19, stk. 2, der trådte i kraft den 1. oktober 2012, og hvor det er præciseret, at muligheden for at fastsætte vilkår om fordelingen af forældrenes ansvar for transporten i forbindelse med samvær og dermed fravige forældrenes fælles ansvar for transporten skal administreres meget restriktivt. Afgørelser om fravigelse af det fælles ansvar for transporten skal træffes ud fra en konkret vurdering. Fravigelse af udgangspunktet vil eksempelvis kunne komme på tale i situationer, hvor helt særlige geografiske eller transportmæssige forhold gør sig gældende. Det skal således på baggrund af en flerhed af forhold vurderes~~

som åbenbart urimeligt, at en forælder skal løfte en del af transporten, før det kan overvejes at fravige den fordeling af transporten, der følger af forældreansvarsloven. ~~Det er ikke hensigten, at de undtagelser til det fælles ansvar for transport, som var gældende før ændringen af lovens § 19, skal indfortolkes som selvstændige parametre i den nye restriktive adgang til fravigelse af det fælles ansvar.~~

Som udgangspunkt har forældrenes økonomiske forhold ikke betydning for afgørelser om fravigelse af ~~udgangspunktet om~~forældrenes fælles ansvar for transporten. Hvis Statsforvaltningen ~~det~~ undtagelsesvist finder, at oplysninger om forældrenes økonomiske forhold bør indgå i det samlede skøn, kan Statsforvaltningen-Familieretshuset indhente økonomiske oplysninger om forældrene hos SKAT~~skattemyndighederne efter § 12 i lov om Familieretshuset, jf. lovens § 38.~~ Familieretten kan anmode Familieretshuset om at indhente sådanne oplysninger under sagens behandling i familieretten. Vurderingen af forældrenes indkomstforhold foretages som udgangspunkt på baggrund af deres indtægter før skat og arbejdsmarkedsbidrag.

~~Finder Statsforvaltningen, at~~Vurderes det, at der er grundlag for at fravige udgangspunktet om fælles ansvar for transporten, skal Statsforvaltningen ~~det~~ fastlægges, hvordan transporten skal foregå. Statsforvaltningen ~~bør ved afgørelsen herom undgå~~ Ordninger, der kan medføre, at der opstår et økonomisk mellemværende mellem forældrene, bør undgås. Statsforvaltningen ~~Der~~ kan eksempelvis fastsættes vilkår om, at den forælder, som det anses for åbenbart urimeligt at pålægge ansvar for transporten, slet ikke skal deltage i transporten eller alene skal stå for en del af transporten, f.eks. til en station, havn eller lufthavn.

~~Det bemærkes, at ovennævnte forenkling af reglerne for transport af barnet i forbindelse med samvær, som trådte i kraft den 1. oktober 2012, antageligvis vil medføre, at Statsforvaltningen efter lovændringens ikrafttræden modtager ansøgninger om ændring af afgørelser og aftaler om samvær, hvorefter forældrene ikke har et fælles ansvar for transporten. Finder Statsforvaltningen, at der som følge af ændringen af reglerne om transport ikke længere er grundlag for at fravige det fælles ansvar, kan Statsforvaltningen i afgørelsen henvise til lovens regel om forældrenes fælles ansvar for transporten, ligesom afgørelsen skal indeholde en stillingtagen til, om der er tale om et helt særligt tilfælde. Samtidig foretages den nødvendige tilretning af samværsdokumentet.~~

Offentlige tilskud til udgifter til transport

Som en konsekvens af, at begge forældre skal deltage i transporten af barnet i forbindelse med samvær, herunder afholde udgifterne hertil, er der mulighed for, at også bopælsforælderen kan ansøge kommunen om at få dækket udgifter i forbindelse med transporten af barnet, jf. § 83, stk. 1, i lov om aktiv socialpolitik, jf. lovbekendtgørelse nr. 269 af 21. marts 2017 med senere ændringer. Dette forudsætter ikke, at der er truffet en afgørelse om transport.

~~Hermed har~~Bopælsforælderen har således samme mulighed som samværsforælderen for at ansøge kommunen om dækning af udgifterne til transport af barnet i forbindelse med samvær.

5.4. Samværsdokumentet

Samværsdokumentet ~~—samværsresolutionen—~~ skal som udgangspunkt indeholde en række standardbestemmelser. ~~Disse standardbestemmelser er nærmere omtalt i dette afsnit.~~ Standardbestemmelserne vil altid kunne fraviges ved aftale eller afgørelse.

Et samværsdokument skal indeholde bestemmelser om samværets start- og sluttidspunkt, afhentningssteder og eventuelle vilkår for samværet. Det skal endvidere fremgå af samværsdokumentet, at samværet bortfalder, hvis det helt eller delvist falder på tidspunkter, hvor bopælsforælderen holder ferie med barnet, som falder i almindelige ferieperioder. Ved almindelige ferieperioder for et skolesøgende barn forstås skolernes ferier, som de er fastlagt af enten kommunalbestyrelsen i barnets bopælskommune eller skolen, jf. afsnit 10.3.

Samværsdokumentet skal også indeholde bestemmelser om varsling af ferie mellem forældrene og om placering af sommerferiesamvær, hvis dette er fastsat. Dette kan f.eks. være en bestemmelse om, at samværsforælderen vælger placeringen af sit sommerferiesamvær med barnet i lige år, og bopælsforælderen vælger placeringen af sin sommerferie med barnet i ulige år.

Det bemærkes, at der ikke i forældreansvarsloven er hjemmel til at fastsætte bestemmelser, der regulerer bopælsforælders forhold. Et samværsdokument kan dog indeholde pragmatiske henstillinger, der har til formål at sikre, at samværet kan fungere så gnidningsfrit som muligt af hensyn til barnet, og da det, for så vidt angår varsling af ferie, må anses for rimeligt, at den anden forælder får et passende varsel om ferieafholdelse og dermed bortfald af samvær.

Hvis der er fastsat samvær i ferier og i forbindelse med helligdage, herunder jul, nytår og påske eller andre kulturelle eller religiøse begivenheder, skal samværsdokumentet indeholde bestemmelser om bortfald af weekend- og hverdagssamvær i disse perioder.

Særligt om bortfald af det løbende samvær på grund af bopælsforælders ferie, som falder i almindelige ferieperioder, jf. afsnit 10.3, eller i forbindelse med ferie og helligdagssamvær, bemærkes det, at det løbende samvær bortfalder i sin helhed, altså fuldstændigt, også selvom kun en del af samværet falder ind i den særlige periode.

Endelig skal det fremgå af samværsdokumentet, at bopælsforælderen kan kræve barnet tilbagegivet med fogedrettens familierettens bistand efter kapitel 42 b i retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 3, hvis samværsforælderen ikke tilbagegiver barnet efter afslutningen af en samværsperiode. Det skal også fremgå af samværsdokumentet, at samværsforælderen kan kræve barnet udleveret til samvær med familiefogedrettens bistand efter kapitel 42 b i retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 3, hvis bopælsforælderen ikke udleverer barnet til samvær.

Ovennævnte standardbestemmelser er ikke til hinder for, at der også kan fastsættes andre bestemmelser i samværsdokumentet.

Statsforvaltningen Det skal endvidere sikres, at samværsafgørelsen/resolutionen har en vis fleksibilitet og fremtidssikring, således at mindre ændringer af forholdene ikke bevirker, at samværsafgørelsen/resolutionen ikke kan gennemføres efter sin ordlyd.

Særligt i relation til afhentning og aflevering af barnet i forbindelse med samværet kan der være grundlag for at overveje fleksible løsninger, der gør det muligt at gennemføre samværet, selvom der sker ændringer i arbejdstider, køreplaner eller barnets fritidsinteresser, eller at den, der skal afhente eller aflevere barnet, bliver forsinket. Dette kan bl.a. ske ved, at afhentningstidspunkterne fastsættes i rimelige intervaller. Det kan eksempelvis bestemmes, at barnet skal kunne afhentes ved samværets begyndelse om torsdagen i sit hjem mellem klokken 16 og 17, mens afhentning ved samværets afslutning fastsættes til at foregå i samværsforælders hjem søndag mellem klokken 16 og 17. Hvis afhentningen ved samværets begyndelse

skal foregå i institutionen eller skolen, kan det bestemmes, at afhentningen f.eks. skal ske mellem klokken 14 og 16, forudsat at dette passer med institutionens aktiviteter eller skolens undervisningsplaner. Afhentning ved samværets begyndelse og afslutning kan f.eks. også fastsættes i forhold til objektive begivenheder, f.eks. første (tog)afgang efter kl. 16. Fastsættes samværet ud fra disse retningslinjer, kan det hjælpe med til at gøre afhentningen ved samværets begyndelse og afslutning så fleksibel og smidig som mulig.

Det bør endvidere tilstræbes, at placering af feriesamvær, dvs. samvær i sommer-, efterårs- og vinterferierne samt julen og påsken m.v., følger klare retningslinjer. I relation til sommerferiesamvær kan dette eksempelvis ske ved, at ferien for hver forælder placeres i nogle bestemte uger, eller ved at forældrene skiftes til at vælge ferieperiode først. Ønsker forældrene ikke dette, skal de vejledes om, at ~~Statsforvaltningen en anmodning omsom udgangspunkt afviser~~ at træffe afgørelse om selve placeringen af feriesamvær som udgangspunkt afvises. Dette gælder dog ikke, hvis ~~Statsforvaltningens afvisningen~~ af at tage stilling til placeringen af feriesamvær indebærer, at barnet ikke får feriesamvær med samværsforælderen.

Også i relation til samvær i udlandet, f.eks. afholdelse af sommerferie i udlandet, kan det være relevant at fremtidssikre samværsafgørelsen. ~~Statsforvaltningen-Den anmodende forælder~~ bør derfor i sager, hvor der er eneforældremyndighed, vejledes om hensigtsmæssigheden i, at overveje — efter aftale med den anmodende forælder — at omforme konkrete anmodninger om konkret samvær i udlandet ændres til anmodninger om generelt samvær i bestemte lande, jf. ovenfor. På den måde undgår samværsforælderen at skulle indsende konkrete anmodninger om samvær i udlandet. Der henvises i øvrigt til afsnit 5.2.5.2 punkt 5.1.5. Om bopælsforældrens mulighed for at holde ferie med barnet i udlandet, selv om der er uenighed om den fælles forældremyndighed, henvises til afsnit 5.2.5.4.

5.5. Ændring af et fastsat eller aftalt samvær

Efter § 21, stk. 3, i forældreansvarsloven kan en aftale eller afgørelse om samvær ændres eller ophæves.

Efter § 21 a i forældreansvarsloven bortfalder fastsat eller aftalt samvær kun, når forældrene har aftalt det, eller når ~~Statsforvaltningen, Ankestyrelsen eller fagedretten~~ Familieretshuset eller familieretten har truffet afgørelse om bortfald af samvær. Det bemærkes dog, at efter § 71, stk. 1, 5. pkt., i serviceloven kan samvær i situationer, hvor barnet anbringes uden for hjemmet efter serviceloven, også reguleres eller midlertidigt bortfalde efter bestemmelserne i § 71, stk. 2-5, i serviceloven, bortfalder, hvis barnet anbringes efter bestemmelserne i servicelovens kapitel 11.

Efter § 39, ~~stk. 1,~~ i forældreansvarsloven kan en anmodning om ændring af samvær eller anden kontakt afvises, hvis forholdene ikke har ændret sig væsentligt. Der kan dermed som udgangspunkt kun træffes afgørelse om ændring eller ophør af et ændring af et fastsat eller aftalt samvær kan således som udgangspunkt alene ske, hvis der er tale om forholdene er væsentligt forandrede ~~forhold~~, eller det eksisterende samvær ikke er til barnets bedste. En afgørelse om afvisning af at behandle en anmodning om ændring af samvær skal dog altid træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven. Dette betyder bl.a., at ~~Statsforvaltningen~~ en anmodning om ændring af et fastsat eller aftalt samvær ikke kan afvises at behandle en anmodning om ændring af et fastsat eller aftalt samvær, hvis der på grund af barnets alder eller udviklingstrin er en formodning for, at samværet bør ændres, og at der derfor skal foretages en vurdering af samværet på ny.

Formålet med ~~det skærpede~~ ændringskriterietum i § 39, ~~stk. 1~~, er at skabe ro om samværet, samt at gøre det klart for forældrene, at de har et fælles ansvar for, at samværet bliver gennemført på en måde, der er hensigtsmæssig for barnet. Bestemmelsen rummer en formodning for, at det er bedst for barnet, at der er ro omkring ~~det barnet~~, hvorfor et samvær ikke bør ændres, hvis det er ligeså godt for barnet at bevare en eksisterende ordning.

~~Statsforvaltningen Hvis Familieretshuset træffer afgørelse om at afvise en anmodning om ændring af samværet, bør Familieretshuset bl.a. gennem konflikthåndterings og rådgivningstilbud i forbindelse med en afvisning af en anmodning om ændring af samværet i stedet~~ gøre en indsats for at bibringe forældrene en forståelse for vigtigheden af, at de —af hensyn til deres barns velfærd og trivsel —selv påtager sig ansvaret for at løse de spørgsmål, som det ikke er op til myndighederne at træffe afgørelse om. ~~Statsforvaltningen bør således henvise forældrene til selv at løse problemerne og i den forbindelse tilbyde forældrene børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling.~~

~~Det skærpede æ~~ Ændringskriterietum i § 39, ~~stk. 1~~, medfører, at det er op til forældrene selv at indgå aftaler om at bytte samværsweekender el.lign. ~~Da det skærpede ændringsk~~ Kriterietum gælder, uanset om det er bopælsforælderen eller samværsforælderen, der søger om at få samværet ændret, vil forældrene have en gensidig interesse i at samarbejde på en fleksibel måde. Dette kan medvirke til at mindske forældrenes interesse i hyppige henvendelser til ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~ for at få ændret samværet. Herved dæmmes der op for ”evigt verserende sager”, der i nogle tilfælde skaber lange perioder med uro. Endvidere undgås den forværring af samarbejdsklimaet mellem forældrene og barnet, der ligger i, at ~~Statsforvaltningen Familieretshuset og familieretten~~ hyppigt behandler spørgsmål om samværet.

Hvis forældrene ikke umiddelbart er i stand til at samarbejde, kan ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~ hjælpe ~~dem forældrene~~ med selv at finde løsninger på samværsproblemerne ~~ved tilbud om konflikthåndtering og rådgivning. Der henvises i denne forbindelse til punkt 8 i vejledning om Familieretshuset. Det tilbud om børnesagkyndig rådgivning eller konflikt- mægling, som Statsforvaltningen skal give forældrene i forbindelse med en afvisning af en anmodning om ændring af samværet, er således et væsentligt led i bestræbelserne på i højere grad at overlade ansva- ret for en løsning af samværsproblemer til forældrene.~~

~~En anmodning om ændring af aftalt eller fastsat samvær kan således afvises, medmindre den, der anmo- der om ændringen, påviser, at der foreligger væsentlig forandrede forhold, eller at det eksisterende sam- vær ikke er til barnets bedste. Dette er beskrevet nærmere i afsnit 10.1.~~

~~Det bemærkes, at der ved ændring forstås enhver ændring af det løbende samvær og justering af eller fravigelse fra det gældende samvær. Dette omfatter også ændring af enkeltstående samvær (”ad hoc æn- dring”).~~

~~Statsforvaltningen skal således normalt kun tage stilling til spørgsmål, der har betydning for de overordnede rammer omkring samværet. Hermed tænkes navnlig på spørgsmål, som har betydning for, om samværet overordnet set kan gennemføres. Spørgsmål af mere detailpræget karakter må forældrene henvises til at løse indbyrdes, eventuelt gennem børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling. I afsnit 10.5. findes en gennemgang af, hvilke sager Statsforvaltningen kan afvise at behandle, og hvilke sager Statsfor- valtningen skal behandle.~~

~~Statsforvaltningen skal endvidere ikke tage stilling til spørgsmål, der ligger uden for begrebet samvær. Dette er omtalt i afsnit 10.2.~~

~~Afsnit 10.3 beskriver de situationer, hvor bopælsforælderen søger om bortfald af samvær på grund af bo- pælsforælderen egen ferieafholdelse udenfor almindelige ferie- og helligdagsperioder.~~

Nogle særlige forhold i relation til ændring af aftalt samvær, herunder situationer hvor forældrene ønsker en aftale om samvær nedfældet i et samværsdokument (en samværsresolution), er gennemgået i afsnit 10.4. Endelig indeholder afsnit 10.5 en gennemgang af sagsbehandlingen ved afvisning af anmodninger om ændring af samvær.

5.5.1. Væsentligt forandrede forhold og ændring af enkeltstående samvær, herunder feriesamvær m.v.

Det skærpede ændringskriterium/Endringskriteriet i § 39, stk. 1, i forældreansvarsloven har navnlig betydning for anmodninger om enkeltstående fravigelser af samværet, dvs. også kaldet "ad hoc ændringer". Sådanne ændringer af samvær, f.eks. på grund af større familiebegivenheder, er ikke af overordnet betydning for gennemførelsen af samværet.

Dette betyder, at Statsforvaltningen der kan ske afvisning af at behandle en anmodning om bortfald eller flytning af et samvær, f.eks. for at barnet kan deltage i en af forældrenes bryllup, bedsteforældrenes guldbryllup eller sted-/halvsøskendes barnedåb, fødselsdag eller konfirmation. Det samme gælder for en anmodning om ændring af samvær, fordi den, der står for afhentningen og afleveringen af barnet, ikke kan gøre dette i overensstemmelse med afgørelsen i relation til et bestemt samvær.

Anmodning om ændring af samvær kan afvises uanset, om det er bopæls- eller samværsforælderen, der anmoder om at få samværet ændret. Kriterierne for afvisning er de samme.

Det skærpede ændringskriterium/Endringskriteriet i § 39 betyder også, at Statsforvaltningen der kan ske afvisning af kan afvise at behandle en anmodning om placering af feriesamvær, dvs. samvær i sommer-, efterårs- og vinterferierne samt i julen og påsken m.v. Ved fastsat samvær er det dog en betingelse for anvendelse af det skærpede ændringskriterium i § 39, stk. 1, at Statsforvaltningen har orienteret forældrene om, at Statsforvaltningen som udgangspunkt afviser at tage stilling til placering af feriesamvær.

I andre situationer kan Statsforvaltningen ikke afvise at behandle en anmodning om placering af feriesamvær. I disse sager bør Statsforvaltningen for at undgå senere tvister om placering af feriesamvær vejlede forældrene om betydningen af det skærpede ændringskriterium og opfordre dem til at indgå en generel aftale om placering af feriesamværet. Hvis forældrene ikke kan blive enige om en sådan ordning, har de

som nævnt i afsnit 9 mulighed for at anmode Statsforvaltningen om at fastsætte bestemmelser, der generelt regulerer feriesamværet fremover.

Det bemærkes, at en anmodning om placering af feriesamvær dog ikke kan afvises, hvis Statsforvaltningens afvisning af at tage stilling til placeringen af feriesamvær afvisningen indebærer, at barnet ikke får feriesamvær med samværsforælderen.

Når der anmodes om generelle ændringer af samværet, skal Statsforvaltningen det vurderes, om ændringen er af så væsentlig betydning for de overordnede rammer omkring samværet, at det kan begrunde en ændring af samværet. Det er således ikke alle former for "forandrede forhold", der kan begrunde, at Statsforvaltningen ændringsanmodningen realitetsbehandles af en ændringsanmodning. Eksempelvis kan Statsforvaltningen der efter en konkret vurdering ske afvisning af at behandle af anmodninger om mindre generelle ændringer af afhentningsstedet/-stederne ved samværets begyndelse og afslutning eller afhentningstidspunkterne.

Når Statsforvaltningen ~~Hvis en anmodning om ændring af samværet afviser, at behandle en anmodning om ændring af samværet,~~ skal samværet gennemføres i overensstemmelse med det gældende samværsdokument (~~Samværsresolutionen~~), medmindre forældrene aftaler andet.

Hvis den, der anmoder om ændring af samvær, ikke kan påvise, at der foreligger væsentligt forandrede forhold, eller at det fastsatte eller aftalte samvær ikke er til barnets bedste, kan ~~Statsforvaltningen afvise at behandle~~ anmodningen afvises uden, at Familieretshuset først at har ~~ve~~ forelagt den for den anden forælder. Familieretshuset skal dog være opmærksom på orienteringsretten efter artikel 13 og 14 i databeskyttelsesforordningen. Det følger heraf, at hvis der behandles oplysninger om en person, skal myndigheden som klart udgangspunkt orientere personen, medmindre personen allerede er bekendt med oplysningerne.

~~Hvis Familieretshuset afviser en ændringsanmodning, skal Familieretshuset Som nævnt i afsnit 10 skal Statsforvaltningen i disse situationer~~ opfordre forældrene til selv at løse problemerne eventuelt gennem støtte ved Familieretshusets tilbud om konflikthåndtering og rådgivning. Samtidig skal Statsforvaltningen tilbyde børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling.

Uanset ovenstående kan der dog forekomme situationer, hvor forældrene har behov for, at rammerne for samværet fastlægges mere detaljeret, selvom der ikke foreligger væsentligt forandrede forhold. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis den gældende afgørelse eller aftale om samværet ikke kan gennemføres efter sit indhold. I så fald skal der ske fastsættelse af Statsforvaltningen de bestemmelser, der er nødvendige, for at samværet kan gennemføres, men også med den fleksibilitet m.v. der fremtidssikrer samværet der er beskrevet i afsnit 9.

Der kan også forekomme situationer, hvor forældrene på grund af et meget højt konfliktniveau ikke vil kunne få det løbende samvær til at fungere, medmindre det fastlægges mere detaljeret. Det kan her være nødvendigt at behandle en anmodning om ændring af det løbende samvær, selvom der ikke foreligger ²væsentligt forandrede forhold². Dette gælder dog ikke, hvis anmodningen alene angår ændring af enkeltstående samvær.

Samværet skal herudover ~~fortsat~~ altid fastsættes ud fra, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven. Dette gælder uanset, at—selvom der ikke foreligger væsentligt forandrede forhold. Aftaler eller afgørelser, der strider mod, hvad der er bedst for barnet, kan og skal således altid ændres, hvis der indgives en ansøgning herom.

~~10.2. Afgrænsning af begrebet samvær~~

~~Statsforvaltningen skal ikke tage stilling til spørgsmål, der ligger uden for begrebet samvær og vilkårene herfor, f.eks. hvor meget tøj, barnet skal have med til samvær, hvad det skal have at spise, om det må se TV, og i givet fald hvilke udsendelser, og i øvrigt spørgsmål der må anses at vedrøre barnets almindelige opdragelse. Er der fælles forældremyndighed, vil Statsforvaltningen kunne vejlede om beslutningsbeføjelserne ved fælles forældremyndighed, jf. afsnit 2.3.1. i Vejledning om forældremyndighed og barnets bo-pæl. Endelig anmoder nogle forældre Statsforvaltningen om at fungere som "postkontor" og sende beskeder, breve m.v. mellem forældrene og nogle gange også gaver til barnet. Sådanne spørgsmål ligger uden for samværsbegrebet, da de ikke har betydning for den overordnede gennemførelse af samværet. Statsforvaltningen kan derfor afvise at behandle anmodninger herom.~~

~~Er tvisten herom udtryk for en generel uenighed om samværet, skal Statsforvaltningen tilbyde forældrene børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling.~~

~~Oversigt over sagstyper~~

~~Efter § 39, stk. 1, kan en samværsansøgning afvises, hvis forholdene ikke har ændret sig væsentligt. Nedenfor følger en gennemgang af, hvilke sager Statsforvaltningen kan afvise at behandle, og hvilke sager Statsforvaltningen skal behandle efter § 39, stk. 1. Det bemærkes, at oversigten over sagstyper ikke er udtømmende.~~

~~Generelt kan følgende sager, der kan afvises efter § 39, stk. 1 i forældreansvarsloven:~~

~~Statsforvaltningen vil efter § 39, stk. 1, normalt kunne afvise at behandle følgende sagstyper:~~

- Sager om forhold, der ikke har betydning for samværets overordnede gennemførelse.
- Enkeltstående ændring af samvær (²ad hoc ændring²).
- Placering af feriesamvær, medmindre Statsforvaltningens Familieretshusets afvisning af at tage stilling til placeringen af feriesamvær indebærer, at barnet ikke får feriesamvær med bopælsforælderen eller samværsforælderen.
- Sager, der falder uden for samværsbegrebet.
- Henvendelser, der vedrører barnets almindelige opdragelse m.v.

Som eksempler på disse sagstyper kan nævnes:

- Sager om ændringer af afhentningsstedet/-stederne eller afhentningstidspunktet, medmindre spørgsmålet har betydning for, om samværet overordnet set kan gennemføres.
- Sager om bortfald/flytning af samvær, f.eks. for at barnet kan deltage i en af forældrenes bryllup, bedsteforældrenes guldbryllup eller sted- eller halv søskendes barnedåb, fødselsdag eller konfirmation.
- Sager om bortfald af samvær pga. bopælsforælderenes ferieafholdelse uden for almindelige ferieperioder.
- Henvendelser om f.eks. sengetider, tøj, mad, ~~og~~ medieforbrug og opdragelse i almindelighed.

~~Generelt kan følgende sager, der ikke kan afvises efter § 39, stk. 1:~~

~~— Statsforvaltningen vil normalt ikke kunne afvise at behandle følgende sager:~~

- Førstegangsfastsættelse af samvær.
- Sager, hvor ændringen vil være bedst for barnet.
- Sager, hvor der er tvivl om, hvorvidt ændringen vil være bedst for barnet.

Som eksempler på disse sagstyper kan nævnes:

- Sager, hvor anmodningen om ændring begrundes med, at samværsforælderen er blevet ustabil (f.eks. som følge af uligevægtighed, psykisk sygdom, misbrugsproblemer m.v.).
- Anmodning om ændring pga. overgreb, f.eks. incest eller vold.
- Sager, hvor der i øvrigt er væsentligt forandrede forhold, f.eks. fordi afgørelsen er truffet, eller aftalen er indgået for lang tid siden, og barnet nu er væsentligt ældre, barnet har en anden holdning til samværet end tidligere, der er sket flytning, jobskifte eller lignende, eller samværsforælderen ikke udnytter samværet.
- Sager, hvor der er sket ændringer, der bevirker, at samværet ikke kan gennemføres på en hensigtsmæssig måde for barnet, f.eks. ændringer i barnets skolegang eller fritidsinteresser, eller der er sket en væsentlig forøgelse af konfliktniveauet mellem forældrene.

- Sager, hvor forældrene på grund af et meget højt konfliktniveau ikke ~~vil kunne~~ få det løbende samvær til at fungere, medmindre det fastlægges mere detaljeret.
- Sager, hvor samværet har været fastsat eller aftalt for en periode (prøveordning), f.eks. som en deleordning, og hvor der efter forløbet af perioden skal følges op på, om ordningen er bedst for barnet og således på ny tages stilling til samværet.
- Anmodninger om erstatningssamvær på grundlag af samarbejdschikane, eller hvor fraværet af samvær har betydning for kontakten, ~~jf. afsnit 11~~.

Herudover bemærkes det at det forhold, at midlertidige afgørelser om samvær bliver endelige, når der er truffet en endelig afgørelse om forældremyndighed eller bopæl, jf. ~~lovens~~-§ 29, stk. 3, ~~i forældreansvarsloven~~, ikke afskærer forældrene fra at søge om ændring af samværets omfang m.v. I disse situationer bør ~~Statsforvaltningen-der~~ derfor udvises tilbageholdenhed med at afvise en ansøgning om ændring af en afgørelse om midlertidigt samvær, som er blevet endelig. Det forhold, at der er truffet en endelig afgørelse om forældremyndighed eller bopæl kan således udgøre et væsentligt forandret forhold i relation til ~~lovens~~-§ 39 ~~i forældreansvarsloven~~.

5.5.2. Særligt om bortfald af samvær på grund af bopælsforælders ferieafholdelse

Selvom det ikke er muligt at regulere bopælsforælders forhold, så er realiteten, at bopælsforælders forhold bliver reguleret af en afgørelse om samvær. Bopælsforælderen kan således ikke frit placere sin ferie med barnet i ferie- og helligdagsperioderne, idet ferien skal placeres under hensyn til, hvornår barnet er på ferie med samværsforælderen.

Hvis bopælsforælderen vil placere sin ferie med barnet uden for almindelige ferie- og helligdagsperioder på en sådan måde, at det går ud over barnets samvær med samværsforælderen, og der ikke kan opnås enighed mellem forældrene om dette, skal bopælsforælderen søge om bortfald af det samvær, der falder sammen med den ønskede ferie.

~~Statsforvaltningen-Der~~ skal herefter træffes afgørelse efter lovens § 21 om, hvorvidt samværet kan bortfalde eller ej. Afgørelsen træffes som udgangspunkt af Familieretshuset efter § 26 i lov om Familieretshuset, medmindre der er tale om, at anmodningen er visiteret til behandling sammen med en sag, hvor afgørelsen træffes af familieretten, jf. § 27, stk. 2, nr. 3, i lov om Familieretshuset, sagen undtagelsesvist indeholder komplicerede juridiske eller faktiske problemstillinger, jf. § 27, stk. 2, nr. 1, i lov om Familieretshuset, eller anmodningen er visiteret til behandling som en § 7-sag, jf. § 32 i lov om Familieretshuset. Det er vigtigt, at ~~Statsforvaltningens-Familieretshusets~~ sagsbehandling tilrettelægges sådan, at der tages hensyn til, at der i ~~disse situationer~~ ofte vil være behov for en hurtig afgørelse.

Almindelige ferie- og helligdagsperioder defineres i denne sammenhæng i overensstemmelse med skoleferieåret, dvs. efterårs-, jule-, vinter-, påske- og skolesommerferie.

Når forældrene ikke kan samarbejde om samværet, er det generelt bedst for barnet, at samværet følger den fastlagte ordning, og at det undgås, at der er usikkerhed om samværet. De rammer, der er sat for samværet, skal derfor overholdes, da formålet er, at barnet sikres en kontinuerlig kontakt med samværsforælderen, og det tydeliggøres for bopælsforælderen, at ferier skal placeres med respekt for samværet.

Dette hensyn bør indgå med betydelig vægt, når ~~Statsforvaltningen det skal~~ vurderes, om et samvær kan bortfalde på grund af bopælsforælders ferieafholdelse udenfor almindelige ferieperioder, ligesom ~~Statsforvaltningen~~ skal være særligt opmærksomhed på, om placeringen af ferien sker af chikanøse årsager.

Der kan dog forekomme situationer, hvor et ønske om bortfald af samvær på grund af ferie er velbegrunder. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvor der opstår en ekstraordinær mulighed for bopælsforælderen for at holde ferie sammen med barnet på grund af udefra-kommende omstændigheder, som bopælsforælderen ikke har indflydelse på.

~~Statsforvaltningen kan afvise at behandle~~ En ansøgning om bortfald af samvær kan afvises efter ~~lovens~~ § 39, ~~stk. 1 i forældreansvarsloven~~.

5.5.3. Særligt om ændring af aftalt samvær

~~Som nævnt i afsnit 10 omfatter det skærpede ændringskriterium i § 39 omfatter~~ også anmodning om ændring af aftalt samvær. Et aftalt samvær kan således som udgangspunkt kun ændres, hvis der foreligger væsentligt forandrede forhold, eller hvis ændringen vil være bedst for barnet, ~~jf. ovenfor~~.

~~Det skærpede ændringskriterium vil dog kunne~~ Endringskriteriet kan dog give anledning til nogle særlige problemer i relation til aftalte samværsordninger.

Dette skyldes bl.a., at mange aftaler om samvær er mere løst formulerede end ~~fastsatte~~ samvær, der er fastsat ved afgørelse, eller at der ikke har været indgået en egentlig aftale om samværet, men at det har været praktiseret efter en mere eller mindre fast ordning. Hvis forældrene er enige om ændring af et aftalt samvær, kan de rette henvendelse til ~~Statsforvaltningen Familieretshuset med anmodning og anmode~~ om, at aftalen nedfældes i et samværsdokument.

Hvis der opstår uenighed om en samværsaftale eller -ordning, kan enhver af forældrene indgive anmodning ~~Statsforvaltning~~ til Familieretshuset om, at der træffes afgørelse om samværet, også selvom der ikke i øvrigt foreligger væsentligt forandrede forhold.

I så fald fastsættes samværet som udgangspunkt i overensstemmelse med aftalen eller ordningen. Det vil dog ofte være påkrævet at udfylde aftalen og fastsætte de bestemmelser, der er nødvendige for, at samværet overordnet set kan gennemføres.

I den forbindelse bemærkes, at ~~Statsforvaltningen Familieretshuset og familieretten~~ ikke er bundet af forældrenes aftaler om overvågning af samværet eller om eventuelle undersøgelser af barnet i offentligt regi.

5.6. Automatisk erstatningssamvær

Det fremgår af § 9 i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. Af bekendtgørelsens § 11 fremgår det, at hvis et aftalt eller fastsat løbende samvær, eller ferie- eller helligdags- samvær ikke gennemføres, så er der automatisk samvær i den efterfølgende uge i det omfang og på det tidspunkt og de vilkår, som er aftalt eller fastsat.

Hensigten med automatisk erstatningssamvær er at søge at opretholde barnets kontinuerlige og løbende kontakt med samværsforælderen samt at forebygge, at bopælsforælderen igen aflyser et samvær.

Udgangspunktet er således, at samværsforælderen på samme måde som bopælsforælderen kan tage sig af barnet og f.eks. sørge for, at barnet i samværsperioden deltager i forskellige aktiviteter.

Automatisk erstatningssamvær har kun praktisk betydning i de situationer, hvor forældrene ikke kan indgå aftaler om ændring af samværet. Forældre kan således selv aftale ændringer af samvær, når der er behov for det.

Erstatningssamvær udløses automatisk uanset aflysningsgrunden, herunder også i tilfælde af barnets sygdom. Dette skyldes, at barnets kontakt med samværsforælderen ikke bør svækkes ved, at samvær aflyses. En aftale eller afgørelse om samvær sætter barnets kontakt med begge forældre i faste og forudsigelige rammer, som begge forældre vil planlægge ud fra. Hensynet til, at barnet løbende har kontakt med begge forældre, må derfor vægtes tungere end barnets deltagelse i andre aktiviteter, herunder f.eks. familiearrangementer.

Muligheden for at få et automatisk erstatningssamvær gælder kun i forhold til det løbende samvær. Dette betyder, at der ikke er automatisk erstatningssamvær, hvis et ferie- eller helligdagssamvær ikke gennemføres. Hvis et barn ikke udleveres til ferie- eller helligdagssamvær, må samværsforælderen således henvises til at søge samværet fuldbyrdet ved [familiefoged](#)rettens medvirken. Dette skyldes, at det ikke er muligt at erstatte ferie- og helligdagssamvær på samme måde som det løbende samvær.

Det samme er tilfældet, hvor samværet er fastsat som overvåget samvær eller ligger på bestemte tidspunkter, der ikke følger en nærmere plan, f.eks. på grund af samværsforælderen skæve arbejdstider. Heller ikke i disse tilfælde er det muligt at erstatte det ikke gennemførte samvær på samme måde som ved et løbende samvær.

Automatisk fastsættelse af erstatningssamvær forudsætter, at samværsforælderen i umiddelbar tilknytning til aflysningen meddeler bopælsforælderen, at samværsforælderen ønsker at have erstatningssamvær. Samværsforælderen skal således ikke ansøge [Statsforvaltningen-Familieretshuset](#) om fastsættelse af erstatningssamvær. Der stilles ikke krav til, hvordan samværsforælderen meddeler, at der ønskes erstatningssamvær, men samværsforælderen må sikre, at meddelelsen kommer frem til bopælsforælderen, og at det sker umiddelbart i forbindelse med, at det ordinære samvær ikke gennemføres.

Automatisk erstatningssamvær forudsætter, at den manglende gennemførelse af samværet ikke skyldes samværsforælderen forhold.

Efter bekendtgørelsen [om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.](#) placeres erstatningssamværet i den efterfølgende uge i det omfang og på det tidspunkt (ugedag og klokkeslæt) og på de vilkår, som i forvejen er aftalt eller fastsat.

Hvis dette betyder, at erstatningssamværet helt eller delvist placeres i ferie- eller helligdagsperioder, hvor barnet efter samværsordningen skal være sammen med bopælsforælderen, bortfalder erstatningssamværet. Hvis samværsforælderen er forhindret i at have erstatningssamvær med barnet i ugen efter det aflyste samvær, bortfalder erstatningssamværet.

Gennemføres erstatningssamværet heller ikke, er der automatisk et nyt erstatningssamvær ugen efter. De ovennævnte regler og retningslinjer finder også anvendelse, når det er et automatisk erstatningssamvær, der ikke gennemføres, jf. [§ 9, stk. 3, i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. nr. § 11, stk. 3](#). Reglerne om automatisk erstatningssamvær skal fremgå af alle samværsafgørelser, og [Statsforvaltningen-Familieretshuset](#) skal orientere forældre, der indgår aftaler om samvær [gennem Statsforvaltningen med støtte fra Familieretshuset](#), om reglerne om erstatningssamvær, sådan at [de forældrene](#) har mulighed for at indarbejde reglerne i aftalen, jf. bekendtgørelsens § [102](#).

Automatisk erstatningssamvær er rettet mod de tilfælde, hvor samværsforælderen oplever, at samværet ikke gennemføres enkelte gange. Det forhold, at en samværsforælder oplever gentagne aflysninger af samværet kan være udtryk for en konflikt, som bør håndteres på anden vis, f.eks. ved at samværsforælderen [indgiver en anmodning til Familieretshuset om ændring af samværsordningen, eller samværsforælderen i øvrigt søger hjælp via Familieretshusets konfliktbehandlings- og rådgivningstilbud. anmoder Statsforvaltningen om at vurdere samværsordningen igen](#). Der henvises til [afsnit punkt 2.2.12](#) om samarbejdschikaner [og de muligheder, som Statsforvaltningen har for at afklare konflikten og skærme barnet](#).

Forældrene kan uanset [§ 9 i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. nr. § 11](#) selv aftale nærmere om erstatningssamvær, herunder at [§ 911](#) ikke skal finde anvendelse.

Ordnningen med automatisk erstatningssamvær finder også anvendelse [på for](#) afgørelser og aftaler om samvær, der er truffet eller indgået før den 1. oktober 2015, hvor ordningen trådte i kraft.

Om [familiefoged](#)rettens mulighed for at fastsætte erstatningssamvær [i forbindelse med fuldbyrdelse](#) henvises til [afsnit 19 punkt 9](#).

5.7. Afgørelse om afslag på samvær eller ophør af samvær

Selvom det er [udgangspunktet i forældreansvarslovens udgangspunkt](#), at barnet har ret til samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos, er der dog tilfælde, hvor det må antages, at det vil være bedst for barnet, at der ikke fastsættes samvær.

[Statsforvaltningen-Familieretshuset og familieretten](#) kan efter § 21, stk. 3, [i forældreansvarsloven](#) meddeles afslag på fastsættelse af samvær eller ophæve en eksisterende aftale eller afgørelse om samvær. En afgørelse om afslag på eller ophævelse af samvær skal altid træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet, jf. § [4 i forældreansvarsloven](#).

[Hvis en forælder er dømt for visse former for kriminalitet af grovere karakter gælder de særlige regler i § 4 a i forældreansvarsloven, hvorefter der er en formodning imod, at det er bedst for barnet, at der fastsættes samvær med forælderen. Bestemmelsen omfatter incest, seksualforbrydelser, dog undtaget overtrædelser omfattet af § 228 i straffeloven, manddrab, grov vold, omskæring af kvinder og menneskehandel. Det er et krav, for at bestemmelsen finder anvendelse, at forælderen er idømt ubetinget fængsel eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for kriminaliteten. Der kan undtagelsesvist uanset bestemmelsen fastsættes samvær, hvis det efter en konkret og dybdegående vurdering findes at være bedst for barnet. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.1.2.](#)

Sager om afslag på eller ophævelse af samvær er oftest komplicerede sager og sager med et højt konfliktniveau med alvorlige konsekvenser for de involverede. [Det vil således være sager, der som](#)

~~udgangspunkt på baggrund af kompleksiteten af familiens problemer vil blive visiteret til behandling som § 7-sager, hvor afgørelse træffes af familieretten, og en afgørelse om afslag på eller ophævelse af samvær vil normalt kræve en særlig grundig sagsoplysning. Statsforvaltningens behandling og oplysning af sager, hvor der anmodes om afslag på eller ophævelse af samværet, er nærmere beskrevet i afsnit 14.1., som også indeholder eksempler på sagstyper, der kan føre til afslag på eller ophævelse af samværet.~~

~~I sager, hvor der er påstand vold eller grænseoverskridende handlinger, gør særlige forhold sig gældende. Sagsbehandlingen, sagsoplysningen og Statsforvaltningens afgørelser i disse sager er derfor nærmere beskrevet i afsnit 14.1.1.7.~~

~~Statsforvaltningen skal i forbindelse med behandling af samværs-sager altid være opmærksom på, om der er grundlag for at foretage underretning til kommunen om forhold omkring barnet. Statsforvaltningens underretningspligt er nærmere beskrevet i afsnit 14.2.~~

~~Statsforvaltningen Familieretshuset skal i disse sager være særlig opmærksom på, om der af hensyn til barnet er behov for at træffe en midlertidig afgørelse om begrænsning eller suspension ophævelse af samvær, mens der foregår nærmere undersøgelser, eller der foregår bestræbelser på at bibringe give forældrene en forståelse for barnets og deres egen situation. Det kan således være nødvendigt at træffe en midlertidig afgørelse, inden det næste samvær skal finde sted, og inden afholdelsen af vejledningsmødet med forældrene. I en sag, hvor der er behov for at træffe en hurtig midlertidig afgørelse, må det således overvejes, om barnets perspektiv bedst og hurtigst kan belyses ved afholdelse af et vejledningsmøde eller på skriftligt grundlag. Der henvises til afsnit 13.6. om midlertidige afgørelser om suspension eller begrænsning af samvær.~~

Udsatte børn

Afslag på eller ophævelse af samvær vil kan f.eks. kunne være begrundet i, at barnet er udsat for en række belastninger. Der kan være tale om psykiske, fysiske eller sociale belastninger, som fører til en sådan udsathed hos barnet, at det vil være bedst for barnet, at der ikke er samvær. Barnets udsathed kan således føre til afslag på eller ophævelse af samvær, selv om der isoleret set ikke er noget at udsætte på samværsforælderen.

Familieretshuset skal i disse sager sikre, at der som led i oplysningen af sagen Sagsoplysningen i disse sager indebærer, at der indhentes dokumentation for barnets problemer. Dette kan f.eks. ske ved indhentelse af udtalelser fra en psykolog, læge el.lign., som har barnet under behandling. Det er dog ~~—som ovenfor anført—~~ vigtigt at synliggøre barnet i sagsbehandlingen, f.eks. gennem en samtale med barnet eller ved en børnesagkyndig undersøgelse. I sager med udsatte børn skal Statsforvaltningen der dog være særlig opmærksomhed på, at forpligtelsen til at inddrage barnet direkte ikke gælder, hvis det må antages at være til skade for barnet, jf. § 34, stk. 2, i forældreansvarsloven. ~~Der henvises herom til afsnit 4.1.~~ I sådanne situationer kan det være hensigtsmæssigt at gennemføre en børnesagkyndig undersøgelse i stedet for en samtale med barnet, eller at belyse barnets perspektiv i fornødent omfang fra andre instanser, som eventuelt vil kunne komme med en supplerende udtalelse i forhold til spørgsmålet om samvær.

Højt konfliktniveau mellem forældrene

Afslag på samvær kan endvidere ske, hvis samværet er eller vil blive meget konfliktfyldt på grund af forældrenes indbyrdes forhold. Konfliktniveauet er således i sig selv et faresignal i sagsbehandlingen, men herudover skal det vurderes, i hvilken grad dette påvirker barnet.

~~Statsforvaltningen skal være opmærksom på, at det i sager, hvor der er et højt konfliktniveau mellem forældrene, kan være relevant, at Statsforvaltningen indkalder forældrene til et tværfagligt møde. Der henvises herom til afsnit 3.6.3.3.~~

Et afslag på eller ophævelse af samvær forudsætter, at der foreligger dokumentation for, at barnet påvirkes for meget af forældrenes konflikt. Denne dokumentation vil kunne tilvejebringes gennem en børnesagkyndig undersøgelse, men også udtalelser fra barnets daginstitution, skole el.lign. vil kunne dokumentere, at der er behov for, at barnet friholdes for forældrenes konflikt. ~~Der bør dog i disse sager som udgangspunkt iværksættes en børnesagkyndig undersøgelse, og~~

~~Statsforvaltningen/Familieretshuset kan under behandlingen af sagen træffe en midlertidig afgørelse om suspension/ophør af samværet, hvis der er akut behov for at friholde barnet fra forældrenes konflikt. Om midlertidige afgørelser om suspension eller begrænsning af samvær henvises til afsnit 13.4. Barnets egne synspunkter og holdninger vil i disse sager typisk blive belyst under en børnesagkyndig undersøgelse.~~

~~Samarbejdsskikene i form af, at samværsforælderen chikanerer bopælsforælderen og dennes familie, f.eks. ved vedvarende trusler om vold, eller det forhold, at samværsforælderen konstant opsøger eller kontakter familien uden for aftalte tidsrum, evt. på trods af et tilhold, er hensyn, der kan indgå i vurderingen af omfanget af et samvær, herunder om der skal gives afslag på samvær, eller hvorvidt der skal ske ophævelse af et eksisterende samvær. Om samarbejdsskikene henvises til afsnit 12. Samarbejdsskikene fra bopælsforælders side i form af samværs sabotage er beskrevet i afsnit 14.1.1.6.~~

Skyldsspørgsmålet har ikke betydning for vurderingen af samværsspørgsmålet, og ofte vil det også være vanskeligt under sagsbe-handlingen — endside umuligt — at fastslå, hvem af forældrene, der bærer hovedansvaret for konflikten. Det afgørende for vurderingen er således, hvordan konflikten påvirker barnet og ikke, hvem denne konflikten skyldes.

Alvorlige problembelastninger hos samværsforælderen

Alvorlige problembelastninger hos samværsforælderen kan føre til afslag på eller ophævelse af samvær. Med alvorlige problembelastninger menes bl.a. psykiske problemer, vold i familien og anden grænseoverskridende adfærd, kriminalitet, andre sociale belastningsproblemer samt nedsat forældreevne (manglende empati og forståelse for eget og andres liv). Meget ofte vil der være tale om en ophobning af sådanne problemer. ~~Sager, hvor der er påstand om vold eller grænseoverskridende handlinger, er nærmere beskrevet i afsnit 14.1.1.7.~~

Problemer af ovennævnte art indebærer, ~~at der i sagsbehandlingen sker~~ en skærpelse af kravene til Familieretshusets sagsoplysning ~~en, og at der~~ Ved afgørelsen skal der foretages en konkret afvejning af problemernes omfang over for barnets interesse i at bevare/ eller etablere ~~en~~ kontakt med samværsforælderen. I vurderingen bør det indgå, om det er muligt at tilrettelægge samværet på en måde, hvor barnet kan føle sig trygt på trods af samværsforælders problemer. Dette stiller krav om dokumentation af samværsforælders forhold ~~og ofte også om en børnesagkyndig vurdering af navnlig barnets forhold, herunder dets relationer til samværsforælderen.~~ En måde at belyse forælders forhold på kan være ved at indhente en sagkyndig erklæring om forælderen, som fokuserer på dennes forudsætninger for at tage vare på barnet.

Samværsforælders problemer kan være af et sådant omfang og karakter, at dette i sig selv kan begrunde et afslag eller en ophævelse, men sagsoplysningen kan være vanskeliggjort af, at bopæls- og samværsforælderen har modsatrettede opfattelser af problemernes omfang, herunder af om der overhovedet

foreligger et problem. Dette er navnlig tilfældet, når der er tale om eventuelle misbrugsproblemer og psykiske problemer. Hvis det ikke i øvrigt er muligt at af- eller bekræfte denne type problemer, og en vurdering af barnets forhold ikke fører til et andet resultat, kan det overvejes, om der skal fastsættes særlige vilkår, ~~f.eks. om antabusbehandling el.lign.~~, at ~~lade~~ samværet skal foregå under overvågning, eller at ~~begrænse~~ samværet begrænses til f.eks. kun at finde sted nogle timer ad gangen. Der er også mulighed for med samværsforælders samtykke at henvise til et alkoholambulatorium, hvor særligt sagkyndige vil kunne vurdere, om ~~der er "hold"~~ i mistanken om alkoholmisbrug er reel, ligesom der vil kunne gives et behandlingstilbud.

Samværsforælders kriminalitet kan efter en konkret vurdering føre til afslag på eller ophævelse af samvær alt efter det strafbare forholds art og grovhed. Dette kan særligt være relevant, hvor der er tale om handlinger begået i samværsforælders nære relationer, f.eks. mod barnet, mod bopælsforælderen eller mod samværsforælders nye partner. Dette er helt aktuelt ved sædelighedsforbrydelser mod børn, hvad enten der er tale om krænkelse over for det pågældende barn eller andre børn. Det samme er tilfældet, når kriminaliteten vedrører vold mod barnet og/eller bopælsforælderen. Om vold og grænseoverskridende handlinger henvises til afsnit 14.1.1.7.

Hertil kommer, at der også i sådanne sager Der stilles krav om dokumentation for forholdene, idet de rene beskyldninger om kriminalitet, der ikke i øvrigt kan bestyrkes, selvsagt ikke i sig selv kan danne grundlag for at afskære kontakten mellem barnet og samværsforælderen.

Hvis en forælder er dømt for visse former for kriminalitet af grovere karakter gælder de særlige regler i § 4 a i forældreansvarsloven, hvorefter der er en formodning imod, at det er bedst for barnet, at der fastsættes samvær med forælderen. Bestemmelsen omfatter incest, seksualforbrydelser, dog undtaget overtrædelser omfattet af § 228 i straffeloven, manddrab, grov vold, omskæring af kvinder og menneskehandel. Det er et krav for, at bestemmelsen finder anvendelse, at forælderen er idømt ubetinget fængsel eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for kriminaliteten. Der kan undtagelsesvist uanset bestemmelsen fastsættes samvær, hvis det efter en konkret og dybdegående vurdering findes at være bedst for barnet. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.1.

~~Afgørelsen træffes efter en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i sagen og indebærer ofte også børnesagkyndige undersøgelser, hvor de indbyrdes relationer afdækkes nærmere. Hertil kommer, at der også i sådanne sager stilles krav om dokumentation for forholdene, idet de rene beskyldninger, der ikke i øvrigt kan bestyrkes, selvsagt ikke i sig selv kan danne grundlag for at afskære kontakten mellem barnet og samværsforælderen.~~

Særlige problemer opstår i forbindelse med samværsforælders afsoning, og der vil ofte blive meddelt afslag på samvær i fængsler, hvis forældrene er uenige om detsamværet, og belysningen af barnets perspektiv tilsiger det. I særlige tilfælde vil det kunne blive bestemt, at samværet kan foregå i et fængsel, hvis dette vil være bedst for barnet, og samværet kan foregå i børnevenlige omgivelser. Der er almindeligvis ikke noget til hinder for at placere samværet på de tidspunkter, hvor samværsforælderen har udgang fra fængslet.

Problemstillinger knyttet til familier, hvor der er eller har været vold eller andre overgreb, er behandlet i punkt 2.1.2.

Lang tids adskillelse mellem barnet og samværsforælderen

Lang tids adskillelse mellem barnet og samværsforælderen kan også danne grundlag for afslag på eller ophævelse af samvær. I ~~disse~~ sager, hvor barnet og samværsforælderen ikke har haft kontakt længe, eller aldrig har set hinanden, skal der i højere grad fokuseres på barnets perspektiv end på adskillelsens længde og baggrund. Der skal således ikke alene ses på adskillelsens længde og baggrunden for denne, men Familieretshuset skal foretages en grundig sagsoplysning/~~undersøgelse~~, hvor også andre relevante forhold afdækkes og inddrages. Det er i den forbindelse vigtigt at inddrage forældrenes forhistorie og forudsætninger som en prognose for et fremtidigt samvær og at foretage en vurdering af, hvorvidt der er grundlag for at antage, om der kan etableres et fornuftigt forløb for barnet til trods for adskillelsen og forældrenes uoverensstemmelser.

Det er i sager, hvor en bopælsforælder ikke ønsker, at barnet og en samværsforælder skal genoptage eller etablere en kontakt efter en længere tidsperiode, vigtigt, at Statsforvaltningen-Familieretshuset ved belysningen af barnets perspektiv altid søger barnets holdning, synspunkter, ønsker og behov afklaret.

~~Statsforvaltningen bør vægte dette tungt ved bedømmelsen. Barnets perspektiv bør som udgangspunkt belyses ved en børnesag-kyndig undersøgelse.~~

Samtidig skal der i disse sager også tages hensyn til barnets samlede situation, ~~idet da~~ det i nogle tilfælde kan være urimeligt forstyrrende for barnet i forhold til det hverdagsliv, der er opbygget, hvis ~~der samvær eller kontakt (gen)etableres~~ efter lang tid ~~(gen)etableres et samvær eller en kontakt. Statsforvaltningen-Der~~ bør således foretages en mere nuanceret bedømmelse af spørgsmålet om betydningen af andre forældrefigurer i barnets liv, ~~herunder (stedforældre). Om dette taler for, at der ikke (gen)etableres en kontakt med samværsforælderen, bør således afhænge af en konkret vurdering i den enkelte sag set ud fra barnets perspektiv.~~

Ustabilitet hos samværsforælderen

En samværsforælders ustabilitet kan— efter en konkret vurdering af den enkelte sag vurderet på baggrund af barnets perspektiv— føre til afslag på eller ophævelse af samvær.

Har en samværsforælder over nogle gange undladt at møde op til samvær uden afbud eller begrundelse, ~~må~~ er udgangspunktet ~~være~~, at ”bevisbyrden” vendes af hensyn til barnet. Det må herefter være op til den svigtende samværsforælder at godtgøre, at forholdene har ændret sig i en sådan grad, at et fremtidigt samvær må forventes at kunne forløbe uden problemer, og at barnet således ikke fortsat skal opleve svigt og ustabilitet. Ustabilitet af denne karakter må dog samtidig føre til, at Familieretshuset som udgangspunkt forsøger via rådgivning under sagens oplysning at bibringe samværsforælderen gennem rådgivning søges bibragt en forståelse af barnets perspektiv. Fører sådanne bestræbelser ikke til den nødvendige forståelse fra samværsforælderen side, kan samværet herefter afslås eller ophæves.

5.8. Samvær med andre end barnets forældre

Efter § 20 i forældreansvarsloven er der mulighed for i visse tilfælde at fastsætte samvær mellem barnet og dets nærmeste pårørende, som det er knyttet til.

Det er barnets nærmeste pårørende, der kan anmode Statsforvaltningen om, at der fastsættes ~~lse af~~ samvær. ~~Per-sonkredsen, der er omfattet af bestemmelsen, er nærmere beskrevet i afsnit 16.1.~~ Bopælsforælderen og samværsforælderen kan således ikke anmode om fastsættelse af samvær mellem barnet og barnets nærmeste pårørende. Anmodning om fastsættelse, ændring eller ophør af samvær skal indgives til Familieretshuset. Da der ikke er enighed mellem parterne om samværet ved indgivelsen af anmodningen, skal sagen visiteres til

behandling som en § 6-sag eller en § 7-sag. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.7 og 2.8 i vejledningen. Hvis det ikke er muligt for parterne at nå til enighed under Familieretshusets behandling af sagen, indbringer Familieretshuset sagen for retten til afgørelse, hvis der er tale om en § 7-sag eller en § 6-sag, hvor afgørelsen vil være indgribende for barnet. Indbringelse sker efter § 27, stk. 1, i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 6-sag, og efter § 32 i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 7-sag. I øvrige § 6-sager træffes afgørelse af Familieretshuset efter § 26 i lov om Familieretshuset. En anmodning skal indgives ved digital selvbetjening, se punkt 2.1.1.

Når Statsforvaltningen modtager en anmodning om samvær efter § 20, skal Statsforvaltningen normalt afholde et vejledningsmøde mellem ansøgeren og bopælsforælderen med henblik på, at der kan findes en forligsmæssig løsning, der er til barnets bedste. Vejledningsmødet kan afholdes som et tværfagligt møde. Statsforvaltningen skal tilbyde børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling, hvis ansøgeren og bopælsforælderen ikke bliver enige på vejledningsmødet, jf. afsnit 3. Når ansøgeren og bopælsforælderen ikke til enighed om samværet, må Statsforvaltningen træffe afgørelse herom ud fra, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4. Statsforvaltningen skal under sagens behandling sørge for, at barnets inddrages under sag-en, således at dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, jf. § 34.

Statsforvaltningen Der kan fastsættes samvær med barnets nærmeste pårørende, som det er knyttet til, i følgende situationer:

- Hvis eEn eller begge af barnets forældre er døde, eller en forælder er ukendt, jf. afsnit 16.2.
- Hvis dDer er ikke —eller kun i yderst begrænset omfang—er samvær med den forælder, som barnet ikke har bopæl hos, jf. afsnit 16.3.

Barnet har således samme mulighed for at have kontakt med f.eks. en bedsteforælder på samværsforælderen side i tilfælde, hvor samværsforælderen lever, men ikke er en del af barnets liv, som i tilfælde hvor denne forælder er død. Spørgsmålet om kontakt afhænger af en konkret vurdering af, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4.

Er betingelserne i § 20 i forældreansvarsloven for at fastsætte samvær med barnets nærmeste pårørende opfyldt, finder forældreansvarslovens øvrige bestemmelser om samvær anvendelse for dette samvær. Det betyder bl.a., at Statsforvaltningen der kan fastsættes vilkår for samværet, jf. § 21, stk. 1, i forældreansvarsloven, og at Statsforvaltningen der kan træffes afgørelse om ændring af samværet, jf. § 21, stk. 3, i forældreansvarsloven. Det bemærkes dog, at bestemmelsen i lovens § 19, stk. 2, om forældrenes fælles ansvar for transporten af barnet i forbindelse med samvær ikke finder anvendelse i forhold til samvær med andre end forældre. Derfor skal den nærmeste pårørende, som har samvær med barnet, selv stå for transporten i forbindelse med samværet.

Afgørende for vurderingen af, om der skal fastsættes samvær med barnets nære pårørende og i givet fald for fastsættelsen af omfanget af samværet, er, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven. I forlængelse heraf fremgår det af § 1 i forældreansvarsloven, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse kommer i første række. Af § 4, 2. pkt., følger endvidere, at Familieretshuset og familieretten skal have fokus på, at afgørelsen om samvær skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Det fremgår af § 5 i forældreansvarsloven, at i alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed. Barnet skal således inddrages, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, jf. også § 34 i forældreansvarsloven.

Familieretshuset og familieretten har en selvstændig forpligtelse til at sikre, at afgørelsen om samvær medvirker til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Hvis den pårørende er dømt for visse former for kriminalitet af grovere karakter gælder de særlige regler i § 4 a i forældreansvarsloven, hvorefter der er en formodning imod, at det er til barnets bedste, at der fastsættes samvær med den pågældende. Bestemmelsen omfatter incest, seksualforbrydelser, dog undtaget overtrædelser omfattet af § 228 i straffeloven, manddrab, grov vold, omskæring af kvinder og menneskehandel. Det er et krav, for at bestemmelsen finder anvendelse, at den pårørende er idømt ubetinget fængsel eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for kriminaliteten. Der kan undtagelsesvist uanset bestemmelsen fastsættes samvær, hvis det efter en konkret og dybdegående vurdering findes at være bedst for barnet. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.1.2.

Det er vigtigt, at barnets interesse i at bevare kontakten med den pågældende ses i snæver sammenhæng med barnets behov for en stabil og sammenhængende hverdag. I vurderingen af barnets bedste indgår også en stillingtagen til, hvor mange personer barnet kan have et fastsat samvær med under hensyn til dets trivsel og hverdag. ~~Statsforvaltningen-Der~~ skal således være opmærksomhed på omfanget og frekvensen af samværene i sager, hvor der er grundlag for at fastsætte samvær med flere pårørende, som barnet er knyttet til, idet disse samvær skal fastsættes under hensyntagen til barnets dagligdag samlet set. ~~Der henvises og så til afsnit 16.2.~~

Omfanget og frekvensen af samværet med en nærmeste pårørende, som barnet er knyttet til, fastsættes efter en konkret vurdering ud fra, hvad der er bedst for barnet, men vil oftest antages at være mindre i omfang og frekvens end det samvær, der fastsættes med forældre. Samværet vil eksempelvis kunne være én+ dag eller én+ weekend om måneden.

I situationer, hvor der fastsættes samvær efter § 20, stk. 1, med en social forælder, vil det kunne være bedst for barnet, at samværet har samme omfang som almindeligt samvær, hvis den sociale forælder har været barnets primære omsorgsperson eller i øvrigt må anses at have haft samme tilknytning og forhold til barnet, som hvis det havde været barnets forælder. ~~Der vil også kunne være andre situationer, hvor det vil være bedst for barnet at fastsætte samvær i et større omfang, end forudsat efter den tidligere gældende § 20, hvorefter samværet ikke kunne have samme omfang som et forældresamvær.~~

~~Statsforvaltningen-Der~~ skal ved fastsættelsen af omfanget af samværet være opmærksomhed på, at dette omfanget af samvær nøje skal afpasses efter barnets livssituation og den hidtidige relation mellem barnet og den nærmeste pårørende samt ske under hensyntagen til andre relevante forhold som f.eks. geografisk afstand og forholdene hos den eller de samværssøgende. ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ skal også være opmærksom på omfanget og frekvensen af samværene i sager, hvor der er grundlag for at fastsætte samvær med flere pårørende, som barnet er knyttet til, idet disse samvær skal fastsættes under hensyntagen til barnets dagligdag. I vurderingen af barnets bedste indgår således bl.a. en stillingtagen til, hvor mange personer barnet kan have et fastsat samvær med under hensyn til barnets dagligdag og trivsel.

Personkredsen, der er omfattet af § 20

En anmodning om samvær efter § 20 i forældreansvarsloven kan alene imødekommes, hvis ansøgeren er barnets nærmeste pårørende, og barnet er knyttet til den pågældende. ~~Det er endvidere en betingelse, at ansøgeren er fyldt 18 år.~~

En anmodning om samvær efter § 20 ~~vil kan således~~ f.eks. ~~kunne~~ indgives af barnets bedsteforældre, af ældre søskende, halvsøskende, en onkel, ~~eller~~ tante eller anden nærmeste pårørende. Hvis barnet er forældreløst, kan begge ~~hold~~ bedsteforældre par anmode om samvær efter § 20. Det er ikke muligt for bopælsforælderen familie, eksempelvis dennes forældre, at søge om samvær efter § 20, hvis bopælsforælderen lever.

Ved vurderingen af, om en person kan anses som barnets nærmeste pårørende, er det barnets sociale relationer til den pågældende, der er afgørende, og ikke barnets biologiske tilknytning til den pågældende. Hvis barnet har en tæt relation til f.eks. en tidligere stedforælder, stedsøster eller plejeforælder, kan denne således også indgive anmodning om samvær efter § 20. En social forælder, (f.eks. en medmor), hvor barnet er blevet til ved anonym sæddonation, og der ikke er gennemført en stedbarns adoption før samlivsophævelsen, ~~vil er~~ således ~~være~~ omfattet af bestemmelsen. Derudover kan forældre til den sociale forælder, som barnet er knyttet til, også være omfattet af personkredsen.

Det er som nævnt også en betingelse, at barnet er knyttet til ansøgeren. Det betyder, at nærmeste-nære pårørende, som barnet kun har haft kontakt med i kortere tid og har opnået en tilknytning til, ~~vil kunne kan~~ søge om samvær med barnet. Det bemærkes, at det er hensigten med betingelsen om tilknytning at sikre, at ikke alle barnets nærmeste pårørende kan bruge bestemmelsen til at søge at etablere en tilknytning til barnet. Der skal således være tale om en allerede eksisterende tilknytning, som kan mistes, og som det vurderes at være bedst for barnet at bevare. § 20 vil således f.eks. kunne finde anvendelse i situationer, hvor barnet kun kort tid før forælderen død har etableret en kontakt til den afdøde forælders familie, og der endnu ikke er etableret en nær tilknytning til denne.

En eller begge forældre er døde, eller en forælder er ukendt

Hvis en eller begge forældre er afdøde ved døden, kan der efter § 20, stk. 1, i forældreansvarsloven efter anmodning fastsættes samvær med barnets nærmeste pårørende, som det er knyttet til. Der kan også fastsættes samvær i den situation, hvor en forælder er ukendt.

Med ~~denne~~ bestemmelsen får barnet således mulighed for at bevare kontakten til en afdød forælders familie og/eller andre pårørende, som barnet har en tilknytning til, selvom bopælsforælderen er imod kontakten. Bestemmelsen åbner endvidere mulighed for, at der kan fastsættes samvær med barnets nærmeste pårørende, som det er knyttet til, hvis begge forældre er afdøde ved døden.

Der er ~~som nævnt~~ også mulighed for at fastsætte samvær med barnets nærmeste pårørende, hvor den ene af barnets forældre er ukendt, dvs. at der ikke er fastslået et faderskab eller et moderskab. Dette giver f.eks. en person, der har levet sammen med barnets mor og fungeret som forælder til barnet ~~—(en social forælder)—~~ en mulighed for at ansøge om fastsættelse af samvær, hvis barnet er blevet til ved hjælp af anonym donorsæd, eller hvis barnets mor ikke ved, hvem den biologiske far er. Det er uden betydning, ~~om~~ den sociale forælder og barnets mor har været samlevende, gift eller ~~været~~ registrerede partnere. Denne mulighed for fastsættelse af samvær vil særligt være relevant for par af samme køn, hvor en medmor ikke har adopteret barnet før samlivsophævelsen, men hvor den pågældende har fungeret som barnets forælder. Det vil også

være muligt at fastsætte samvær med andre nærmeste pårørende end sociale forældre, f.eks. med forældre til den sociale forælder, som barnet er knyttet til.

~~Statsforvaltningen skal ved vurderingen af, om der skal fastsættes samvær mellem barnet og den nærmeste pårørende, altid tage udgangspunkt i barnets perspektiv og ud fra dette nå frem til en afgørelse, der vil være bedst for barnet, jf. § 4. Det er i den forbindelse vigtigt, at barnets interesse i at bevare kontakten med den pågældende ses i snæver sammenhæng med barnets behov for en stabil og sammenhængende hverdag. I vurderingen af barnets bedste indgår også en stillingtagen til, hvor mange personer barnet kan have et fastsat samvær med under hensyn til dets trivsel og hverdag.~~

~~Er begge forældre afgået ved døden, og ønsker indehaveren af forældremyndigheden ikke, at barnet bevarer kontakten med sin familie, kan barnets nærmeste pårørende — som ovenfor anført — anmode om samvær. I disse tilfælde vil der ikke være noget til hinder for, at der — efter anmodning — fastsættes samvær med f.eks. begge hold bedsteforældre, hvis det vurderes, at dette vil være værdifuldt for barnet. Statsforvaltningen bør dog i denne type sager være opmærksom på omfanget og frekvensen af samværene, idet disse skal fastsættes under hensyntagen til barnets dagligdag.~~

Der er ikke eller kun yderst begrænset samvær med samværsforælderen

Efter § 20, stk. 2, [i forældreansvarsloven](#) kan der efter anmodning fastsættes samvær med barnets nærmeste pårørende, som det er knyttet til, hvis der ikke er eller kun i yderst begrænset omfang er samvær med den forælder, som barnet ikke har bopæl hos. ~~En anmodning skal indgives ved digital selvbetjening, se punkt 2.1.1.~~

Det bemærkes, at barnet har samme mulighed for at have kontakt med f.eks. en bedsteforælder på samværsforælders side i tilfælde, hvor samværsforælderen lever, men ikke er en del af barnets liv, som i tilfælde hvor denne forælder er død. Spørgsmålet om kontakt afhænger således af en konkret vurdering af, hvad der er bedst for barnet, ~~jf. § 4~~, på baggrund af en belysning af barnets perspektiv.

Hvis samværsforælderen periodevis er fraværende, f.eks. på grund af udlandsophold eller fængselsophold, vil der være mulighed for at fastsætte samvær for barnets nærmeste pårørende. [Statsforvaltningen-Der](#) skal i den forbindelse være opmærksom hed på, om det vil være bedst for barnet skiftevis at have samvær med samværsforælderen og andre nærmeste pårørende, eller om en sådan ordning vil medføre ustabilitet for barnet. ~~Statsforvaltningen skal foretage denne v~~Vurderingen skal ske ud fra barnets samlede situation og tage højde for, at der er tale om en konfliktsituation, hvor bopælsforælderen er imod samvær med andre end samværsforælderen og muligvis også, at der fastsættes samvær med samværsforælderen. Det er vigtigt, at der findes frem til en samværsordning, som er stabil og kontinuerlig for barnet, og at samværet ses ud fra et langtidsorienteret perspektiv. Varigheden af den periode, hvor samværsforælderen er fraværende, vil således også have betydning for [Statsforvaltningens](#) vurderingen.

Hvis baggrunden for det manglende samvær mellem barnet og samværsforælderen er, at ~~Statsforvaltningender er truffet afgørelse om afslag på samvær eller om ophævelse af samværet har afslået eller ophævet samværet~~ på grund af samværsforælders forhold, og det således er vurderet, at det er bedst for barnet ikke at have kontakt med denne forælder, gør helt særlige hensyn sig gældende. Der vil i disse sager ofte være tale om et udpræget beskyttelseshensyn til barnet, som kan føre til, at der ikke kan fastsættes samvær med barnets nærmeste pårørende. [Statsforvaltningen-Der](#) skal foretages en konkret skønsmæssig vurdering set ud fra barnets perspektiv, hvor mulighederne for at fastsætte samvær med særlige vilkår, f.eks. vilkår om overvåget samvær, vilkår om; at samværsforælderen ikke må være til stede under samværet o.a., må inddrages under i bedømmelsen vurderingen.

Der ~~må~~bør lægges stor vægt på årsagen til det manglende eller yderst begrænsede samvær med den potentielle samværsforælder ved Statsforvaltningens vurderingen af, om der er grundlag for at fastsætte samvær efter stk. 2. Samtidig må der også tages hensyn til, hvorledes samværsforælderen forholder sig til en kontakt mellem barnet og den anmodende nærmeste pårørende. Statsforvaltningen-Familieretshuset skal derfor efter § 36, stk. 2, i forældreansvarsloven som led i oplysningen af sagen for pligten til at indhente en erklæring fra den forælder, barnet ikke har bopæl hos, ~~inden der træffes afgørelse om samvær efter stk. 2.~~ Før der træffes afgørelse efter § 20, stk. 2, skal Statsforvaltningen som nævnt indhente en erklæring fra den forælder, der ikke eller kun i yderst begrænset omfang har samvær med barnet, jf. § 36, stk. 2. Hvilken vægt, samværsforælderens mening om et samvær med en nærmeste pårørende skal tillægges, afhænger af den konkrete situation. Hvis samværsforælderen giver udtryk for bekymring for barnets samvær med ansøgeren, må det undersøges nærmere, hvad der er baggrunden for denne holdning. Er der tale om, at samværsforælderen ikke har haft kontakt til barnet eller den pågældende nære pårørende i mange år, må dette forhold afvejes i forhold til de oplysninger, der foreligger omkring barnets forhold til ansøgeren. Har barnet igennem flere år haft en nær tilknytning til den pågældende ansøger, bør ansøgningen om samvær imødekommes trods en eventuel protest fra samværsforælderen. Barnets egne synspunkter har selvsagt også betydning ved vurderingen af spørgsmålet om samvær med en nærmeste pårørende. Hensynet til barnet kommer også til udtryk i § 36, stk. 3, hvorefter Statsforvaltningen indhentning af en erklæring efter § 36, stk. 2, kan undlades ~~at indhente en erklæring efter § 36, stk. 2,~~ hvis det må antages at være til skade for barnet eller vil medføre uforholdsmæssig forsinkelse af sagen.

Er der fastsat samvær mellem barnet og en nærmeste pårørende, og ~~genopstår får barnet på ny samvær med samværsforælderen~~barnets samvær med samværsforælderen, betyder dette ikke, at barnets samvær med den nærmeste pårørende bortfalder, men bopælsforælderen kan ~~f.eks.~~ i denne situation anmode om ændring af samværet.

~~Omfanget og frekvensen af samværet med en nærmeste pårørende fastsættes — ligesom efter § 20, stk. 1 — efter en konkret vurdering ud fra, hvad der er bedst for barnet. Der henvises herom til afsnit 16.2.~~

5.9. Samvær for børn der er adopterede

Efter adoptionslovens § 16 indtræder der ved adoption samme retsforhold mellem adoptant og adoptivbarn som mellem forældre og deres barn. Samtidig bortfalder retsforholdet mellem barnet og dets oprindelige slægt. Dette indebærer, at der efter adoptionen ikke længere består et juridisk bånd mellem barnet og dets oprindelige— biologiske— slægt.

Efter § 20 a i forældreansvarsloven kan der dog i helt særlige tilfælde efter anmodning fra barnets oprindelige slægtninge fastsættes samvær eller anden form for kontakt med disse, navnlig hvis barnet forud for adoptionen havde samvær eller anden form for kontakt med den, som anmoder om fastsættelse af samvær m.v. En anmodning skal indgives ved digital selvbetjening, se punkt 2.1.1. Anmodningen skal indgives til Familieretshuset, som visiterer sagen til behandling som en § 5-sag, en § 6-sag eller en § 7-sag. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.6-2.8 i vejledningen.

Hvis parterne er enige om samværet, og der ikke i øvrigt er særlige forhold, der gør sig gældende i sagen, visiteres sagen til behandling som en § 5-sag, og Familieretshuset udsteder et samværsdokument.

Hvis parterne ikke er enige om samværet, og det ikke er muligt for dem at nå til enighed under Familieretshusets behandling af sagen, indbringer Familieretshuset sagen for retten til afgørelse, hvis der er

tale om en § 7-sag, eller en § 6-sag, hvor afgørelsen vil være indgribende for barnet. Indbringelse sker efter § 27, stk. 1, i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 6-sag, og efter § 32 i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 7-sag. I øvrige § 6-sager træffes afgørelse af Familieretshuset efter § 26 i lov om Familieretshuset.

Som det fremgår af bestemmelsen, kan den Muligheden for at fastsætte samvær m.v. med barnets oprindelige slægt kan alene anvendes i helt særlige tilfælde. Det er derfor ~~fortsat~~ udgangspunktet, at der ikke fastsættes samvær eller anden form for kontakt efter en adoption.

Adgangen til at fastsætte samvær efter § 20 a i forældreansvarsloven er således begrænset til de helt særlige tilfælde, hvor en konkret vurdering af barnets bedste, jf. § 4 i forældreansvarsloven, fører til, at det vurderes som vigtigt for barnet at kunne bevare kontakten til de biologiske forældre eller andre oprindelige slægtninge. I forlængelse heraf fremgår det af § 1 i forældreansvarsloven, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse kommer i første række. Af § 4, 2. pkt., følger endvidere, at Familieretshuset og familieretten skal have fokus på, at afgørelsen om samvær skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold. Barnets interesse i at bevare relationen til den oprindelige slægt skal ~~døge~~ i vurderingen af barnets bedste ses i snæver sammenhæng med barnets behov for en stabil og sammenhængende hverdag.

Det fremgår af § 5 i forældreansvarsloven, at i alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed. Barnet skal således inddrages, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, jf. også § 34 i forældreansvarsloven.

Familieretshuset og familieretten har en selvstændig forpligtelse til at sikre, at afgørelsen om samvær medvirker til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Hvis den pårørende er dømt for visse former for kriminalitet af grovere karakter gælder de særlige regler i § 4 a i forældreansvarsloven, hvorefter der er en formodning imod, at det er til barnets bedste, at der fastsættes samvær med den pågældende. Bestemmelsen omfatter incest, seksualforbrydelser, dog undtaget overtrædelser omfattet af § 228 i straffeloven, manddrab, grov vold, omskæring af kvinder og menneskehandel. Det er et krav, for at bestemmelsen finder anvendelse, at den pårørende er idømt ubetinget fængsel eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for kriminaliteten. Der kan undtagelsesvist uanset bestemmelsen fastsættes samvær, hvis det efter en konkret og dybdegående vurdering findes at være bedst for barnet. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.1.2.

Det fremgår af forarbejderne, at

det afgørende i den forbindelse vil være barnets ret til samvær.

Muligheden for at fastsætte samvær eller anden kontakt efter § 20 a i forældreansvarsloven omfatter alle adoptioner. Bestemmelsen finder således både anvendelse i tilfælde, hvor barnet frivilligt er bortadopteret, herunder ved en stedbarnsadoption, samt i tilfælde, hvor barnet er bortadopteret uden forældrenes samtykke.

Samvær vil og navnlig være relevant, hvis der har været løbende kontakt mellem barnet og forældrene forud for adoptionen. Det primære anvendelsesområde for bestemmelsen er således adoptionssager, hvor et

større barn forud for adoptionen har været anbragt uden for hjemmet og under anbringelsen har haft ~~et~~ løbende samvær eller kontakt med forældrene.

Det er også muligt at fastsætte samvær mellem et helt lille barn og de oprindelige slægtninge efter bortadoption af barnet, selvom der ikke har været kontakt forud for adoptionen. ~~§ 20 a~~ Muligheden omfatter også situationer, hvor der hverken før eller efter adoptionen har været kontakt mellem barnet og ansøgeren, men hvor der i forhold til et større barn opstår et behov for eller ønske om kontakt, og en sådan kontakt vurderes at være bedst for barnet.

I sager om adoption uden samtykke vil de grunde, der fører til at gennemføre en adoption uden samtykke, som oftest være grunde, der taler imod, at det vil være til barnets bedste at fastsætte samvær. Det kan imidlertid ikke udelukkes, at barnet i helt særlige tilfælde, navnlig hvor der i forvejen er en kontakt til en eller begge forældre, ~~vil kunne~~ kan have glæde ~~af et sådant~~ samvær. I sådanne tilfælde forudsætter fastsættelse af samvær, at samværet kan foregå under betryggende forhold, eventuelt med professionel støtte, og at samværet vurderes at være bedst for barnet.

§ 20 a i forældreansvarsloven er hovedsageligt rettet mod barnets oprindelige forældre, men vil også kunne anvendes til at fastsætte samvær eller anden form for kontakt med andre af barnets oprindelige slægtninge, herunder bedsteforældre eller forældres søskende. Bestemmelsen finder— til forskel fra § 20 i forældreansvarsloven— alene anvendelse i forhold til biologiske slægtninge. Det skyldes, at formålet er at beskytte de biologiske bånd, hvis det er bedst for barnet.

~~Det bemærkes, at adgangen til at træffe afgørelse efter § 20 a ikke kun gælder i situationer, hvor der er uenighed om spørgsmålet om samvær eller anden form for kontakt mellem adoptanterne og ansøgeren, men også i tilfælde, hvor der er enighed om kontakt, hvis det er hensigtsmæssigt for parterne, at der er en samværsresolution.~~

Omfanget og frekvensen af det samvær, som kan fastsættes efter § 20 a, vil ~~ifølge bemærkningerne~~ være mere begrænset i hyppighed og omfang end det samvær, der praktiseres og fastsættes i delte familier. ~~Det fremgår dog af bemærkningerne, at det må antages, at samværets~~ Omfang og hyppighed af samværet vil som klar hovedregel ikke vil kunne overstige omfanget og hyppigheden af det samvær, som har været praktiseret forud for adoptionen.

Anmoder flere medlemmer af den oprindelige slægt, herunder begge biologiske forældre, om samvær eller anden form for kontakt, skal ~~Statsforvaltningen~~ der konkret tages stilling til, om det undtagelsesvist vil være til barnets bedste at have samvær eller anden kontakt med flere oprindelige slægtninge. Der skal i den forbindelse også tages stilling til, om netop samværet med flere— eventuelt på samme tid— gør, at barnet har glæde af samværet. ~~Statsforvaltningen~~ Der skal i den forbindelse være opmærksom hed på barnets samlede situation, og at der fastsættes samvær ud fra et langtidsorienteret perspektiv. Hvis ~~Statsforvaltningen~~ det undtagelsesvist vurderes se, at flere skal have samvær med barnet, taler det ~~ifølge bemærkningerne~~ for at begrænse omfanget og hyppigheden heraf.

Det bemærkes, at forældreansvarslovens øvrige bestemmelser om samvær finder anvendelse på afgørelser om samvær efter § 20 a. ~~Statsforvaltningen~~ Der kan således fastsættes se vilkår for samværet, jf. § 21, stk. 1, og træffes se afgørelse om ændring af samværet, jf. § 21, stk. 3.

Forældre, hvis barn er blevet bortadopteret, ~~vil have~~ har mulighed for at søge kommunen om dækning af udgifter i forbindelse med samværet efter § 83, stk. 1, i lov om aktiv socialpolitik, jf. lovbekendtgørelse nr. 269 af 21. marts 2017 med senere ændringer (aktivloven).

5.10. Samvær med anbragte børn

Det fremgår af ~~lovens~~ § 24 i forældreansvarsloven, at bestemmelserne om samvær og anden kontakt i forældreansvarsloven ikke finder anvendelse, hvis barnet er anbragt uden for hjemmet efter kapitel 11 i ~~serviceloven~~ lov om social service. Kapitel 11 i ~~serviceloven~~ om social service omfatter både ~~frivillige og tvangsmæssige~~ anbringelser af børn uden for hjemmet med og uden forældrenes samtykke.

Forældreansvarslovens bestemmelser om samvær og anden kontakt finder heller ikke anvendelse, hvis barnet eller den unge opholder sig på en institution eller er indlagt på sygehus under gennemførelse af en børnefaglig undersøgelse efter ~~kapitel 11 § 50~~ i ~~serviceloven~~ om social service.

Er barnet anbragt uden for hjemmet efter kapitel 11 i ~~serviceloven~~ om social service eller opholder sig på en institution eller er indlagt på sygehus under gennemførelse af en børnefaglig undersøgelse, er det alene kommunen, der efter § 71 i ~~serviceloven~~ om social service har kompetencen til at træffe afgørelse om samværet mellem barnet og forældrene.

Hvis ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ modtager en anmodning om fastsættelse af samvær, og det oplyses, at barnet er anbragt uden for hjemmet, skal anmodningen hurtigst muligt videresendes til kommunen, og ansøgeren orienteres herom.

Det bemærkes, at samvær, der allerede er aftalt mellem forældrene eller fastsat efter forældreansvarsloven, på tidspunktet for anbringelsen, som udgangspunkt opretholdes, jf. § 71, stk. 1, 5. pkt., i serviceloven. Samværet kan dog reguleres eller midlertidigt ophæves efter bestemmelserne i § 71, stk. 2-5, i serviceloven.

6. Anden kontakt

~~Statsforvaltningen-Familieretshuset og familieretten~~ kan efter § 22, stk. 1, i forældreansvarsloven, jf. stk. 3, i særlige tilfælde efter anmodning træffe ~~bestemmelse~~ afgørelse om fastsættelse af anden kontakt med barnet i form af telefonsamtaler, brevveksling, elektronisk post, fotografier el.lign. En anmodning om anden kontakt kan indgives af den forælder, som barnet ikke har bopæl hos, eller af barnets nærmeste pårørende, hvis betingelserne i § 20 for at få fastsat samvær er opfyldt, jf. § 22, stk. 2. Fastsættelse af samvær med nærmeste pårørende er nærmere beskrevet i punkt 5.8.

Opregningen i § 22, stk. 1, i forældreansvarsloven som omfatter af telefonsamtaler, brevveksling, elektronisk post, fotografier el.lign., er ikke udtømmende. Videooptagelser af vigtige begivenheder eller fra barnets dagligdag og gaver til barnet til jul og fødselsdag ~~vil er~~ således også ~~være~~ omfattet af bestemmelsen, ligesom f.eks. tekst- og billedbeskeder på mobiltelefonen (SMS og MMS).

En anmodning skal indgives ved digitalt selvbetjening, se punkt 2.1.1. Bestemmelsen om anden kontakt omfatter således også barnets nærmeste pårørende og kan f.eks. anvendes i tilfælde, hvor pårørende, der

opfylder betingelserne for samvær i § 20, ikke har mulighed for at have samvær med barnet. Om samvær med andre end forældre henvises til afsnit 16.

Anmodning om fastsættelse, ændring eller ophør af anden kontakt skal indgives til Familieretshuset. Da der ikke er enighed mellem parterne om kontakten ved indgivelsen af anmodningen, skal sagen visiteres til behandling som en § 6-sag eller en § 7-sag. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.7 og 2.8 i vejledningen. Hvis det ikke er muligt for parterne at nå til enighed under Familieretshusets behandling af sagen, indbringer Familieretshuset sagen for retten til afgørelse, hvis der er tale om en § 7-sag, eller en § 6-sag, hvis sagen indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger. Indbringelse sker efter § 27, stk. 2, i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 6-sag, og efter § 32 i lov om Familieretshuset, hvis der er tale om en § 7-sag. I øvrige § 6-sager træffes afgørelse af Familieretshuset efter § 26 i lov om Familieretshuset.

Hvis ~~Statsforvaltningen alene modtager en anmodningen alene vedrører om en afgørelse om~~ anden kontakt, er ~~Statsforvaltningen~~ Familieretshuset ikke efter § 31 a i forældreansvarsloven forpligtet til at indkalde bopælsforælderen og den anmodende forælder eller nærmeste pårørende til et ~~vejledningsmøde, jf. § 31 a.~~ Hvis Familieretshuset finder det hensigtsmæssigt i den konkrete sag, vil ~~En sådan~~ anmodningen ~~kan~~ således kunne behandles på skriftligt grundlag.

~~Der skal~~ Det er efter § 22, stk. 1, i forældreansvarsloven et krav for, at der kan træffes afgørelse om fastsættelse af anden kontakt, at der er være tale om særlige omstændigheder, ~~for der kan træffes bestemmelse om anden kontakt.~~ Det er således ikke hensigten med bestemmelsen, at det skal være almindeligt, at der fastsættes anden kontakt med barnet i forbindelse med ~~Statsforvaltningens~~ afgørelser om samvær.

Muligheden for at fastsætte anden kontakt Bestemmelsen vil ~~kan~~ f.eks. ~~kunne~~ anvendes, hvis bopælsforælderen uden rimelig grund griber ind i barnets kontakt med den anden forælder, eller hvis samværet er begrænset, f.eks. på grund af afstanden mellem forældrenes bopæle. Bor samværsforælderen i udlandet, så der kun er mulighed for samvær i ferier, f.eks. to til tre~~2-3~~ uger om året, kan telefonsamtaler eller skriftlig kontakt være et godt middel til at bevare forbindelsen og dermed en kontinuitet i relationen mellem barnet og samværsforælderen. Det samme kan være tilfældet for børn af sømænd og langturschauffører med længerevarende ophold uden for hjemmet. Kontakten kan endvidere være et alternativ til samvær, hv~~is~~~~er~~ dette af praktiske grunde ikke kan gennemføres.

Bestemmelsen vil endvidere kunne anvendes i tilfælde, hvor ~~Statsforvaltningen der er truffet afgørelse om afslag på samvær eller om ophævelse af samvær, f.eks. har meddelt afslag på el-ler ophævet samværet, fordi fysisk, personlig kontakt vil være til fare for barnet, eller~~ fordi der er konkret fare for bortførelse. ~~Statsforvaltningen~~ Der skal dog i disse sager være særlig opmærksom~~hed~~ på, at fastsættelse af anden kontakt skal være forsvarligt, og vigtigheden af belysningen af barnets bedste og barnets perspektiv bliver således særlig central i denne type sager.

Det er også muligt at anvende ~~bestemmelsen~~ muligheden for fastsættelse af anden kontakt som andet end et alternativ til eller et supplement til samvær. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis der i længere tid ikke har været samvær, og det skønnes hensigtsmæssigt at lade anden kontakt indgå som et led i en optrappingsordning og på den måde være en indledning til et samvær.

Bestemmelsen-Muligheden for at fastsætte anden kontakt vil ligeledes kunne anvendes i tilfælde, hvor samvær med pårørende, der opfylder betingelserne efter § 20 i forældreansvarsloven, vil være en belastning for barnet, f.eks. på grund af bopælsforælders modstand mod samværet, men hvor det samtidig ~~vis det~~ vurderes, at anden kontakt i form af telefonsamtaler el.lign. mellem barnet og den pårørende vil være værdifuldt for barnet.

Afgørende for vurderingen af, om der skal fastsættes anden kontakt og i givet fald hvilken form for anden kontakt, er, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven. I forlængelse heraf fremgår det af § 1 i forældreansvarsloven, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse kommer i første række. Af § 4, 2. pkt., følger endvidere, at Familieretshuset og familieretten skal have fokus på, at afgørelsen om anden kontakt skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Det fremgår af § 5 i forældreansvarsloven, at i alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed. Barnet skal således inddrages, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, jf. også § 34 i forældreansvarsloven.

Familieretshuset og familieretten har en selvstændig forpligtelse til at sikre, at afgørelsen om anden kontakt medvirker til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold. Dette har dog ofte en mindre betydning ved fastsættelse af anden kontakt end for andre afgørelser efter forældreansvarsloven, da anden kontakt ikke indebærer direkte fysisk kontakt mellem barnet og den pårørende.

Hvis en forælder eller anden pårørende er dømt for visse former for kriminalitet af grovere karakter, gælder de særlige regler i § 4 a i forældreansvarsloven, hvorefter der er en formodning imod, at det er til barnets bedste, at der fastsættes anden kontakt. Bestemmelsen omfatter incest, seksualforbrydelser, dog undtaget overtrædelser omfattet af § 228 i straffeloven, manddrab, grov vold, omskæring af kvinder og menneskehandel. Det er et krav for, at bestemmelsen finder anvendelse, at den pågældende er idømt ubetinget fængsel eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for kriminaliteten. Der kan undtagelsesvist uanset bestemmelsen fastsættes anden kontakt, hvis det efter en konkret og dybdegående vurdering findes at være bedst for barnet. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.1.2. Det bemærkes, at en afgørelse om anden kontakt — som alle afgørelser efter loven — skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet.

Adgangen til at træffe midlertidige afgørelser efter § 29 i forældreansvarsloven omfatter også afgørelser om anden kontakt, jf. § 29, stk. 1 og 3, i forældreansvarsloven. Midlertidige afgørelser er nærmere beskrevet i punkt 7.

En afgørelse om anden kontakt kan ændres, og der kan træffes afgørelse om, at kontakten skal ophøre. En midlertidig afgørelse om anden kontakt bortfalder, når der foreligger en aftale eller en endelig afgørelse herom. Statsforvaltningen kan ligeledes afslå at træffe bestemmelse om anden kontakt samt ændre eller ophæve en afgørelse eller aftale om anden kontakt, jf. § 22, stk. 3.

Det bemærkes, at afgørelser om anden kontakt ikke kan tvangsfuldbyrdes.

7. Midlertidige afgørelser

~~Statsforvaltningen-Familieretshuset og familieretten~~ kan— efter anmodning— træffe en midlertidig afgørelse om forældremyndigheden eller ~~om~~ barnets bopæl under en sag om forældremyndighed, jf. § 26, stk. 1, 1. pkt., i forældreansvarsloven. Familieretshuset kan træffe en midlertidig afgørelse, så længe sagen ~~verserer~~ behandles i ~~Statsforvaltningen~~Familieretshuset.

~~Statsforvaltningen-Familieretshuset og familieretten~~ kan endvidere under en bopælssag-sag om barnets bopæl efter anmodning træffe en midlertidig afgørelse om barnets bopæl, jf. § 26, stk. 1, 2. pkt., i forældreansvarsloven. Familieretshuset kan træffe en midlertidig afgørelse, så længe sagen ~~verserer~~ behandles i ~~Statsforvaltningen~~Familieretshuset.

Endelig kan Familieretshuset og familieretten efter §§ 29 og 29 a i forældreansvarsloven træffe forskellige typer af afgørelser om midlertidigt samvær under en sag om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær eller anden kontakt.

~~Hvis en sag om forældremyndighed eller om barnets bopæl er indbragt for retten, kan retten efter anmodning træffe midlertidig afgørelse om forældremyndighed eller om barnets bopæl, jf. § 26, stk. 1.~~

En midlertidig afgørelse om forældremyndighed, eller om barnets bopæl eller samvær skal— som ~~ved~~ alle afgørelser efter forældreansvarsloven— træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet under sagen, jf. også § 4 om barnets bedste. ~~Statsforvaltningen-Det~~ skal således sørge sikres for, at barnets perspektiv ~~bliver er~~ belyst, før der træffes en midlertidig afgørelse. Ved midlertidige afgørelser om forældremyndighed eller om barnets bopæl må Statsforvaltningen der dog tages hensyn til afgørelsens midlertidige karakter, og til at den vil blive fulgt op af en endelig afgørelse. ~~Statsforvaltningen-Det~~ må derfor ved midlertidige afgørelser vurderes, hvad der er bedst for barnet, ud fra et kortere perspektiv end, hvis der var tale om en endelig afgørelse om forældremyndighed, eller om barnets bopæl eller samvær.

Det bemærkes, at § 4 a i forældreansvarsloven om forældre, der er dømt for visse former for kriminalitet af grovere karakter også finder anvendelse for midlertidige afgørelser. Der er således en formodning imod, at det er bedst for barnet, at der træffes en midlertidig afgørelse om, at en forælder, der er dømt for kriminalitet har del i forældremyndigheden, har barnets bopæl hos sig eller har samvær. Der henvises i denne forbindelse til punkt 2.1.2.

~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ bør i forbindelse med behandlingen af en sag vejlede forældrene om muligheden for at anmode om, at der træffes en midlertidig afgørelse om forældremyndighed, eller om barnets bopæl eller samvær. ~~Statsforvaltningen bør endvidere vejlede om muligheden for at fastsætte midlertidigt samvær, hvis sagen også omfatter samværet. Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ skal være særlig opmærksom på at vejlede om muligheden for at få fasts~~at~~ætte midlertidigt samvær, herunder midlertidigt kontaktbevarende samvær, jf. § 29 a i forældreansvarsloven, under behandlingen af en forældremyndigheds- eller bopælssag, når der ikke er samvær mellem barnet og den forælder, der ansøger om samværs~~søgende~~, eller om midlertidigt samvær, jf. § 29 i forældreansvarsloven, når der kun er kontakt i meget begrænset omfang. ~~Der henvises herom til punkt 13 i vejledning om samvær.~~

Hvis ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ modtager en anmodning om, at der træffes en midlertidig afgørelse om forældremyndighed eller om barnets bopæl, skal ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ træffe afgørelse herom hurtigst muligt og så vidt muligt inden 4fire uger. Familieretshuset skal træffe en midlertidig afgørelse

om samvær eller anden kontakt ~~efter lovens § 29 i forældreansvarsloven~~ hurtigst muligt efter, at anmodningen herom er modtaget, ~~jf. dog § 10~~. Der kan i den konkrete sag være omstændigheder, der gør, at en midlertidig afgørelse om forældremyndighed, ~~eller om~~ barnets bopæl ~~eller samvær~~ skal træffes straks. Det kan f.eks. dreje sig om situationer, hvor der er risiko for, at barnet bortføres til udlandet.

~~Efter § 30 kan en midlertidig afgørelse ændres. Kriteriet for ændring af en midlertidig afgørelse er, at ændringen er bedst for barnet, jf. § 4.~~

~~Hvis Statsforvaltningen Familieretshusets midlertidige afgørelsesbeslutter at afslå en anmodning om at træffe midlertidig afgørelse om forældremyndighed, eller om barnets bopæl eller samvær, skal afgørelsen begrundes. Den midlertidige afgørelse kan indbringes for familieretten efter § 39 i lov om Familieretshuset. At den midlertidige afgørelse indbringes har ikke betydning for Familieretshusets fortsatte oplysning af sagen og arbejde med familien. Statsforvaltningen skal i afgørelsen også give klagevejledning. Om klageadgangen ved midlertidige afgørelser om forældremyndighed og barnets bopæl henvises til punkt 5.5.~~

7.1. Midlertidige afgørelser om forældremyndighed

Efter § 26, stk. 1, 1. pkt., ~~i forældreansvarsloven~~ kan ~~Statsforvaltningen Familieretshuset og familieretten~~ under behandlingen af en forældremyndighedssag— efter anmodning— bestemme, hvem forældremyndigheden midlertidigt skal tilkomme.

~~Der kan samtidig fast sættes midlertidigt samvær, jf. § 29. Om midlertidige afgørelser om samvær under en forældremyndighedssag henvises til punkt 13.2 i vejledning om samvær.~~

Afgørende for vurderingen af, om der skal træffes en midlertidig afgørelse om forældremyndighed, er, ~~som ovenfor anført~~—hvad der er bedst for barnet under sagen, jf. også § 4 om barnets bedste. I forlængelse heraf fremgår det af § 1 i forældreansvarsloven, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse kommer i første række. Af § 4, 2. pkt., følger endvidere, at Familieretshuset og familieretten skal have fokus på, at den midlertidige afgørelse om forældremyndighed skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Det fremgår af § 5 i forældreansvarsloven, at i alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed. Barnet skal således inddrages, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, jf. også § 34 i forældreansvarsloven. Statsforvaltningen skal således sørge for, at barnets perspektiv bliver belyst, før der træffes afgørelse om midlertidig forældremyndighed. Statsforvaltningen

Vurderingen af barnets bedste må dog under hensyn til afgørelsens midlertidige karakter ~~vurdere spørgsmålet om, hvad der er bedst for barnets~~ ke ud fra et kortere perspektiv. Kriteriet om barnets bedste er særlig vigtigt at holde sig for øje i tilfælde, hvor der træffes en afgørelse om midlertidig forældremyndighed på grundlag af en mindre omfattende sagsforberedelse. Ligeledes er det væsentligt at holde sig for øje, at der er en selvstændig forpligtelse til at sikre, at den midlertidige afgørelse medvirker til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold. Sidstnævnte kan bl.a. have selvstændig betydning, hvis der fra en af forældrene er fremsat en påstand om, at den anden forælder har været voldelig.

Efter § 7 i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. skal Familieretshuset træffe en Afgørelser om midlertidig forældremyndighed skal træffes hurtigst muligt og så vidt muligt inden

~~fire~~ 4 uger, efter modtagelsen af en anmodning herom~~anmodningen er modtaget i Statsforvaltningen~~. Der kan i den konkrete sag være omstændigheder, der gør, at en afgørelse om midlertidig forældremyndighed skal træffes straks, f.eks. at forælderen eller barnet har været udsat for vold, eller at der er risiko for, at barnet bortføres til udlandet.

Efter § 26, stk. 2, i forældreansvarsloven~~og 3~~, bortfalder en midlertidig afgørelse om forældremyndighed, når der foreligger en aftale eller afgørelse om forældremyndighed, der kan fuldbyrdes. Efter § 26, stk. 3, bortfalder den midlertidige afgørelse endvidere, hvis anmodningen om, at der træffes afgørelse om forældremyndighed tilbagekaldes eller afvises, eller hvis forældrene genoptager samlivet.:

- ~~1) ————— 4 uger efter, at Statsforvaltningen har meddelt parterne, at sagen er afsluttet, medmindre en af dem inden da har anmodet om, at sagen indbringes for retten,~~
- ~~2) ————— hvis sagen efter indbringelsen for retten hæves eller afvises,~~
- ~~3) ————— hvis samlivet genoptages, eller~~
- ~~4) ————— når der foreligger en aftale eller afgørelse om forældremyndighed, der kan fuldbyrdes.~~

Generelt bør der udvises tilbageholdenhed med at placere forældremyndigheden hos en af forældrene under behandlingen af en forældremyndighedssag for ikke at foregribe den endelige afgørelse om forældremyndigheden. Denne tilbageholdenhed bør ligeledes udvises i sager, hvor der også er tvist om barnets bopæl, idet forældrenes uenighed om barnets bopæl kan afgøres ved at træffe en midlertidig afgørelse om barnets bopæl.

Af hensyn til barnet vil der dog kunne være behov for at træffe en midlertidig afgørelse om f.eks. ophør af den fælles forældremyndighed. Dette vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis uenigheden mellem forældre, der har fælles forældremyndighed, medfører, at barnet ikke får den nødvendige medicinske eller psykologiske behandling, ikke kan påbegynde et påkrævet skole- eller uddannelsesforløb m.v.

Særligt i sager, hvor der er fælles forældremyndighed, og den ene forælder er flyttet på krisecenter med barnet på grund af vold i familien, og volden er tilstrækkeligt dokumenteret, f.eks. ved anmeldelse til politiet eller kommunen eller ved krisecentererklæring, vil der kunne være behov for at træffe en midlertidig afgørelse om forældremyndighed, idet den anden forælder i modsat fald vil kunne få barnet udleveret fra daginstitutionen, skolenn el.lign. I disse sager skal Statsforvaltningen-Familieretshuset vejlede den forælder, der er flyttet på krisecenter, om hurtigt at søge om at få tillagt forældremyndigheden alene med henblik på at forhindre, at et barn udleveres til en voldelig forælder, f.eks. fra barnets daginstitution, samt at sikre at barnet kan få ro under sagens behandling. Statsforvaltningen-Familieretshuset skal herefter hurtigst muligt træffe afgørelse i sagen. Afgørelsen beror, som andre afgørelser efter forældreansvarsloven, på en individuel vurdering af, hvad der er bedst for barnet i den konkrete situation.

Midlertidige afgørelser om forældremyndighed kan f.eks. også komme på tale i situationer, hvor der er eneforældremyndighed, og eneforældremyndighedsindehaveren ønsker at flytte til udlandet med barnet, jf. punkt 4.43.4 om varslingspligten. Samværsforælderen kan i den forbindelse anmode Statsforvaltningen Familieretshuset om, at der træffes en midlertidig afgørelse om forældremyndighed. I disse sager kan Statsforvaltningen-Familieretshuset ved vurderingen af, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven, bl.a. lægge vægt på baggrunden for, at samværsforælderen ikke har del i forældremyndigheden. I de sager, hvor samværsforælderen har et velfungerende og eventuelt omfattende samvær med barnet, og samværsforælderen har undladt at søge del i forældremyndigheden, fordi samarbejdet med den anden forælder fungerede godt eller på grund af manglende kendskab til muligheden

for at få del heri, bør Statsforvaltningen-Familieretshuset overveje at træffe afgørelse om, at forældremyndigheden over barnet midlertidigt tillægges samværsforælderen, hvis det vurderes, at samværsforælderen umiddelbart ville kunne opnå del i forældremyndigheden efter § 14 i forældreansvarsloven.

Det samme vil være tilfældet i situationer, hvor den fælles forældremyndighed er ophævet efter § 11 i forældreansvarsloven på grund af uovervindelige samarbejdsproblemer, og hvor der i afgørelsen er lagt vægt på, at forældremyndighedsindehaveren ~~ville være~~ bedst egnet til at varetage barnets kontakt med den anden forælder, og forældremyndighedsindehaveren nu ønsker at flytte med barnet til udlandet. Det kan desuden indgå i vurderingen, hvilken betydning flytningen til udlandet vil få for barnet i forhold til barnets kontakt til samværsforælderen, anden familie, skole og venner.

Der ~~vil kan~~ samtidig med en midlertidig afgørelse om forældremyndighed eller om barnets bopæl ~~kunne~~ træffes en midlertidig afgørelse om samvær~~et~~. På den måde kan barnets behov for at have en tæt kontakt til begge forældre i den tid, der går, indtil den endelige afgørelse om forældremyndigheden eller barnets bopæl foreligger, kunne tilgodeses. Der henvises herom til punkt ~~13.3 og 13.47.3 i vejledning om samvær~~.

Der vil endvidere være mulighed for alene at træffe en midlertidig afgørelse om samvær i tilfælde, hvor der ikke er behov for at træffe midlertidig afgørelse om forældremyndighed. Denne løsning vil ligeledes kunne tilgodeses barnets behov for en tæt kontakt til begge forældre under behandlingen af forældremyndighedssagen.

7.1.1. Forældremyndighedsindehaverens forhindring

~~Hølge-~~§ 28 i forældreansvarsloven omhandler den situation, hvor kan Statsforvaltningen—såfremt forældremyndighedsindehaveren, den ene af to forældremyndighedsindehavere eller begge forældremyndighedsindehavere ~~af forældremyndigheden~~ er forhindret ~~et~~ i at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold. I sådanne tilfælde kan—afgøre Familieretshuset træffe afgørelse om, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, så længe forhindringen varer.

Forhindringens art og varighed

Det er en forudsætning for at anvende bestemmelsen i § 28 i forældreansvarsloven, at indehaveren af forældremyndigheden er forhindret i at udøve sine pligter og beføjelser som forældremyndighedsindehaver. Dette vil f.eks. være tilfældet, hvis den pågældende på grund af psykisk eller fysisk sygdom ikke er i stand til at tage stilling til spørgsmål vedrørende barnets forhold. Der bør i disse situationer altid indhentes lægelig dokumentation for, at personen ikke er i stand til at råde, jf. ~~herved~~ også princippet om obligatoriske lægeerklæringer i værgemålslovens § 18, stk. 2, ~~samt ved værgemål efter lovens §§ 5 og 6~~.

Ved udlandsophold er det ofte— uanset opholdets længde— muligt at få forbindelse med forældremyndighedsindehaveren, f.eks. via telefon, telefax eller e-mail. Udlandsophold kan derfor kun anses for en hindring, hvis det nøjagtige opholdssted er ukendt, eller det af andre grunde ikke er muligt at opnå kontakt med forældremyndighedsindehaveren.

~~Hverken bestemmelsen eller forarbejderne indeholder bemærkninger om~~, Der stilles ikke krav til, hvor længe forhindringen skal vare, for at der kan træffes en midlertidig afgørelse om forældremyndighed. Selv meget kortvarige forhindringer kan således danne grundlag for en afgørelse efter § 28, hvis der er akut behov for at træffe beslutninger vedrørende barnet.

Der er intet til hinder for også at anvende § 28 ved længerevarende forhindringer eller ved forhindringer af permanent karakter. ~~Årsagen til dette skal søges i, at det efter forarbejderne til den tidligere bestemmelse om forældremyndighed (§ 21 i myndighedsloven fra 1986) var en betingelse for at anvende bestemmelsen, at forhindringen for forældremyndighedsindehaveren var midlertidig, jf. også betænkning 1279/94, side 196.~~ Det midlertidige i afgørelsen ligger ~~dog således~~ ikke i, at ~~den afgørelsen~~ kun skal gælde i en kortere periode, men at den kun gælder, så længe forhindringen varer, og at den derfor automatisk ophører, når forhindringen ikke længere er til stede. Der kan således være behov for at udpege en midlertidig forældremyndighedsindehaver også ved forhindringer af mere permanent karakter.

Som eksempel på langvarige eller permanente hindringer kan nævnes situationer, hvor indehaveren af forældremyndigheden på grund af f.eks. kronisk eller uhelbredelig sygdom er ude af stand til at tage stilling til spørgsmål om barnets forhold.

~~Er der behov for at udpege en midlertidig forældremyndighedsindehaver?~~

Selv om forældremyndighedsindehaveren er forhindret, beror det på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, om ~~der bør træffes en afgørelse efter § 28 bør anvendes~~. Ved denne vurdering bør der bl.a. lægges vægt på, om der er et konkret og aktuelt behov for at udpege en midlertidig forældremyndighedsindehaver, samt hvor længe forhindringen skønnes at ville vare. Det er således ikke et krav, at der altid udpeges en midlertidig forældremyndighedsindehaver.

Hvis der kun er tale om enkeltstående dispositioner, bør det undersøges, om der i den lovgivning, der gælder på det pågældende område, er mulighed for at løse problemet, ~~jf. Dette er~~ f.eks. ~~tilfældet med hensyn til svangerskabsafbrydelse efter § 99 i sundhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1286 af 2. november 2018 om svangerskabsafbrydelse.~~

Tidsbegrænsning af afgørelser om midlertidig forældremyndighed samt fastsættelse af vilkår

Efter ordlyden af § 28 gælder en afgørelse om midlertidig forældremyndighed som nævnt ovenfor kun så længe, forhindringen består, ~~(eller indtil barnet ikke længere er undergivet forældremyndighed).~~

Der er ikke hjemmel til at fastsætte vilkår om tidsbegrænsning af afgørelser om forældremyndighed efter § 28. Der er heller ikke hjemmel til at fastsætte vilkår for den midlertidige forældremyndighed eller på anden måde foretage indgreb eller begrænsninger i denne.

~~Det følger af legalitetsprincippet, at udstedelse af forvaltningsakter skal have hjemmel i lov, og fastsættelse af vilkår kræver lovhjemmel, bortset fra rent begunstigende forvaltningsakter. En afgørelse om midlertidig forældremyndighed kan ikke betragtes som rent begunstigende.~~

~~5.1.2.4. Uledsagede mindreårige udlændinge~~

~~Når en uledsaget mindreårig udlænding får meddelt opholdstilladelse i Danmark, skal der normalt altid udpeges en midlertidig forældremyndighedsindehaver for barnet, hvilket sker efter § 28, jf. om denne ovenfor.~~

~~Selv om forældremyndigheden i disse situationer også betegnes som "midlertidig" vil forældremyndigheden ofte være ved, indtil barnet fylder 18 år, medmindre forældremyndighedsindehaveren inden da indrejser i Danmark eller på anden måde bliver i stand til at udøve forældremyndigheden over barnet.~~

Det er Udlændingestyrelsen, der sender en anmodning om udpegning af en midlertidig forældremyndighedsindehaver til Statsforvaltningen. Samtidig anmoder Udlændingestyrelsen en organisation, eksempelvis Røde Kors eller tilsvarende organisation, om at indstille en person til Statsforvaltningen, som skal udpeges til midlertidig forældremyndighedsindehaver for barnet. Det fremgår af forarbejderne til udlændingeloven, at den person, som er udpeget som repræsentant for barnet efter udlændingelovens § 56 a, skal fortsætte som forældremyndighedsindehaver for barnet for at sikre kontinuitet i barnets tilværelse i størst muligt omfang. Det fremgår videre, at beslutningen om, hvem der skal indstilles til udpegning, bør træffes på grundlag af en samlet vurdering af alle oplysninger i sagen, herunder Udlændingestyrelsens afgørelse om til hvilken kommune det pågældende barn skal visiteres.

Statsforvaltningens opgave er således at tage stilling til, om det vil være bedst for barnet, at den person, som indstilles af organisationen eller barnets opholdskommune, bliver midlertidig forældremyndighedsindehaver. Statsforvaltningen kan ikke selv indstille en person og er derfor afhængig af, at dette sker fra anden side. Det er vigtigt, at Statsforvaltningen om nødvendigt er opsøgende over for de myndigheder eller organisationer, som skal indstille personer til udpegning, så det sikres, at sagsbehandlingstiden ikke unødigt trækker ud.

Der henvises i øvrigt til vejledning om behandling af sager om repræsentanter for uledsagede mindreårige udlændinge.

7.2. Midlertidige afgørelser om barnets bopæl

Efter § 26, stk. 1, i forældreansvarsloven kan Statsforvaltningen, Familieretshuset og familieretten efter anmodning træffe midlertidig afgørelse om, hos hvem af forældrene barnet skal have bopæl under behandlingen af en sag om forældremyndighed eller om barnets bopæl. En midlertidig afgørelse om barnets bopæl kan kun komme på tale, hvis der under sagen ~~er~~ anmodes om dette. Der kan samtidig fastsættes midlertidigt samvær, jf. § 29 i forældreansvarsloven. Om midlertidige afgørelser om samvær under en sag om barnets bopæl henvises til punkt 7.313.4 i vejledning om samvær.

Afgørende for vurderingen af, om der skal træffes en midlertidig afgørelse om barnets bopæl er, ~~—som ovenfor anført—~~ hvad der er bedst for barnet under sagen, jf. § 4 i forældreansvarsloven. I forlængelse heraf fremgår det af § 1 i forældreansvarsloven, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse kommer i første række. Af § 4, 2. pkt., følger endvidere, at Familieretshuset og familieretten skal have fokus på, at den midlertidige afgørelse om barnets bopæl skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Det fremgår af § 5 i forældreansvarsloven, at i alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed. Barnet skal således inddrages, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, jf. også § 34. Statsforvaltningen skal således sørge for, at barnets perspektiv bliver belyst, før der træffes afgørelse om, hos hvem af forældrene barnet midlertidigt skal have bopæl.

Det er væsentligt at holde sig for øje, at der er en selvstændig forpligtelse til at sikre, at den midlertidige afgørelse medvirker til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold. Sidstnævnte kan bl.a. have selvstændig betydning, hvis en af forældrene har fremsat en påstand om, at den anden forælder har været voldelig.

Familieretshuset skal efter § 7 i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. træffe en ~~M~~midlertidige afgørelse om barnets bopæl ~~skal træffes~~ hurtigst muligt og så vidt muligt inden

~~fire~~4 uger, efter ~~at Familieretshuset har modtaget en~~ anmodningen ~~herom~~ modtaget i Statsforvaltningen. Der kan i den konkrete sag være omstændigheder, der gør, at en midlertidig afgørelse om barnets bopæl skal træffes straks, ~~f.eks. at forælderen eller barnet har været udsat for vold, eller at der er risiko for, at barnet bortføres til udlandet.~~

~~Efter § 26, stk. 2, i forældreansvarsloven bortfalder en midlertidig afgørelse om forældremyndighed, når der foreligger en aftale eller afgørelse om forældremyndighed, der kan fuldbyrdes. Efter § 26, stk. 3, bortfalder den midlertidige afgørelse endvidere, hvis anmodningen om, at der træffes afgørelse om forældremyndighed, tilbagekaldes eller afvises, eller hvis forældrene genoptager samlivet.~~

~~En midlertidig afgørelse bortfalder:~~

- ~~1) ————— 4 uger efter, at Statsforvaltningen har meddelt parterne, at sagen er afsluttet, medmindre en af dem inden da har anmodet om, at sagen indbringes for retten,~~
- ~~2) ————— hvis sagen efter indbringelsen for retten hæves eller afvises,~~
- ~~3) ————— hvis samlivet genoptages, eller~~
- ~~4) ————— når der foreligger en endelig aftale eller afgørelse om barnets bopæl, som kan fuldbyrdes.~~

Grundlaget for en midlertidig afgørelse om barnets bopæl vil oftest være mindre fuldstændigt end for den senere endelige afgørelse, som træffes af familieretten.

~~Som anført ovenfor bør der~~ Der bør i sager, hvor der er fælles forældremyndighed, og hvor der er uenighed om både forældremyndighed og om barnets bopæl, udvises tilbageholdenhed med at træffe en midlertidig afgørelse om forældremyndighed, da forældrenes uenighed omkring barnets bopæl i stedet kan løses ved at træffe en midlertidig afgørelse om barnets bopæl.

~~Statsforvaltningen~~ Der kan ved en midlertidig afgørelse om barnets bopæl bl.a. lægges vægt på barnets tilknytning til forældrene, forældrenes personlige egenskaber, og på hvordan barnet vil reagere ved eventuelt at skulle skifte institution, skole m.v. som følge af en flytning. Spørgsmålet om miljøskift, herunder både i forhold til geografisk lokalitet og i forhold til den følelsesmæssige tilknytning til den hidtidige bopælsforælder, bør også indgå som en central del af vurderingsgrundlaget. ~~Statsforvaltningen~~ Der kan endvidere tages hensyn til, om der foreligger samarbejdschikane. ~~Statsforvaltningen~~ Der må ved afgørelsen også tages hensyn til, at der er tale om en midlertidig afgørelse, og ~~til~~ at den vil blive fulgt op af en endelig afgørelse. ~~Statsforvaltningen må derfor vurdere~~ Vurderingen af, hvad der er bedst for barnet under sagen, må derfor ske ud fra et kortere perspektiv end, hvis der var tale om en endelig afgørelse om barnets bopæl. ~~Der henvises i øvrigt til punkt 3.~~

En afgørelse om, hos hvem af forældrene barnet midlertidigt skal have bopæl, kan f.eks. komme på tale i de tilfælde, hvor en forælder anmoder om at få behandlet forældremyndigheds- og bopælsspørgsmålet i situationer, hvor den anden forælder har varslet, at barnet flytter, jf. punkt ~~4.4.3-4~~ om varslingspligten.

~~Statsforvaltningen~~ Der kan endvidere træffes midlertidig afgørelse om, at barnet kan tage bopæl hos en forældremyndighedsindehaver, der har eller ønsker at få bopæl i udlandet eller i Grønland eller på Færøerne, jf. § 25, stk. 1, jf. § 17, stk. 1, 2. pkt., i forældreansvarsloven. Der henvises til punkt ~~4.2.13-1~~ om bopæl i udlandet.

7.3. Midlertidige afgørelser om samvær

~~Statsforvaltningen kan træffe forskellige typer af afgørelser om midlertidigt samvær efter lovens §§ 29 og 29 a:~~

~~Efter anmodning kan Statsforvaltningen-Familieretshuset og familieretten efter § 29, stk. 1, i forældreansvarsloven træffe afgørelse om midlertidigt samvær eller om anden kontakt under en sag om samvær, jf. § 29, stk. 1. Denne mulighed er beskrevet i afsnit 13.1. Anmoder en forælder om fastsættelse af samvær, og har denne forælder trods en hidtil jævnlig kontakt ikke aktuel kontakt med barnet, skal Statsforvaltningen-Familieretshuset efter lovens § 29 a i forældreansvarsloven og bekendtgørelsens § 89 i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. træffe afgørelse om midlertidigt kontaktbevarende samvær, se nærmere afsnit 13.2.~~

~~Efter anmodning kan Statsforvaltningen træffe afgørelse om midlertidigt samvær eller om anden kontakt under en sag om forældremyndighed og barnets bopæl, jf. § 29, stk. 1. Denne mulighed er beskrevet i afsnit 13.3. og 13.4.~~

~~Midlertidige afgørelser om samvær, som er truffet under en forældremyndigheds- eller bopælssag, bliver automatisk endelige, når der er truffet en endelig afgørelse om forældremyndighed eller barnets bopæl, der kan fuldbyrdes, eller indgået en aftale om forældremyndigheden eller om barnets bopæl. Dette er beskrevet i afsnit 13.5.~~

~~I afsnit 13.6. gennemgås afgørelser om midlertidig suspension eller begrænsning af samvær. Endelig beskrives adgangen for Ankestyrelsen til at træffe midlertidige afgørelser, i afsnit 13.7.~~

~~En afgørelse om midlertidigt samvær skal — som ved alle afgørelser efter loven — træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4. Statsforvaltningen skal således også i sager om midlertidigt samvær sørge for, at barnets perspektiv bliver belyst, før der træffes afgørelse. Der henvises til afsnit 5.2. om samværrets omfang. Afgørelser om midlertidigt samvær skal træffes hurtigst muligt efter anmodningen er modtaget i Statsforvaltningen. Der kan i den konkrete sag være omstændigheder, der gør, at en afgørelse om midlertidigt samvær skal træffes straks. For afgørelser om midlertidigt kontaktbevarende samvær i de situationer, hvor der ikke er kontakt mellem barnet og samvørsforælderen gælder der en særlig frist i loven for afgørelsen på 3 uger.~~

~~Om anden kontakt henvises til afsnit 15.~~

~~§ 29, stk. 1, giver Statsforvaltningen adgang til at fastsætte midlertidigt samvær i tre situationer: Under behandlingen af en forældremyndighedssag, under behandlingen af en sag om barnets bopæl og under behandlingen af en sag om samvær.~~

Reglerne om midlertidigt samvær giver mulighed for at imødegå de problemer, som kan opstå, hvis sagsbehandlingen trækker ud, hvilket f.eks. kan skyldes forvaltningslovens partshøringsregler, gennemførelse af rådgivning eller konfliktmægling konflikt håndtering og rådgivning eller nærmere undersøgelser i sagen. Ved at fastsætte midlertidigt samvær i sådanne situationer kan man sørge for, at barnets forbindelse med den forælder, som barnet ikke bor hos, etableres eller bevares, mens sagen behandles. For at nå dette mål er det nødvendigt hurtigt at træffe en afgørelse, hvilket efter omstændighederne kan medføre, at der fastsættes samvær, uden at alle de almindelige processuelle regler er fulgt.

Der må normalt ikke fastsættes midlertidigt samvær, før den af forældrene, der har barnet boende, er blevet orienteret om anmodningen om fastsættelse af samvær og har fået mulighed for at kommentere den. Statsforvaltningen-Familieretshuset skal også altid forsøge at foretage den fornødne partshøring af samvørsforælderen, eventuelt telefonisk. Det kan dog i nogle sager efter en konkret vurdering være nødvendigt at undlade partshøring, jf. forvaltningslovens § 19, stk. 2, nr. 3, af hensyn til barnets bedste. Det

vil eksempelvis kunne være nødvendigt, hvis en påstand om overgreb mod barnet er tilstrækkeligt sandsynliggjort, og samværet er nært forestående.

Efter forvaltningslovens § 19, stk. 2, nr. 3, gælder partshøringspligten efter § 19, stk. 1, i forvaltningsloven ikke, hvis partens interesse i, at sagens afgørelse udsættes, findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, der taler imod en sådan udsættelse. Bestemmelsen tilsigter netop at give hjemmel til, at myndigheden kan træffe afgørelse uden iværksættelse af partshøring i de tilfælde, hvor det er af væsentlig betydning at træffe en føreløbig-midlertidig afgørelse.

Ved beslutningen om at træffe en midlertidig afgørelse uden fuldstændig partshøring kan det blandt andet tillægges betydning, hvor længe kontakten mellem barnet og den samværsøgende har været afbrudt, ligesom der kan lægges vægt på barnets alder. Hvis Statsforvaltningen-Familieretshuset træffer afgørelse om samvær uden partshøring, skal Statsforvaltningen-Familieretshuset i afgørelsen begrunde den manglende partshøring. Der henvises i øvrigt til afsnit 21.

Statsforvaltningen-Familieretshuset bør i forbindelse med behandlingen af en sag vejlede forældrene om muligheden for, at der fastsættes midlertidigt samvær. Statsforvaltningen-Familieretshuset skal være særligt opmærksom på at vejlede om muligheden for at fastsætte midlertidigt samvær, herunder midlertidigt kontaktbevarende samvær, når der ikke er samvær mellem barnet og den samværsøgende, eller midlertidigt samvær efter § 29 i forældreansvarsloven, når der kun er kontakt i meget begrænset omfang. Efter § 30 kan en midlertidig afgørelse ændres. Kriteriet for ændring af en midlertidig afgørelse er, at ændringen er bedst for barnet, jf. § 4.

Hvis Statsforvaltningen beslutter at afslå en anmodning om at fastsætte midlertidigt samvær, skal afgørelsen begrundes.

7.3.1. Midlertidigt samvær

Afgørende for fastsættelsen af midlertidigt samvær er, hvad der er bedst for barnet under sagen, jf. § 4 i forældreansvarsloven. I forlængelse heraf fremgår det af § 1 i forældreansvarsloven, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse kommer i første række. Af § 4, 2. pkt., følger endvidere, at Familieretshuset og familieretten skal have fokus på, at den midlertidige afgørelse om barnets bopæl skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Det fremgår af § 5 i forældreansvarsloven, at i alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed. Barnet skal således inddrages, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, jf. også § 34.

Det er væsentligt at holde sig for øje, at der er en selvstændig forpligtelse til at sikre, at den midlertidige afgørelse medvirker til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold. Sidstnævnte kan bl.a. have selvstændig betydning, hvis der fra en af forældrene er fremsat en påstand om, at den anden forælder har været voldelig. Statsforvaltningen skal således sørge for, at barnets perspektiv bliver belyst, før der træffes afgørelse om midlertidigt samvær.

Kriteriet om barnets bedste er særlig vigtigt at holde sig for øje i tilfælde, hvor der træffes en afgørelse om midlertidigt samvær på grundlag af en mindre omfattende sagsforberedelse.

~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ kan fastsætte vilkår for udøvelsen af et midlertidigt samvær efter de almindelige bestemmelser ~~i, jf. § 21 i forældreansvarsloven.~~

Som eksempel på, hvornår der bør fastsættes midlertidigt samvær, kan nævnes ~~følgende situationer: at undersøgelser i sagen, f.eks. børnesagkyndige undersøgelser, trækker ud, eller at der tidligere har været en aftale om samvær.~~

- ~~— Der er lang ventetid på at komme til rådgivning.~~
- ~~— Undersøgelser i sagen, f.eks. børnesagkyndige undersøgelser, trækker ud.~~
- ~~— Der har tidligere været aftaler om samvær.~~

Er der tvivl om, hvad der i den konkrete sag vil være bedst for barnet, kan fastsættelse af overvåget samvær i en periode være et fornuftigt alternativ, indtil det nærmere er undersøgt, om der er noget til hinder for samvær uden overvågning. ~~Overvåget samvær er nærmere beskrevet i afsnit 6.1.~~

Hvis ~~Statsforvaltningen~~ der ikke er i tvivl om, at der skal være samvær, men der er usikkerhed om omfanget af samværet, bør der hurtigst muligt etableres samvær med et omfang, som ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~ mener, samværet i hvert fald skal have.

Er der tale om en situation, hvor der ikke er kontakt mellem barnet og den ansøgende forælder, skal ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ afklare, om der kan fastsættes midlertidigt kontaktbevarende samvær efter lovens § 29 a. ~~Der henvises i denne forbindelse til punkt 7.3.2., se nedenfor afsnit 13.2.~~

~~En midlertidig afgørelse om samvær, som er truffet under en forældremyndigheds- eller bopæls sag, bliver automatisk endelig, når der er truffet en endelig afgørelse om forældremyndighed eller barnets bopæl, der kan fuldbyrdes, eller indgået en aftale om forældremyndigheden eller om barnets bopæl.~~

Fastsættelse af midlertidigt samvær under en sag om forældremyndighedssag

~~Også u~~Under en forældremyndighedssag kan der opstå behov for hurtigt at træffe en midlertidig afgørelse om f.eks. fastsættelse af samvær. Dette vil ofte ikke være betænkeligt i situationer, hvor den samværsøgende for nylig har boet sammen med barnet.

En midlertidig afgørelse om samvær kan tilgodese barnets behov for at have en tæt kontakt til begge forældre i den tid, der går, indtil den endelige afgørelse om forældremyndigheden foreligger.

En midlertidig afgørelse om samvær vil f.eks. kunne træffes under en forældremyndighedssag, hvor der også er truffet en midlertidig afgørelse om forældremyndighed eller en midlertidig afgørelse om barnets bopæl, hvis bopælsspørgsmålet også er rejst under forældremyndighedssagen. ~~Om midlertidige afgørelser om samvær under behandlingen af en sag om barnets bopæl henvises til afsnit 13.4.~~

~~Afgørende for fastsættelse af midlertidigt samvær er — som ovenfor anført — hvad der er bedst for barnet under sagen, jf. § 4. Statsforvaltningen skal således sørge for, at barnets perspektiv bliver belyst, før der træffes afgørelse om midlertidigt samvær.~~

Omfanget af et midlertidigt samvær under en verserende forældremyndighedssag skal fastlægges i lyset af, at det er meningen, at barnet skal bevare kontakten med begge forældre under forældremyndighedssagen. Det

er muligt at træffe afgørelse om, at barnet kan have samvær i halvdelen af tiden (deleordning) under forældremyndighedssagens behandling, hvis dette er bedst for barnet.

~~En afgørelse om midlertidigt samvær, som er truffet under en forældremyndighedssag, bliver automatisk endelig, når der er truffet en endelig afgørelse om forældremyndighed, der kan fuldbyrdes, eller indgået en aftale om forældremyndigheden.~~

Der er mulighed for under en forældremyndighedssag at anmode ~~Statsforvaltningen om, at der fastsættes~~ samvær efter § 19, stk. 3, jf. § 21, i forældreansvarsloven i stedet for at anmode om midlertidigt samvær efter § 29, stk. 1, i forældreansvarsloven. Anmodningen skal indgives til Familieretshuset og kræver, at Dette kan ske, blot der er enighed om, hos hvem af forældrene barnet har bopæl. ~~Statsforvaltningen må således træffe en endelig afgørelse om samværet efter § 21, hvis der anmodes herom.~~ Hvis der træffes afgørelse om samværet efter § 21, bortfalder samværsaftørelsen, hvis forældremyndighedssagen afsluttes med, at samværsforælderen får forældremyndigheden alene.

~~Hvis der anmodes om fastsættelse af samvær efter § 19, stk. 3, jf. § 21, mens der verserer en forældremyndighedssag, skal der tages hensyn til de samme forhold som ved midlertidige afgørelser efter § 29, stk. 1. En afgørelse efter § 21 under en forældremyndighedssag bør som følge heraf træffes som en foreløbig afgørelse, således at det fremgår af afgørelsen, at samværet kun har virkning for tiden, og at det samtidig bestemmes, hvad der derefter skal gælde.~~

~~Statsforvaltningen Der~~ skal også være opmærksomhed på, at der ~~særligt i sager, hvor der er fælles forældremyndighed, og den ene forælder er flyttet på krisecenter med barnet på grund af vold i familien, og volden er tilstrækkeligt dokumenteret, f.eks. ved anmeldelse til politiet eller kommunen eller ved krisecentererklæring,~~ kan være behov for samtidig med en midlertidig afgørelse om forældremyndighed at træffe en midlertidig afgørelse om suspension ophør af samvær. Det gælder særligt i sager, hvor der er fælles forældremyndighed, den ene forælder er flyttet på krisecenter med barnet på grund af vold i familien, og volden er tilstrækkeligt dokumenteret, f.eks. ved anmeldelse til politiet eller kommunen eller ved krisecentererklæring, jf. afsnit 13.6. ~~Anvendelsen af midlertidige afgørelser i form af suspension eller begrænsning af samvær i sager, hvor der er påstand om vold eller grænseoverskridende handlinger, er nærmere omtalt i afsnit 14.1.1.7.~~

Fastsættelse af midlertidigt samvær under en sag om barnets bopæl

~~Som følge af, at retten efter § 17 — hvis der er fælles forældremyndighed — kan træffe afgørelse om, hos hvem af forældrene barnet skal bo, er Statsforvaltningens adgang til at fastsætte midlertidigt samvær efter § 29, stk. 1, udvidet til også at omfatte disse sager.~~

~~En afgørelse om midlertidigt samvær under en sag om barnets bopæl skal altid træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4, og Statsforvaltningen skal således sørge for, at barnets perspektiv bliver belyst.~~

Ved stillingtagen til omfanget af et midlertidigt samvær under en sag om barnets bopæl, er udgangspunktet skal Statsforvaltningen — som i sager om midlertidigt samvær under en forældremyndighedssag — have for øje, at det er meningen, at barnet skal bevare kontakten med begge forældre under bopælssagen. Det er muligt at træffe afgørelse om, at barnet kan have samvær halvdelen af tiden (deleordning) under bopælssagens behandling, hvis dette er bedst for barnet.

~~En midlertidig afgørelse om samvær, som er truffet under en bopælssag, bliver automatisk endelig, når der er truffet en endelig afgørelse om barnets bopæl, der kan fuldbyrdes, eller indgået en aftale om barnets bopæl.~~

~~Dette gælder dog kun i forhold til de tilfælde, hvor en afgørelse om barnets bopæl ikke ændrer ved, hos hvilken af forældrene barnet havde bopæl inden afgørelsen.~~

Der er mulighed for under en bopælssag at anmode ~~Statsforvaltningen om, at der~~ fastsættelse af samvær efter § 19, stk. 3, jf. § 21, i forældreansvarsloven i stedet for at anmode om midlertidigt samvær efter § 29, stk. 1, i forældreansvarsloven. Dette kan ske, blot der er enighed om, hos hvem barnet for tiden har bopæl. Hvis der træffes afgørelse om samværet efter § 21, bortfalder samværsafgørelsen, hvis bopælssagen afsluttes med, at barnet skal have bopæl hos samværsforælderen.

~~Hvis der anmodes om fastsættelse af samvær efter § 19, stk. 3, jf. § 21, mens der verserer en bopælssag, skal der tages hensyn til de samme forhold som ved midlertidige afgørelser efter § 29, stk. 1. Som følge heraf bør en afgørelse efter § 21 under en bopælssag træffes som en foreløbig afgørelse, således at det fremgår af afgørelsen, at samværet kun har virkning for tiden, og at det samtidig bestemmes, hvad der derefter skal gælde.~~

Endelighed af midlertidige afgørelser om samvær truffet under en forældremyndighed- eller bopælssag
Midlertidige afgørelser om samvær, som er truffet under en forældremyndigheds- eller bopælssag, bliver automatisk endelige, når der er truffet en endelig afgørelse om forældremyndighed eller barnets bopæl, der kan fuldbyrdes, eller der er indgået en aftale om forældremyndigheden eller om barnets bopæl, jf. ~~lovens-~~ § 29, stk. 3, i forældreansvarsloven.

Medmindre samværsforælderen ønsker samværet ændret, er det således ikke nødvendigt for denne at rette fornyet henvendelse til ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ om samværet, idet den midlertidige samværsafgørelse efter afslutning af forældremyndigheds- eller bopælssagen m.v. bliver endelig. Dette gælder dog kun i forhold til de tilfælde, hvor en afgørelse om barnets bopæl ikke ændrer ved, hos hvilken af forældrene barnet havde bopæl inden afgørelsen.

At midlertidige afgørelser om samvær bliver endelige, når der er truffet en endelig afgørelse om forældremyndighed eller bopæl, afskærer ikke forældrene fra at søge om ændring af samværets omfang m.v. I disse situationer bør ~~Statsforvaltningen-der~~ derfor udvise tilbageholdenhed med at afvise en ansøgning om ændring af en afgørelse om midlertidigt samvær, som er blevet endelig. Det forhold, at der er truffet en endelig afgørelse om forældremyndighed eller bopæl kan således udgøre et væsentligt forandret forhold i relation til ~~lovens-~~ § 39 i forældreansvarsloven om afvisning.

7.3.2. Midlertidige afgørelser om suspension-ophør eller begrænsning af samvær

Efter § 29, stk. 1, jf. § 30 i forældreansvarsloven, er der adgang til midlertidigt at begrænse eller suspendere et eksisterende samvær.

Inden ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ træffer afgørelse om suspension-ophør eller væsentlig begrænsning af samværet, skal samværsforælderen i overensstemmelse med de sædvanlige regler som udgangspunkt altid partshøres. Efter omstændighederne kan ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ fastsætte en kort svarfrist. Skønnes det, at barnets velfærd er truet, og er samværet umiddelbart forestående, kan afgørelsen undtagelsesvis træffes uden partshøring. ~~Dette er nærmere omtalt i afsnit 21.~~

Kriteriet for midlertidige afgørelser om suspension-ophør eller begrænsning af samvær efter § 29, stk. 1, jf. § 30, er, at afgørelsen skal træffes efter, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven. I

forlængelse heraf fremgår det af § 1 i forældreansvarsloven, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse kommer i første række. Af § 4, 2. pkt., følger endvidere, at Familieretshuset og familieretten skal have fokus på, at den midlertidige afgørelse om barnets bopæl skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Det fremgår af § 5 i forældreansvarsloven, at i alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed. Barnet skal således inddrages, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, jf. også § 34.

Det er væsentligt at holde sig for øje, at der er en selvstændig forpligtelse til at sikre, at den midlertidige afgørelse medvirker til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold. Sidstnævnte kan bl.a. have selvstændig betydning, hvis der fra en af forældrene er fremsat en påstand om, at den anden forælder har været voldelig. Det er i den forbindelse vigtigt, at Statsforvaltningen sørger for at belyse barnets perspektiv.

~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ skal være opmærksom på, at der kan være behov for at træffe en midlertidig afgørelse om suspension-ophør af samværet i sager, hvor der for en periode er behov for at friholde barnet fra en konflikt, mens ~~Statsforvaltningens-Familieretshusets~~ oplysning af sagen er i gang, eller der foregår bestræbelser på at bibringe forældrene en forståelse for barnets og deres egen situation. Midlertidige afgørelser i sager om samvær vil kunne virke fremmende for at opnå løsninger mellem forældrene, som begge forældre kan acceptere og er indforstået med at efterkomme. Udgangspunktet i sådanne sager er, at der efter en periode med ”samværsstop” fortsat er samvær, medmindre det under den fortsatte sagsbehandling har vist sig, at det er bedst for barnet, at samværet ophæves. Der er også mulighed for, at forældrene på f.eks. et vejledningsmøde med bistand fra børnesagkyndige aftaler en ”prøveordning”; f.eks. i form af begrænset eller overvåget samvær i en periode, med henblik på at forældrene derved bibringes en forståelse af barnets perspektiv.

~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ skal også være opmærksom på, at der særligt i sager, hvor der er fælles forældremyndighed, og den ene forælder er flyttet på krisecenter med barnet på grund af vold i familien, og volden er tilstrækkeligt dokumenteret, f.eks. ved anmeldelse til politiet eller kommunen eller ved krisecentererklæring, kan være behov for samtidig med en midlertidig afgørelse om forældremyndighed at træffe en midlertidig afgørelse om suspension-ophør af samvær. Det gælder særligt i sager, hvor der er fælles forældremyndighed, og den ene forælder er flyttet på krisecenter med barnet på grund af vold i familien, og volden er tilstrækkeligt dokumenteret, f.eks. ved anmeldelse til politiet eller kommunen eller ved krisecentererklæring.

~~Anvendelsen af midlertidige afgørelser i form af suspension eller begrænsning af samvær i sager, hvor der er påstand om vold eller grænseoverskridende handlinger, er nærmere omtalt i afsnit 14.1.1.7.~~

En afgørelse om midlertidig begrænsning eller ophævelse/suspension af samværet må ikke være mere indgribende, end situationen nødvendiggør. Det er ~~dog~~ altid barnets bedste, der er afgørende ved vurderingen af sagen.

~~13.7. Adgangen for Ankestyrelsen til at træffe midlertidige afgørelser~~

Efter § 29, stk. 4, kan adgangen til at træffe midlertidige afgørelser i helt særlige tilfælde udøves af Ankestyrelsen. I forbindelse med klagesagsbehandlingen modtager Ankestyrelsen jævnligt anmodninger om ændring af samvær, forældremyndighed eller barnets bopæl i situationer, hvor Statsforvaltningen endnu ikke har taget stilling til sagen. Normalt videresendes sådanne anmodninger til Statsforvaltningen, der skal behandle sagen. I enkelte tilfælde er sagen imidlertid så hastende, at det ikke vil være muligt at nå at anmode Statsforvaltningen om at tage stilling til anmodningen. Det kan f.eks. være i sager, hvor der er frygt for, at barnet udsættes for vold, seksuelle krænkelse eller andre grænseoverskridende handlinger, eller hvor barnets psykiske eller fysiske velfærd er truet.

I disse situationer har Ankestyrelsen efter § 29, stk. 4, hjemmel til at træffe midlertidige afgørelser i 1. instans. Der vil ikke være mulighed for at påklage sådanne afgørelser, men Ankestyrelsen vil kunne genoptage sagen, såfremt en part efterfølgende anmoder herom.

7.3.3. Midlertidigt kontaktbevarende samvær

Det er ~~det lovens~~-klare udgangspunkt i forældreansvarsloven, at barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at barnet har samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos, og at forældrene har et fælles ansvar for, at barnet har samvær.

Når forældre opløser deres samliv, er udgangspunktet således, at barnet ikke bør miste kontakten til den ene forælder. Hvis kontakten er afbrudt uden grund, bør det derfor sikres, at den hurtigst muligt genoprettes, så barnet igen får kontakt med forælderen.

Hvis det af en anmodning om, at der træffes afgørelse om samvær ~~efter lovens § 31~~ fremgår, at der ikke er kontakt mellem barnet og ansøgeren, skal Statsforvaltningen-Familieretshuset – medmindre ansøgeren ikke ønsker dette – træffe en midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær. Dette gælder dog ikke, hvis der er begrundet tvivl om, at samvær er bedst for barnet. Afgørelsen skal træffes hurtigst muligt og inden tre~~3~~ uger efter modtagelsen af en anmodning om fastsættelse af samvær, jf. lovens-§ 29 a i forældreansvarsloven. ~~Dette gælder dog ikke, hvis der er begrundet tvivl om, at samvær er bedst for barnet. For en nærmere beskrivelse af midlertidige afgørelser om kontaktbevarende samvær, se afsnit 13.2.~~

Hvis Statsforvaltningen-Familieretshuset træffer afgørelse om ~~et~~ midlertidigt kontaktbevarende samvær, kan samværet fastsættes som et standardiseret minimumssamvær.

Det standardiserede minimumssamvær fremgår af § 8 i bekendtgørelsen om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.s § 10. Samværet fastsættes under hensyn til barnets alder:

- Barnet er ikke fyldt 1 år: Der er samvær 1-2 timer hver uge lørdag eller søndag samt 1-2 timer en hverdag hver uge efter Statsforvaltningens-Familieretshusets nærmere bestemmelse.
- Barnet er 1-3 år: Der er samvær hver anden lørdag eller søndag kl. 10-17 samt en hverdag i den modsatte uge kl. 16-18.
- Barnet er 4-6 år: Der er samvær hver anden uge fra lørdag kl. 10 til søndag kl. 17.
- Barnet er fyldt 7 år: Der er samvær hver anden uge fra fredag kl. 17 til søndag kl. 17.

Det vil for børn, der ikke er fyldt ét år, ofte være relevant, at Familieretshuset fastsætter nærmere vilkår for samværet. I forhold til standardiseret minimumssamvær med et barn, som ikke er fyldt 1 år, er det, af hensyn til de særlige forhold der gør sig gældende i forhold til barnets alder, muligt for Statsforvaltningen at fastsætte nærmere vilkår herfor, f.eks. at samvær eventuelt skal foregå hos bopælsforælderen. Der henvises for nærmere om samvær med mindre børn til afsnitpunkt 5.1.45-2.4.

Når der er truffet afgørelse om et midlertidigt kontaktbevarende samvær, skal Statsforvaltningen Familieretshuset fortsætte behandlingen af sagen med henblik på at Familieretshuset træffer afgørelse eller indbringer sagen for familieretten en endelig afgørelse. Det bemærkes, at formålet med at fastsætte et standardiseret samvær er at undgå, at sagsbehandlingen trækker ud på grund af detaljerede drøftelser af omfanget og placeringen af et midlertidigt samvær, og at formålet med en midlertidig afgørelse dermed forspildes. Hensigten med det standardiserede minimumssamvær er således, at der hurtigt kan træffes en afgørelse, som sikrer en vis kontakt mellem barnet og den ansøgende forælder i en overgangsperiode, indtil der træffes en endelig afgørelse om det fremadrettede samvær. Det standardiserede minimumssamvær er rettet mod de tilfælde, hvor der ikke er begrundet tvivl om, at det er bedst for barnet, at der er en løbende kontakt med den forælder, som barnet hidtil havde en jævnlig kontakt med. Ved en endelig afgørelse om det fremadrettede samværs omfang er Statsforvaltningen Familieretshuset og familieretten ikke bundet af omfanget af det standardiserede samvær. Fastsættelse af et standardiseret minimumssamvær er således ikke til hinder for, at der kort tid efter fastsættes samvær, eventuelt midlertidigt samvær, i et andet omfang end det standardsamvær, som er fastsat midlertidigt.

Da hensigten med fastsættelse af et standardiseret minimumssamvær ~~således~~ er at sikre en hurtig genoprettelse af kontakten mellem barn og forælder, kan det ovenfor anførte dette standardsamvær ~~i disse situationer~~ kun fraviges i særlige tilfælde, da der er et væsentligt hensyn til, at barnet ikke bør miste kontakten til en forælder, som barnet hidtil har haft en jævnlig kontakt til.

Finder Statsforvaltningen Familieretshuset, at betingelserne for at fastsætte midlertidigt kontaktbevarende samvær ikke er opfyldt, skal Statsforvaltningen Familieretshuset træffe afgørelse om afslag herpå på midlertidigt kontaktbevarende samvær. Familieretshusets afgørelse kan indbringes for familieretten efter § 39 i lov om Familieretshuset. Indbringelse kan også ske efter anmodning fra den forælder, som barnet bor hos, hvis denne ikke mener, at der af hensyn til barnets bedste bør fastsættes et midlertidigt kontaktbevarende samvær. I situationer, hvor Statsforvaltningen træffer afgørelse om, at det ikke er til barnets bedste, at der fastsættes et midlertidigt kontaktbevarende samvær, skal Statsforvaltningen vurdere, om der i stedet kan træffes en midlertidig samværsafgørelse ef-ter lovens § 29.

Det bemærkes i øvrigt, at såfremt sagsbehandlingen trækker ud, f.eks. fordi det er nødvendigt at undersøge sagen nærmere, afskærer en midlertidig afgørelse om kontaktbevarende standardiseret minimumssamvær ikke Statsforvaltningen Familieretshuset fra senere at træffe en anden midlertidig afgørelse efter ~~lovens~~ § 29 i forældreansvarsloven.

7.4. Særligt om Familieretshusets partshøring ved midlertidige afgørelser

Der kan i den konkrete sag være omstændigheder, der gør, at en midlertidig afgørelse om forældremyndighed, ~~eller om~~ barnets bopæl eller samvær skal træffes straks. Uanset dette skal Statsforvaltningen Familieretshuset altid forsøge at foretage den fornødne partshøring. Dette kan eventuelt ske telefonisk.

Det Familieretshuset kan dog i nogle sager efter en konkret vurdering finde, at det er være nødvendigt at undlade partshøring, jf. ~~forvaltningslovens~~ § 19, stk. 2, nr. 3, i forvaltningsloven af hensyn til barnets bedste. Efter ~~forvaltningslovens~~ § 19, stk. 2, nr. 3, gælder partshøringspligten efter § 19, stk. 1, i forvaltningsloven ikke, hvis partens interesse i, at sagens afgørelse udsættes, findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, der taler imod en sådan udsættelse. Bestemmelsen

tilsigter netop at give hjemmel til, at myndigheden kan træffe afgørelse uden partshøring i tilfælde, hvor det er af væsentlig betydning for hensynet til barnet at træffe en foreløbig midlertidig afgørelse. Det vil eksempelvis kunne være nødvendigt, hvis en påstand om overgreb mod barnet er tilstrækkeligt sandsynliggjort, og der er behov for hurtigt at træffe en midlertidig afgørelse om forældremyndighed eller om barnets bopæl. Hvis Statsforvaltningen-Familieretshuset træffer afgørelse uden partshøring, skal Statsforvaltningen-Familieretshuset i afgørelsen begrunde den manglende partshøring.

7.5. Ændring af midlertidige afgørelser

En midlertidig afgørelse om forældremyndighed eller om barnets bopæl eller samvær kan ændres, jf. § 30 i forældreansvarsloven. Kriteriet for ændring af en midlertidig afgørelse er, at ændringen skal være bedst for barnet, jf. § 4. I forlængelse heraf fremgår det af § 1 i forældreansvarsloven, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse kommer i første række. Af § 4, 2. pkt., følger endvidere, at Familieretshuset og familieretten skal have fokus på, at ændringen af den midlertidige afgørelse skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Det fremgår af § 5 i forældreansvarsloven, at i alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed. Barnet skal således inddrages, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, jf. også § 34 i forældreansvarsloven.

Det er væsentligt at holde sig for øje, at der er en selvstændig forpligtelse til at sikre, at ændringen af den midlertidige afgørelse medvirker til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold. Sidstnævnte kan bl.a. have selvstændig betydning, hvis en af forældrene har fremsat en påstand om, at den anden forælder har været voldelig.

Statsforvaltningen skal således under behandlingen af en anmodning om ændring af en midlertidig afgørelse om forældremyndighed eller om barnets bopæl sørge for at belyse barnets perspektiv.

5.5. ——— Klageadgang ved midlertidige afgørelser om forældremyndighed og barnets bopæl
Statsforvaltningens afgørelser efter forældreansvarsloven kan efter § 41, stk. 1, påklages til Ankestyrelsen. Dette gælder også Statsforvaltningens midlertidige afgørelser om forældremyndighed eller barnets bopæl efter § 26 eller en afgørelse om ændring heraf efter § 30.

Adgangen til at påklage Statsforvaltningens midlertidige afgørelser om forældremyndighed eller barnets bopæl efter § 26 eller en afgørelse om ændring heraf efter § 30 gælder dog ikke, hvis sagen om forældremyndighed eller barnets bopæl er indbragt for retten. Det skyldes, at kompetencen for Ankestyrelsen til at behandle klagen bortfalder, når sagen er indbragt for retten, jf. § 41, stk. 2.

Kompetencen til at behandle klagen bortfalder, når retten har modtaget en anmodning om sagens indbringelse for retten fra Statsforvaltningen, jf. retsplejelovens § 448 a. Klagen vil som følge heraf blive afvist af Ankestyrelsen. Det gælder også, selvom der er klaget over afgørelsen på tidspunktet for indbringelsen af sagen for retten, og selvom Ankestyrelsen har påbegyndt behandlingen af sagen.

Statsforvaltningen skal i forbindelse med en midlertidig afgørelse efter § 26 eller § 30 vejlede om klageadgangen, herunder om betydningen af sagens indbringelse for retten. Statsforvaltningen kan i den forbindelse også vejlede forældrene om muligheden for at søge retten om ændring af den midlertidige afgørelse efter § 30, hvis klageadgangen til Ankestyrelsen er bortfaldet som følge af sagens indbringelse for retten. Statsforvaltningen skal orientere Ankestyrelsen, når Statsforvaltningen sender en sag om forældremyndig-

~~hed eller barnets bopæl til retten, hvis Ankestyrelsen behandler en klage over en midlertidig afgørelse i sagen om forældremyndighed eller barnets bopæl. Herved sikres det, at Ankestyrelsen er bekendt med Statsforvaltningens indbringelse af sagen for retten.~~

7.6. Bortfølelsesrisiko

I sager, hvor der er bortfølelsesrisiko, ~~vil kan der Statsforvaltningen~~ efter anmodning ~~kunne~~ træffes en midlertidig afgørelse om forældremyndighed efter § 26 i forældreansvarsloven. Da det er nødvendigt, at den midlertidige afgørelse træffes hurtigt, vil det være Familieretshuset, der i disse situationer træffer den midlertidige afgørelse, medmindre bortfølelsesrisikoen opstår, mens den underliggende sag om forældremyndighed er under behandling i familieretten.

Navnlig i sager, hvor barnets udrejse er nært forestående, bør ~~Statsforvaltningen~~ Familieretshuset foretage en hurtig sagsbehandling for at sikre barnets forbliven i Danmark. Afgørelsen skal dog altid træffes ud fra en konkret vurdering af, hvad der er bedst for barnet. Afgørelsen kan træffes på et yderst spinkelt grundlag og under samme forudsætninger som efter § 27 af hensyn til sagens hastende karakter, hvis der er en aktuel bortfølelsesrisiko, se nedenfor.

Efter § 27 i forældreansvarsloven kan børne- og socialministeren (Koordinationsenheden for Børnebortførelse) også træffe en midlertidig afgørelse om forældremyndighed, hvis der er fælles forældremyndighed, og der er risiko for, at den ene af forældrene vil bringe barnet ud af landet og derved foregribe en afgørelse om forældremyndigheden. Det er en betingelse for at anvende bestemmelsen, at der er en akut bortfølelsesrisiko. Der kan f.eks. være tale om, at den ene forælder er forsvundet sammen med barnet, og oplysningerne i sagen tyder på, at den pågældende forælder vil rejse ud af Danmark med barnet. Hvis en ansøgning om forældremyndigheden i en sådan situation rettes til ~~Statsforvaltningen~~ Familieretshuset, bør ~~Statsforvaltningen~~ Familieretshuset under hensyn til sagens hastende karakter træffe afgørelse efter § 26 i forældreansvarsloven, ~~jf. ovenfor~~, og ikke videresende ansøgningen til Koordinationsenheden for Børnebortførelse.

Der henvises også til hjemmesiden www.boernebortfoerelse.dk.

8. Orienteringsretten

Reglerne om adgangen til at få orientering om barnets forhold for den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, findes i § 23 i forældreansvarsloven.

Efter § 23, stk. 1, har den forælder, som ikke har del i forældremyndigheden, ret til ~~— efter anmodning—~~ at få orientering om barnets forhold fra skoler, børneinstitutioner, social- og sundhedsvæsenet samt private sygehuse, privat praktiserende læger og tandlæger. Denne forælder har endvidere ret til at få udleveret dokumenter om barnets forhold, hvis disse findes på skoler og i børneinstitutioner. ~~Dette er nærmere om—talt i punkt 7.1.~~

Adgangen for de i stk. 1 nævnte institutioner m.v. til at nægte at give konkrete oplysninger og udlevere dokumenter om barnets forhold fremgår af § 23, stk. 2. Efter denne bestemmelse kan institutionen m.v. nægte at give oplysninger m.v., hvis det må antages at være til skade for barnet. En afgørelse herom kan påklages til ~~Statsforvaltningen~~ Familieretshuset, jf. ~~lovens~~ § 41, stk. 25, i forældreansvarsloven og § 28, stk.

2, i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. Dette er nærmere beskrevet i punkt 7.2, der visiterer klagen til behandling som en § 6-sag. Familieretshuset træffer afgørelse i sagen efter § 26 i lov om Familieretshuset, og Familieretshusets afgørelse kan indbringes for familieretten, hvis sagen er principiel eller har generel betydning, jf. § 448 d, stk. 2, i retsplejeloven.

Statsforvaltningen-Familieretshuset og familieretten kan fortsat i særlige tilfælde efter anmodning fra forældremyndighedsindehaveren eller fra en af de i stk. 1 nævnte institutioner m.v., der er nævnt i § 23, stk. 1, -fratage den forælder, der ikke har forældremyndigheden, adgangen til at få orientering og få udleveret dokumenter efter § 23, stk. 1. Statsforvaltningens afgørelse herom kan påklages til Ankestyrelsen. Dette fremgår af § 23, stk. 3, og er nærmere beskrevet i punkt 7.3. Anmodning herom indgives til Familieretshuset, der visiterer sagen til behandling som en § 6-sag eller en § 7-sag. Hvis sagen visiteres til behandling som en § 6-sag, træffes afgørelsen som udgangspunkt af Familieretshuset, jf. § 26 i lov om Familieretshuset. Familieretshusets afgørelse kan indbringes for familieretten, jf. § 39 i lov om Familieretshuset. Hvis sagen behandles som en § 7-sag, eller der undtagelsesvist er tale om en § 6-sag, der indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger, træffes afgørelsen af familieretten, jf. § 27, stk. 2, nr. 1, og § 32 i lov om Familieretshuset.

8.1. Orienteringsretten efter § 23, stk. 1

Efter § 23, stk. 1, har skoler, børneinstitutioner, social- og sundhedsvæsenet, private sygehuse, privat praktiserende læger og tandlæger pligt til efter anmodning at videregive oplysninger om barnets forhold til den af forældrene, der ikke har forældremyndigheden. Forældremyndighedsindehaveren kan ikke gøre indsigelse mod udlevering af disse oplysninger og dokumenter til den anden forælder.

De institutioner m.v., der er omfattet af bestemmelsen, er institutioner m.v., der har direkte kontakt med børn. Bestemmelsens primære anvendelsesområde er således kommunerne (undervisning, daginstitutioner, socialforvaltning m.v.) og sundhedsvæsenet (inkl. den private del). Folkeskoler, private skoler, der giver undervisning på folkeskoleniveau, gymnasier, handelsskoler og andre ungdomsuddannelser m.v., vuggestuer, børnehaver, fritidshjem, den kommunale dagpleje, socialforvaltningen, den kommunale Pædagogisk Psykologisk Rådgivning, private og selvejende anbringelsessteder, hospitaler, læger, sygeplejersker, sundhedsplejersker, private sygehuse, privat praktiserende læger og tandlæger er eksempler på institutioner m.v., der er omfattet af bestemmelsen, mens privat-praktiserende psykologer ikke er omfattede af bestemmelsen.

Pligten til at videregive oplysninger om barnet indtræder kun, hvis der foreligger en konkret og individuel anmodning om orientering fra den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden. Institutionen m.v. har således ikke pligt til at give-løbende at give orientering om barnets forhold, og forælderen har ikke krav på, at en stående anmodning om generelt at blive orienteret imødekommes.

Det bemærkes, at det er uden betydning, om den pågældende forælder har ret til samvær med barnet. Hvis der er tvivl om slægtskabet, påhviler det den pågældende forælder at fremlægge dokumentation herfor, f.eks. i form af fødselsattest eller udskrift fra CPR.

De oplysninger, som en forælder, der ikke har forældremyndigheden, har ret til at få orientering om efter § 23, stk. 1, er de samme oplysninger, som en forældremyndighedsindehaver kan få fra institutionen m.v. Dette kan f.eks. være oplysninger fra skolen om barnets standpunkt, faglige udvikling, trivsel m.v. Afgrænsningen af adgangen til at få oplysninger om barnet er den samme for begge forældre. Hvis

forældremyndighedsindehaveren som følge af tavshedspligtsregler er afskåret fra at få oplysninger om barnet, vil den anden forælder således heller ikke kunne få disse oplysninger. Det bemærkes, at der ikke må videregives fortrolige oplysninger om forældremyndighedsindehaverens forhold til den forælder, der ikke har forældremyndigheden. Dette kan f.eks. være oplysninger om forældremyndighedsindehaverens fysiske eller psykiske helbredstilstand eller oplysning om forældremyndighedsindehaverens og dermed også barnets beskyttede adresse.

Retten til orientering efter § 23 giver ikke den pågældende forælder adgang til at have en aktiv kontakt med institutionen m.v., og orienteringsretten kan heller ikke danne grundlag for anmodninger eller krav til institutionen m.v., f.eks. anmodninger om foretagelse af en lægelig undersøgelse af barnet. Bestemmelsen om orienteringsretten medfører ikke partsstatus for den pågældende forælder og medfører heller ikke adgang til at repræsentere barnet, f.eks. ved at være medlem af skole- eller forældrebestyrelser. Bestemmelsen giver heller ikke den pågældende forælder ret til at besøge barnet under f.eks. en hospitalsindlæggelse, idet dette er reguleret af aftaler eller afgørelser om samvær. Endelig kan der ikke under henvisning til § 23 opnås adgang til skoleintra-systemer.

Det er op til den pågældende institution m.v. at beslutte, på hvilken måde orienteringen om barnets forhold foregår. Orientering kan således ske ved mundtlige oplysninger eller ved skriftlig orientering, f.eks. ved uddrag af journal, hvis institutionen m.v. vurderer, at en skriftlig orientering er mest hensigtsmæssig. Bestemmelsen medfører således et krav på efter anmodning af få orientering om barnets forhold fra institutioner m.v., men ikke et krav på at modtage skriftlig orientering. Bestemmelsen medfører ikke ret til aktindsigt, og den pågældende forælder har derfor ikke krav på at få udleveret kopier af sagsakter vedrørende barnet i videre omfang end efter de almindelige regler om aktindsigt i offentlighedsloven. Undtaget herfra er dog dokumenter om barnets forhold, hvis disse findes på skoler og institutioner, idet den forælder, der ikke har forældremyndigheden, efter § 23, stk. 1, 2. pkt., har ret til at få udleveret sådanne dokumenter. Den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, har således ret til at få kopi af f.eks. barnets karakterudskrifter, elevhandleplaner, sprogvurderinger eller andre skriftlige dokumenter vedrørende barnet. Det bemærkes, at retten til at få udleveret dokumenter fra skoler og børneinstitutioner alene er en ret til at få udleveret eksisterende dokumenter. Bestemmelsen medfører således ikke, at den pågældende forælder har krav på at modtage en særlig redegørelse el.lign. om barnets forhold i øvrigt.

8.2 Adgangen til at nægte at give orientering m.v. efter § 23, stk. 2

Efter § 23, stk. 2, kan de i § 23, stk. 1, nævnte institutioner m.v. nægte at give konkrete oplysninger og udlevere dokumenter om barnets forhold, hvis det er til skade for barnet.

Bestemmelsen giver institutionen m.v. adgang til helt eller delvist at nægte at give konkrete oplysninger m.v. efter § 23, stk. 1, hvis det må antages at være til skade for barnet. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis en videregivelse af oplysningerne vil medføre en uforholdsmæssig belastning af forholdet mellem barnet og den pågældende forælder. Vurderingen heraf vil bero på en konkret skønsmæssig vurdering, som den pågældende institution m.v. må foretage.

Institutionen m.v. skal ved afgørelser efter § 23, stk. 2, iagttage de almindelige sagsbehandlingsregler i forvaltningsloven. Det bemærkes i den forbindelse, at det følger af § 13 i offentlighedsloven, at i sager, hvor der vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, skal en myndighed, der mundtligt modtager oplysninger vedrørende en sags faktiske omstændigheder, der er af betydning for sagens afgørelse, gøre notat om indholdet af oplysningerne. Det følger endvidere af god forvaltningsskik, at en myndighed også uden for

anvendelsesområdet for offentlighedslovens § 13 —bør drage omsorg for at foretage skriftligt notat om ekspeditioner af væsentlig betydning for behandlingen af en sag, såfremt de ikke fremgår af sagens akter i øvrigt. Der bør således efter offentlighedslovens § 13 gøres notat om f.eks. en mundtlig anmodning om orientering efter bestemmelsen og institutionens mundtlige besvarelse af en sådan anmodning. Træffer en skole eller børneinstitution afgørelse om at undtage visse oplysninger i et dokument om barnets forhold, skal forvaltningslovens regler om begrundelse og klagevejledning følges.

Det bemærkes, at bestemmelsen giver mulighed for at nægte at give konkrete oplysninger. Hvis forældremyndighedsindehaveren eller en af de i stk. 1 nævnte institutioner ønsker generel begrænsning i retten til orientering, må der ansøges om fratagelse af retten hertil efter § 23, stk. 3, ~~jf. punkt 7.3.~~

Klageadgang i relation til afgørelser efter § 23, stk. 2

En afgørelse om at nægte at give konkrete oplysninger og udlevere dokumenter om barnets forhold, som er truffet af en af de i § 23, stk. 1, nævnte institutioner m.v., kan påklages til

~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~, jf. ~~lovens~~-§ 41, stk. 25, ~~i forældreansvarsloven og § 28, stk. 2, i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.:~~

Efter § 41, stk. 25, kan f.eks. en skoles afgørelse om at nægte at udlevere et konkret dokument til den forælder, der ikke har forældremyndigheden, således påklages til ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~. Det er alene den forælder, der ikke har forældremyndigheden, der kan påklage en afgørelse efter § 23, stk. 2, til ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~, jf. ~~lovens~~-§ 41, stk. 25, ~~i forældreansvarsloven~~.

Alle afgørelser om orientering truffet efter § 23, stk. 2, kan påklages, uanset på hvilket niveau afgørelsen er truffet. Det er således op til den pågældende myndighed eller institution at beslutte, hvilke personer der kan træffe afgørelser efter bestemmelsen.

Det bemærkes, at klageadgangen er begrænset til situationer, hvor orienteringsretten helt eller delvist er nægtet i konkrete tilfælde, og hvor skolen eller børneinstitutionen har nægtet at udlevere dokumenter om barnets forhold.

Det er i vidt omfang overladt til den enkelte institution m.v. at tilrettelægge, hvordan og i hvilket omfang der skal ske orientering. ~~Statsforvaltningen Familieretshuset~~ skal alene foretage en prøvelse af, om der er handlet inden for rammerne af det skøn, som institutionen m.v. er givet i medfør af bestemmelsen.

Det bemærkes, at afgørelser efter § 23, stk. 2, der er truffet af sundhedsvæsnet, ikke er omfattet af klageadgangen i § 41, stk. 25. Dette skyldes, at klager vedrørende sundhedspersoner i den offentlige såvel som i den private sundhedssektor behandles af ~~Patientombuddet Styrelsen for Patientsikkerhed~~. Klager over afgørelser om orienteringsretten, der er truffet af sundhedsvæsnet, skal således indbringes for ~~Patientombuddet Styrelsen for Patientsikkerhed~~. ~~Dette gælder også for så vidt angår afgørelser truffet af privat praktiserende tandlæger, der har med overenskomst med sygesikringen, bemærkes, at disse afgørelser kan påklages til det regionale tandlægenævn, hvor barnet har bopæl.~~

~~Familieretshuset visiterer en klage efter § 41, stk. 2, til behandling som en § 6-sag. Familieretshuset træffer afgørelse i sagen efter § 26 i lov om Familieretshuset, og Familieretshusets afgørelse kan indbringes for familieretten, hvis sagen er principiel eller har generel betydning. Hvis sagen ikke er principiel eller har generel betydning kan familieretten ved kendelse afvise at behandle sagen, jf. § 448 d, stk. 2, i retsplejeloven. Da det er familieretten, der foretager vurderingen heraf, skal Familieretshuset videregende~~

~~sagen til familieretten, når der modtages en anmodning om, at afgørelsen indbringes. Statsforvaltningens afgørelse kan ikke indbringes for højere administrativ myndighed. Ankestyrelsen kan dog efter anmodning optage en sag til behandling, når det skønnes, at sagen har principiel eller generel betydning. En anmodning om, at Ankestyrelsen optager en sag til behandling, kan indgives af den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, myndigheden, institutionen eller Statsforvaltningen.~~

8.3. Fratagelse af retten til orientering

Efter § 23, stk. 3, ~~i lov om Familieretshuset~~ kan ~~Statsforvaltningen~~ ~~der~~ i særlige tilfælde efter anmodning fra forældremyndighedsindehaveren eller fra en af de i § 23, stk. 1, nævnte institutioner m.v. ~~træffes afgørelse om at~~ fratage den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, adgangen til at få orientering og få udleveret dokumenter efter stk. 1.

~~Statsforvaltningen kan således fortsat træffe afgørelse om fratagelse af orienteringsretten m.v.~~

Som det fremgår af bestemmelsen, skal der foreligge en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren eller en af de i § 23, stk. 1, nævnte institutioner m.v., for ~~Statsforvaltningen~~ ~~der~~ kan træffes afgørelse om at fratage den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, adgangen til at få orientering m.v. efter § 23, stk. 3. ~~Anmodningen skal indgives til Familieretshuset, der visiterer sagen til behandling som en § 6-sag eller § 7-sag. Hvis sagen visiteres til behandling som en § 6-sag, træffes afgørelsen som udgangspunkt af Familieretshuset, jf. § 26 i lov om Familieretshuset. Familieretshusets afgørelse kan indbringes for familieretten, jf. § 39 i lov om Familieretshuset. Hvis sagen behandles som en § 7-sag, eller der undtagelsesvist er tale om en § 6-sag, der indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger, træffes afgørelsen af familieretten, jf. § 27, stk. 2, nr. 1, og § 32.~~

~~Statsforvaltningen~~ ~~Der~~ kan ved vurderingen af, om der er grundlag for at fratage adgangen til at få orientering og til at få udleveret dokumenter efter § 23, stk. 1, lægges vægt på, om den pågældende forælder benytter adgangen til at få orientering i et sådant omfang, at det må anses for en urimelig belastning for institutionen m.v. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis den pågældende forælder gentagne gange måske næsten dagligt retter henvendelse til institutionen om mindre spørgsmål vedrørende barnet. Der kan i den forbindelse bl.a. tages hensyn til, om der er tale om en lille skole eller børneinstitution med begrænsede ressourcer til at imødekomme gentagne anmodninger om orientering om barnet.

Fremsættes anmodningen om fratagelse af adgangen til at få orientering efter § 23, stk. 1, af forældremyndighedsindehaveren, kan de grunde, der kan føre til et afslag på eller ophævelse af samvær, også tale for en fratagelse af orienteringsretten. Dette kan ligeledes være tilfældet, hvor forældremyndighedsindehaveren har beskyttet adresse, og hvor ~~Statsforvaltningen~~ ~~det~~ skønnes, at der er gode grunde hertil, samt at der er risiko for, at oplysninger fra offentlige myndigheder vil kunne røbe adressen.

Ved afgørelser om fratagelse af retten til orientering gælder der ikke en forpligtelse til at inddrage barnet direkte i sagen. Dette skyldes, at retten til orientering er en ret for den forælder, der ikke har forældremyndigheden, og at afgørelser om begrænsning eller fratagelse af denne ret ikke berører barnet direkte.

~~Statsforvaltningens a~~ Afgørelse om fratagelse af adgangen til at få orientering og få udleveret dokumenter efter stk. 1 har virkning fra det tidspunkt, hvor institutionen m.v. modtager meddelelse om afgørelsen om fratagelse. Det bemærkes, at ~~Statsforvaltningen orienterer~~ forældrene skal orienteres om afgørelsen. ~~Statsforvaltningens afgørelse om fratagelse efter stk. 3 kan påklages til Ankestyrelsen, jf. § 41, stk. 1.~~

9. Fuldbyrdelse

Reglerne om ~~tvangs~~fuldbyrdelse af forældremyndighed, barnets bopæl og samvær findes i ~~et selvstændigt kapitel~~—kapitel 42 b 8 a—i retsplejeloven, der bl.a. skal læses i sammenhæng med reglerne i ~~lovens~~ kapitel 45 og -46 i retsplejeloven. ~~Nedenfor følger en kort beskrivelse af fagedrettens mulighed for at~~ Afgørelse om tvangsfuldbyrdelse af afgørelser og aftaler om forældremyndighed, ~~og~~ barnets bopæl og samvær træffes af familieretten og ikke af fagedretten. ~~Bestemmelserne er relevante for Statsforvaltningen i relation til Statsforvaltningens vejledning.~~ Fuldbyrdelse kan efter § 456 p i retsplejeloven kun ske under hensyn til barnet og skal varetage barnets bedste. Fuldbyrdelse kan dermed alene ske for barnets skyld og ikke for en forælders skyld.

Efter retsplejelovens § 478 kan ~~tvangs~~fuldbyrdelse bl.a. ske på grundlag af domme og kendelser om forældremyndighed, ~~og~~ barnets bopæl og samvær, retsforlig om forældremyndighed, ~~og~~ barnets bopæl og samvær, aftaler om forældremyndighed, der er anmeldt til eller godkendt af ~~Statsforvaltningen~~ Familieretshuset eller familieretten, afgørelser om forældremyndighed, ~~eller~~ barnets bopæl og samvær, der er truffet af ~~Statsforvaltningen~~ Familieretshuset, aftaler om barnets bopæl og samvær, der er indgået ~~under over foret møde i Statsforvaltningen~~ Familieretshuset, samt aftaler om barnets bopæl og samvær, når det udtrykkeligt i aftalen er bestemt, at den kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse.

~~Fagedretten~~ Der kan efter § 456 p i retsplejeloven kun ske fuldbyrdelse, hvis der ikke af hensyn til barnet er behov for at henvise sagen til Familieretshuset til vurdering af, om den aftale eller afgørelse, der søges fuldbyrdet, skal ændres eller ophæves. En henvisning af sagen kan f.eks. være relevant, hvis der foreligger nye oplysninger, forandrede forhold eller andre omstændigheder, der gør det relevant at overveje, om den gældende aftale eller afgørelse er til barnets bedste. Henvises sagen til behandling i Familieretshuset visiteres den til behandling som en § 7-sag i en særligt hurtig proces.

Hvis der ikke er grundlag for at henvise sagen til behandling i Familieretshuset, kan fuldbyrdelse som nævnt ovenfor alene ske af hensyn til barnet og til varetagelse af barnets bedste. I denne vurdering skal der tages hensyn til barnets ret til beskyttelse, herunder at barnet ikke fastholdes i en skadelig loyalitetskonflikt mellem forældrene.

Familieretten kan som middel til gennemtvangelse af ~~disse~~ domme, kendelser, retsforlig, afgørelser og aftaler om forældreansvar anvende tvangsbøder eller umiddelbar magt ved tilbageholdelse af den forælder, der har barnet, eller ved afhentning af barnet, jf. retsplejelovens § 456 q, stk. 2-3-6, stk. 2. Dog kan samvær med andre end barnets forælder efter forældreansvarslovens §§ 20 og §-20 a kun fuldbyrdes ved anvendelse af tvangsbøder.

Hvis der skal anvendes umiddelbar magt er det efter retsplejelovens § 456 r, stk. 5, udgangspunktet, at det skal ske ved tilbageholdelse af den forælder, der har barnet, et andet sted end barnets opholdssted. Hvis dette ikke er muligt, skal familieretten vurdere, om der er grundlag for at gennemføre fuldbyrdelsen ved afhentning af barnet. Hvis dette er tilfældet, skal der deltage en børnesagkyndig fra Børneenheden i

Familieretshuset og en repræsentant fra kommunen til at varetage barnets interesser. Efter § 456 r, stk. 5, kan dette kun fraviges, hvis der foreligger særlige omstændigheder. Familieretten skal også ved valget af fuldbyrdelsesmiddel sikre, at det er til barnets bedste. Derudover er familieretten forpligtet til at overholde proportionalitetsprincippet, således at der anvendes det mindst muligt indgribende middel, som må antages at kunne påvirke den tilbageholdende forælders adfærd.

Det er en betingelse for, at der kan ske tvangsfuldbyrdelse, at barnets sjælelige eller legemlige sundhed ikke udsættes for alvorlig fare, jf. retsplejelovens § 536, stk. 6.

Når fogedretten-familieretten modtager en anmodning om tvangsfuldbyrdelse, indkaldes parterne normalt først til et møde i familieretten. Fogedretten-Familieretten kan i den forbindelse tilkalde en repræsentant fra kommunen til at varetage barnets interesser under sagen, jf. retsplejelovens § 556 r37, stk. 1.

Efter § 456537, stk. 1, 2. pkt., kan fogedretten-familieretten give en kortere udsættelse af sagen en kort tid, f.eks. på forligsbestræbelser. Efter § 456 r537, stk. 2, skal fogedretten-familieretten afholde en samtale med barnet om tvangsfuldbyrdelsen, hvis barnet har den fornødne alder og modenhed, således at barnet får mulighed for at give udtryk for sine egne synspunkter. Samtalen skal afholdes, medmindre det er til skade for barnet. Hvis der afholdes en samtale med barnet, skal der deltage en børnesagkyndig eller en repræsentant for kommunen. Den børnesagkyndige skal komme fra Børneenheden i Familieretshuset, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Retsplejelovens § 450 be, stk. 1, 1. pkt., og § 450 b, stk. 3, hvoraf følger om at parterne ikke er til stede under samtalen, men at de efter samtalen skal gøres bekendt med hovedindholdet af samtalen, finder tilsvarende anvendelse.

Fogedretten-Familieretten kan endvidere i tvivlstilfælde udsætte fuldbyrdelsen på en børnesagkyndig undersøgelse, jf. retsplejelovens § 456 q536, stk. 3.

Efter § 537, stk. 4, kan fogedretten inden fuldbyrdelse ved anvendelse af umiddelbar magt kortvarigt udsætte sagen, hvorefter Statsforvaltningen skal tilbyde forældrene udkørende børnesagkyndig rådgivning, se nærmere herom i vejledning om samvær, afsnit 3.6.3.1.1.

Fuldbyrdelse kan som ovenfor anført ske ved anvendelse af tvangsbøder eller umiddelbar magt.

Tvangsbøder fastsættes som daglige eller ugentlige bøder, der løber, indtil barnet udleveres, jf. § 456 r537, stk. 3. Bødens størrelse skal fastlægges i forhold til indkomsten hos den forælder, der har barnet. Bøden fastsættes som minimum til 1.500 kr. Ved fuldbyrdelse af en afgørelse eller aftale om samvær kan der fastsættes en enkelt bøde, der forfalder, når bestemmelsen om udøvelse af samværet ikke efterkommes på et nærmere angivet tidspunkt.

Umiddelbar magtanvendelse anvendes navnlig i sager om udlevering af barnet til forældremyndighedsindehaveren eller til den, barnet bor hos. Dette skyldes, at der er tale om en enkeltstående og permanent flytning af barnet, som netop af hensyn til dette bør ske umiddelbart. Den umiddelbare magtanvendelse skal som udgangspunkt ske ved, at den forælder, der har barnet, tilbageholdes et andet sted, end der hvor barnet opholder sig. Hvis fogedretten-familieretten undtagelsesvist i en konkret sag skønner, at der kan blive tale om at anvende umiddelbar magtanvendelse ved afhentning af barnet, skal der efter retsplejelovens § 456 r537, stk. 54, som udgangspunkt tilkaldes deltagere en børnesagkyndig fra Børneenheden i Familieretshuset og en repræsentant fra kommunen for at varetage barnets interesser. Dette kan dog undlades, hvis der foreligger ganske særlige omstændigheder, hvilket f.eks. kan være tilfældet i situationer, hvor det er nødvendigt at søge afgørelsen fuldbyrdet straks for at undgå, at muligheden for fuldbyrdelse forspildes. Den børnesagkyndige

skal til brug for familierettens vurdering foretage en vurdering af, om fuldbyrdelse sker af hensyn til barnet og varetager barnets bedste.

Børne- og Socialministeriet, den xx

~~P.M.V.~~

~~Malene Vestergaard-Mai Mercado~~

/Carina Fogt-Nielsen